

• Culturelab

LR Kultūras ministrija

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam
NACIONĀLA VALSTS
Starpposma novērtējums

**Rīga
2012**

Pētījuma pasūtītājs:

Latvijas Kultūras ministrija
K. Valdemāra iela 11 a
Rīga, LV-1364

Pētījuma veicējs:

Biedrība CULTURELAB
L.Paegles iela 2D-26 Cēsis

Latvijas Kultūras akadēmija
Rīga, Ludzas iela 24, LV-1003

Vadošās pētnieces:

Dr.sc.soc **Anda Laķe**, mag.art. **Agnese Hermane**, mag.art. **Baiba Tjarve**

Saturs

Tabulu un grafiku saraksts	3
Saīsinājumi	4
Ievads	5
Starpposma novērtējuma pamatojums	7
Novērtējuma priekšmeta, mērķa un metodoloģijas raksturojums	8
Nozares problēmas, kultūrpolitikas mērķu raksturojums	11
Stratēģisko mērķu, tiem pakārtoto rīcības virzienu un uzdevumu izpildes novērtējums	13
1.STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS	13
2.STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS	14
3.STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS	15
4.STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS	45
5.STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS	75
6.STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS	101
7.STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS	102
Starpposma novērtējuma SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS	122
Izmantotie avoti	137

Tabulu un grafiku saraksts

Tabulas

Nr. 1:	VKKF abalstīto radošo braucienu skaits un finansējuma apjoms.	21
Nr. 2:	VKKF budžeta sadalījums 2008. – 2012. gadam.	27
Nr. 3:	VKKF finansējuma apjoms radošajiem braucieniem	31
Nr. 4:	Latvijas dalībmaksu iemaksa starptautiskām kultūras organizācijām, programmām un konvencijām.	34
Nr. 5:	KM piešķirums profesionālajām radošajām organizācijām pārstātvniecības nodrošināšanai starptautiskajās profesionālajās organizācijās.	34
Nr. 6:	KM noslēgtie līgumi par funkciju deleģēšanu nozīmīgu kultūrpolitikas uzdevumu īstenošanai.	39
Nr. 7:	VKKF mērķprogrammas „Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegādei publiskajām bibliotēkām” rezultāti.	81
Nr. 8:	Bērnu un jauniešu auditorijai domātie pasākumi	86
Nr. 9:	VKKF nozaru prioritātes digitālo projektu atbalstam.	92
Nr. 10:	VKKF atbalstītie mājas lapu un portālu, CV un DVD izveides projekti.	92
Nr. 11:	VKKF atbalsts kultūras periodikai.	99

Grafiki

Nr. 1:	VKKF nozaru finansējuma salīdzinājums 2008. un 2011. gadā	28
Nr. 2:	Latvijas digitālās kultūras kartes apmeklējumu un lapu apskatu skaits	47
Nr. 3:	VKKF finansējums: kultūras atbalsta programmas reģionos, LVL	53
Nr. 4:	VKKF finansējums reģionos, LVL	54
Nr. 5:	Vidējais mēneša atalgojums kultūras sektorā strādājošajiem (LVL)	112

Saīsinājumi

ATR - Administratīvi teritoriālā reforma
BM - Bērnu un ģimenes lietu ministrija
BMGF – Bila un Melindas Geitsu fonds
CSP - Centrālā Statistikas pārvalde
EM - Ekonomikas ministrija
ERAF – Eiropas reģionālās attīstības fonds
IZM - Izglītības un zinātnes ministrija
ĪUMEPLS – Īpašo uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts
JRRMV - Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola
JVLMA – Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija
KAIVIPS - Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma
KDi - Laikraksts kultūras un izklaides izdevums
KM - Kultūras ministrija
KNMC - Kultūras un nemateriālā mantojuma centrs, skat. LNKC
KPFI – Klimata pārmaiņu finanšu instruments
KRIIC - Kultūras un radošo industriju izglītības centrs
LDKK - Latvijas digitālā kultūras karte
LKA – Latvijas Kultūras akadēmija
LMA – Latvijas Mākslas akadēmija
LNA – Latvijas Nacionālais Arhīvs
LNB - Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNKC – Latvijas Nacionālais kultūras centrs, iepriekš saukts arī par Tautas mākslas centru (TMC)
un Kultūras un Nemateriālā mantojuma centru (KNMC) ir viena un tā pati organizācija
LNO – Latvijas Nacionālā Opera
LRSP – Latvijas Radošo savienību padome
LTV – Latvijas Televīzija
LU – Latvijas Universitāte
LZA – Latvijas Zinātņu akadēmija
MK - Ministru kabinets
NAP - Latvijas Nacionālais attīstības plāns
NEPLP – Nacionālā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
NMKK – Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogs
PVN – Pievienotās vērtības nodoklis
SAK – Stratēģiskās analīzes komisija
SKDS - Tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centrs
SRTM- Starptautiskā Rakstnieku un Tulkotāju māja
TMC – Tautas mākslas centrs, skat. LNKC
UNESCO LNK – UNESCO Latvijas Nacionālā komisija
VVAIS – Vienotā valsts arhīvu informācijas sistēma
VARAM - Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VID – Valsts ieņēmumu dienests
VVBIS- Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma

Ievads

Kultūras ministrijas politikas plānošanas dokuments „**Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts**” tā apakšvirsrakstā raksturots kā **Ilgttermiņa** politikas pamatnostādnes, taču, saskaņā ar spēkā esošo¹ Attīstības plānošanas sistēmas likumu, drīzāk atbilst vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenta statusam un politikas plānošanas dokumenta veidam Pamatnostādnes². Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam „Nacionāla valsts” (turpmāk Vadlīnijas) izstrādātas desmit gadu kultūrpolitikas plānošanas periodam un ir pēctecīgs elements vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokumentu laikrindā. Tās, atbilstoši problēmu dinamikai, precizē un turpina kultūrpolitikas dokumentu **Latvijas valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes (1995)**, kā arī kalpo par analītisku bāzi **Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnēm 2014-2020 „Radošā Latvija”**, kuru izstrāde ir uzsākta 2012. gada otrajā pusē un šobrīd ir procesā. Izņemot pirmās Latvijas valsts Kultūrpolitikas pamatnostādnes, kuras izstrādātas 2005.gadā, visi kultūrpolitikas plānošanas dokumenti ir terminēti. Zemāk minēti tie kultūrpolitikas plānošanas dokumenti, kurus Kultūras ministrija atzīt kā būtiskākos vidējā/ilgttermiņa plānošanas dokumentus.

Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes	1995.-
Nacionālā programma “Kultūra”	2000-2010
Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. – 2015.gadam “Nacionāla valsts”	2006-2015
Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes “Radošā Latvija”	2014.-2020

Vadlīniju pamatojums sakņojas LR politikas veidošanas un plānošanas dokumentu izstrādes izmaiņās, ko izraisīja Latvijas pievienošanās (2004) Eiropas Savienībai. 2005. gadā tika apstiprināts Latvijas ilgtermiņa konceptuālais dokuments „Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā”, kam sekoja nozaru (tai skaitā, kultūras) politiku ilgtermiņa un vidējā termiņa plānošanas dokumentu izstrāde. 2007. gadā tika apstiprināts arī Nacionālais attīstības plāns 2007. - 2013.gadam (NAP) - nacionāla mēroga vidēja termiņa stratēģisks plānošanas dokuments, kura plānošanas periods bija tieši pakārtots Eiropas Savienības politikas, tai skaitā budžeta plānošanas laika periodam. Arī nacionālās kultūrpolitikas īstenošanā tika un tiek izmantoti vairāki ES finanšu instrumenti, kas

¹ Attīstības plānošanas sistēmas likums, pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=175748&from=off>, skatīts 11.11.2012.

² Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi, 12.punkts. pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=200576>, skatīts 11.11.2012.

pamato nepieciešamību kultūrpolitikas plānošanas dokumentu izstrādē ņemt vērā ES politikas plānošanas terminējumu. Vadlīniju izstrādes procesam bija raksturīga augsta sabiedrības iesaistes un kultūras nozares pārstāvju līdzdalības pakāpe, jo, kā teikts dokumenta 1.4. sadaļā, „Vadlīniju izstrādes procesā tika organizētas intensīvas sabiedriskās apspriešanas par aktuāliem kultūrpolitikas jautājumiem (piemēram, kultūra un nacionālā identitāte, kultūra un ekonomika, kultūra un teritoriālā attīstība, kultūra un izglītība), iesaistot plašu valsts, pašvaldību un nevalstisko organizāciju loku, kā arī privātos uzņēmējus. Vadlīniju projekta apspriešana notika visos Latvijas reģionos un kultūras nozaru padomēs, kā arī pirmajā Latvijas kultūras darbinieku forumā „Kultūras tradīcijas un attīstība – nacionāla valsts”.

Nākamais Eiropas Savienības budžeta 7 gadu plāns aptver 2014 – 2020 gadu. Šim laika periodam definēti politikas mērķi, prioritātes un rīcības virzieni arī jaunā Latvijas Nacionālās attīstības plāna projektā (NAP 2014-2020³). Tieši LNAP 2014-2020 izstrādes process, kas apliecina arī stratēģisko politikas prioritāšu maiņu, bija ierosinājums jau 2012. gadā uzsākt jaunu vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokumenta Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes “Radošā Latvija 2014-2020” izstrādi, neskatoties uz to, ka iepriekšējās pamatnostādnes (Vadlīnijas) vēl ir spēkā un paredz darbības uzdevumus līdz 2015. gadam. Jauno pamatnostādņu izstrāde aktualizēja nepieciešamību veikt ietekmes novērtējumu iepriekšējā plānošanas perioda ietvaros īstenotajām kultūrpolitikas aktivitātēm, lai precizētu nozarē sasniegtos rezultātus, atbilstoši esošajām problēmām izvirzītu mērķus, kā arī novērtētu izmantoto politikas ieviešanas instrumentu efektivitāti. Līdz ar „Radošā Latvija 2014-2020” darbības sākumu, Vadlīnijas zaudēs spēku, tāpēc šobrīd veiktais ietekmes novērtējums formāli atbilst starpposma novērtējumam (tiek veikts plānošanas dokumenta darbības laikā), bet *de facto* pilda gala (*ex-post*) novērtējuma funkcijas.

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. „Nacionāla valsts” (Ilgttermiņa politikas pamatnostādnes) vidusposma ietekmes novērtējums tiek veikts saskaņā ar Kultūras ministrijas pasūtījumu.

³ Latvijas Nacionālais attīstības plāns. Pieejams: http://www.nap.lv/images/NAP2020%20dokumenti/20121220_NAP2020_Saeima_apstiprinats.pdf, skatīts 23.12.2013.

Starpposma novērtējuma pamatojums

Novērtējuma pamatojumu veido trīs galvenie faktori:

1. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes normatīvais regulējums. Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi ⁴,43.,44.,45.,52.,53.,56. punkts paredz politikas veidošanas procesā nosacījumus, kad tiek veikts starpposma un gala novērtējums. Noteikumos minēts, ka starpposma novērtējumu veic, piemērojot gala ietekmes novērtējuma veikšanas kārtību, kā arī norādīts, ka starpposma novērtējuma mērķis ir uzraudzīt plānošanas dokumenta īstenošanas gaitu un laikus identificēt nepieciešamās izmaiņas. Tieši pēdējais ir galvenais iemesls, kāpēc tiek veikts vadlīniju starpposma novērtējums, kas pēc būtības pilda dokumenta gala novērtējuma funkciju.
2. Politikas pēctecības un hierarhiskas atbilstības nodrošināšana. KM uzsākusi darbu pie valsts kultūrpolitikas pamatnostādņem „Radošā Latvija”, kur tiks noteiktas prioritātes un attīstības virzieni kultūras jomā no 2014. līdz 2020.gadam, uzsverot kultūras radošā potenciāla ieguldījumu indivīda, sabiedrības un valsts ilgtspējīgā izaugsme. Dokuments turpinās pašlaik spēkā esošās „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015. gadam. Nacionāla valsts” un veidos sasaisti ar Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju „Latvija 2030” un „Nacionālo attīstības plānu 2014-2020”, kā arī ES kultūrpolitikas dokumentu „Radošā Eiropa” un ES fondu nākamo plānošanas periodu 2014.-2020.gadam. Ir nepieciešama Vadlīniju precīza analīze, kas raksturo sasniegtos un nesasniegtos plānotos politikas mērķus un rezultātus iepriekšējā plānošanas periodā, atklāj galvenos sasniegumu un neveiksmju cēloņus, kā arī sniedz ekspertu vērtējumu par tajās izvirzīto mērķu šī brīža aktualitāti. Tas ļautu pieņemt lēmumus par politikas turpinājuma nepieciešamību konkrētos rīcības virzienos.
3. Nepieciešamība formulēt galvenos ierobežojumus, kas kavēja kultūrpolitikas mērķu sasniegšanu, lai izvēlētos piemērotākos politikas veidošanas instrumentus nākošajā politikas plānošanas periodā un mazinātu politikas mērķu sasniegšanas riskus.

⁴ Ministru kabineta noteikumi Nr.1178 .Rīgā 2009.gada 13.oktobrī (prot. Nr.69 1.§).Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi.Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=200576>

Novērtējuma priekšmeta, mērķa un metodoloģijas raksturojums

Novērtējuma priekšmets ir plānošanas dokuments „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts”. Dokuments tā ieviešanas periodā ir rediģēts, kas būtiski apgrūtina korektu ietekmes novērtējumu, jo *de facto* ir mainīti plānotie sasniedzamie rezultāti, kas atsevišķos gadījumos apgrūtina plānoto rezultātu sasniegšanas efektivitātes novērtējumu. Plānošanas dokumenta aktualizācija ieviešanas perioda ietvaros nozīmē novērtējuma priekšmeta „kustīgumu” un novērtējamo vienību neprecizitāti, kas neļauj korekti fiksēt ministrijas ieguldījuma nozīmi mērķu un rezultātu sasniegšanā. Izmaiņas dokumentā bija vērstas uz plānoto rezultātu tuvināšanu reālajam sasniegumu procesam, ko radikāli mainīja krīzes izraisītais budžeta straujais samazinājums dokumenta ieviešanas periodā. Novērtējumā skatīta gan dokumenta sākotnējā, gan mainītā redakcija tur, kur tas ietekmēja novērtējuma secinājumus. Novērtējumam paredzētais resursu apjoms liedz veikt vienlīdz detalizētu visa dokumenta izvērtējumu, tapēc tiks izvēlēti

- rīcības virzieni, kuru rezultāti tiks vērtēti detalizētāk, iekļaujot gan rezultātu atbilstības, gan ieguldījumu novērtējumu, gan rekomendāciju sadaļu (3.,4.,5.,7. mērķis) un
- rīcības virzieni, kuri tiks novērtēti vispārēji - tikai mērķa sasniegšanas kontekstā (1.,2.,6. mērķa rīcības virzieni).

Saskaņā ar MK noteikumiem nr.1178, starpposma novērtējumu veic, piemērojot gala ietekmes novērtējuma veikšanas kārtību. Starpposma novērtējuma mērķis ir uzraudzīt plānošanas dokumenta īstenošanas gaitu un laikus identificēt nepieciešamās izmaiņas. Vadlīniju starpposma novērtēšanas **mērķis** ir izdarīt secinājumus par Vadlīnijās aprakstīto kultūras nozares problēmu aktualitāti 2012. gadā, vidējā termiņa plānošanas dokumenta mērķu sasniegšanas pakāpi plānošanas periodā 2006-2012, un plānoto uzdevumu pēctecību nākošajā plānošanas periodā 2014-2020. Tā gaitā, tāpat kā gala ietekmes novērtējuma ietvaros, tiks vērtēta sākotnēji izvirzīto mērķu un plānoto rezultātu sasniegšanas pakāpe, kā arī mērķa sasniegšanā ieguldīto resursu novērtējums. Atsevišķi netiks analizēta vides ieteme uz sasniegtajiem rezultātiem, taču kā vispārējs konteksta faktors tiek akcentēts Kultūras ministrijas budžeta izmaiņas 2008. gada krīzes iespaidā (budžeta samazinājums 2009. gadā par 43%).e

Novērtējuma jautājumi:

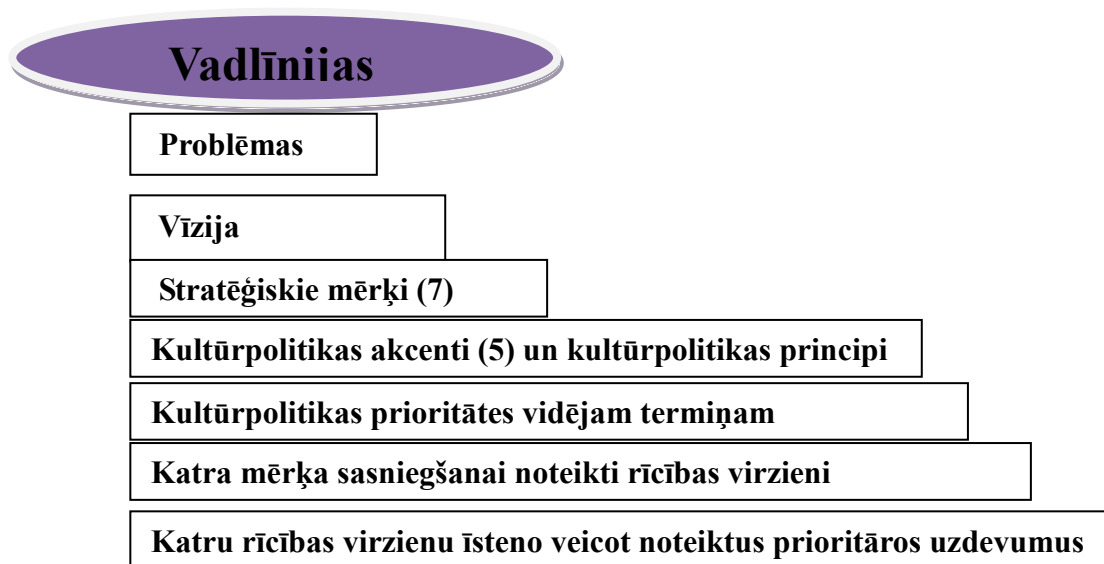
1. Kāda ir prioritāro uzdevumu izpildes pakāpe, vai pasākumi sasnieguši mērķa grupu?
2. Vai nepieciešams ko mainīt prioritāro uzdevumu izpildes nosacījumos?
3. Novērtēt kopumā visu viena rīcības virziena uzdevumu izpildi un konkrētā rīcības virziena nozīmi atbilstošā mērķa sasniegšanā.

4. Vai ir sasniegti definētie stratēģiskie mērķi? Vai sasniegti plānotie politikas rezultāti, kas apliecina mērķa sasniegšanu?

Novērtējums balstīts **kvalitatīvās** metodoloģijas pamatprincipos. Novērtējumam izmantoti gan sekundāri, gan primāri dati. Sekundārie dati ietver informatīvos ziņojumus par Vadlīniju Rīcības plāna izpildi plānošanas periodā un statistikas datus. Primārie dati iegūti ar kvalitatīvo datu ieguves metodi: padziļināto, daļēji strukturēto interviju (informantu skaits 20). Iegūtie dati kalpo par informatīvo bāzi atbilstības un ieguldījuma novērtējumam, bet gala novērtējuma spriedums balstīts ekspertu (dr.sc.soc. Anda Laķe, mag.art. Baiba Tjarve, mag.art.Agnese Hermene) vērtējošajā spriedumā.

Novērtējuma ierobežojumi. Novērtējuma detalizētības pakāpi ierobežo gan resursi, gan dokumenta (Vadlīniju) kopējā stilistika un struktūra. Attiecībā uz pēdējo, jānorāda, ka Vadlīnijām ir kompleksi veidota pamatojuma daļa, kurā definētas vairākas stratēģiskā dokumenta prioritātes noteicošas pozīcijas: *vīzija, stratēģiskie mērķi, prioritātes, akcenti*. Dokumenta lietotājam netop skaidra visu šo pozīciju formulējumu nozīme politikas veidošanā, jo tie dažos gadījumos pārklājas, bet dažos – identificē atšķirīgus parametrus kā nozīmīgus. Rezultātā šī atšķirīgos terminos ietvertā prioritāšu definēšana traucē dokumenta stratēģisko mērķu un risināmo problēmu robežu identificēšanu.

Vadlīniju Ievada daļā definētie programmatiskie elementi:

Vadlīniju ietekmes novērtējumu būtiski ietekmē šo konceptuālo programmātisko pozīciju definējums. Lai novērtētu dokumentu, pirmkārt, jāpārbauda sasniegto rezultātu atbilstība uzdevumiem, rīcības virzieniem un stratēģiskajiem mērķiem. Vadlīniju **stratēģisko mērķu** formulējumam raksturīgs procesuāls, uz rezultātu nefiksēts formulējums. Precīzāks kultūrpolitikas

stratēģisko mērķu formulējums vidējā termiņa kultūrpolitikas plānošanas dokumentā ļautu skaidrāk saskatīt Kultūras ministrijas īstenoto rīcībpolitikas virzienu robežas un kompetences, kā arī korektāk novērtēt sasniegtos rezultātus, akcentējot tieši Kultūras ministrijas ieguldījumu šo mērķu sasniegšanā. Šobrīd definētie mērķi skar problēmas, kuras risina dažādi politiskie aktori un nereti ir grūti identificēt ministrijas ieguldījumu. Nākošā politikas plānošanas dokumenta izstrādē ieteicams Kultūras ministrijai precizēt savas kompetences, attiecināmo rīcībpolitikas jomu robežas un atbildības. Novērtējumu apgrūtina arī tas, ka daļa no uzdevumu izpildes indikatoriem nav izmērāmi, tie neatbilst uzdevuma saturam vai arī par tiem nav datu.

Nozares problēmu, kultūrpolitikas mērķu raksturojums.

Vadlīnijām kopumā raksturīgs izteikti teorētiski - konceptuāls skatījums uz tā brīža kultūras nozares problēmām gan globālā, gan lokālā mērogā. Dokumenta 2. nodaļa *Kultūra 21.gadsimta sākumā* ir ar būtisku informatīvu nozīmi kultūras un kultūrpolitikas attīstības tendenču teorētiskās izpratnes atklāsmē: ir sniegta kultūras definīcija un raksturoti ārējie un iekšējie faktori, kas ietekmē tās attīstību 21.gs. sākumā. Situācijas raksturojumam trāpīgi veikta kultūras nozares SVID analīze, kas rezumēta nosaucot 10 problēmas, kas jārisina, lai uzlabotu politikas veidošanu un kultūras pārvaldību. Lielākā daļa no šīm problēmām saglabājušas aktualitāti. Vadlīnijās izvirzīti septiņi stratēģiskie mērķi, kuri saistīti ar izvērstu problēmu raksturojumu. Lielākajā daļā gadījumu mērķa sasniegšanai formulētie rīcības virzieni ir saistīti ar apakstītajām problēmām, tomēr problēmu aprakstam raksturīgi ļoti plaši vispārinājumi. Centieni veidot holistisku skatu uz kultūras nozares problēmām ir atzīstami, taču tie reizēm traucē identificēt konkrētus rīcības virzienus, kas būtu vērsti uz pārskatāma mēroga problēmu risinājumu. Analizējot Vadlīnijās katra mērķa īstenošanas gaitā risināmo problēmu aprakstus, praktiski nav iespējams identificēt problēmu, kas būtu atrisināta, jo tās aprakstītas augstā vispārinājuma līmenī.

Tātad, Vadlīnijās definēti septiņi stratēģiskie mērķi:

1. Stiprināt nacionālo identitāti un Latvijas pilsoniskās sabiedrības saliedētību, uzturot un no jauna radot kopējas nacionālas kultūras vērtības.
 2. Pilnveidot sadarbību starp kultūras un tautsaimniecības nozarēm Latvijas kultūras daudzveidības veicināšanai un radošās ekonomikas ilgtspējīgai attīstībai.
 3. Veidot labvēlīgu vidi radošās daudzveidības attīstībai un stimulēt tiešanos pēc izcilības.
 4. Sekmēt līdzsvarotu kultūras procesu attīstību un kultūras pieejamību visā Latvijas teritorijā, nodrošinot tiesības uz kvalitatīvu dzīves telpu visiem valsts iedzīvotājiem.
 5. Attīstīt un pilnvērtīgi izmantot kultūras potenciālu sabiedrības izglītošanai visa mūža garumā, sekmējot uz humānām vērtībām balstītas zināšanu sabiedrības veidošanos.
 6. Sekmēt dialogu un saprašanos starp kultūrām un nācijām, bagātinot Latvijas kultūras dzīvi, aktīvi līdzdarbojoties starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos.
 7. Veidot uz zināšanām un informācijas un komunikāciju tehnoloģijām balstītu un uz rezultātiem virzītu kultūrpārvaldību, kā arī sekmēt kultūras decentralizāciju
- 1.mērķis netiks detalizēti vērtēts, jo gandrīz visas problēmas, uz kuru atrisināšanu ir bijuši vērsti uzdevumi, ir saglabājušās un nav nepieciešama īpaša argumentācija, lai apzinātos

nepieciešamību turpināt nacionālās identitātes un pilsoniskās saliedētības atbalstu ar kultūrpolitikas instrumentu palīdzību. Mērķa ietvaros formulētie uzdevumi formulētās problēmas ir pārnestas uz dokumentu, kas tieši vērsts uz šajā mērķī iekļauto prioritāšu sasniegšanu – „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012 – 2018)”.

2. mērķis netiks detalizēti vērtēts, jo ar kultūras un ekonomikas mijiedarbību saistīto problēmu aktualitāte ir neapstrīdama, ko apliecina NAP 2014-2020 uzdevumi. Šī mērķa padziļināta izpēte ieplānota VK pasūtītajā pētījumā par radošo industriju potenciālu Latvijā un tādēļ šī pētījuma ietvaros nebija uzskatāms par prioritāru.

3., 4., 5., 7. mērķis tiks vērtēts detalizēti.

6. mērķis netiks vērtēts, jo tā novērtēšanai nav pieejami dati.

Stratēģisko mērķu, tiem pakārtoto rīcības virzienu un uzdevumu izpildes novērtējums.

Nacionālā identitāte un kultūras vērtības

1. STRATĒĢISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS [netiek detalizēti vērtēts]

Stiprināt nacionālo identitāti un Latvijas pilsoniskās sabiedrības saliedētību, uzturot un no jauna radot kopējas nacionālās kultūras vērtības

Mērķa definējums pēc satura ir procesuāls un neietver skaidri mērāmu rezultātu. Problēmas, uz kuru atrisināšanu bija vērsti 1. mērķa rīcības virzieni, ir saglabājušās. Dažos gadījumos tās ir saasinājušās (piem., sabiedrības sašķeltība divās uz atšķirīgām vērtībām balstītās informatīvās telpās, kultūras mantojuma sfērā strādājošo zemo atalgojums). Mērķa sasniegšanai definētie astoņi rīcības virzieni saturiski atbilst mērķim, taču to formulējumu plašums liek tos vairāk skatīt kā darbības ideālu, nevis kā konkrētas rīcības pamatojumu un motivāciju. Arī prioritāro uzdevumu definēšanas stilistika (uzdevums kā process, nevis plānota darbība ar konkrētu rezultātu) apgrūtina to korektu novērtējumu.

Nacionālās identitātes konceptuālā ietvara izstrāde ir īstenota apjomīgā valsts pētījumu programmā *Nacionālā identitāte*, kur nacionālās identitātes koncepts ieguvis izvērstu teorētisku un empīrisku izpēti, kas, diemžēl vēl neatspoguļojas ar kultūras identitāti un sabiedrības saliedētību saistītu problēmu risinājumos.

Nav izdevies īstenot gandrīz nevienu prioritāro uzdevumu, kas paredz pētījumu veikšanu. Pētījumi, kas saistīti ar nacionālo kultūras vērtību izpēti ir bijuši, taču tie nav KM ierosināti, to dati nav mērķtiecīgi izmantoti kultūrpolitikas veidošanas vajadzībām.

Galvenie uzdevumu neveikšanas iemesli ir saistīti ar tiešu plānotā finansējuma trūkumu, kā arī – pastarpināti - politisko prioritāšu maiņu 2008. gada nogalē LR budžeta konsolidācijas apstākļos. Plānotie politikas rezultāti ir sasniegti daļēji. Visi rīcības virzieni turpināmi nākamajā plānošanas periodā atbilstoši „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs (2012 – 2018)” paredzētajām aktivitātēm.

Mērķa sasniegšanā izmantot Kultūras kanona projektu, to attīstot un paplašinot tā funkcijas.

Kultūra un radošā daudzveidība

2. STRATĒGISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS [netiek detalizēti vērtēts]

Pilnveidot kultūras un tautsaimniecības nozaru sadarbību Latvijas kultūras daudzveidības veicināšanai un radošās ekonomikas ilgtspējīgai attīstībai.

Mērķis detalizēti netiek vērtēts, jo visi plānotie rīcības virzieni ir saglabājuši neapstrīdamu aktualitāti, tie ir KM politiskā prioritāte, ko apliecina nākamā plānošanas perioda plānotā dokumenta „Radošā Latvija 2014-2020” struktūra, kurā viens no mērķiem ir radošās ekonomikas attīstība.

3. STRATĒGISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS

Veidot labvēlīgu vidi radošās daudzveidības attīstībai un stimulēt tiekšanos pēc izcilības.

Rīcības virziens

3.1. Pilnveidot literatūras un mākslas nozaru attīstības stratēģijas un tiesisko regulējumu, nodrošinot līdzsvarotas attīstības iespējas visām mākslas nozarēm

Rīcības virziena uzdevumu formulējumi informatīvajos ziņojumos (2008. – 2011.) un vadlīnijās ir atšķirīgi. Prioritārā darba virziens 3.1.1. informatīvajos ziņojumos formulēts sekojoši: "Organizēt izglītojošus un informatīvus pasākumus starptautiskās konvencijas „Par kultūras izpausmju daudzveidības aizsargāšanu un veicināšanu” ieviešanai. 3.1.2.; 3.1.3. informatīvajos ziņojumos netiek atspoguļoti.

Rīcības virziena novērtējums:

2009. izstrādātas un pieņemtas „Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009. – 2015. gadam”.⁵

2010. gadā izstrādāti un pieņemti grozījumi Valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka mākslinieku izdienas pensiju likumā (14.01.2010.), KM izveidota darba grupa 2012. gadā ir veikusi literatūras un grāmatniecības nozares attīstības stratēģijas „Literatūras un grāmatniecības nozares stratēģija valsts politikas īstenošanai un valsts budžeta plānošanai 2012.-2014. gadam” izstrādi.⁶ Stratēģija paredz literatūras un grāmatniecības nozares attīstību trīs gadu periodam, tajā sniegti vairāki konkrēti priekšlikumi četros galvenajos virzienos: jaunu un vērtīgu grāmatu nodrošināšana pašvaldību publiskajās bibliotēkās; bērnu lasīšanas veicināšanas programma; atbalsta programma latviešu oriģinālliteratūras tapšanai, izdošanai un tulkošanai; patapinājuma sistēmas atjaunošana un uzlabošana.

2010. gadā pieņemts „Filmu likums” un MK noteikumi Nr.585 "Noteikumi par filmu producentu reģistrācijas valsts nodevu"; MK noteikumi Nr.586 "Filmu producentu reģistrācijas kārtība"; MK noteikumi Nr.587 "Filmu klasifikācijas noteikumi."; Izstrādāti un pieņemti MK noteikumi Nr.975 „Kārtība, kādā Nacionālais kino centrs piešķir publisko finansējumu filmu nozares projektiem” (12.10.2010).

⁵ Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam. (MK apstiprināts ar 11.08.2009. rīkojumu Nr.538) Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file29303.doc>

⁶ „Literatūras un grāmatniecības nozares stratēģija valsts politikas īstenošanai un valsts budžeta plānošanai 2012.-2014. gadam”: pieejama: http://www.km.gov.lv/lv/doc/jaunumi/jaunumi_2012/Maijs_LITGRAM_stategija_2012-2014.pdf, skatīta [21.12.2012.]

2012. gadā Nacionālā kino centra vadībā ir izstrādāta un Filmu padomē pieņemta filmu nozares attīstības stratēģija no 2013. līdz 2020. gadam, kas tika apstiprināta Filmu padomē 2012. gada 22. oktobrī.

KM rosinājusi arī teātra nozares attīstības stratēģijas izstrādi, ir uzsākta tās izveide.

Dejas nozares profesionāļi ir uzsākuši sarunas par savas nozares stratēģijas izstrādes nepieciešamību.

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji

Rekomendācija: tiesiskā regulējuma pilnveide un nozares stratēģiju izveide ir jāturpina, lai visu nozaru attīstība tiktu plānveidīgi realizēta un visu kultūras nozaru pārvaldība un attīstība būtu balstīta uz līdzīgiem principiem. Jāapsver arī vizuālās mākslas un mūzikas nozares stratēģiju izstrādes nepieciešamība.

Uzdevumi:

3.1.1. KM izvērtēt un aktualizēt Nacionālo programmu „Kultūra” un izstrādāt Valsts programmu profesionālās mākslas attīstībai, t.sk. iekļaujot:

- pasākumus jauno vai līdz šim nepietiekami attīstīto mākslas nozaru atbalstam kā arhitektūra, dizains, dejas un jauno mediju māksla;
- valsts pozitīvās intervences stratēģiju daudzveidīga nacionālā mākslas tirgus attīstībai un nacionālās mākslas produktu konkurētspējas celšanai.

Nacionālās programmas „Kultūra” *ex-ante* izvērtēšana nav notikusi, programmas monitorings, īstenots daļēji ar informatīvo ziņojumu palīdzību, kuros apkopota informācija par paveikto. Starpposmu novērtējumi nav veikti. Novērtēšanas procesu sarežģī ekonomiskā krīze, līdz ar to daudziem pamatnostādņēs paredzētajiem pasākumiem bija nepietiekams finansējums. Pamatnostādņēs ir izdarītas izmaiņas, tomēr tās nav veiktas pārskatāmi, publiski informācija par izmaiņu izdarīšanu nav pieejama. Šī pētījuma ietvaros, tiek veikts Nacionālās programmas „Kultūra” novērtējums, līdz ar to var uzskatīt, ka uzdevums tiek pildīts.

Valsts programma profesionālās mākslas attīstībai nav ieviesta un ņemot vērā to, ka atbilstoši 13.10.2009. MK noteikumiem Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” programma kā atsevišķs dokumenta veids nepastāv⁷, šādas programmas izveide nav aktuāla.

Ir veikti pasākumi arhitektūras un dizaina nozares atbalstam. 2009. gadā izstrādātas un pieņemtas „Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam” (apstiprinātas ar MK 11.08.2009.

⁷ 13.10.2009. MK noteikumi Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”, Skatīts 29.01.2013., pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=200576> 13.10.2009. MK noteikumi Nr.1178 "Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi" ("LV", 181 (4167), 13.11.2009.) [stājas spēkā 14.11.2009.]

rīkojumu Nr.538). 2010. gadā VKKF izveidota jauna nozare „Arhitektūra un dizains” (skat. uzd. 3.2.3.). Valstiska mēroga aktivitātes dejas un jauno mediju mākslas attīstībai nav veiktas, bet būtu nepieciešamas.

Valsts pozitīvās intervences stratēģija daudzveidīga nacionālā mākslas tirgus attīstībai un nacionālās mākslas produktu konkurētspējas celšanai nav izveidota un KM politikas dokumentos neatspoguļojas skaidrs priekšstats, kas būtu galvenie darbi, lai to nodrošinātu.

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji

Rekomendācija: turpināt. Stratēģiski plānot profesionālās mākslas attīstībai nepieciešamos pasākumus, jaunajās kultūrpolitikas vadlīnijās „Radošā Latvija” iekļaut profesionālās mākslas attīstību veicinošas aktivitātes. Jāturpina arhitektūras un dizaina nozares atbalsts, jāturpina atbalsts jauno mediju mākslai, jāaktivizē atbalsts dejas mākslai un, novērtējot dejas nozares straujo attīstību, jāpilnveido dejas nozares pārraudzība un finansiālais atbalsts. Valsts atbalsts un stratēģija daudzveidīga nacionālā mākslas tirgus attīstībai un nacionālās mākslas produktu konkurētspējas celšanai ir nepieciešama un ir iekļaujama jaunajās kultūrpolitikas vadlīnijās, ņemot vērā katras nozares specifiskās vajadzības. KM jādara viss iespējamais, aizstāvot kultūras nozares intereses un jācīnās par nozares tiesībām tikt iekļautiem ES struktūrfondu, Latvijas investīciju un attīstības aģentūras u.c. projektu konkursos.

3.1.2. KM attīstīt metodisko atbalstu mākslas institūciju un radošo profesionālo organizāciju ilgtermiņa darbības stratēģiskajai plānošanai.

Par attiecīgu metodisko atbalstu 2009. gadā un 2010. gadā nav informācijas. Saskaņā ar KM gada publisko pārskatu, 2011. gadā ir notikuši 2 semināri par stratēģisko plānošanu kultūras centru/namu vadītājiem, profesionālās ievirzes mākslas un mūzikas skolu vadītājiem, kā arī pašvaldību kultūras darba vadītājiem. Saskaņā ar KM pārstāves sniegto informāciju, 2012. gadā ir notikušas vairākas kultūras ministres Ž.Janzemes-Grendes rosinātas sarunas par stratēģiskās plānošanas principiem atsevišķās kultūras organizācijās, tomēr mērķtiecīgas un plānveidīgas metodiskās darbības nenotiek.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts

Rekomendācija: Turpināt, metodiskais atbalsts ir nepieciešams. Būtu ieteicams izstrādāt kultūras organizācijas darbiniekiem atbilstošu tālākizglītības stratēģiju un piedāvāt atbilstošas programmas, kas stiprinātu gan stratēģiskās plānošanas, gan argumentācijas, gan komunikācijas u.c. prasmes.

3.1.3. KM veicināt mākslas un literatūras nozaru sadarbību ar kultūras mantojuma nozarēm un medijiem radošo izteiksmes līdzekļu daudzveidošanai, apzinot un izplatot veiksmīgus starpnozaru sadarbības piemērus.

Uzdevums formulēts pārāk plaši, lai tā izpildi būtu iespējams novērtēt. Nav iespējams izvirzīt adekvātus indikatorus un savākt datus uzdevuma novērtēšanai.

Kultūras nozaru sadarbība notiek un ir daudz projekti, kas var kalpot par labiem piemēriem, piem., Muzeju nakts, Kultūras forums „Baltā nakts”, Cēsu mākslas festivāls, starptautiskais Jaunā teātra festivāls „Homo Novus”, festivāls „Skaņu mežs”, starpnozaru festivāla "Zemlika", Kino, mākslas un kultūras festivāls ROJAL u.c. Starptozaru iniciatīvas galvenokārt atkarīgas no pašiem projektu īstenotājiem, tomēr mehānismi, kas, to veicinātu, arī ir iespējami. Galvenais instruments starpdisciplināru projektu atbalstam ir VKKF īpaši izveidotā Starpdisciplināro projektu nozare, kas darbojas kopš 2010. gada. 2011. gadā starpdisciplināriem projektiem piešķirti 93 662 LVL, 2012. gadā 88254 LVL.⁸

Izpildes pakāpe: grūti novērtējams, daļēji izpildīts.

Rekomendācija: mākslas un literatūras u.c. nozaru sadarbība ir atbalstāma un veicināma arī turpmāk.

3.1.4. KM sadarbībā ar ĀM organizēt starptautiskās konvencijas „Par kultūras izpausmju daudzveidības aizsargāšanu un veicināšanu” ratifikāciju.

Latvija konvenciju ir ratificējusi 2007. gadā. KM un UNESCO LNK kopumā aktīvi iesaistījusies pasākumos, starpvaldību diskusijās, ES viedokļa gatavošanā Konvencijas īstenošanas jomā, UNESCO sesijās un konferencēs par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu. Sadarbībā ar UNESCO LNK, kultūras organizācijām un augstskolām īstenoti vairāki izglītojoši un informatīvi projekti kultūras izpausmju daudzveidības izpratnes stiprināšanai.

Viens no spilgtiem piemēriem – projekts „MultiTalks: daudzas valodas, vairākas identitātes”, ko īstenoja ES Nacionālo kultūras institūtu tīkls (European Union National Institutes for Culture, EUNIC), piesaistot dažādas organizācijas. Projekts paralēli notika dažādās ES valstīs ar vienotu mērķi: izziņāt valodu un identitāšu daudzveidības nozīmi ES valstu sabiedrībās un to aktuālajā ikdienas dzīvē. Izmantojot audiovizuālās mākslas un jauno mediju formātus, tika parādītas iespējas un izaicinājumi, ar ko saskaras divvalodīgās un daudzvalodīgās ģimenes mūsdienu sabiedrībā.⁹ Notikuši arī citi projekti – izstādes, semināri.

2011. gadā UNESO LNK uzsāka pētījumu un 2012. gadā sagatavoja ziņojumu par konvencijas ieviešanu „Implementation of the UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the

⁸ Finansētie projekti. VKKF mājas lapa, pieejams www.kkf.lv, skatīts 2.05.2013.

⁹ Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”, KM, 2012, 48.lpp

Diversity of Cultural Expressions (2005) in the Baltic Sea Region: Insights into Regional Experiences.”

Jāatzīmē arī fakts, ka 2010.gada sākumā Latvijas nominētā eksperte jautājumos par UNESCO Konvencijas par kultūras izpausmju daudzveidību Baiba Tjarve tika izvēlēta darbam UNESCO Starptautiskā kultūru daudzveidības fonda Ekspertu izvērtēšanas panelim kā viens no diviem Centrālās un Austrumeiropas pārstāvjiem.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt izglītēt sabiedrību par kultūras izpausmju daudzveidību, atbalstīt kultūras izpausmju daudzveidības izpausmes.

Rīcības virziens

3.2. Paplašināt atbalsta pasākumus radošā procesa daudzveidības veicināšanai

Rīcības virziena novērtējums:

Rīcības virziena uzdevumi atšķiras vadlīniju dokumentā un informatīvajos ziņojumos 2009.-2011. gadam, kur rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi ir norādīti sekojošie:

atbalstīt amatiermākslas attīstību;

- *atbalstīt mazākumtautību kultūras organizāciju projektus;*
- *izveidot darba grupu un izstrādāt digitālā satura apmācību programmas koncepciju*
- *mūzikas instrumentu iegāde profesionālo mūzikas kolektīvu darbības nodrošināšanai*
- *atbalstīt latviešu komponistu jaunradi*
- *atbalstīt radošo darbību vizuālās mākslas jomā*

Informatīvajos ziņojumos apkopota informācija par minētajiem uzdevumiem, bet vērtēšanai nodotajā vadlīniju redakcijā ir formulēti citi uzdevumi. Tā kā rīcības virziena ietvaros veicamo uzdevumu formulējumi dokumentos atšķiras, ir grūtības ir rīcības virziena novērtējumu, nav skaidrs uzdevumu maiņas iemesls un kādēļ informatīvajos ziņojumos nav apkopota informācija saskaņā ar šobrīd vadlīnijās spēkā esošajiem uzdevumiem.

Uzdevumi:

3.2.1 KM, apzinot un aktualizējot citu valstu pieredzi, rosināt autortiesību aģentūras iesaistīties radošās daudzveidības sekmēšanā, veicot pasākumus, kas palielinātu ienākumus no radošo produktu izplatīšanas, piem., izglītojot autorus par radošo produktu virzīšanu tirgū un ar to saistītajiem finansiālajiem un tiesiskajiem aspektiem u.c.

Kopš 2010. gada Latvijas autoru biedrība “Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” (AKKA/LAA) veido projektu “Autoru dienas”, kas veltīts Pasaules

Grāmatu un autortiesību dienai 23. aprīlī un Pasaules Intelektuālā īpašuma dienai 26. aprīlī. Autoru dienu mērķis ir akcentēt būtiskākos autortiesību jautājumus, informēt sabiedrību par autoru ieguldījumu Latvijas kultūrā un viņu autortiesībām, to būtību un īstenošanu. Autoru biedrība organizē dažādus pasākumus, lai paaugstinātu sabiedrības informētību par autortiesībām un veicinātu autortiesību ievērošanu. Tiek rīkotas atvērto durvju dienas, aicināti studenti. Biedrība izdod arī apkārtrakstu „AKKA/LAA Ziņas”, organizē „Autortiesību bezgalības balvas” pasniegšanas ceremoniju, kurā tiek apbalvoti autori, kuru darbi iepriekšējā gadā tikuši visvairāk izmantoti visdažādākajos veidos. "Autortiesību bezgalības balva" dibināta 1999. gadā.

Latvijas izpildītāju un producentu apvienība „Laipa” autortiesību un blakustiesību jautājumu aktualizēšanai un sabiedrības izglītošanai izveidojusi mājas lapu <http://muzikabiznesam.lv/>, kā arī īstenoja reklāmas kampaņu medijos.

Ministru kabinetā 2010. gada 12. maijā pieņemti grozījumi Autortiesību likumā ar mērķi uzlabot vienošanās mehānismu starp mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām un ar autortiesībām aizsargātu darbu izmantotājiem, kā arī paredzēt minēto organizāciju pienākumus gadījumos, kad tām tiek anulēta atļauja mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma veikšanai. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija, izskatot grozījumu projektu, lēma izveidot darba grupu, lai, iesaistot visus ieinteresēto pušu pārstāvjus, turpinātu darbu pie grozījumu priekšlikumu izstrādes.

Autortiesību jautājumi regulāri ir sabiedrības un mediju uzmanības interešu lokā, tomēr aktivitātes vairāk vērstas uz sabiedrības nevis autoru izglītošanu. Paši autori joprojām nav pietiekami izglītoti un zinoši, vērojama arī negatīva attieksme pret autortiesību administrētajorganizācijām.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt izglītēt autorus un sabiedrību, veicināt autoru izpratni un pozitīvas attieksmes veidošanos un daudzveidot informēšanas veidus un kanālus, izplatīt informāciju par labajiem piemēriem.

3.2.2. KM īstenot valsts pozitīvās intervences stratēģiju daudzveidīga nacionālās mākslas tirgus attīstībai un mākslas produktu konkurētspējas celšanai, plānojot un nodrošinot valsts dotācijas radošās daudzveidības veicināšanai skatuves/izpildītāj mākslās, mūzikā, vizuālajās un digitālajās mākslās, kino mākslā un literatūrā, izvirzot skaidrus atbalsta kritērijus un prioritātes.

Tā kā pozitīvās intervences stratēģiju daudzveidīga nacionālās mākslas tirgus attīstībai un mākslas produktu konkurētspējas celšanai nav izveidota, valsts dotāciju plānošana un nodrošināšana šim nolūkam nav notikusi.

2012. gada nogalē Nacionālās arhitektūras padome rosinājusi izveidot darba grupu, kas izstrādās priekšlikumus Latvijas arhitektūras eksporta un tā veicināšanas pasākumiem.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, analizēt situāciju, kas būtu vēlamās pozitīvās intervences darbības nacionālās mākslas tirgus attīstībai un mākslas produktu konkurētspējas celšanai. Veicināt nozaru iniciatīvas priekšlikumu izstrādei (2012. gada nogalē Nacionālās arhitektūras padome rosinājusi izveidot darba grupu, kas izstrādās priekšlikumus Latvijas arhitektūras eksporta un tā veicināšanas pasākumiem).

3.2.3. Rosināt VKKF izveidot nozaru padomi(es) un programmas pastāvīga atbalsta nodrošināšanai arhitektūras un dizaina nozaru attīstībai, kā arī paplašināt atbalsta pasākumus/mērķprogrammu dejas un jauno mediju mākslas attīstībai.

2010. gadā VKKF izveidota nozare dizaina un arhitektūras projektu atbalstam. Nozares prioritātes, kopš nozares izveides ir: „dizaina un arhitektūras jaunrade, izpratne, sociāla atbildība, sadarbība” (www.kkf.lv) un nozare atbalsta projektus, kas saistīti ar: dizainam un arhitektūrai veltītu zinātnisku pētījumu veikšanu un publicēšanu; dizaina un arhitektūras meistardarbnīcu un semināru organizēšanu; dizaina un arhitektūras nozari popularizējošu un izglītojošu pasākumu īstenošanu – izstādes, festivāli, konferences u.c.; dizaina un arhitektūras procesu dokumentēšanu; multimediju produktu veidošanu.

	Atbalstīto projektu skaits <i>t.sk. radošie braucieni</i>	Piešķirtais finansējums LVL
2010. gads	56	82 299
2011. gads	83	100 344
2012. gads	90	115 166

Tabula nr.1: VKKF atbalstīto radošo braucienu skaits un finansējuma apjoms.

Avots: VKKF publiskie gada pārskati un VKKF sniegtā informācija, sastādīja A.Hermane .

2013. gadā VKKF finansēs mērķprogrammu "Dizaina un arhitektūras nozares eksporta spējas veicināšana", kuras mērķis ir atbalstīt dalību starptautiskās izstādēs, ceļojošo izstāžu veidošanu, reprezentatīvu (digitālu) datu bāzes veidošanu, kā arī projektus, kas veicinātu Rīgas kā kultūras galvaspilsētas atpazīstamību. Piešķirtais finansējums 20 000 LVL.

Uzdevums nenosaka skaidri par kāda dejas žanra atbalstu ir runa. Paplašinātas aktivitātes laikmetīgās dejas, baleta un jauno mediju mākslas attīstībai nav notikušas, VKKF šādu mērķprogrammu nav. Kopš 2012. gada no VAS „Latvijas Meži” piešķirtā finansējuma tiek sniegts atbalsts koru un tautas deju tradīcijas attīstībai, 2012. un 2013. gadā šajā mērķprogrammā sadalāmais finansējums bija 50 000 LVL.

VKKF kopš dibināšanas dejas nozare ir bijusi apvienota ar mūzikas nozari. Dejas nozares profesionāļi šo situāciju neuzskata par adekvātu. Tā kā mūzikas projekti šajā nozarē dominē un arī ekspertu vairums pārstāv mūzikas nozari, dejas nozares projekti ir šķietami otršķirīgi un tiem grūti konkurēt ar mūzikas nozares projektiem, norāda dejas nozares eksperte. Kaut arī pēdējā laikā situācija uzlabojas un vērojama lielāka sapratne par dejas nozares vajadzībām un pieaug arī nozares aktivitāte un iesniegto projektu skaits tomēr atbalsts uzskatāms par nepietiekamu. Lai nodrošinātu pilnvērtīgu nozares attīstību un līdzvērtīgu atbalstu, nepieciešams dejas nozari veidot kā atsevišķu nozari VKKF.

Izpildes pakāpe: uzdevuma viena daļa ir izpildīta pilnībā (VKKF arhitektūras un dizaina nozare ir izveidota, uzsākta mērķprogramma), otra daļa – izpildīta daļēji, jo atbalsts mērķprogrammas veidā tiek sniegts tikai tautas dejas tradīcijas saglabāšanai (Latvijas Valsts mežu finansējums), bet ne citiem dejas žanriem. Kaut arī jauno mediju mākslas projekti gūst atbalstu VKKF regulārajos konkursos, atsevišķa mērķprogramma nav izveidota – līdz ar to uzdevums uzskatāms par daļēji izpildītu, kaut arī uzdevuma pirmās daļas izpilde vērtējama pozitīvi.

Rekomendācija: turpināt uzdevuma izpildi, atbalstīt un vērst plašumā atbalstu dizaina un arhitektūras nozarei, īstenojot pasākumus jauno mediju mākslas attīstībai, jo minētās nozares ir ievērojama radošo industriju sektora daļa, kas saskaņā ar valsts plānošanas dokumentiem uzskatāma par prioritāru. Stiprināt dejas nozares pozīcijas VKKF, veidojot atsevišķu dejas nozares ekspertu komisiju – tas vairotu nozares pašapziņu, iesniegto projektu skaitu un konkurenci, nodrošinātu līdzvērtīgas iespējas, salīdzinot ar citās nozarēm, un uzlabotu nozares attīstību, kvalitāti, popularitāti.

3.2.4. KM veicināt publisko un privāto partnerību, sponsorēšanu un mecenātismu radošās daudzveidības atbalstam, apzinot un popularizējot veiksmīgākās sadarbības formas (t.sk. izdodot izglītojoši informatīvus izdevumus kultūras darbiniekiem un kultūras atbalstītājiem). Veidot aktīvu publisko un privāto partnerību radošā potenciāla komercializācijai.

Intensīvs darbs publiskā un privātā sektora partnerību veicināšanā nav noticis, politiski lēmumi, kas veicinātu privātā finansējuma ieplūšanu nozarē nav pieņemti un attiecīgi mehānismi nav izveidoti. 2010. un 2011. gadā KM rīkoja pasākumu kultūras atbalstītāju godināšanai. Atskatoties uz 2010. gadu, toreizējā kultūras ministre Sarmīte Ēlerte norāda: "Pērn kopumā mecenāti, pēc Kultūras ministrijas aprēķiniem, kultūrai devuši 1,2 miljonus latu, būtiski papildinot valsts atbalstu kultūrai. Tas parāda, ka ir notikušas būtiskas izmaiņas sabiedrībā, novērtējot, cik kultūra ir svarīga".¹⁰

¹⁰ Gērmanis K., Vērtības atdzimst; Kultūras ļaudis paredz mecenātisma uzplaukumu. pieejams: www.delfi.lv/kultura/news/culturenvironment/vertibas-atdzimst-kulturas-laudis-paredz-mecenatisma-uzplaukumu.d?id=38786983 [skatīts 03.01.2013.]

Viens no intervētajiem ekspertiem uzskata, ka šis uzdevums ir formulēts ne visai pareizi. Ir vispārzināms, ka privāto līdzekļu piesaistes veicināšanu var veikt tikai ar likumdošanas aktivitātēm - nodokļu samazināšanu, dažādam atļaidēm, utt. Kā pozitīvu piemēru aktivitātēm Latvijā eksperts min vienīgi faktu, ka kopš 2009.gada valsts kapitālsabiedrībām tika atļauts piemērot sabiedriskā labuma statusu, kas veicināja līdzekļu piesaisti. Ne visas valsts kapitālsabiedrības to izmanto, teātri ir aktīvāki, mūzikas organizācijas praktiski nemaz. Eksperts turpina: „Tas, ko varētu, bet netiek darīts ir procentuālā filantropija- (visi nodokļu maksātāji var apm. 1% no saviem nodokļiem ziedot savai iemīļotai sabiedriskā labuma organizācijai. Šī iespēja jau 2007. gadā atzīta par neperspektīvu. Citu valstu piemēri liecina par pretējo (Lietuva, Polija, utt). Būtu jāiestājas arī par progresīvo nodokļu sistēmu, jo pasaulē jau 100 gadu laikā ir pierādījies, ja ir augstāki nodokļi, dodot lielākas atlaides par ziedojumiem, naudas straume palielinās (ASV, Anglija, utt.).” Izglītojoši informatīvu izdevumu sagatavošanu par ziedošanas pozitīvo būtību, eksperts neuzskata par vērā ņemamu ieguldījumu privātā finansējuma piesaistes veicināšanai un min Grieķijas piemēru, kurā izveidota īpaša valsts organizācija, kas pati tikai piesaista privātos līdzekļus un tad nodod tālāk kultūras institūcijām, tomēr šādi tiek apdraudēta organizāciju neatkarība.

Iepriekš aprakstītais uzskats sasaucas ar Kultūras ministres Ž.Jaunzemes-Grendes pausto viedokli par privātā finansējuma piesaistes aktivizēšanu, ko ministre 2012. gada rudenī pārrunājusi, piemēram ar ASV vēstnieku Marku Pekalu, kurš apliecina, ka „ASV vēstniecība labprāt sniegtu savu atbalstu ASV ilggadējās mecenātisma pieredzes pārņemšanā, jo Latvijā ir daudz izcilu mākslinieku un mākslas projektu dažādās jomās, kas ir labs potenciāls plašākai mecenātisma tradīciju attīstībai arī Latvijā. ASV kultūras nozare saņem ievērojamu mecenātu atbalstu, kas izpaužas dažādu privāto fondu un personu aktivitātēs, un šī tradīcija ir sena un sakņojas pilsoniskās sabiedrības izpratnē par kultūras lomu un nozīmi.”¹¹

Neskatoties uz privātā atbalsta veicināšanas mehānismu trūkumu, ir vairāki spilgti veiksmīgas sadarbības piemēri:

- 2010. gadā izveidota „Rundāles pils restaurācijas pabeigšanas mecenātisma programma 2010-2014”. KM noslēgusi Līgumu ar Borisa un Ināras Teterevu fondu par ziedojumu 0,5 milj. latu apmērā programmas īstenošanai;
- SIA "Alfor" finansētā mākslinieka Vilhelma Purviša vārdā nosauktā balva un atbalsts Nacionālajam teātrim;
- Latvijas gāzes un Latvijas Nacionālās operas sadarbība;

¹¹ Timofejeva K. Kultūras ministre ar ASV vēstnieku pārrunā ASV pieredzi kultūras mecenātisma jomā . Pieejams: <http://www.kasjauns.lv/lv/zinas/96015/kulturas-ministre-ar-asv-vestnieku-parruna-asv-pieredzi-kulturas-mecenatisma-joma> [skatīts 04.01.2012.]

* TMC (Tautas mākslas centrs), kopš 1.01.2013. Latvijas Nacionālais kultūras centrs

- Borisa un Ināras Teterevu fonda atbalsts TV raidījumu ciklam „Teātris.zip” u.c.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Izzināt citu valstu pieredzi un modeļus privātās publiskās sadarbības veicināšanai (piemēram, Lielbritānijā Mākslas un biznesa partnerība „Arts and Business”

Lielbritānijā <http://artsandbusiness.bitc.org.uk/>, sponsoru piesaistes platforma „The Sponsors Club <http://www.sponsorsclub.org.uk/#>”, Nīderlande, Dānija, Kanāda, ASV u.c. Pieņemt privātā sektora interesi rosinošas un atbalstu veicinošas likumdošanas izmaiņas. Lai veicinātu abu pušu izpratni, zināšanas un nodrošinātu komunikācijas iespēju – veidot privātā un publiskā sektora sadarbības platformu, finansēt sadarbības pilotprojektus, veicināt informācijas, labo piemēru izplatību.

3.2.5. Sadarbojoties visam ieinteresētajām pusēm (KM, TMC*, radošajām savienībām, pašvaldībām, kultūras uzņēmējiem u.c.) stiprināt saikni starp amatiermākslas un profesionālās mākslas izpausmēm, kopīgi tiecoties uz mākslas produktu kvalitāti un kultūras norišu daudzveidību, veidojot un piepildot dažādus kultūras produktu tirgus un apmierinot dažādu auditoriju kultūras vajadzības.

Uzdevums formulēts pārāk plaši, lai tā izpildi būtu iespējams novērtēt. Nav iespējams izvirzīt adekvātus indikatorus un savākt datus uzdevuma novērtēšanai.

Izpildes pakāpe: nav izmērāms.

Rekomendācija: pārdefinēt, precizēt uzdevumus.

3.2.6. KM sadarbībā ar pašvaldībām un VKKF paplašināt atbalsta iespējas amatiermākslas kustībai kā iespējai ikvienam Latvijas iedzīvotājam pilnveidot savu personību un radoši izpausties visa mūža garumā, t.sk.

- sagatavojot un iesniedzot jaunu politikas iniciatīvu MK, paplašināt ikgadēju mērķdotāciju amatiermākslas kolektīvu vadītāju atalgojumam, izvirzot skaidras atbalsta prioritātes un mērķus;
- rosināt VKKF paplašināt atbalsta iespējas amatiermākslas projektiem.

Periodiski ir tikušas piešķirtas mērķdotācijas pašvaldību amatiermākslas kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu segšanai. Laika periodā no 2009.gada janvāra līdz augustam nodrošināta mērķdotācija – daļējs atalgojums pašvaldību amatiermākslas kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām Ls 622 434 apmērā.¹² 2010. gadā nodrošināta 63 virsvadītāju un virsdiriģentu darbība koru, pūtēju orķestru un tautas deju nozarēs.¹³ KNMC (no 1.01.2013. Latvijas Nacionālais kultūras centrs) no budžeta līdzekļiem 2011.gadā nodrošinājis 64 virsdiriģentu un virsvadītāju darbu: 25 koru un vokālo ansambļu virsdiriģentiem, 29 deju kolektīvu virsvadītājiem, 4 kokļu ansambļu virsdiriģentiem un 5

¹² KM Gada publiskais pārskats 2009, Rīga, KM, 2010, 34.lpp

¹³ KM Gada publiskais pārskats, 2010, Rīga, KM, 2011, 39.lpp

(no 2011.gada septembra - 6) pūtēju orķestru virsdiriģentiem.¹⁴ KM ministrijas mājas lapā norādīts, ka vidējais atalgojums kolektīva vadītājam vai speciālistam mēnesī 2011. gadā bija Ls 140, atbalsts vienam kolektīvam gadā bija vidēji Ls 1604.¹⁵

2012. gadā mērķdotācijas atjaunošana amatiermākslas kolektīvu vadītāju darba samaksai bija viena no ministres Ž.Jaunzemes-Grendes prioritātēm, kas tika virzīta, sniedzot priekšlikumus likumam par 2012.gada valsts budžeta grozījumiem un 2012. gada rudenī mērķdotācija kolektīvu vadītājiem tika atjaunota, tomēr nepietiekamā apjomā. Mērķdotācijas apmērs 2013. gadā būs 491 396 latu¹⁶, nevis gandrīz miljons latu, kā to prasīja Kultūras ministrija un kā tas bija arī pirms krīzes.

2012. gada nogalē pieņemti arī jauni MK noteikumi „Kārtība, kādā pašvaldībām tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”,¹⁷ kurā norādīti skaidri dotācijas aprēķināšanas kārtības nosacījumi.

Amatiermākslas kolektīvu atbalsts VKKF tā darbības pirmajos gados notika galvenokārt teātra jomā, kurā darbojās mērķprogramma „Amatierteātris”. Arī citas nozares projektu konkursu ietvaros atbalstīja amatiermākslas aktivitātes. Mērķprogramma „Amatierteātris” tika likvidēta 2009. gadā un līdz ar to VKKF atbalsts amatiermākslai sarūk, regulāro projektu konkursu ietvaros tiek atbalstīti atsevišķi projekti. 2012. gadā, pateicoties VAS „Latvijas Valsts meži” piešķirtajam finansējumam, tika izveidota mērķprogramma „Atbalsts koru un tautas deju tradīcijas attīstībai” ar kopējo finansējumu 50 000 LVL. Mērķprogramma tādā pašā apjomā turpināsies arī 2013. gadā.

Tomēr situācija par valsts mērķdotācijām amatiermākslai nav viennozīmīgi vērtējama. Ir jāizvērtē atbalsta mehānismi (mērķdotācija vai neiezīmēts finansējums) un mērķi (kolektīvi vai personas, kas iesaistītas amatiermākslas procesa nodrošināšanā). Pašvaldības ir ieinteresētas mērķdotācijas saņemšanā un arī amatierprocesos iesaistītie uzskata, ka iezīmēts finansējums ir vienīgais garants finansējuma saņemšanai. Daudzās Eiropas valstīs valsts amatiermākslas kustība vispār nesaņem valsts finansējumu - to finansē paši amatieri un pašvaldības, tomēr Latvijas apstākļos amatiermākslas kustības uzturēšanai ir cits konteksts un cita loma, jo tā palīdz uzturēt unikālo Dziesmu un deju svētku kustību, kas ir valstij ļoti dārgi izmaksājoša tradīcija. Valsts atbalsts

¹⁴ KM Gada publiskais pārskats 2011, Rīga, KM, 2011, 36.lpp

¹⁵ KM mājas lapa, http://www.km.gov.lv/lv/jaunumi/?news_id=2559, skatīts 28.01.2013.

¹⁶ Likuma par valsts budžetu 2013.gadam 10. pielikums „Mērķdotācijas pašvaldību māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”, Piejams: http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/valsts_budzets/2013_gada_budzets/, skatīts 28.01.2013.

¹⁷ 25.09.2012. MK noteikumi Nr.670 "Kārtība, kādā pašvaldībām tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām" ("LV", 158 (4761), 05.10.2012.) [stājas spēkā 01.01.2013.] ar grozījumiem: 18.12.2012. MK noteikumi Nr.922 ("LV", 203 (4806), 28.12.2012.) [stājas spēkā ar 01.01.2013.] <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253741>

amatiermākslai Latvijā maina amatiermākslas būtību un pastāvēšanas pamatojumu, salīdzinot ar pasaulē pieņemto situāciju.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, rūpīgi izvērtējot atbilstošākos atbalsta mehānismus amatiermākslas atbalstam (mērķdotācija vai neiezīmēts finansējums, amatiermākslas kolektīvi vai personas, kas iesaistītas amatiermākslas procesa nodrošināšanā). Izvērtēt, vai ir taisnīgi, ka VKKF šobrīd atbalsts amatiermākslai pieejams tikai koru un tautas deju nozarēs. Jebkuras aktivitātes amatiermākslas atbalstam VKKF iespējamās vienīgi pie ievērojama VKKF finansējuma palielinājuma.

3.2.7. Atbalstīt Latvijā dzīvojošo dažādo etnisko grupu radošās izpausmes, t.sk.

- KM paplašināt regulāru atbalstu Latvijas Nacionālo kultūras biedrību asociācijai, plānojot atbalsta pasākumus Rīcības plānā sabiedrības līdzdalības veicināšanai kultūras procesos;
- rosināt VKKF un LSIF veidot sadarbību Latvijā dzīvojošo dažādo etnisko grupu radošajai darbībai un starpkultūru sadarbības projektiem.

KM regulāri atbalsta I.Kozakēvičas Latvijas Nacionālo kultūras biedrību asociācijas darbību. 2009. gadā tās darbības nodrošināšanai no KM budžeta piešķirti 11 715 LVL. 2010. gadā uz MK rīkojuma Nr.71 pamata „Par līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” Itas Kozakevičas Latvijas Nacionālo kultūras biedrību asociācijai” piešķirti 12 350 LVL, bet 2011. gadā atbalsta apjoms 15 100 LVL.¹⁸

VKKF un LSIF savstarpēja sadarbība nenotiek un nav paredzēta. To ietekmēt nav KM kompetencē.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt atbalstīt I.Kozakēvičas Latvijas Nacionālo kultūras biedrību asociācijas darbību, jo etnisko minoritāšu atbalsts ir viens no kultūras daudzveidību nodrošinošiem aspektiem, ko Latvija apņēmusies nodrošināt un ievērot konvencijas „Par kultūras izpausmju daudzveidības aizsargāšanu un veicināšanu” ietvaros. VKKF un LSIF savstarpējo sadarbību ietekme sadarbība nenotiek un nav paredzēta, fondi darbojas autonomi. To ietekmēt nav KM kompetencē.

3.2.8 Aicināt VKKF, pašvaldības un privāto sektoru atbalstīt mūzikas instrumentu, tehnoloģiju, programmatūru un citu radošai darbībai nepieciešamo materiālu iegādi radošajiem kolektīviem un kultūras institūcijām.

2008. gadā VKKF īstenoja mērķprogrammu „Mūzikas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošana” (atbalstīti 28 projekti, piešķirti 80 000 latu) un Vizuālās mākslas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošana (atbalstīti 42 projekti, piešķirti 80 000 latu).¹⁹ Finansējuma samazinājuma dēļ kultūrizglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabojumiem turpmāk

¹⁸ pēc KM 2009., 2010., 2011. gada publisko pārskatu datiem

¹⁹ pēc VKKF finansēto mērķprogrammu pārskatiem, pieejami www.kkf.lv, skatīti 10.02.2013.

mērķprogrammas netiek veidotas, kas daudzu skolu gadījumā ir nozīmējis pilnīgu tehniskā nodrošinājuma uzlabojuma apstāšanos.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Veidot efektīvu finansēšanas mehānismu radošai darbībai nepieciešamā tehniskā aprīkojuma, mūzikas instrumentu un programmatūras u.c. materiālu iegādei kultūrizglītības iestādēm, kas saskaņā ar valsts attīstības dokumentos noteiktajām prioritātēm saistībā radošo industriju lomas veicināšanu ir vieni no atslēgas spēlētājiem radošu cilvēkresursu nodrošināšanā. Mērķprogrammas atjaunošana VKKF ir viena no iespējām, kaut arī šādam finansējumam pietiekamā apmērā būtu jābūt kultūrizglītības iestāžu budžetā. Jāveicina arī ES finansējuma piesaiste materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanai kultūras sektorā.

Rīcības virziens

3.3. Attīstīt pastāvīgu atbalsta mehānismu radošās darbības izcilības sekmēšanai.

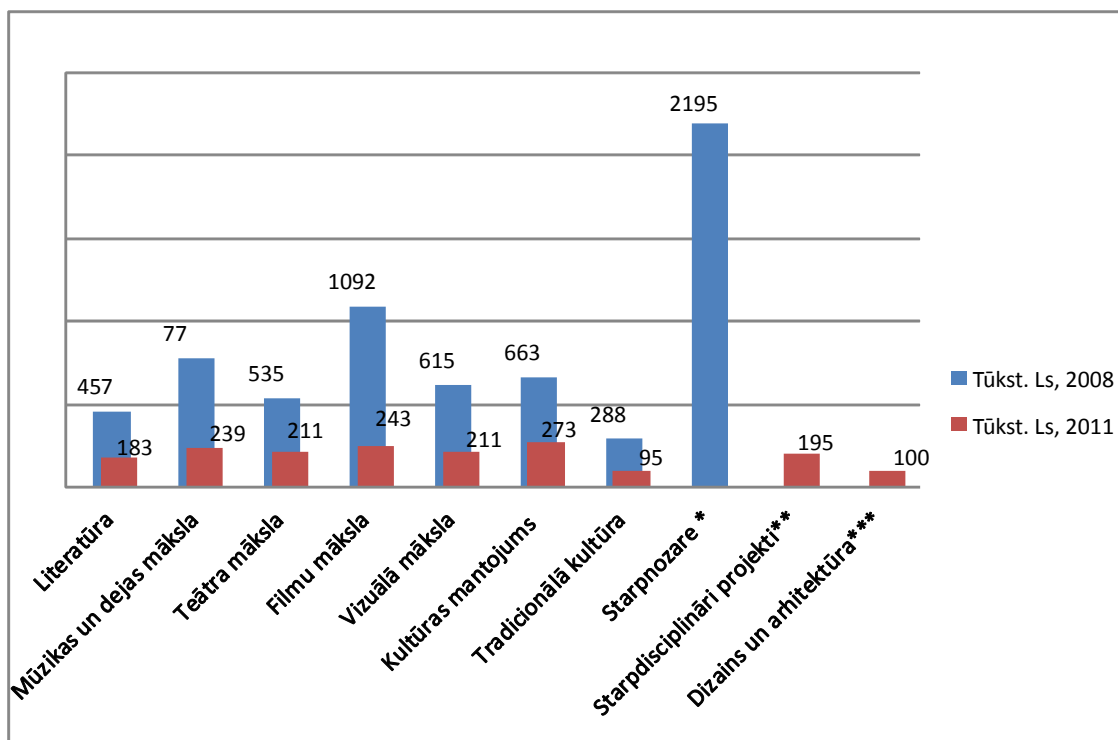
Saskaņā ar KM informatīvajiem ziņojumiem par galveno pastāvīgu atbalsta mehānismu radošās darbības izcilības sekmēšanai tiek uzskatīts VKKF – gan projektu konkursi, kuru ietvaros tiek piešķirtas radošās stipendijas, gan mērķprogrammas, gan mūža stipendiju programma. Tomēr tā kā VKKF budžets 2009, 2010., 2011. gadā tika ievērojami samazināts un tikai pakāpeniski pieaug 2012. gadā, vēl nesasniedzot pat ne pusi no pirmskrīzes budžeta, atbalsts radošajai darbībai un izcilībai kopumā ir ievērojami mazinājies, skat. tabulu nr. 2 un grafiku nr.1.

Gads	VKKF budžets	Projektu finansējums konkursu		Mūža stipendijas	Mērķprogrammas Kultūras programmas		
		Atbalstīto projektu skaits	Finansējums LVL		Mērķprogrammu skaits	Kultūras programmu skaits	Kopējais finansējums LVL
2008	7649 027	1593	2 768 488	528 300	20	17	3 799 730
2009	4 122 587	1406	1 906 872	518 100	8	14	1 213 756
2010	2 291 840	1374	1 499 027	339 600 (apjoms samazināts no LV 150 uz 100)	2	1	241 600
2011	2 410 418	1495	1 672 794	324 200 jaunas stipendijas netiek piešķirtas	---	1	256 600
2012	3235033	1779	1771578	315 220 jaunas stipendijas netiek piešķirtas	10	1	1 148 235

Tabula nr. 2: VKKF budžeta sadalījums 2008. – 2012. gadam.

Avots: VKKF publiskie gada pārskati un VKKF sniegtā informācija, sastādīja A.Hermane.

VKKF finansējums nozarēm ievērojami samazinājies.

Grafiks nr. 1: VKKF nozaru finansējuma salīdzinājums 2008. un 2011. gadā

Avots: VKKF Darbības stratēģija²⁰

2008. gadā VKKF pastāvēja mērķprogramma „Stipendijas radošajam darbam vizuālajā mākslā un mākslas zinātnē”, kuras ietvaros tika atbalstīti 46 projekti, piešķirti 50 000 latu. Tas bija labs piemērs radošās darbības sekmēšanas atbalstam, jo tikai nodrošinot radošo darbu, var cerēt arī uz izcilības sasniegšanu.

Par patstāvīgu atbalsta mehānismu radošajai izcilībai var uzskatīt arī nozaru balvas, kas vienlaikus sniedz morālu un lielākoties arī materiālu atzinību par radošā darba izcilību - valsts augstāko apbalvojumu mūzikas nozarē „Lielā mūzikas balva” (1000 LVL katram laureātam), teātra balvu „Spēlmaņu nakts” (naudas balvu regularitāte nestabila, līdz 2009. gadam ir naudas balvas, sākoties krīzei, naudas balvas tikai saglabātas tikai balvas par mūža ieguldījumu saņēmējiem, 2012. gadā naudas balvas atjaunotas 450 LVL – Gada izrādes balvas saņēmējam, Mūža balvas katrs 565 LVL, citu balvu saņēmējiem - 300 LVL), Literatūras gada balvu (1000 LVL katram balvas saņēmējam), „Purvīša balvu” vizuālo mākslu jomā (viens laureāts 20 000 LVL), Kultūras mantojuma gada balvu (Lielās balvas saņēmējs 1500 LVL), „Lielais Kristaps”, Latvijas arhitektūras gada balvu, Gada balvu dizainā. Līdz 2008. gada tika pasniegta arī atsevišķa KM gada balva kultūrā „Trīs brāļi” un "Gada balva bibliotēku, muzeju un amatiermākslas nozarēs" (2009). KM regulāri piešķir balvas arī

²⁰ VKKF Darbības stratēģija, pieejams: <http://www.kkf.lv/#2375>; skatīts 14.02.2013.

talantīgiem bērniem, jauniešiem un viņu pedagogiem par izciliem sasniegumiem starptautiskajos konkursos, izstādēs un skatēs mākslu nozarēs.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Atjaunot iespējami drīz VKKF finansējumu pirmskrīzes apjomā, atjaunot mērķprogrammu „Stipendijas radošajam darbam vizuālajā mākslā un mākslas zinātnē” u.c. nozarēs. Veidot atbalsta mehānismu par izciliem sasniegumiem kultūras jomā, izvērtēt nozaru balvu lietderību un atjaunot daļu no tām un piešķirt naudas prēmijas balvu saņēmējiem visās nozarēs (ne tikai dažās).

Rīcības virziens

3.4. Veikt pasākumus radošās darbības publiskās telpas veidošanai un auditorijas izglītošanai

(Vadlīniju un informatīvo ziņojumu teksts atšķiras)

Rīcības virziena vērtējums

Rīcības virziena formulējums nav skaidri saprotams, ietver dažādus darbības virzienus. Rīcības virziena formulējums jāprecizē.

Uzdevumi:

3.4.1. Sadarbojoties KM, VKKF, pašvaldībām, NVO, privātajam sektoram un profesionālajām radošajām organizācijām, regulāri organizēt radošos konkursus, skates un festivālus, aptverot visas profesionālās mākslas jomas.

Nav skaidri definēts uzdevums. Kultūras pasākumi dažādos līmeņos un sadarbojoties dažādām kultūras organizācijām notiek regulāri un aktīvi, neskatoties uz kādu konkrētu KM iniciatīvu.

Izpildes pakāpe: nav skaidri definēts uzdevums.

Rekomendācija: definēt uzdevumus precīzāk.

3.4.2. Sadarbojoties KM, VKKF, pašvaldībām, NVO, privātajam sektoram un profesionālajām radošajām organizācijām, rīkot atsevišķu kultūras un mākslas nozaru, stilu vai žanru dienas/nedēļas/ sezonas dažādās Latvijas vietās.

Jaunas iniciatīvas nav veidotas. Regulāri notiek jau tradicionāli pasākumi, kā „Mākslas dienas”, „Dzejas dienas” u.c. Uzdevums plānveidīgi netiek pildīts, dažādi pasākumi notiek bez KM iniciatīvas.

Izpildes pakāpe: uzdevums definēts pārāk plaši un nekonkrēti.

Rekomendācija: definēt uzdevumus precīzāk. Procesī notiek bez tiešas KM iniciatīvas.

3.4.3.KM, veidojot un uzturot visaptverošu un daudzvalodu interneta vortālu www.kultura.lv un KM mājas lapu, nodrošināt tajos aktuālu un izsmieļošu informāciju par Latvijas radošo procesu daudzveidību (t.sk. pasākumiem un projektiem), radošo profesiju pārstāvjiem un kolektīviem.

Vortāls www.kultura.lv ir izveidots un 2008. gadā tajā nodrošināta informācija par kultūras pasākumiem piecās valodās – latviešu, angļu, franču, vācu un krievu. Informācija pieejama gan par nozarēm - mūzika, deju, kino, teātris, literatūra, muzeji, gan par kultūras mantojumu, izcilākajām latviešu kultūras personībām un kolektīviem, kā arī projektiem, kas tiek realizēti Latvijā. Kopš 2009. gada aktuālā informācija nodrošināta trīs valodās (latviešu krievu, angļu) un vortāls tiek veidots, sadarbojoties ar ziņu aģentūru „Leta”. Atzinīgi vērtējama sadaļa „Aktualitātes”, „Personības”. Bet, piemēram, sadaļā „Kultūrpolitika” informācija gan latviešu, gan krievu un angļu valodā ir formāla, neaktuāla un nesaistoša. Nav īsti skaidra vortāla mērķauditorija, tajā lasāms samērā vispārējs pārskats par kultūras jomā notiekošo, tajā pieejama tā pati informācija, kas citos publiskajos medijos. Trūkst saites uz vietnēm, kur pieejama plašāka informācija. Pēc aptaujāto jomas profesionāļu domām, vortālam ir diezgan virspusējs informatīvs raksturs, formāls, neskaidrs ir tā mērķis, tas nav uzskatāms par nozīmīgu informatīvu resursu. Kaut arī vortāls vietējo lietotāju ziņā šķietami ir samērā mazpopulārs (no aptaujātajiem 60 cilvēkiem, kas darbojas kultūras nozarē, vai studē mākslas augstskolās, regulāri vortālu lietoja divi), tomēr dati par tā lietotāju skaitu rāda stabilu interesi par vortālu, tam ir liels apmeklētāju skaits:

2008 – 241 220 apmeklējumi

2009 – 268 675 apmeklējumi

2010 – 125 352 unikālie apmeklējumi, 191 121 apmeklējumi

2011 – 119 554 unikālie apmeklējumi, 220 715 apmeklējumi

2012 – 105 549 unikālie apmeklējumi, 190 585 apmeklējumi.²¹

KM mājas lapā www.km.gov.lv regulāri nodrošina aktuālo informāciju par jaunumiem kultūras jomā, tomēr atsevišķas nozaru informācijas daļas ir novecojušas un jaunāko informāciju neietver. KM mājas lapā nodrošina saites uz nozares pārvaldošo institūciju mājas lapām, dažādu kultūras organizāciju mājas lapām, nozīmīgākajiem projektiem, tomēr šajā ziņā vēl iespējami papildinājumi. Atzinīgi vērtējama iespēja iepazīties ar ministres runām, darba grafiku. Slikti funkcionē meklēšanas funkcija. Ir paplašinājies angļu valodā pieejamās informācijas apjoms, tomēr tas joprojām, ir nepietiekams. Citās valodās informācija nav pieejama. Pēc aptaujāto kultūras darbinieku domām, atzinīgi vērtējams fakts, ka mājas lapā ir pieejama informācija par dažādiem pētījumiem (kas gan ir novecojuši), var iepazīties ar dokumentiem, ir ziņas par aktuālajiem projektu konkursiem un

²¹ Ziņu aģentūras LETA sniegtā informācija, 4.03.2013.

līdzfinansējuma piesaistes iespējām. Tomēr mājas lapas dizains un teksta izkārtojums netiek uzskatīts par veiksmīgu, tāpat aptaujātie norāda uz programmēšanas traucējumiem - atsevišķus dokumentus nav iespējams atvērt un/vai lejupielādēt; uzspiežot uz atsevišķām saitēm, pazūd citas (piemēram, uzspiežot uz izvēlnes „saites”, augšējā joslā pazūd izvēlne „fondi un investīcijas”). Vājā līmenī ir lapas vizuālais saturs - trūkst attēlu un video galerijas. Grūti orientēties jaunumu sadaļā, atrast iepriekšējās jaunumu sadaļā publicētās ziņas. Pēc aptaujāto domām, mājas lapa vērtējama kā vidēji draudzīga lietotājam – tās pārskatāmība ir nepietiekama, arī informācijas atjaunošanas ziņā daudzās sadaļās nepieciešami uzlabojumi. Cilvēkiem ar īpašām vajadzībām lapa lietošanai nav draudzīga.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Vortāla www.kultura.lv turpināt vortāla attīstību atbilstoši mūsdienu prasībām, ieguldot tajā laiku un līdzekļus un intensīvi to papildinot, nodrošinot interaktivitātes iespējas, veicināt vortāla atpazīstamību un sekmēt lietotāju skaita pieaugumu, pilnveidot lapas saturu. Uzlabot un mūsdienīgot KM mājas lapas vizuālo risinājumu un meklēšanas rīku, pilnveidot pārskatāmību, aktualizēt nozaru informāciju. Mājas lapas satura lietderību vairotu arī aktuāli pētījumi par kultūras nozari Latvijā. Jāpaplašina angļu valodā pieejamās informācijas apjoms. Būtu ieteicams nodrošināt informāciju arī krievu valodā, kas uzlabotu krieviski runājošo iedzīvotāju informētību. KM mājas lapa tiek intensīvi lietots arī kā resurss studiju un pētniecības procesā, tādēļ aktuālas, drošicamas informācijas un pētījumu pieejamība ir jo īpaši nozīmīga.

Rīcības virziens

3.5. Veicināt radošo personu un radošo kolektīvu mobilitāti

Rīcības virziena novērtējums:

Rīcības virziens ir formulēts skaidri, ir nozīmīgs.

Uzdevumi:

3.5.1. Rosināt VKKF turpināt īstenot un paplašināt radošo braucienu programmu.

VKKF radošo braucienu atbalsta programma turpina darboties. Skaita ziņā tiek atbalstīti apmēram 2/3 radošo braucienu pieteikumu, bet finansiālajā izteiksmē mazāk kā puse iesniegto radošo braucienu pieteikumu.

	Iesniegtie projekti	Pieprasītais finansējums	Atbalstītie projekti	Piešķirtais finansējums	Vidēji vienam braucienam
2008	415	302 383	321	131 294	409
2009	274	154 900	180	53 831	300
2010	303	143 937	208	58 454	281
2011	331	175 464	250	77 651	311
2012	393	220 317	296	92 355	312

Tabula nr. 3: VKKF finansējuma apjoms radošajiem braucieniem.

Avots: VKKF publisko gada pārskatu dati un VKKF pārstāvju sniegtā informācija, sastādīja A.Hermane.

Izpildes pakāpe: izpildīts

Rekomendācija: turpināt pildīt un palielināt finansējumu radošo braucienu programmai, tādējādi veicinot radošo personu mobilitāti un līdzdalības iespējas pasaules kultūras procesos. Radošo personu mobilitāti ievērojami atvieglotu iespēja pieteikties individuāli.

3.5.2.KM dotēt biedru naudas iemaksas Latvijas pārstāvībai nozīmīgākajās starptautiskajās profesionālajās radošajās organizācijās un sadarbības tīklos, pilnveidojot valsts atbalsta kritērijus un kārtību.

Vadlīniju darbības laikā KM atbalsta Latvijas dalībmaksu iemaksu starptautiskās kultūras organizācijās, to skaits un atbalsta apmērs ir mainīgs. 2008. un 2009. gadā atbalstīto dalībmaksu skaits bija vislielākais. Visā vadlīniju darbības periodā regulāri atbalstīta Latvijas dalība četrās organizācijās - līdzdalība ES jauniešu orķestrī, Eiropas dokumentālā kino tīklā EDN (European Documentary Network); Eiropas Audiovizuālajā observatorijā (European Audiovisual Observatory) un EP kopražojumu atbalsta fondā EURIMAGES (skat. tabulu nr. 4).

gads	skaits	organizācijas	summa LVL
2006	9	- CHAIN (Mūzikas augstskolu asociācija), IP ERASMUS Brass Ensemble - CUMULUS Association, KUNO (Ziemeļvalstu mākslas augstskolu apvienība) - Līdzdalība ES jauniešu orķestrī - EDN (European Documentary Network) - FIAF (Filmu arhīvu federācija) - European Audiovisual Observatory - EURIMAGES (EP kopražojumu atbalsta fonds) - FIPRESCI (Filmu kritiķu organizāciju federācija) - UNICA	62 664
2007	8	- CHAIN (Mūzikas augstskolu asociācija), IP ERASMUS Brass Ensemble - CUMULUS Association, KUNO (Ziemeļvalstu mākslas augstskolu apvienība) - Līdzdalība ES jauniešu orķestrī - EURIMAGES (EP kopražojumu atbalsta fonds) - IMAGO FEDERATION - European Audiovisual Observatory - EDN (European Documentary Network) - UNICA	78 801
2008	21	- Association Europeenne Academies de Musikhochschulen Nīderlandē - CUMULUS Association, KUNO (Ziemeļvalstu mākslas augstskolu apvienība) - Līdzdalība ES jauniešu orķestrī - Bibliotheca Baltica/BB/Bibliotēka Baltika, apvienība - International Association of Sound and Audiovisual Archives/IASA/Starptautiskā skaņas un audiovizuālo arhīvu asociācija - International Federation of the eLibrary Association/IFLA/Starptautiskā Bibliotēku asociāciju un institūciju federācija - Consortium of Legal Resource Centres and Legal Information Specialists/Juridisko informācijas centru un bibliotēku konsorcijs - Fondation Conference of European National Librarians/CENL/Eiropas nacionālo bibliotēku direktoru konference - International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres/IAML/Starptautiskā Mūzikas bibliotēku, arhīvu un dokumentācijas centru asociācija Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche/LIBER/Eiropas zinātnisko bibliotēku konsorcijs - International Standard Numbering System for Editions of Notated Music/ISMN/Starptautiskais mūzikas standartnumurs, aģentūra - International Centre for the Registration of Serial Publications/ISSN/Starptautiskais seriālo izdevumu standartnumurs, aģentūra - Association for the Advancement of Baltic Studies, INC/AABS executive office/Baltijas izpētes attīstības asociācija, apvienība	87 521

Vadlīniju starpposma ietekmes novērtējums

		• International ISBN Agency c/o editeur/ISBN/Starptautiskais grāmatas standartnumurs, aģentūra • International Group of Ex Libris Users/IGELU/Starptautiskā Ex Libris lietotāju grupa • European Bureau of Library, Information and Documentation Associations/EBLIDA/Bibliotēku, informācijas un dokumentācijas asociāciju Eiropas birojs • EURIMAGES (EP kopražojumu atbalsta fonds) • IMAGO FEDERATION/ European Federation of Cinematographers IMAGO • UNICA/ Union Internationale du Cinéma/ Starptautiskā Kino savienība • European Audiovisual Observatory/ Eiropas Audiovizuālā observatorija • EDN (European Documentary Network)	
2009	20	• Dalība Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes un rezidenču programmā • Dalība Eiropas Savienības Jauniešu simfoniskajā orķestrī • <i>Bibliotheca Baltica</i>/BB/Bibliotēka Baltika, apvienība • <i>International Association of Sound and Audiovisual Archives/IASA</i>/Starptautiskā skaņas un audiovizuālo arhīvu asociācija • <i>International Federation of the eLibrary Association/IFLA</i>/Starptautiskā Bibliotēku asociāciju un institūciju federācija • <i>Consortium of Legal Resource Centres and Legal Information Specialists</i>/Juridisko informācijas centru un bibliotēku konsorcijs • <i>Fondation Conference of European National Librarians/CENL</i>/Eiropas nacionālo bibliotēku direktoru konference • <i>International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres/IAML</i>/Starptautiskā Mūzikas bibliotēku, arhīvu un dokumentācijas centru asociācija • <i>Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche/LIBER</i>/Eiropas zinātnisko bibliotēku konsorcijs • <i>International Standard Numbering System for Editions of Notated Music/ISMN</i>/Starptautiskais mūzikas standartnumurs, aģentūra • <i>International Centre for the Registration of Serial Publications/ISSN</i>/Starptautiskais seriālo izdevumu standartnumurs, aģentūra • <i>Association for the Advancement of Baltic Studies, INC/AABS</i> executive office/Baltijas izpētes attīstības asociācija, apvienība • International ISBN Agency c/o editeur/ISBN/Starptautiskais grāmatas standartnumurs, aģentūra • International Group of Ex Libris Users/IGELU/Starptautiskā Ex Libris lietotāju grupa • European Bureau of Library, Information and Documentation Associations/EBLIDA/Bibliotēku, informācijas un dokumentācijas asociāciju Eiropas birojs • EURIMAGES (EP kopražojumu atbalsta fonds) • IMAGO FEDERATION/ European Federation of Cinematographers IMAGO • UNICA/ Union Internationale du Cinéma/ Starptautiskā Kino savienība • European Audiovisual Observatory/ Eiropas Audiovizuālā observatorija • EDN (European Documentary Network)	98 609
2010	13	• Dalība Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes un rezidenču programmā • Dalība Eiropas Savienības Jauniešu simfoniskajā orķestrī • <i>International Federation of the Library Association/IFLA</i>/Starptautiskā Bibliotēku asociāciju un institūciju federācija • <i>Consortium of Legal Resource Centres and Legal Information Specialists</i>/Juridisko informācijas centru un bibliotēku konsorcijs • <i>Fondation Conference of European National Librarians/CENL</i>/Eiropas Nacionālo bibliotēku direktoru konference • <i>Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche/LIBER</i>/Eiropas zinātnisko bibliotēku konsorcijs • <i>International Standard Numbering System for Editions of Notated Music/ISMN</i>/Starptautiskais mūzikas standartnumurs, aģentūra • <i>International Centre for the Registration of Serial Publications/ISSN</i>/Starptautiskais seriālo izdevumu standartnumurs, aģentūra • <i>International ISBN Agency c/o editeur/ISBN</i>/Starptautiskais grāmatas standartnumurs, aģentūra • EURIMAGES (Eiropas Padomes kopražojumu atbalsta fonds) • IMAGO FEDERATION/ European Federation of Cinematographers IMAGO • European Audiovisual Observatory/ Eiropas Audiovizuālā observatorija • EDN (European Documentary Network)	98 609
2011	13	• Dalība Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes un rezidenču programmā • Dalība Eiropas Savienības Jauniešu simfoniskajā orķestrī • <i>International Federation of the Library Association/IFLA</i>/Starptautiskā Bibliotēku asociāciju un institūciju federācija • <i>International Standard Music Numbering Agency</i>/Starptautiskā mūzikas standartu aģentūra • <i>Fondation Conference of European National Librarians/CENL</i>/Eiropas Nacionālo bibliotēku direktoru konference • <i>International Group of Ex Libris Users,IGELU</i>/Ex Libris lietotāju starptautiskā grupa • <i>International Association of Music Libraries</i>/Mūzikas bibliotēku starptautiskā asociācija • <i>International Centre for the Registration of Serial Publications/ISSN</i>/Starptautiskais seriālo izdevumu standartnumurs, aģentūra • <i>International Association of Sound and Audiovisual Archives/Skaņas un audiovizuālo arhīvu starptautiskā asociācija</i> • <i>Association for the Advancement of Baltic studies,INC/AABS Executive Office</i>/Baltijas studiju attīstības asociācija	112 613

Vadlīniju starpposma ietekmes novērtējums

	• Association of European Research Libraries/Eiropas zinātnisko bibliotēku asociācija • European Bureau of Library, information and documentation associations/ Bibliotēku, informācijas un dokumentēšanas asociāciju Eiropas birojs • EURIMAGES (Eiropas Padomes kopražojumu atbalsta fonds) • European Audiovisual Observatory/ Eiropas Audiovizuālā observatorija • EDN (European Documentary Network)	
--	---	--

Tabula nr. 4: Latvijas dalībmaksu iemaksa starptautiskām kultūras organizācijām, programmām un konvencijām.

Avots: LR KM gada publisko pārskatu dati, sastādīja A.Hermane.

Lai veicinātu starptautisku sakaru attīstību un Latvijas pārstāvniecību starptautiskajās profesionālajās organizācijās KM piešķir finansējumu dalības maksu segšanai arī radošajām savienībām (skat. tabulu nr. 5):

Organizācija	2009	2010	2011
Latvijas Rakstnieku savienībai	1010	1 330	1328
Fotogrāfijas Mākslas savienība FIAP	230	230	211
Latvijas Tekstilmākslas asociācija	197	137	---
Latvijas Teātra darbinieku savienība	90	90	84
Latvijas Arhitektu savienība	3322	2 972	3084
Radošo savienību padome	1706	492	492
Latvijas Dizaineru savienība	365	365	351
Latvijas Dramaturgu gilde	1500	---	---
Latvijas Kinematogrāfistu savienība	2127	703	703
Latvijas Mākslinieku savienība	340	330	
Starptautiskais teātra institūta Latvijas centrs	400	400	351
Latvijas Komponistu savienība	1898	1 400	1420
Kultūras un mākslas projekts „Noass”	194	193	193
Džeza orķestru biedrība	910	---	---
ASSITEJ – Latvijas Nacionālais centrs	---	154	76
Latvijas Bibliotekāru biedrība	---	---	648
Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomei	---		814

Tabula nr. 5: KM piešķirums profesionālajām radošajām organizācijām pārstāvniecības nodrošināšanai starptautiskajās profesionālajās organizācijās.

Avots: LR KM gada publiskie pārskati, sastādīja A.Hermane.

No 2009. gada Latvija piedalās un maksā dalības maksu dalībai Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmā „Kultūra” (2009.-2013.gadam). Saskaņā ar KM gada pārskata datiem Latvijas dalības maksa 2009. gadā bija 16 025 LVL, 2010. gadā bija 16 025 LVL; 2011.gadā bija 23 230 LVL, tomēr Latvijas dalībnieku, projektu pieteicēju saņemtais finansējums ieguldījumu daudzkārt pārsniedz, 2010. gadā tie bija 241 560 eiro, jeb apm. 169 092 tūkstoši latu.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Nepieciešams pilnveidot valsts atbalsta kritērijus un piešķiršanas kārtību dalībmaksu segšanai, vēlams palielināt finansējumu, aptvert daudzveidīgāku organizāciju loku dažādākās nozarēs, kas var pretendēt uz finansējumu. Noteikti jāturpina līdzfinansēt dalību Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmā „Kultūra”, jo iegūtais atbalsts projektu veidā apmēram 10 reizes pārsniedz dalības maksas apjomu. Līdzdalība starptautiskās organizācijās ir priekšnosacījums aktīvai informācijas apmaiņai, starptautiskās sadarbības veicināšanai, ideju

apritei, uzlabo tīklošanās iespējas un dažkārt dod arī papildus finansējuma piesaistes iespējas.

3.5.3.KM sadarbībā ar ĀM, izstrādājot valsts ārējo kultūrpolitiku un veidojot divpusējos un daudzpusējos valstu sadarbības līgumus un programmas, rosināt radošās kopprodukcijas un kopprojektus.

KM noslēgusi vairāk nekā 30 gan starpvalstu, gan starpministriju sadarbības līgumus. 2011. gadā parakstīta Sadarbības programma kultūrā starp Igaunijas Kultūras ministriju, Latvijas Kultūras ministriju un Lietuvas Kultūras ministriju 2012. - 2014. gadam; saskaņota Sadarbības programma kultūrā 2012.-2014.gadam ar Azerbaidžānas Republikas Kultūras ministriju; Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un Armēnijas Republikas Kultūras ministrijas sadarbības programma 2011.-2013. gadam. Savu iespēju robežās KM ir rosinājusi kopprodukciju un kopprojektu veidošanos, tomēr, pārsvarā iniciatīva šādu sadarbību uzsākšanai nāk no projektu organizatoriem. Nereti sadarbība ar atsevišķām valstīm ir apgrūtināta tieši dažādu praktisku sarežģījumu dēļ, vai arī ir finansiāli dārga.

Izpildes pakāpe: uzdevums nav pietiekami skaidri definēts, to var uzskatīt par daļēji izpildītu, jo sadarbība slīgumi tiek slēgti, tomēr grūti novērtēt līgumu ietekmi uz kopprojektu veidošanu. Kopš 2009. gada šādu ministrijas līmenī iniciētu un veicinātu radošo kopprodukciju un kopprojektu norise nav notikusi.

Rekomendācija: turpināt veidot sadarbību ar citām valstīm, nodrošinot labvēlīgus politiskos priekšnosacījumus sadarbības un kopprojektu veidošanai ar katru konkrēto valsti, tomēr projektu iniciatīvas atstāt pašu kultūras sektorā nodarbināto ziņā. Intensīvāk informēt kultūras sektorā strādājošos par līgumos fiksētiem labvēlīgiem nosacījumiem (piemēram, vīzu maksu atvieglojumiem) u.c.

3.5.4.KM sadarbībā ar ĀM, gatavojot nacionālās pozīcijas ES, iestāties par atbalsta paplašināšanu radošo personu mobilitātei un radošajām apmaiņām.

Uzdevuma formulējums ir nekonkrēts, nav skaidrs ar kādiem kritērijiem izmērīt „iestāšanos par atbalsta paplašināšanu”, nav apkopota informācija.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: ieteicams pārskatīt un konkretizēt uzdevuma formulējumu.

3.5.5. Stiprinot sadarbību starp KM, VKKF, ārvalstu vēstniecībām un organizācijām un privātiem uzņēmējiem, paplašināt iespējas starptautiski atzītu mākslinieku, producentu un režisoru uzaicināšanai radošu projektu, meistardarbnīcu u.tml. īstenošanai Latvijā.

KM sadarbība ar VKKF, ārvalstu vēstniecībām un organizācijām, atsevišķiem privātiem uzņēmējiem kopumā vērtējama pozitīvi, tomēr esošā finansējuma apstākļos iespējas ir nevis

paplašinājušās, bet gan mazinājušās. Tomēr neskatoties uz to, starptautiskā sadarbība notiek, intensīva, Latvijā rīkotajos pasākumos piedalās daudzi atzīti ārvalstu mākslinieki, eksperti, producenti, trupas, tomēr gadījumus, kurā tas uzskatāms par tiešu KM darba rezultātu, ir grūti identificēt. Ārvalstu mākslinieku, producentu līdzdalība balstās galvenokārt uz pasākumu rīkotāju un kultūras organizāciju iniciatīvu.

Izpildes pakāpe: nav iespējams izmērīt.

Rekomendācija: turpināt, bet uzdevuma realizācijai nepieciešams finansējuma palielinājums gan kultūras nozarei kopumā, gan VKKF, jo atzītu ārvalstu mākslinieku, producentu, režisoru uzaicināšanai nepieciešams lielāks finansējums.

3.5.6. KM sadarbībā ar Ventspils domi un Latvijas Literatūras centru atbalstīt Starptautiskās Rakstnieku un tulkotāju mājas Ventspilī darbību.

Starptautiskā Rakstnieku un tulkotāju māja (SRTM) darbojas, tajā regulāri notiek rezidences un dažādi pasākumi, gan rezidenču, gan rīkoto pasākumu skaits ir stabils, ar tendenci palielināties. 2009. gadā notika 85 rezidences, 30 pasākumi; 2010. gadā 91 rezidence, 27 pasākumi. 2011. gadā 83 rezidences, 22 pasākumi; 2012. gadā 87 rezidences, 22 pasākumi. Vērā ņemams SRTM darbības rādītājs ir publicētās grāmatas (41 oriģinālliteratūras darbs), kas daļēji rakstītas rezidences laikā un tulkojumi (30 darbi) un ārzemju autoru un tulkotāju darbi (35 grāmatas).²² SRTM ir „aizņemta” vairākus gadus uz priekšu, pieprasījums ir ļoti liels - posmā kopš 2006. gada līdz 2012. gadam bijuši 576 rezidenti no 50 valstīm, bet pieteikumu skaits ir vēl ievērojami lielāks – 1235 pieteikumi no 60 valstīm.

KM finansējums veido daļu no SRTM finansējuma, tā regulāri saņem finansējumu arī VKKF projektu konkursos, Ziemeļvalstu un Baltijas mobilitātes programmas „Kultūra” rezidenču atbalsta aktivitātes ietvaros, tāpat SRTM saņem ziedojumus, un gūst ieņēmumus no savas saimnieciskās darbības. Pretēji vispārējam priekšstatam, par Ventspils domes atbalstu, jāprecizē, ka dome SRTM mājas darbību finansiāli neatbalsta, jo to nepieļauj SRTM statuss (kas ir SIA). Ventspils domes palīdzība iespējama tikai ar ēkas uzturēšanu saistītos jautājumos, jo ēka ir pašvaldības īpašums.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt atbalstīt Starptautiskās Rakstnieku un tulkotāju mājas darbību. Tā kā pieprasījums pēc rezidencēm ievērojami pārsniedz SRTM iespējas, jādomā par mājas paplašināšanu un citu rezidenču izveidi, finansējuma palielināšanu to darbības nodrošinājumam. SRTM darbojas veiksmīgi, sniedz ievērojamu ieguldījumu literatūras un tulkošanas nozaru attīstībā, nodrošinot

²² Starptautiskās Rakstnieku un tulkotāju mājas Atskaite par valsts finansējuma izlietošanu 2012.gadā, 5-8 lpp.

autoriem un tulkotājiem iespējas radoši strādāt. Veicināt rezidenču attīstību Latvijā arī citās nozarēs, nodrošināt finansējumu to uzturēšanai, jo iespēja strādāt rezidencē ir viens no radošo izcilību veicinošiem faktoriem, kas arī viens no šajās vadlīnijās definētajiem uzdevumiem.

Rīcības virziens

3.6. Uzlabot radošo profesiju pārstāvju sociālo un tiesisko aizsardzību un nodrošināt adekvātu atalgojumu

Rīcības virziena vērtējums

Rīcība virziens neatliekams. Radošo profesiju pārstāvju tiesiskā un sociālā aizsardzība nav uzlabojusies. Nozīmīgs solis, kas ir sperts 2012. gada nogalē – 2013. gada sākumā - sadarbībā ar Latvijas Radošo savienību padomi un Latvijas Kultūras akadēmiju, ir veikts pētījums par radošo personu statusu un atalgojumu, kas norāda uz galvenajām problēmām šajā jautājumā un ir pamats tālākas rīcības izstrādei.

Uzdevumi:

3.6.1.KM sadarbībā ar profesionālajā radošajām organizācijām pilnveidot tiesisko regulējumu radošo profesiju pārstāvju tiesiskai un sociālai aizsardzībai, t.sk.

- veicināt Profesionālo radošo organizāciju likumprojekta izskatīšanu Saeimā;
- izstrādāt likumprojektu par radošo personu atbalstu;
- gatavojot nacionālās pozīcijas ES, iestāties par tiesiskās vides pilnveidošanu autortiesību un blakustiesību aizsardzībai interneta vidē, arhīvos, bibliotēkās, muzejos u.c.;
- gatavojot nacionālās pozīcijas ES, iestāties par starptautiskas vienošanās nepieciešamību audiovizuālo darbu autortiesību un blakustiesību aizsardzībai.

Tiesiskais regulējums radošo profesiju pārstāvju tiesiskai un sociālai aizsardzībai nav uzlabojies. Profesionālo radošo organizāciju likumprojekts nav pieņemts, likumprojekts par radošo personu atbalstu nav pieņemts. Gatavojot nacionālās pozīcijas ES, KM ir iestājusies par tiesiskās vides pilnveidošanu un autortiesību aizsardzību, tomēr tieša ietekme uz radošo profesiju pārstāvju tiesisko un sociālo aizsardzību ir grūti novērtējama.

KM, Kultūras alianse un Nacionālā apvienība „Visu Latvijai!” – „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” 2012. gada maijā ir noslēgusi sadarbības memorandu, kurš paredz sadarbību likumprojekta par radošas personas statusu izstrādē. 2012. gada sākumā arī norisinājās diskusija par radošas personas statusu, tika apkopota Igaunijas, Lietuvas un citu Eiropas valstu pieredze. Radošo savienību padome, sadarbība ar LKA 2012. gadā uzsāka pētījumu par radošo personu dzīves kvalitāti. Pētījums ir noslēdzies, iespējams izdarīt galvenos secinājumus, nodrošināts pamats tālākai rīcībai.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Ir jādefinē radošas personas statuss, ņemot vērā nozaru specifiku, jāizstrādā radošas personas statusa tiesiskais regulējums, jāizveido tiesiskās un sociālās aizsardzības mehānisms, kas, saskaņā ar veikto pētījumu ir būtiskākie faktori radošas personas statusa stiprināšanai un atbalstam. Būtiska ir arī sabiedrības izpratnes veicināšana un radošu personu lomas novērtējums, stereotipu maiņa par radošo personu darbu un vērtībām.

3.6.2. KM, piedaloties valsts politikas (valsts programmas) intelektuālā īpašuma aizsardzībai izstrādē, plānot un iekļaut tajā pasākumus autortiesību un blakustiesību aizsardzībai.

2008. gadā tika pieņemtas „Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un nodrošināšanas pamatnostādnes 2008. - 2012. gadam” un tajās tika iekļauti pasākumi autortiesību un blakustiesību aizsardzībai. Tieslietu ministrijas paspārnē darbojas Intelektuālā īpašuma padome, kuras mērķis koordinēt un sekmēt Latvijas valsts pārvaldes iestāžu darbību autortiesību un blakustiesību jomā. Jautājumi par autortiesību un blakustiesību ievērošanu intelektuālā īpašuma aizsardzībai aktivizējās Viltošanas novēršanas tirdzniecības nolīguma (ACTA) ieviešanas plāna kontekstā.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Rūpēties par autortiesību un blakustiesību aizsardzības nodrošināšanu arī turpmāk, ņemot vērā mūsdienu specifiku, nodrošinot to iekļaušanu ikvienā ar intelektuālo īpašu tiesību aizsardzību saistītā dokumentā, jo intelektuālā īpašuma aizsardzības jautājumu aktualitāte arvien pieaug, gan ņemot vērā radošo industriju attīstību, gan digitālās vides lomas pieaugumu.

3.6.3.KM sadarbībā ar LRSP nodrošināt radošo profesiju pārstāvjiem juridiskās palīdzības un konsultāciju pakalpojumus. Izstrādāt līgumu paraugus.

LRSP kapacitātes ietvaros šādu regulāru atbalstu un juridiskas konsultācijas nodrošināt nav iespējams, arī līgumu paraugi nav pieejami. Galvenokārt tas saistīts ar finansējuma trūkumu – nespēju algot juristu. Izņēmums ir Arhitektu savienība, kuras darbs ir intensīvāk saistīts ar līdzdalību normatīvu izstrādē, tādēļ juristu iesaiste ir nepieciešama un savienība, iespēju robežās, to nodrošina.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, juridiskā palīdzība un konsultācijas radošo profesiju pārstāvjiem ir nepieciešamas. Daudzi radošo profesiju pārstāvji pret juridiskas dabas jautājumiem izturas nepietiekami nopietni un pat bezatbildīgi, retos gadījumos ir paši spējīgi apmaksāt šādus pakalpojumus. Konsultāciju pieejamība mainītu gan attieksmi, gan nodrošinātu pakalpojumu pieejamību. Šī funkcija būtu jāuztic un jānodrošina profesionālajām radošajām savienībām vai citām nevalstiskajām organizācijām. Latvijas Radošo savienību padome arī varētu nodarboties ar

juridiskās palīdzības sniegšanu, pie nosacījuma, ja tam izdodas piesaistīt atbilstošu finansiālo nodrošinājumu.

3.6.4. KM, īstenojot 2005.gada 12.decembra MK noteikumus Nr. 995 un 2005.gada 25.augusta Latvijas kultūras darbinieku pirmā foruma „Kultūras tradīcijas un attīstība – nacionāla valsts” Memorandu, „Kultūra 2010”, sagatavot un iesniegt MK jaunu politikas iniciatīvu, kas paredz pasākumus adekvāta radošo darbinieku atalgojuma nodrošināšanai, t.sk.

- sakārtot valsts finansēto radošo kolektīvu atalgojumu sistēmu, panākot pakāpenisku vidējās algas palielināšanu;

- rosināt pašvaldības nodrošināt līdzvērtīgu atalgojuma pieaugumu pašvaldībās strādājošajiem radošajiem un kultūras darbiniekiem.

Ekonomiskās lejupslīdes apstākļos uzdevuma realizācija nebija iespējama. Atalgojums ir samazinājies. Vienota valstiska sistēma radošo kolektīvu vadītāju atalgojumam nav izveidota, sistēmas ir izveidotas atsevišķās pašvaldībās – Carnikavā, Tukumā u.c.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Radošo darbinieku atalgojums daudzās nozarēs ir uz kritiski mazs. Uzdevums ir steidzams, lai nodrošinātu kultūras nozares pastāvēšanu un funkcionēšanu, tālāku attīstību.

3.6.5. KM veikt profesionālo radošo organizāciju pārreģistrāciju un paplašināt valsts atbalstu šo organizāciju darbībai un funkciju deleģēšanu nozīmīgu kultūrpolitikas uzdevumu īstenošanai.

Profesionālo radošo organizāciju pārreģistrācija ir notikusi, tomēr valsts atbalsts ir samazinājies un aktīva funkciju deleģēšana profesionālajām radošajām organizācijām nav notikusi. Līdzdalības līgumi ir noslēgti ar citām organizācijām:

2009.g. – 8 līgumi	2010.g. – 5 līgumi	2011.g. – 7 līgumi	2012.g. – 7 līgumi
Biedrība „Latvijas Jaunā teātra institūts”; Biedrība „Latvijas Mūzikas informācijas centrs”; Biedrība „Latvijas Laikmetīgās mākslas muzejs”; Biedrība „Kultūras un mākslas projekts ”Noass””; Biedrība „Laikmetīgās Mākslas centrs”; Biedrība „RIXC”; Biedrība „Latvijas Literatūras centrs”.	Biedrība „Latvijas Mūzikas informācijas centrs”; Biedrība „Kultūras un mākslas projekts ”Noass””; Biedrība „Laikmetīgās Mākslas centrs”; Biedrība „RIXC”; Biedrība „KIM?”.	Biedrība “Latvijas Mūzikas informācijas centrs”; Biedrība “Latvijas Jaunā teātra institūts”; Biedrība „Jauno mediju kultūras centrs RIXC”; Biedrība „Laikmetīgās mākslas centrs”; Biedrība „Kultūras un mākslas projekts NOASS””; Biedrība „KIM?”; Biedrība „Latvijas Literatūras centrs”.	Biedrība “Latvijas Mūzikas informācijas centrs”; Biedrība “Latvijas Jaunā teātra institūts”; Biedrība „Jauno mediju kultūras centrs RIXC”; Biedrība „Laikmetīgās mākslas centrs”; Biedrība „Kultūras un mākslas projekts NOASS””; Biedrība „KIM?”; Biedrība „Latvijas Literatūras centrs”.

Tabula nr. 6: KM noslēgtie līgumi par funkciju deleģēšanu nozīmīgu kultūrpolitikas uzdevumu īstenošanai.

Avots: KM publisko gada pārskatu dati, KM mājas lapa, sastādīja A.Hermane.

Šāda organizāciju izvēle konkursā par līdzdalību kultūrpolitikas uzdevumu īstenošanā, var liecināt par profesionālo radošo organizāciju nespēju sagatavot pārliecinošu pieteikumu un nespēju uzņemties nozīmīgu kultūrpolitikas uzdevumu īstenošanu. Rodas bažas, ka atsevišķas profesionālās

radošās organizācijas strādā mazefektīvi un ir rūpīgi jāizvērtē to darbības lietderīgums, loma, atbalsta nepieciešamība .

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, bet vispirms ir jānovērtē radošo profesionālo organizāciju darbība un loma, nozīme nozares kontekstā. Šo organizāciju atbalsts būtu vēlams, bet ne pašsaprotams. Atsevišķām radošajām profesionālajām organizācijām ir jāuzlabo savs tēls, darbības efektivitāte, sadarbība ar nozari. Kultūrpolitikas uzdevumu īstenošanas līdzdalības līgumu noslēgšana jaturpina veikt konkursa veidā.

Rīcības virziens

3.7. Paplašināt radošās darbības pielietošanu cilvēku garīgās un fiziskās veselības uzlabošanai un profilaksei

Rīcības virziena vērtējums

Rīcības virziens nav izpildīts, aktivitātes nav plānotas.

Uzdevumi:

3.7.1. Rosināt VM sadarbībā ar KM un profesionālajām radošajām organizācijām veikt pētījumus par radošās darbības ietekmi uz cilvēka garīgās un fiziskās veselības uzlabošanu un profilaksi.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: uzskatāms par mazāk aktuālu, pagaidām neturpināt.

3.7.2. Sadarbojoties VM, KM, IZM, izglītības iestādēm un profesionālajām radošajām organizācijām, attīstīt mākslas, mūzikas un dejas terapijas programmas.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: uzskatāms par mazāk aktuālu, pagaidām neturpināt.

Rīcības virziens

3.8. Organizēt sistemātisku Latvijas radošās daudzveidības procesu pētniecību un attīstīt profesionālas mākslas un kultūras kritiku.

Rīcības virziena vērtējums

Rīcības virziens uzskatāms par aktuālu un būtu veicināms arī turpmāk.

Uzdevumi:

3.8.1. KM nodrošināt sistemātisku Latvijas radošās daudzveidības procesu pētniecību un monitoringu, t.sk. veikt regulārus mākslas un kultūras tirgus pētījumus ar mērķi savlaicīgi plānot valsts atbalsta pasākumus (pozitīvo intervenci) kultūras daudzveidības aizsardzībai un nacionālās kultūras konkurētspējas celšanai. Iesaistīt pētījumu veikšanā augstskolu studentus.

Sistemātiska Latvijas radošās daudzveidības procesu pētniecība un monitorings nenotiek. Tirgus pētījumu kontekstā jāpiemin Kultūras patēriņa pētījumi (skat. 5.1.2.) , kas ir veikti 2007., 2008., 2009., 2010. gadā. Studenti tiek iesaistīti atsevišķu nelielu pētījumu veikšanā, piemēram, Latvijas Kultūras akadēmijas studenti no 2008. gada septembra līdz 2009.gada janvārim piedalījās pētījumā „Latvijas jauniešu priekšstati par kultūras kanonu”, no 2012.gada oktobra piedalās LRSP iniciētajā pētījumā par radošo personu dzīves kvalitāti un nodarbinātību. Samērā regulāri pētniecības process notiek augstskolu studiju procesa ietvaros - ar studentu zinātniski pētniecisko darbu palīdzību, tomēr informācija par studentu pētnieciskajiem darbiem nav plaši pieejama un ar pētījumu rezultātiem reti tiek iepazīstināta plašāka auditorija.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, veikt sistemātiskus pētījumus par radošās daudzveidības procesiem un mākslas un kultūras tirgu, paredzot finansējumu pētījumu veikšanai un tieši iniciējot un pasūtot šādu pētījumu veikšanu. Intensificēt sadarbību ar Mākslas augstskolām, to zinātniskās pētniecības centriem. Regulāri informēt augstskolas par nepieciešamajiem pētījumu virzieniem, slēgt sadarbības līgumus. Jānodrošina finansējums pētījumu veikšanai.

3.8.2. KM nodrošināt līdzdalību EP, ES un UNESCO organizētajos kultūras daudzveidības monitoringos un pētniecības projektos un aktualizēt to rezultātus.

Regulāra, KM iniciēta līdzdalība starptautisko organizāciju kultūras daudzveidības monitoringos un pētniecības projektos nav notikusi. Bez tieša KM atbalsta notiek Latvijas sadaļas regulāra aktualizācija EP datu bāzē „Cultural Policies in Europe: a Compendium of Basic Facts and Trends”(www.culturalpolicies.net) un tās iniciētajos monitoringa projektos. Latvijas sadaļas nodrošināšanai KM pēc pieprasījuma sniedz informāciju, tomēr atsevišķu sadaļu izveidei informācija jau ilgstoši netiek sniegta.

UNESCO Latvijas Nacionālā komisija regulāri gatavo ziņojumus UNESCO Sekretariātam Parīzē par UNESCO Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas īstenošanu. Skat. 3.1.4.

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji.

Rekomendācija: turpināt, nodrošināt Latvijas sadaļas autorus EP datu bāzē „Cultural Policies in

Europe: a Compendium of Basic Facts and Trends” ar pieprasīto informāciju, piešķirt līdzfinansējumu Latvijas profila uzturēšanai EP datu bāzē (EP lūgums, kas netiek ievērots), nodrošināt Latvijas sadaļas tulkojumu latviešu valodā (šobrīd tas pieejams tikai angļiski).

3.8.3.KM sadarbībā ar radošo profesiju organizācijām veikt pētījumus par radošo personu sociālajiem un darba apstākļiem un vajadzībām ar mērķi pilnveidot to sociālās un tiesiskās aizsardzības sistēmu.

Vadlīniju sākotnējā versijā nav iekļauts, informācija par uzdevuma izpildi informatīvajos ziņojumos nav apkopota. skat. 3.6.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Darbs 2013. gada sākumā ir uzsākts, pilotpētījums ir veikts, turpināt izpēti, ņemt vērā katras nozares specifiku un nozares radošo personu situāciju. Radošuma un radošu cilvēku loma uzsvērtā Latvijas attīstības dokumentos, tā jau ir atzīta pat būtisku, tādēļ ir jādara viss iespējamais, lai situācija nostabilizētos un radošo profesiju personu sociālie un darba apstākļi ir uzlabotos. Tiesiskās un sociālās aizsardzības sistēmas izstrāde ir neatliekams uzdevums, lai nodrošinātu radošo personu līdzvērtīgu situāciju sabiedrībā.

3.8.4.KM sadarbībā ar IZM rosināt profesionālu kultūras un mākslas kritiķu sagatavošanu, veidojot attiecīgu izglītības programmu pasūtījumu.

Vadlīniju sākotnējā versijā nav iekļauts, informācija par uzdevuma izpildi informatīvajos ziņojumos nav apkopota.

Šāds pasūtījums sadarbībā ar IZM nav veikts. Turpina darboties esošās programmas, kas jau ilgstoši sagatavo nozaru zinātniekus, tai skaitā kritiķus, piemēram, Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātē iespējams apgūt teātra zinātni, Latvijas Kultūras akadēmijā – audiovizuālās mākslas apakšprogrammā iespējams apgūt kino zinātni, muzeoloģijas maģistrantūras apakšprogrammā – muzeju kritiku, Latvijas Mākslas akadēmija – sagatavo mākslas zinātniekus, bet Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija – mūzikas zinātniekus.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, jo ir nepieciešams veidot jaunas programmas, kas izglītotu kritiķus nozarēs, kurās šobrīd nav pieejamas izglītības programmas, piemēram, dizains, arhitektūra, jaunie mediji, dejas.

3.8.5.Aicināt VKKF atbalstīt kultūras un mākslas pētniecībai un kritikai veltītas publikācijas kultūras periodikā.

Vadlīniju sākotnējā versijā nav iekļauts, informācija par uzdevuma izpildi informatīvajos ziņojumos

nav apkopota.

VKKF iespēju robežās regulāri atbalsta publikācijas, pētījumus un periodiku par kultūru un mākslu. Kaut arī krīzes periodā atbalstīto aktivitāšu apjoms ir mazinājies un vairāku nozaru periodiskie izdevumi ir beiguši pastāvēt, tomēr parādās arī jauni izdevumi, virtuālās platformas nozaru aktuālo tendenču aplūkošanai. Mazāk atbalstīta ir tieši pētījumu veikšana. Vērojama atšķirīga situācija nozaru starpā, un kopumā atbalsts nav uzskatāms par pietiekamu, tomēr ir regulārs. VKKF regulāri atbalsta starpdisciplināru žurnālu „Rīgas laiks”, „Veto Magazine”, interneta žurnāla un e-žurnāla „Satori” izdošanu. Ar VKKF atbalstu iznāk žurnāls „Mūzikas saule”, „Latviju raksti”, „Studija” u.c.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts, jo mazinājies finansējums.

Rekomendācija: turpināt atbalstīt kultūras un mākslas pētniecībai un kritikai veltītas publikācijas kultūras periodikā un atbalstīt arī pašu kultūras periodiku. Tomēr KM tieši nevar ietekmēt VKKF nozaru ekspertu komisiju rekomendācijas un VKKF padomes lēmumus, tādēļ iespējams vienīgi šo jautājumu aktualizēt, nevis tieši ietekmēt.

Rīcības virziens

3.9. Veicināt zinātnisko jaunradi un eksperimentus kultūras jomā.

Rīcības virziena novērtējums

Rīcības virziens uzskatāms par aktuālu un būtu veicināms arī turpmāk, zinātnes un kultūras nozaru sadarbība ir būtisks priekšnosacījums dizaina nozares attīstībā, tāpat arī citās nozarēs veicina jaunu ideju veidošanos un jaunus tehnoloģiskos risinājumus.

Uzdevumi:

3.9.1.KM sadarbībā ar LZA un Latvijas augstskolām stiprināt sadarbību starp kultūras un zinātnes nozarēm zinātnisko un radošo eksperimentu un inovāciju veikšanai, produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanai un jaunu sociālās komunikācijas formu attīstībai. Sekmēt nākotnes tehnoloģiju savlaicīgu apgūšanu un iekļaušanu radošo nozaru produktu izstrādē.

Sadarbība starp zinātniekiem un mākslas augstskolām un kultūras organizācijām notiek un ir virkne labu sadarbības piemēru. Aktīvi šajā ziņā darbojas Jauno mākslu centrs „RIXC”, Latvijas Jaunā teātra institūts, Mākslas menedžmenta informācijas centrs, O.Žitluhinas dejas kompānija, Liepājas Universitāte sadarbībā ar Pedvāles Brīvdabas mākslas muzeju, šāda sadarbība notiek arī festivāla „Staro Rīga” ietvaros u.c., tomēr tieša KM ietekme šī uzdevuma izpildē ir grūti novērtējama.

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji.

Rekomendācija: turpināt, veidot attiecīgas atbalsta programmas, gan izpētei, gan sadarbībai. Kultūras un zinātnes nozaru sadarbība būtisks priekšnosacījums radošo industriju attīstībai,

daudzveidības veicināšanai, kvalitatīvu un inovatīvu tehnoloģisko risinājumu nodrošināšanai.

3.9.2. KM sadarbībā ar VKKF rosināt pētniecisko jaunradi visās kultūras nozarēs, atbalstīt zinātniskās publikācijas, eksperimentālu ekspozīciju un izstāžu veidošanu.

Finansējuma samazinājuma rezultātā VKKF iespējas atbalstīt pētniecisko jaunradi un eksperimentus ir kritiski mazinājušās, atbalsts zinātniskajām publikācijām ir neliels un neregulārs, tomēr iespēju robežās šāda veida projekti tiek finansēti, piemēram, 2012. gadā piešķirts finansējums Humanitāro zinātņu žurnāla "Letonica" 2 numuru izdošanai 2013. gadā (1000 LVL); Monogrāfijas "Pētījumi 11.-17.gs. Latvijas metālu tehnoloģijā" (500 LVL) izdošanai; atbalstīta LKA rakstu krājuma „TE - KI - LA: teātra un kino lasījumi” izdošana (900 LVL); piešķirts finansējums Enciklopēdijas "Teātris un kino biogrāfijās" 3.sējums (3000 LVL); atbalstīts Latvijas vēstures institūta žurnāla 2012. gads Nr. 1 pieteikums u.c. Eksperimentālo izstāžu jomā atbalstīts Valkas novada domes projekts Digitālā ekspozīcija "Vidzemes draudžu skolu skolotāju semināra audzēkņu kultūrizglītojošā darbība" (1000 LVL) u.c. Tomēr pieejamā informācija par VKKF atbalstītajiem projektiem var būt nepilnīga, jo ne vienmēr no projekta nosaukuma iespējams noteikt, vai tas ir vai nav saistīts ar pētniecisko jaunradi, eksperimentālu ekspozīciju veidošanu vai tml. Precīzākās informācijas ieguvei būtu jāanalizē visu iesniegto projektu apraksti.

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji, nav pieejama adekvāta informācija atbalsta apjoma novērtēšanai.

Rekomendācija: turpināt. Pētnieciskā jaunrade, zinātniskās publikācijas sniedz ieguldījumu gan nozaru izpētē, gan dokumentācijā, problēmu apzināšanā un risināšanā, ir priekšnosacījums nozaru attīstībai. Lai uzdevumu īstenotu, jāpalielina VKKF finansējums, lai ieguldījumu novērtētu, nepieciešams pilnveidot VKKF projektu uzskaites veidu un nodrošināt regulāru atbalstīto projektu analīzi.

Kultūra un teritoriālā attīstība

4. STRATĒGISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS

Sekmēt līdzsvarotu kultūras procesu attīstību un kultūras pieejamību visā Latvijas teritorijā, nodrošinot tiesības uz kvalitatīvu dzīves telpu visiem valsts iedzīvotājiem.

Rīcības virziens

4.1. Veikt sistemātiskus pētījumus par kultūras procesiem Latvijas kultūrvēsturiskajos reģionos un vietējās pašvaldībās.

Rīcības virziena novērtējums:

Laika posmā kopš 2009. gada KM nav tieši iniciējusi pētījumu veikšanu par kultūras ietekmi uz teritorijas attīstību (uzd. 4.1.2.), toties ir izveidota Latvijas digitālā kultūras karte (LDKK), kas pēc visu pakalpojumu pabeigšanas kalpos kā pamats izsvērtu kultūrpolitikas lēmumu pieņemšanai, statistikas apkopošanai kultūras jomā un arī kā pamats turpmākiem pētījumiem (uzd. 4.1.1.). Kultūras karte ir uzkrājusi apjomīgu datu bāzi, nodrošinājusi novadu speciālistu apmācības darbam ar e-pakalpojumiem un datu ievadi. NVO pārstāvji uzskata, ka "tā ir funkcionāla noteiktiem mērķiem" un izmantojama kā statistikas instruments. Citi aptaujātie kultūras organizāciju pārstāvji norāda arī uz problēmām - daži liecina, ka karte nav prestižs un ērti lietojams informācijas avots kultūras profesionāļu vidū, iesaka vairāk popularizēt šo vietni, citi, - ka "karte ir sarežģīta gan ievades procesā, gan arī informācijas meklēšanā", gandrīz puse (49%) no respondentiem kultūras centru aptaujā (22.lpp.)²³ apgalvo, ka ir saskārušies ar problēmām, aizpildot datus LDKK.

Ir jāturpina pilnveidot LDKK funkcionāla izmantošana (piemēram, plānotā VKKF projektu iesniegšana un vērtēšana) un jānodrošina pēc iespējas plaša publiskā pieejamība datiem, kā arī jāturpina apmācības par datu ievadi.

Tā kā KM uzdevums ir nodrošināt valsts pasūtīto pētījumu pieteikumu izstrādi un veicināt pētījumu efektīvu izmantošanu nozares politikas izstrādē, kā arī sadarboties ar citām valsts pārvaldes iestādēm vienotas valsts politikas izstrādāšanā un īstenošanā²⁴, ieteicams veikt sistemātiskus pētījumus par kultūras procesiem Latvijas kultūrvēsturiskajos reģionos un vietējās pašvaldībās, paredzot finansējumu pētījumu veikšanai un tieši iniciējot un pasūtot šādu pētījumu veikšanu. Turklāt bez KM nav citu institūciju, kas varētu pasūtīt vai īstenot pētniecību par kultūras nozīmi reģionos kopumā - Plānošanas reģionu, kā arī atsevišķu pašvaldību pētniecības kapacitāte ir

²³ Laķe, A. Kultūras centru vadītāju aptaujas dati: Viedokļu statistika (viendimensionāls) sadalījums. Rīga, KNMC, LKA. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: http://www.lnkc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=922&Itemid=75

²⁴ MK noteikumi Nr. 241, *Kultūras ministrijas nolikums*, 29.04.2003, ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 70 (2835), 13.05.2003. [stājas spēkā 14.05.2003.] 6.10. un 6.11. punkts. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=74750>

ierobežota un pētījumi tiek veikti tikai viena reģiona vai pašvaldības ietvaros, savukārt VRAA un VARAM savos pētījumos pievēršas reģionālai attīstībai kopumā, kultūras jomu skatot tikai pastarpināti.

Uzdevumi:

4.1.1. KM veikt visaptverošu Latvijas kultūras kartēšanu un izveidot elektronisku Latvijas kultūrkarti, pastāvīgi to papildinot un nodrošinot tās publisku pieejamību (KM interneta mājas lapā un publikācijās).

Kopš 2006.gada septembra sākusi darboties kultūras informācijas datu bāze – Latvijas digitālā kultūras karte www.kulturaskarte.lv, kuras pamatzdevums ir sniegt detalizētu informāciju par Latvijas reģionu kultūras procesu un institūciju daudzveidību. Šajā laikā ir īstenotas sekojošas aktivitātes:

- 1) Iekļauta informācija par dažādu kultūras nozaru institūcijām visos Latvijas reģionos.
- 2) Ieprogrammēta datu analīzes sistēma, kas palīdzēs sekmīgāk analizēt esošo situāciju un veikt kultūrpolitikas izvērtēšanu un plānošanu.
- 3) LDKK iekļauts nemateriālā kultūras mantojuma reģistrs.
- 4) 2010. gadā uzsākta programmatūras izstrāde un ieviešana, pievienojot LDKK portālam dažāda līmeņa e-pakalpojumus, kuri tiks piedāvāti lietotājiem: personalizēts kultūras portālu lietotāju profils, vienotais kultūras informācijas meklētājs, apbalvojumu reģistrs, pieteikums apmācībām kultūras iestādē, pieteikums vakancēm kultūras iestādē, pieteikums kultūras objektu pakalpojuma saņemšanai (piemēram, telpu īre u.c.), mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma atskaišu iesniegšana, GPS koordināšu lejupielāde par kultūras objektiem un kultūras tūrisma maršrutu meklēšana, VKKF iesniegto pieteikumu vērtēšana un apstiprināšana tiešsaistē, datu par VKKF piešķirto finansējumu publicēšana LDDK portālā. Saskaņā ar KM sniegto informāciju visi pakalpojumi ir izstrādāti un drīzumā būs pieejami arī publiskai lietošanai.
- 5) Ar 2010. gada 1. janvāri valsts statistika kultūras jomā tiek aizpildīta elektroniski datubāzē LDKK tīmekļa vietnē www.kulturaskarte.lv²⁵. Saskaņā ar KM un CSP 2010. gadā noslēgto starpresoru vienošanos (Nr.0103-2/10/26) par datu apmaiņu, KM ir galvenais kultūras statistikas datu apkopotājs.
- 6) 2011. gada 25. janvārī pieņemti grozījumi MK 2007. gada 21. augusta noteikumos Nr. 565 "Kārtība, kādā aprēķina, izmaksā un sadala atlīdzību par publisko patapinājumu"²⁶, nosakot, ka

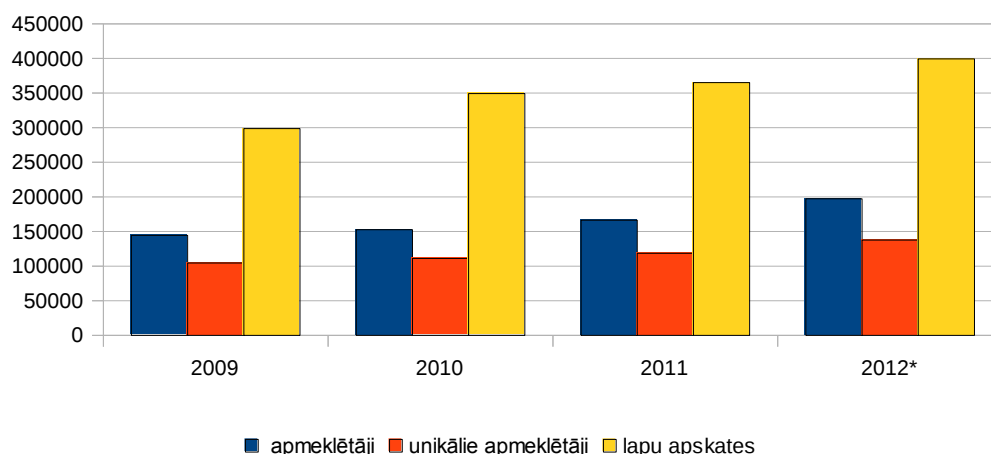
²⁵ MK noteikumi Nr. 1074, *Noteikumi par valsts statistikas apkopošanu kultūras jomā*, 22.09.2009., ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 153 (4139), 25.09.2009. [stājas spēkā 26.09.2009.] Skatīts: 23.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=198176>

²⁶ MK noteikumi Nr. 565, *Kārtība, kādā aprēķina, izmaksā un sadala atlīdzību par publisko patapinājumu*,

informāciju, kas nepieciešama atlīdzības par publisko patapinājumu aprēķināšanai, bibliotēkām jāiesniedz, izmantojot vienīgi elektroniskās datu bāzes „Latvijas digitālā kultūras karte” tīmekļa vietni www.kulturaskarte.lv.

7) notiek LDKK sasaiste ar pakalpojumu portālu www.latvija.lv, lai novērstu pakalpojumu ievades dublēšanu.

8) Ir notikusi novadu speciālistu apmācības darbam ar e-pakalpojumiem un datu ievadi.

*līdz 2012. gada 29. novembrim

Grafiks nr. 2: Latvijas digitālās kultūras kartes apmeklējumu un lapu apskašu skaits

Avots: KM, 2012, grafiku veidoja B. Tjarve

Izpildes pakāpe: uzdevums izpildīts daļēji. Ir izveidota visaptveroša elektroniska Latvijas kultūras karte. Karte tiek izmantota arī, lai samazinātu informācijas sniegšanas dublēšanos un kā kultūrpolitikas lēmumu atbalsta rīks.

Nav pabeigta publiskās pieejamības nodrošināšana.

Rekomendācija: ir jāturpina pilnveidot LDKK funkcionāla izmantošana (piemēram, plānotā VKKF projektu iesniegšana un vērtēšana) un jānodrošina pēc iespējas plaša publiskā pieejamība datiem, kā arī jāturpina apmācības par datu ievadi. Jāpaplašina kartes funkcionalitāte.

4.1.2. KM sadarbībā ar LPS rosināt pašvaldības veikt regulārus kultūras procesa un tā ietekmes uz teritorijas attīstību pētījumus, un uz iegūtajiem rezultātiem balstīt teritorijas plānošanas stratēģiju.

Uzdevums nav tiešā KM ietekmes lokā. KM ir sadarbojusies ar pieciem plānošanas reģioniem noslēgtu deleģēšanas līgumu ietvaros. 2011. gada 15. septembrī organizēta Latvijas kultūras darbinieku konference "Kultūras attīstības tendences Latvijas novados: tradīcijas, jaunievedumi un

sadarbība". Tieši KM iniciēti pētījumi par kultūras procesa ietekmi uz teritorijas attīstību nav veikti.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts. Kopš 2009. gada KM tieši iniciētas pētnieciskas aktivitātes saistībā ar kultūras procesa un tā ietekmes uz teritorijas attīstību nav veiktas. Viens no Plānošanas reģionu pārstāvjiem atzīmē, ka svarīgi būtu vairāk analizēt un izvērtēt kultūras procesus, lai rastos lielāka izpratne par ieguldīto līdzekļu efektivitāti.

Rekomendācija: tā kā KM uzdevums ir nodrošināt valsts pasūtīto pētījumu iepirkumu dokumentācijas izstrādi un veicināt pētījumu efektīvu izmantošanu nozares politikas izstrādē, kā arī sadarboties ar citām valsts pārvaldes iestādēm vienotas valsts politikas izstrādāšanā un īstenošanā²⁷, ieteicams aktivitāti turpināt, paredzot finansējumu pētījumu veikšanai un tieši iniciējot šādu pētījumu veikšanu, jo īpaši tādu, kas ietver salīdzinošus datus par visu Latviju nevis vienu atsevišķu pašvaldību vai reģionu.

Rīcības virziens

4.2. Veidot uz līdzsvarotu teritoriālo attīstību orientētas reģionālās un lokālās kultūrpolitikas, stiprinot kultūrvēsturisko reģionu un lokālās kultūras identitātes un veicinot līdzvērtīgu kultūras pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem visā Latvijā.

Rīcības virziena novērtējums:

Pēdējos gados un jo īpaši pēc reģionālās reformas kultūrpolitikas pārvaldība, kas vērsta uz reģioniem un kultūras attīstību vietējo pašvaldību līmenī, ir piedzīvojusi nozīmīgas pārmaiņas. Vissvarīgākā izmaiņa ir rajonu līmeņa likvidācija, kas vienlaikus likvidēja arī finansēšanu kultūrai rajonu līmenī un tiešu KM politikas īstenošanas mehānismu - KM algotus kultūras ekspertus. Pārmaiņas kultūrpolitikas pārvaldībā KM ir atspoguļoši KM iekšējā dokumentā-koncepcijā „Kultūras procesu pārvaldība pēc administratīvi teritoriālās reformas” (2008). Koncepcija tiks iestrādāta jaunajās kultūrpolitikas vadlīnijās "Radošā Latvija 2014-2020". Svarīgākais mehānisms kultūrpolitikas realizēšanai reģionu līmenī ir KM ikgadējie deleģēšanas līgumi par institūciju kompetencē ietilpstošo pārvaldes uzdevumu efektīvāku veikšanu ar Latgales plānošanas reģionu, Vidzemes plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, Rīgas plānošanas reģionu un Kurzemes plānošanas reģionu. Tomēr no 2013. gada KM ir samazinājusi Plānošanas reģioniem deleģētās funkcijas, uzdodot tikai informācijas vākšanas funkciju un LDDK aizpildīšanu. Plānošanas reģionu pārstāvji to vērtē negatīvi. KM pārstāvji intervijā min, ka vēlas stiprināt vertikālo pārvaldības modeli, KM pakļautības institūcijām uzdodot atbildību par savas nozares attīstību visā Latvijā. Savukārt reģionu pārstāvji uzsver nepieciešamību pēc horizontālās sadarbības

²⁷ MK noteikumi Nr. 241, *Kultūras ministrijas nolikums*, 29.04.2003, ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 70 (2835), 13.05.2003. [stājas spēkā 14.05.2003.] 6.10. un 6.11. punkts. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=74750>

plānošanas reģiona ietvaros.

Kultūrpolitikas plānošanas līmenī, KM ir nodrošinājusi, ka galvenajos valsts plānošanas dokumentos kultūra, kultūras identitāte un kultūras mantojums ir iekļauti kā viens no ilgtspējīgas teritoriju attīstības nosacījumiem.

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijās 2006.-2015. gadam²⁸ ir definēts kultūras pakalpojumu grozs atbilstoši katram apdzīvojuma līmenim. Reģionālās politikas pamatnostādņu 2014-2020 projektā ir iestrādāts minimālais pakalpojuma grozs, kura ietvaros ir arī kultūras pakalpojuma grozs.²⁹ NAP 2014.-2020.gadam ir iekļauts pakalpojumu grozs "atbilstoši apdzīvojuma līmenim (infrastruktūra un pakalpojumi)"³⁰. Tomēr atbilstoši plānotajiem uzdevumiem grozījumi Reģionālās attīstības likumā nav veikti.

Lai nodrošinātu kultūras pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem, ir īstenotas vairākas aktivitātes:

- 1) Kopš 2006.gada ir izveidotas reģionālās kultūras atbalsta programmas (2006. gadā bija KM finansējums Latgales programmai; 2007. gadā VKKF tika atvērtas divas reģionālās kultūras atbalsta programmas Latgalē un Zemgalē. 2008. – 2012. gados tika atvērtas četras reģionālās kultūras atbalsta programmas Zemgalē, Latgalē, Kurzemē, Vidzemē).
- 2) KM parakstījusi nodomu protokolus ar Liepājas pilsētas domi, Daugavpils pilsētas domi, Jēkabpils pilsētas domi, kā arī Ventpils pašvaldību par sadarbību profesionālās mākslas pieejamības veicināšanā Latvijas reģionos.
- 3) Katrai KM kapitālsabiedrībai (teātri, koncertorganizācijas) slēdzot finansēšanas līgumu, viens no rezultatīvajiem rādītājiem ir viesizrādes reģionos.
- 4) Ir īstenotas atsvišķas vienreizējas iniciatīvas. 2011. gadā Plānošanas reģioniem tika piešķirts KM finansējums profesionālās mākslas pieejamībai reģionos (47 000 LVL). KM neplāno šādu atbalstu turpināt, jo pakāpeniski tiek palielināts VKKF budžets. Lai atbalstītu un nodrošinātu jaunāko Latvijas filmu regulāru demonstrēšanu un izplatīšanu Latvijas reģionos, Nacionālais Kino centrs 2011.gadā sniedzis finansiālu atbalstu 10 213 LVL apmērā diviem projektiem: „Kinopunkts” un Latvijas Kinematogrāfistu savienības projektam „Kino visiem un visur Latvijā”.
- 5) Kopš 2012.gada VKKF ir izveidota mērķprogramma "Profesionālās mākslas pieejamība reģionos".

Rekomendācija: turpināt integrēt kultūru valsts plānošanas dokumentos. Pārvaldības līmenī

²⁸ Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015. gadam. Nacionāla valsts: ilgtermiņas politikas pamatnostādnes. Rīga: LR Kultūras ministrija, 2006.

²⁹ Ziemeļe, D. Elektroniska sarakste ar KM Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vadītāju Daci Ziemeli 26.11.2012.

³⁰ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam (apstiprināts ar 2012. gada 20. decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Pārresoru koordinācijas centrs, 2012. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: http://www.nap.lv/images/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

izvērtēt Plānošanas reģionu lomu reģiona kultūrpolitikas veidošanā un, iespējams, stiprināt PR kultūras ekspertu darbu nevis samazināt tiem deleģētās funkcijas, jo nav citas institūcijas, kas varētu plānot un īstenot kultūrpolitiku reģiona ietvaros, nevis tikai vienas nozares ietvaros, kā arī kas varētu uzturēt saikni starp valsts - reģiona - pašvaldību kultūrpolitiku.

Rekomendējami nostiprināt esošās finansējuma programmas un izvērtēt jaunu programmu izveidi (piem., turpināt 2011.gadā aizsākto profesionālās mākslas atbalsta programmu, kas deleģēja finansējumu Plānošanas reģioniem un/vai izveidot jaunu finansējuma mehānismu, kas atbalstītu kultūras norises un institūcijas novados, īpaši starpnovadu līmenī). Svarīgi, lai atbalsta programmas būtu vairākas (dažādas) un lēmumu pieņemšana par finansējuma sadali būtu gan centralizēta (piem., VKKF vai KM), gan decentralizēta (nodota Plānošanas reģioniem vai citām reģionu institūcijām). Tas palīdzētu nodrošināt daudzveidību un atbalstītu dažādas kultūras institūcijas - gan vietēja mēroga, gan nacionāla mēroga.

Uzdevumi:

4.2.1. Lai sekmētu mērķtiecīgu un koordinētu reģionālo kultūras procesu pārvaldību pēc administratīvi teritoriālās reformas noslēguma, KM sadarbībā ar LPS, RAPLM un Plānošanas reģioniem izstrādāt KM koncepciju par reģionālās kultūrpārvaldības modeļiem.

Izstrādāts KM iekšējais dokuments-koncepcija „Kultūras procesu pārvaldība pēc administratīvi teritoriālās reformas” (2008). Koncepcija tiks iestrādāta jaunajās kultūrpolitikas vadlīnijās "Radošā Latvija 2014-2020".

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: iestrādāt koncepciju „Kultūras procesu pārvaldība pēc administratīvi teritoriālās reformas” kultūrpolitikas vadlīnijās "Radošā Latvija 2014-2020".

4.2.2. Sadarbojoties KM, RAPLM un VRAA, akcentēt un iekļaut telpiskajā plānojumā un visu līmeņu politikas plānošanas dokumentos reģiona un lokālās kultūrvides savdabību un kvalitāti kā vienu no ilgtspējīgas teritoriju attīstības un konkurētspējas nosacījumiem, īpašu uzmanību pievēršot kultūrvēsturiskā mantojuma un laikmetīgās kultūrvides sociālekonomiskās ietekmes dažādošanai un pastiprināšanai.

"Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030"³¹ (LIAS) kultūras telpas attīstība ir iekļauta kā pirmā prioritāte Latvijas ilgtspējīgā attīstībā.

NAP 2014.-2020.gadam³² iekļauti rīcības virzieni „Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā

³¹ *Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam* (apstiprināts ar 2010. gada 10. jūnija Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Pieejams: <http://www.latvija2030.lv/page/238> [Skatīts 10.02.2013.]

³² *Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam* (apstiprināts ar 2012. gada 20. decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Pārresoru koordinācijas centrs, 2012. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: http://www.nap.lv/images/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

līdzdalība kā piederības Latvijai pamats” un „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”.

KM ir rosinājusi publiskās diskusijas un apkopojusi priekšlikumus iekļaušanai šajos dokumentos. Citu dokumentu izstrādē KM loma ir pastarpināta un netieša.

MK apstiprināti pieci reģionu telpiskie plānojumi, kuros ir iekļautas kultūras sadaļas. Pašvaldības uzsākušas darbu pie novadu telpiskās attīstības stratēģijām, kurās iekļauta arī kultūras sadaļa. Tāpat arī vairākas pilsētas ir izstrādājušas un apstiprinājušas kultūras stratēģijas.

Aptaujātie nevalstisko organizāciju pārstāvji min, ka kultūra LIAS un NAP ir atspoguļota pietiekami, tomēr ir bažas, ka, mainoties valdībām, var mainīties arī uzstādījumi un izvirzītie uzdevumi var netikt realizēti.

Izpildes pakāpe: ir izpildīts.

Galvenajos valsts plānošanas dokumentos kultūra, kultūras identitāte un kultūras mantojums ir iekļauti kā viens no ilgtspējīgas teritoriju attīstības nosacījumiem.

Rekomendācija: turpināt.

4.2.3. KM sadarbībā ar RAPLM izstrādāt grozījumus Reģionālās attīstības likumā, iekļaujot tajā minimālo „kultūras pakalpojumu grozu”.

Reģionālās politikas pamatnostādņu 2014-2020 projektā ir iestrādāts minimālais pakalpojuma grozs, kura ietvaros ir arī kultūras pakalpojuma grozs³³. NAP 2014.-2020.gadam ir iekļauts pakalpojumu grozs "atbilstoši apdzīvojuma līmenim (infrastruktūra un pakalpojumi)"³⁴. Grozījumi Reģionālās attīstības likumā nav veikti.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt sadarboties ar citām institūcijām, lai integrētu kultūras nozari citu nozaru dokumentu un normatīvajos aktos.

4.2.4. KM sadarbībā ar LPS un RAPLM izstrādāt grozījumus Pašvaldību likumā, precizējot valsts un pašvaldību kultūratbildību un funkcijas.

KM priekšlikumi par Pašvaldību likuma 15. panta 5. punkta precizēšanu saistībā ar Kultūrpolitikas vadlīnijās definēto terminoloģiju un minimālā pakalpojuma groza iestrādi šai likumā nerezultējās ar grozījumiem likumā³⁵.

³³ Ziemeļe, D. Elektroniska sarakste ar KM Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vadītāju Daci Ziemeli 26.11.2012.

³⁴ *Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam* (apstiprināts ar 2012. gada 20. decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Pārresoru koordinācijas centrs, 2012. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: http://www.nap.lv/images/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

³⁵ Ziemeļe, D. Elektroniska sarakste ar KM Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vadītāju Daci Ziemeli

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt sadarboties ar citām institūcijām, lai integrētu kultūras nozari citu nozaru dokumentu un normatīvajos aktos. Izvērtēt nepieciešamību iniciēt grozījumus likumā.

4.2.5. KM sadarbībā ar LPS, RAPLM un reģionālās attīstības aģentūrām izveidot Reģionālās kultūrpolitikas padomi un rosināt pašvaldības sadarbības un rīcības koordinācijai veidot lokālās kultūras padomes, KM izstrādājot padomes paraugolikumu.

Reģionālās kultūrpolitikas jautājumi tiek risināti KM nozaru padomēs, kā arī pie VARAM darbojas Nacionālā reģionālās attīstības padome, kurā ietilpst KM pārstāvis. Tādēļ KM nesaskatīja nozīmi izveidot atsevišķu Reģionālās kultūrpolitikas padomi³⁶. Savukārt pašvaldībās darbojas kultūras konsultatīvās padomes.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt.

4.2.6. KM sadarbībā ar RAPLM un reģionālās attīstības aģentūrām veidot kultūras atbalsta reģionālās programmas un nodrošināt to finansēšanu:

- KM kā jaunu politikas iniciatīvu izstrādājot un MK iesniedzot programmu kultūras procesu atbalstam reģionos, kā vienu no projektu atbalsta kritērijiem izvirzīt pašvaldību līdzfinansējumu;
- aicināt VKKF veidot reģionālās kultūras programmas.

KM iniciēta programma ar pašvaldību līdzfinansējumu kultūrasprocesu atbalstam reģionos nav īstenota. Ir īstenotas atsevišķas vienreizējas iniciatīvas. 2011. gadā Plānošanas reģioniem tika piešķirts KM finansējums profesionālās mākslas pieejamībai reģionos (47 000 LVL). Latgales plānošanas reģiona apkopotā informācija liecina par šī finansējuma lielo atdevi: Latgales reģionā pasākumus apmeklēja 10 192 iedzīvotāji, kas ir 3,45% no visiem reģiona iedzīvotājiem³⁷. KM neplāno šādu atbalstu turpināt, jo pakāpeniski tiek palielināts VKKF budžets. Kopš 2012. gada VKKF ir izveidota mērķprogramma "Profesionālās mākslas pieejamība reģionos".

Lai atbalstītu un nodrošinātu jaunāko Latvijas filmu regulāru demonstrēšanu un izplatīšanu Latvijas reģionos, Nacionālais Kino centrs 2011.gadā sniedzis finansiālu atbalstu 10 213 LVL apmērā diviem projektiem: „Kinopunkts” un Latvijas Kinematogrāfistu savienības projektam „Kino visiem un visur Latvijā”. Projektu rezultātā filmu izrādīšanā iesaistījās Latvijas novadu kultūras nami, tautas nami, kultūras centri un citas iestādes.

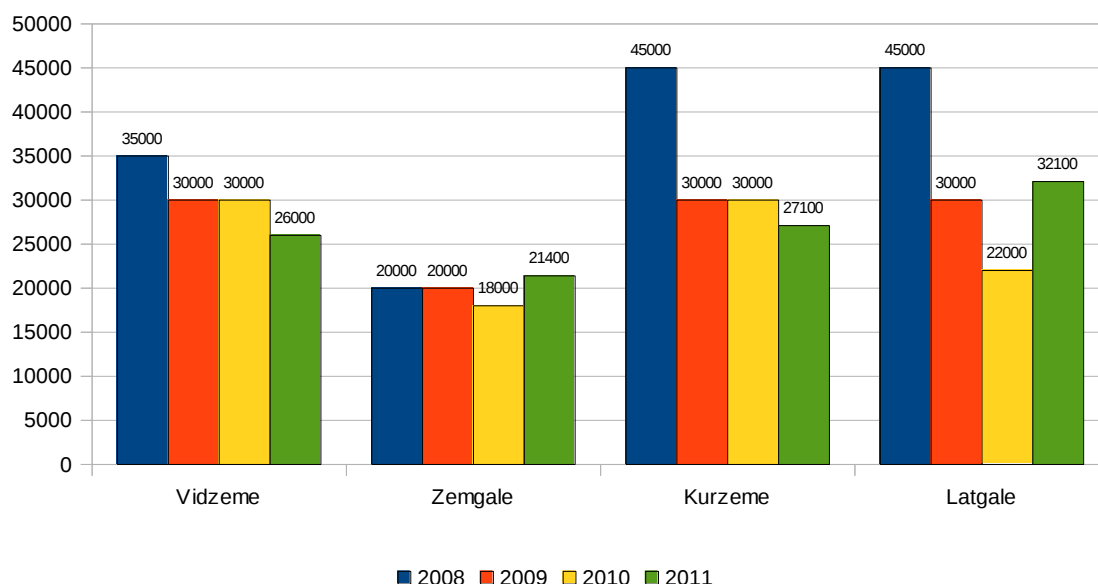
Kopš 2006.gada ir izveidotas reģionālās kultūras atbalsta programmas (2006.gadā bija KM

26.11.2012.

³⁶ Ziemeļe, D. Elektroniska sarakste ar KM Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vadītāju Daci Ziemeli 26.11.2013.

³⁷ Iljanova, V. Elektroniska sarakste ar Latgales plānošanas reģiona Attīstības un plānošanas nodaļas plānotāju, kultūras organizētāju Valdu Iljanovu, 25.01.2013.

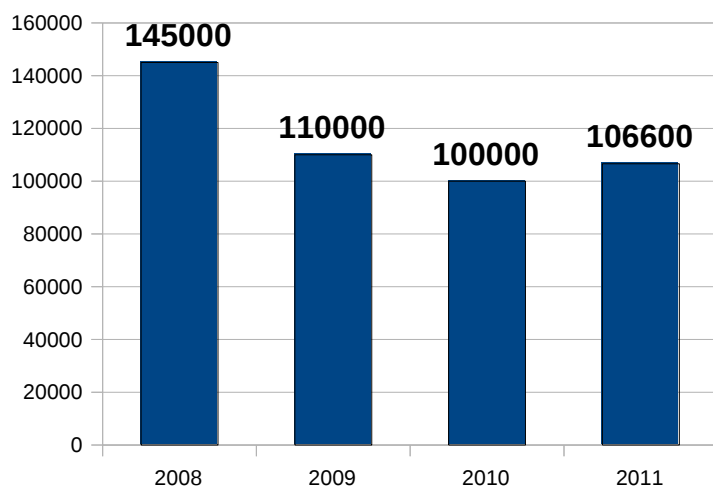
finansējums Latgales programmai; 2007.gadā VKKF tika atvērtas divas reģionālās kultūras atbalsta programmas Latgalē un Zemgalē. 2008. – 2012. gados tika atvērtas četras reģionālās kultūras atbalsta programmas Zemgalē, Latgalē, Kurzēmē, Vidzemē). Grafiki 3 un 4 attēlo VKKF finansējuma piešķirumus reģionu kultūras atbalsta programmām - lai arī finansējums ir samazinājies ekonomiskās lejupslīdes gados, tomēr atbalsts reģionu kultūras programmām ir saglabāts un samazinājums ir mazāks nekā kopējais VKKF budžeta samazinājums krīzes gados (kopš 2008. gada finansējums samazināts par 72%; likvidēti 95% mērķprogrammu un kultūras programmu³⁸).

Grafiks nr. 3: VKKF finansējums: kultūras atbalsta programmas reģionos, LVL

Avots: VKKF gada pārskati 2008-2011, grafiku veidoja B.Tjarve

³⁸ Pielikums VKKF darbības stratēģijai 2012.–2015. gadam, 1.lpp. Pieejams: <http://kkf.lv/fails.php?fid=439> [Skatīts 10.02.2013.]

Grafiks nr. 4: VKKF finansējums reģionos, LVL.

Avots: VKKF gada pārskati 2008-2011, grafiku veidoja B.Tjarve.

VKKF ir publisks nodibinājums, kas finansiāli atbalsta projektus saskaņā ar fonda mērķi: veicināt līdzsvarotu visu kultūras un mākslas nozaru jaunrades attīstību un kultūras mantojuma saglabāšanu valstī saskaņā ar valsts kultūrpolitikas vadlīnijām³⁹. Lai arī stratēģiski VKKF mērķi un valsts kultūrpolitikas mērķi ir saskaņoti, tomēr lēmumus VKKF pieņem neatkarīgi eksperti un KM nav tieša ietekme. VKKF darbības stratēģija 2012.-2015. gadam paredz sekojošu atbildības sadalījumu nākotnē palielinoties VKKF finansējumam: VKKF atbildības lokā - reģionālās kultūras attīstības atbalsts, profesionālās mākslas pieejamība reģionos, izņemot mērķdotācijas un dotācijas institūciju darbībai. Savukārt KM atbildības lokā - mērķdotācijas pašvaldībām un dotācijas valsts kultūras institūcijām, valsts kapitālsabiedrībām un kapitālsabiedrībām ar valsts līdzdalību⁴⁰.

Aptaujātie kultūras darba organizatori novados apliecina, ka papildus finansiāls atbalsts projektiem starpnovadu līmenī būtu nepieciešams, to varētu izmantot arī kā līdzfinansējumu, jo bieži mazajām pašvaldībām nav iespējas segt līdzfinansējuma pozīciju. Kā iespējama administrētājs tiek minēts vai nu VKKF vai PR.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: VKKF kultūras atbalsta programmas reģionos ir būtisks atbalsts iniciatīvām pašvaldību līmenī, turklāt atzīstami tas, ka decentralizēta ir arī projektu vērtēšana. Tomēr VKKF reģionālās mērķprogrammas nav tiešā veidā atkarīgas no KM, līdz ar to ar šo programmu palīdzību nevar pilnībā īstenot KM noteiktās prioritātes. Būtu rekomendējami izpētīt iespējas un

³⁹ *Valsts kultūrkapitāla fonda likums*. 2003. gada 30. oktobris, ar grozījumiem 01.12.2009. Latvijas Vēstnesis, 194 (4180), 10.12.2009. 3.panta 1.punkts. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=81064>

⁴⁰ *Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) darbības stratēģija 2012.-2015. gadam* (apstiprināta VKKF padomes sēdē 07.06.2012.), protokols Nr. 9 (285)), 19. lpp. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: <http://kkf.lv/fails.php?fid=438>

nepieciešamību jauna finansējuma mehānisma izveidei, kas atbalstītu kultūras norises un institūcijas novados, īpaši starpnovadu līmenī, jo pēc reģionālās reformas, kad tika likvidēts administratīvais līmenis - rajoni (līdz ar to arī likvidēts rajonu atbalsts kultūras jomā), starpnovadu projektiem ir ierobežotas finansējuma iespējas.

4.2.7. KM sadarbībā ar LPS, RAPLM un reģionālās attīstības aģentūrām rosināt pašvaldības veidot un īstenot lokālās kultūras programmas kā teritoriālās attīstības stratēģijas sastāvdaļu, popularizējot labas prakses piemērus.

MK apstiprināti pieci reģionu telpiskie plānojumi, kuros ir iekļautas kultūras sadaļas. Pašvaldības uzsākušas darbu pie novadu telpiskās attīstības stratēģijām, kurās iekļauta arī kultūras sadaļa. Tāpat arī vairākas pilsētas ir izstrādājušas un apstiprinājušas kultūras stratēģijas. Par KM lomu šī procesa veicināšanā informācija nav pieejama.

Izpildes pakāpe: nav tiešā KM kompetencē.

Rekomendācija: neturpināt.

4.2.8. KM veidot un attīstīt sadarbības un funkciju deleģēšanas līgumus ar pašvaldībām un LPS kultūrpolitiski nozīmīgu uzdevumu īstenošanai.

KM parakstījusi ikgadējos deleģēšanas līgumus par institūciju kompetencē ietilpstošo pārvaldes uzdevumu efektīvāku veikšanu ar Latgales plānošanas reģionu, Vidzemes plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, Rīgas plānošanas reģionu un Kurzemes plānošanas reģionu. Tomēr no 2013. gada KM ir samazinājusi Plānošanas reģioniem deleģētās funkcijas, uzdodot tikai informācijas vākšanas funkciju un LDDK aizpildīšanu. Plānošanas reģionu pārstāvji to vērtē negatīvi, jo iepriekšējo gadu laikā ir izdevies izveidot sadarbības tīklu ar reģiona kultūras organizācijām, iemantot kultūras darbinieku uzticību, organizēt izglītības pasākumus, kā arī piesaistīt papildus finansējumu dažādu projektu realizēšanai reģiona līmenī. Plānošanas reģionu kultūras eksperti uzskata, ka KM un tās pakļautības institūcijām nav kapacitātes, lai sazinātos ar visām kultūras organizācijām novados. PR kultūras eksperti rosina Kultūras ministrijai nodrošināt pilnas slodzes darbavietu un būtu gatavi uzņemties vēl papildus funkcijas (piemēram, intervijās tiek minēts, ka varētu paplašināt VKKF mērķprogrammas un nodot to administrēšanu PR, izglītības vajadzību apzināšana un izglītojošu semināru organizēšana, profesionālās mākslas programmas nodrošināšana, organizēt kultūras pasākumus reģiona līmenī).

Kultūras ministrija parakstījusi nodomu protokolus ar Liepājas pilsētas domi, Daugavpils pilsētas domi, Jēkabpils pilsētas domi, kā arī Ventspils pašvaldību par sadarbību profesionālās mākslas pieejamības veicināšanā Latvijas reģionos. Katrai KM kapitālsabiedrībai (teātri, koncertorganizācijas) slēdzot finansēšanas līgumu, viens no rezultatīvajiem rādītājiem ir viesizrādes

reģionos.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

Rīcības virziens

4.3. Veidot un nostiprināt lokālās kultūras institūcijas kā laikmetīgu kultūras, pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu un mūžizglītības centru tīklu.

Rīcības virziena novērtējums:

Lielākā daļa kultūras institūciju ārpus galvaspilsētas ir pašvaldību pārziņā (skat. shēmu nr. 1), līdz ar to KM tiešā kompetencē nav šo institūciju pārraudzība un vietējās kultūrpolitikas veidošana. KM var nodrošināt atbalstu, veidojot atbalstošus normatīvos aktus un politikas dokumentus, sniedzot metodisko atbalstu un nodrošinot prognozējamu, mērķtiecīgu, ar kultūrpolitikas prioritātēm sasaistītu finansiālu atbalstu.

Par atbalstu politikas plānošanas līmenī skatīt 4.2.

KM ir īstenojusi Latvijas muzeju nozares funkcionālo pārraudzību, kā pārraudzības instrumentu izmantojot muzeju akreditāciju. Tāpat tiek veikta Bibliotēku likumā paredzētā bibliotēku akreditācija. Akreditācijas procesā izvērtēta bibliotēku darba kvalitāte, infrastruktūras atbilstība, nozares normatīvo aktu ievērošana. Valsts politiku kultūrizglītībā un radošās industrijas izglītības jomā īstenojis Latvijas Nacionālais kultūras centrs, atbilstoši savai kompetencei sniedzot metodisko, informatīvo un cita veida atbalstu mūzikas, mākslas un dejas profesionālās ievirzes un profesionālās izglītības iestādēm un profesionālajām organizācijām. Pārskata periodā nozīmīga ir bijusi 2009.gadā uzsāktā mūzikas izglītības sistēmas izvērtēšana un reforma. Izstrādāti trīs reformas modeļi un metodiskie ieteikumi profesionālās ievirzes mūzikas skolām, saistībā ar pāreju pēc 5. klases uz divu plūsmu mācībām - pamatprogrammu un paplašinātu programmu. Profesionālās vidējās izglītības programmām KM pakļautībā esošajās kultūrizglītības iestādēs pirmo reizi noteikts valsts pasūtījums audzēkņu uzņemšanā mūzikas nozarē.

Par kultūras centru darbību atbild LNKC, regulāri rīkojot seminārus, kā arī sadarbībā ar VARAM plānošanas reģioniem un pašvaldību pārstāvjiem izstrādājot metodiskos ieteikumus "21.gadsimta kultūras centrs". 2009.gadā apstiprinātā „Kultūras centru darbības programma 2009.-2013.gadam”, LNKC budžeta samazināšanas dēļ programma, tostarp plānotā kultūras centru akreditācija tika atcelta. Kultūras namu akreditācijas jautājums atkārtoti tika aktualizēts LNKC 2012.gada kultūras forumā "Kultūras centrs radošā Latvijā"⁴¹. Kapacitātes trūkuma dēļ LNKC rīcība ir bijusi

⁴¹ Plašāka informācija pieejama šeit:

nepietiekama, lai stiprinātu kultūras namus kā laikmetīgus kultūras, pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu un mūžizglītības centru tīklu.

Finansējums vietējo kultūras institūciju darbības programmām bijis neregulārs un neprognozējams. 2009.gadā VKKF īstenoja divas mērķprogrammas, kuros uz finansējumu varēja pretendēt arī akreditētas pašvaldību kultūras iestādes: "Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām" (40 000 LVL) un "Nacionālā muzeju krājuma papildināšana un pieejamības veicināšana" (60 000 LVL). Citos gados VKKF finansējums pašvaldības kultūras iestādēm bijis kārtējo konkursu ietvaros, piem., 2010.gadā "Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām" (6900 LVL divos konkuros).

Kopumā mērķis sasniegts daļēji. Metodoloģisko atbalstu KM un tās tiešās pakļautības institūcijas ir sniegušas savu iespēju robežās, bibliotēku un muzeju nozarēs atbalsts bijis uzraugošs, kultūrizglītībā veiktas nozīmīgas reformas, savukārt būtiski uzlabojams būtu arī kultūras namu darbs, lai vēl vairāk nostiprinātu to lomu kā laikmetīgu kultūras, pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu un mūžizglītības institūcijas, kā arī aktivizētu šo centru savstarpējo sadarbību novada un reģiona ietvaros, lai aktīvāk veidotos sadarbības platformas un tīkli starp dažādām lokālām kultūras institūcijām, nevis konkurējot savā starpā, bet integrējot pakalpojumus un veidojot sabiedrībai pieejamus un pievilcīgus pakalpojumus. Stabilizējoties valsts finansiālajai situācijai, vēlams izveidot regulāras finansējuma programmas (pie KM vai VKKF) pašvaldību kultūras iestāžu darbības atbalstam, kā arī izveidot punktā 4.2.6. plānoto reģionālo finansējumu.

Uzdevumi:

4.3.1. KM turpināt muzeju, bibliotēku, mūzikas un mākslas skolu akreditāciju pašvaldībās, īpašu uzmanību veltot pakalpojumu kvalitātei, daudzveidībai un pieejamībai.

KM ir īstenojusi Latvijas muzeju nozares funkcionālo pārraudzību, kā pārraudzības instrumentu izmantojot muzeju akreditāciju (sākotnējo un atkārtoto). Tāpat tiek veikta Bibliotēku likumā paredzētā bibliotēku akreditācija. Akreditācijas procesā izvērtēta bibliotēku darba kvalitāte, infrastruktūras atbilstība, nozares normatīvo aktu ievērošana.

Valsts politiku kultūrizglītībā un radošās industrijas izglītības jomā īstenojis Latvijas Nacionālais kultūras centrs, atbilstoši savai kompetencei sniedzot metodisko, informatīvo un cita veida atbalstu mūzikas, mākslas un dejas profesionālās ievirzes un profesionālās izglītības iestādēm un profesionālajām organizācijām.

Sadarbībā ar IZM izstrādāti jauni profesionālās ievirzes izglītības programmu finansēšanas

noteikumi. Tā rezultātā pieņemti Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumi Nr.1035 „Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes mūzikas, mākslas un dejas izglītības programmas”, kas paver iespēju pretendēt uz valsts budžeta finansējumu arī privāto dibinātāju īstenotajām profesionālās ievirzes izglītības programmām, ja tās ir akreditētas.

2009.gadā uzsākta mūzikas izglītības sistēmas izvērtēšana un reformas modeļa plānošana. Izstrādāti trīs reformas modeļi un metodiskie ieteikumi profesionālās ievirzes mūzikas skolām, saistībā ar pāreju pēc 5. klases uz divu plūsmu mācībām - pamatprogrammu un paplašinātu programmu. Profesionālās vidējās izglītības programmām KM pakļautībā esošajās kultūrizglītības iestādēs pirmo reizi noteikts valsts pasūtījums audzēkņu uzņemšanā mūzikas nozarē.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

4.3.2. KM sadarbībā ar RAPLM, LPS un Latvijas kultūras darbinieku asociāciju pilnveidot kultūras/tautas namu juridisko statusu un lomu nacionālās kultūrpolitikas īstenošanā, un uzsākt to akreditāciju, t.sk.

- KM izveidot kultūras/tautas namu paraugnolikumu;
- izstrādāt un MK iesniegt Kultūras centru darbības attīstības programmu;
- KM veikt KN/TN reģistrāciju un uzsākt to akreditāciju, izstrādājot KN/TN akreditācijas noteikumus un Akreditācijas komisijas nolikumu.

Par kultūras centru darbību atbild valsts tiešās pārvaldes iestāde LNKCC, regulāri rīkojot seminārus, kā arī sadarbībā ar VARAM plānošanas reģioniem un pašvaldību pārstāvjiem izstrādājot metodiskos ieteikumus "21.gadsimta kultūras centrs"⁴². Ar 02.04.2009. MK rīkojumu Nr. 223 apstiprināta „Kultūras centru darbības programma 2009.-2013.gadam”. Laika posmā no 2008. līdz 2010.gadam LNKCC budžets kopumā samazināts par 60%, līdz ar to programmas īstenošanai t.sk. kultūras centru akreditācijai, nebija pietiekamu valsts finanšu līdzekļu⁴³. Programma tika atcelta⁴⁴. Kultūras namu akreditācijas jautājums atkārtoti tika aktualizēts LNKCC 2012.gada kultūras forumā "Kultūras centrs radošā Latvijā"⁴⁵. Pašu kultūras centru darbinieku vidū nav vienprātības par akreditācijas nepieciešamību - kultūras centru vadītāju aptaujas dati liecina, ka 42% respondentu uzskata, ka kultūras namu akreditācija nav nepieciešama (atbildes: drīzāk nav nepieciešama, noteikti nav nepieciešama), bet 36% uzskata, ka akreditācija ir nepieciešama (atbildes: noteikti ir nepieciešama

⁴² Pieejami: http://www.lnkc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=21&Itemid=211 Skatīts 10.02.2013.

⁴³ *Informatīvais ziņojums „Par Kultūras centru darbības attīstības programmas 2009. – 2013.gadam īstenošanas gaitu”* (05.07.2011.). Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2985>

⁴⁴ *Kultūras centru darbības programma 2009.-2013. gadam.* (Zaudējusi spēku ar MK rīkojumu 07.09.2011., Nr. 433) Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2985>

⁴⁵ Plašāka informācija pieejama šeit: http://www.lnkc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=883&Itemid=1 Skatīts 10.02.2013.

un drīzāk ir nepieciešama). Akreditācijas pretinieki uzskata, ka akreditācija palielinās birokrātiju (57,7%), likvidēšanai tiks pakļauti daudzi kultūras centri (50%), kā arī, ka nav iespējams izstrādāt vienotus kritērijus centru darbības novērtējumam (59,9%)⁴⁶.

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji. Kultūras centru darbības attīstības programma tika izstrādāta, tomēr 2011. gadā atcelta. Kultūras namu akreditācijas jautājums joprojām tiek apspriests. LNKC ir veikusi aktīvu darbību kultūras namu problēmu (t.sk. akreditācijas jautājuma) apzināšanā un risinājumu piedāvāšanā. Izstrādāti metodiskie ieteikumi "21.gadsimta kultūras centrs".

Rekomendācija: LNKC turpināt sadarbībā ar VARAM plānošanas reģioniem, pašvaldību pārstāvjiem un kultūras namu vadītājiem apzināt kultūras namu darbības problemātiku un meklēt atbilstošus risinājumus.

4.3.3. KM sadarbībā ar VKKF paplašināt pašvaldību kultūras iestāžu darbības atbalsta mērķprogrammas akreditētajām kultūras iestādēm.

2009. gadā VKKF īstenoja divas mērķprogrammas, kuros uz finansējumu varēja pretendēt arī akreditētas pašvaldību kultūras iestādes: "Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām" (40 000 LVL) un "Nacionālā muzeju krājuma papildināšana un pieejamības veicināšana" (60 000 LVL). Citos gados VKKF finansējums pašvaldības kultūras iestādēm bijis kārtējo konkursu ietvaros, piemēram, 2010.gadā "Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajām bibliotēkām (6900 LVL divos konkuros).

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji. Finansējums mērķprogrammām bijis neregulārs un neprognozējams.

Rekomendācija: stabilizējoties valsts finansiālajai situācijai, vēlams izveidot regulāras finansējuma programmas (pie KM vai VKKF) pašvaldību kultūras iestāžu darbības atbalstam.

Rīcības virziens

4.4. Atjaunot un modernizēt pašvaldību kultūras infrastruktūru

Rīcības virziena novērtējums:

Pārskata periodā ir ieguldītas nozīmīgas investīcijas kultūras infrastruktūras modernizācijā, lai arī nav detalizētas informācijas par to, no kādiem līdzekļiem un tieši cik lielas investīcijas. Piemēram, apmēram 2/3 Latvijas kultūras namu ir veikti infrastruktūras uzlabojumi, ar ES struktūrfondu atbalstu tiek veidoti arī pavisam jauni kultūras infrastruktūras objekti un ir realizēti nozīmīgi digitalizācijas projekti (bibliotēku, muzeju, arhīvu jomā u.c.). Kultūras nozare ir iekļauta ES

⁴⁶ Lake, A. Kultūras centru vadītāju aptaujas dati: Viedokļu statistika (viendimensionāls) sadalījums. Rīga, KNMC, LKA. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: http://www.lnkc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=922&Itemid=75

struktūrfondu plānošanas dokumentos un finansējums kultūras nozarei ir pieejams.

Ieteicams KM turpināt integrēt kultūras jomu citu nozaru plānošanas dokumentos, tādējādi piesaistot papildus līdzekļus kultūras infrastruktūras modernizēšanai. Rekomendējams apzināt līdzšinējo finansējuma apjomu un avotus kultūras infrastruktūras sakārtošanā un modernizēšanā.

Rekomendējams atrast ekonomiski un kultūrpolitiski efektīvāko risinājumu, lai izmantotu IKT dotās iespējas esošajās kultūras institūcijās vai veidojot jaunas. Izskatīt iespēju veidot atsevišķu finansējuma programmu. Izpētīt nepieciešamību un iespējas uzlabot personāla zināšanai darbam ar jaunajām tehnoloģijām.

Uzdevumi:

4.4.1. Atbalstīt investīcijas kultūras infrastruktūras modernizācijai un pilnveidošanai visā Latvijā saskaņā ar definēto minimālo „kultūras pakalpojumu grozu”, t.sk.

- RAPLM sadarbībā ar KM un pašvaldībām aktualizēt un īstenot nepieciešamos ieguldījumus novadu kultūras infrastruktūras attīstībai,

- RAPLM un KM sadarbībā ar pašvaldībām, veidojot Nacionālo stratēģiskā ietvara dokumentu 2007.-2013. ES struktūrfondu apguvei un plānojot un īstenojot pasākumus policentriskās attīstības veicināšanai un kultūrvides sociālekonomiskās ietekmes dažādošanai, paredzēt tajā atbalsta pasākumus kultūras infrastruktūras veidošanai un modernizācijai nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros;

- RAPLM sadarbībā ar KM un LPS īstenot vietējas nozīmes attīstības centru infrastruktūras sakārtošanu, plānojot piesaistīt Eiropas lauksaimniecības fonda līdzekļus.

Valsts Stratēģiskajā ietvardokumentā 2007.-2013.gada periodam⁴⁷ darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi" ietver vairākus virzienus, kas paredzēti policentriskās attīstības veicināšanai un kultūrvides sociālekonomiskās ietekmes dažādošanai (3.3.2.4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, 3.3.2.7. Kultūrvides sociālekonomiskā ietekme, 3.3.2.8. Tūrisms, 3.3.2.9. Pilsētvides un pilsētreģionu attīstība).

Nodrošināta KM administrēto aktivitāšu ietvaros apstiprināto projektu uzraudzība:

- 3.4.3.1.aktivitātē „Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide” tiek īstenoti trīs projekti par kopējo summu 35 026 880,83 LVL, kuriem tiek nodrošināta uzraudzība.

- 3.4.3.2.aktivitātē „Sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana” ” tiek īstenoti seši projekti par kopējo summu 7 849 988,71 LVL, kuriem tiek nodrošināta uzraudzība.

- 3.4.3.3.aktivitātē „Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā” atlases I kārtas ietvaros tiek īstenoti trīs projekti par kopējo summu 5 572 918,21 LVL, kuriem tiek nodrošināta uzraudzība⁴⁸.

⁴⁷ Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gadam. (CCI: 2007LV161NS001. MK apstiprināts 23.10.2007.) Skatīts 10.12.2012. Pieejams: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=478>

⁴⁸ Latvijas Republikas Kultūras ministrija. *Gada publiskais pārskats: 2011*. Rīga: 2012.

Pētījums⁴⁹ rāda, ka Latvijā 1,1% no Eiropas reģionālā attīstības fonda līdzekļiem 2007.-2013. gada periodā ir plānots ieguldīt kultūras jomā. Tas ir viens no zemākajiem rādītājiem starp Eiropas valstīm (Īrija un Luksemburga nav ieguldījusi nemaz, Apvienotā Karaliste - 0,7%, pārējās valstis kultūrai novirza lielāku daļu nekā Latvijā).

Detalizēta informācija par Eiropas lauksaimniecības fonda / Latvijas lauku attīstības programmas līdzekļu piesaisti kultūras projektiem nav pieejama.

KM ir apkopojusi informāciju, ka līdz 2009. gadam ir rekonstruēti 74% kultūras nami⁵⁰, detalizēta informācija par finansējumu avotu nav pieejama. Pēc 2012. gada kultūras namu vadītāju aptaujas datiem, 77% respondentu atzīst, ka pēdējo piecu gadu laikā kultūras namam ir veikti infrastruktūras uzlabojumi⁵¹.

Skat. 4.4.2. par reģionālo koncertzāļu celtniecību.

Izpildes pakāpe: izpildīts. Lai arī nav detalizētas informācijas par to, no kādiem līdzekļiem un cik, pārskata periodā ir ieguldītas nozīmīgas investīcijas kultūras infrastruktūras modernizācijā. Kultūras nozare ir iekļauta arī ES struktūrfondu plānošanas dokumentos un finansējums kultūras nozarei ir pieejams.

Rekomendācija: turpināt. Ieteicams KM turpināt integrēt kultūras jomu citu nozaru plānošanas dokumentos, tādējādi piesaistot papildus līdzekļus kultūras infrastruktūras modernizēšanai.

Rekomendējams apzināt līdzšinējo finansējuma apjomu un avotus kultūras infrastruktūras sakārtošanā un modernizēšanā, kā arī analizēt, cik lielā mērā kultūras infrastruktūras modernizācija ir notikusi saskaņā ar definēto minimālo „kultūras pakalpojumu grozu”.

4.4.2. KM sadarbībā ar pašvaldībām izstrādāt un kā jaunu politikas iniciatīvu iesniegt MK Valsts programmu reģionālo koncertzāļu celtniecības atbalstam un uzsākt tās īstenošanu, plānojot efektīvu ES fondu apguvi;

Nodrošinot ES struktūrfondu projektu attīstību, organizēta ierobežota projektu iesniegumu atlase ERAF 3.4.3.1.aktivitātei „Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide” un finansējuma piešķiršana trīs projektiem par kopējo summu LVL 35 026 880.83, kuriem tiek nodrošināta uzraudzība. Projekta rezultātā tiks izveidoti trīs daudzfunkcionāli centri - "Lielais dzintars" Liepājā, "Vidzemes mūzikas un kultūras centrs" Cēsīs un Austrumlatvijas reģionālais daudzfunkcionālais centrs Rēzeknē.

⁴⁹ Centre for Strategy & Evaluation Services. *Study on the Contribution of Culture to Local and Regional Development – Evidence from the Structural Funds* [elektroniski]. UK: Centre for Strategy & Evaluation Services, 2010, 41. lpp. Skatīts: 10.12.2012. Pieejams: http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc2942_en.htm

⁵⁰ *Informatīvais ziņojums „Par Kultūras centru darbības attīstības programmas 2009. – 2013. gadam īstenošanas gaitu”* (05.07.2011.). Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2985>

⁵¹ Lake, A. Kultūras centru vadītāju aptaujas dati: Viedokļu statistika (viendimensionāls) sadalījums. Rīga, KNMC, LKA. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: http://www.lnkc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=922&Itemid=75

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: pabeigt iesākto.

4.4.3. Aicināt pašvaldības un par sabiedrības integrāciju atbildīgās institūcijas pastiprināt pasākumus un investīcijas kultūras infrastruktūras pielāgošanai cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Publisko ēku vides pieejamības prasības ir noteiktas 21.07.2008. MK noteikumos Nr.567 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves" "⁵².

ES Struktūrfondu finansējuma saņēmējiem vēl papildus ir jāņem vērā plānošanas dokumentos noteiktā horizontālās prioritāte "Vienlīdzīgas iespējas". Pētījums⁵³ rāda, ka 50% no ERAF un KF līdzfinansētajiem projektiem projektiem ir horizontāla ietekme uz personu ar invaliditāti tiesību ievērošanu. Šo projektu ietvaros tiek īstenoti vides pieejamības nodrošināšanas pasākumi, kuri veicina izglītības, nodarbinātības, kultūrvides, tūrisma, transporta, sociālās un veselības aprūpes pakalpojumu infrastruktūras pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem, proti, personas ar funkcionāliem traucējumiem bez ierobežojuma var izmantot radīto infrastruktūru, tādējādi tiek uzlabota pieejamība visiem pakalpojumiem. Vērtējot atsevišķas nozares, minēts, ka pētījumā veiktajā novērtējumā ERAF un KF atbalstītie kultūras un tūrisma jomas projekti ir pilnībā nodrošinājuši personu ar invaliditāti tiesības (skat. 25. att. 77. lpp. un 26. att. 78. lpp.).

Pētījuma autori rekomendē tehnisko projektu izstrādes procesā kā obligātu prasību noteikt vides pieejamības eksperta konsultācijas ar mērķi iekļaut tehniskajā projektā pasākumus, kas nodrošinātu vides pieejamības prasību visiem funkcionālo traucējumu veidiem. Projektu uzraudzības procesā ieteicams piesaistīt vides pieejamības ekspertu, kas novērtē vides pieejamību projekta īstenošanas vietā, sniedzot atzinumu un ieteikumus vides pieejamības nodrošināšanai.

Aktuālo KM administrēto ES struktūrfondu projektu vērtēšanā kā obligāti iekļaujams kritērijs tiek ņemts vērā, vai projekta iesniegumā paredzētas specifiskas aktivitātes vienlīdzīgu iespēju principa nodrošināšanai, īpaši uzlabojot vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem (kritērijā jāsaņem vismaz 1 līdz 2 punkti).

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt. Izvērtēt, vai tas ir KM kompetences lokā.

⁵² MK noteikumi Nr. 567, *Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves"*, 21.07.2008., ar grozījumiem 28.08.20012. Latvijas Vēstnesis 137 (4740), 30.08.2012. [stājas spēkā 01.10.2012.] Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=178746&from=off>

⁵³ SIA "Projektu un kvalitātes vadība" biedrība "ACCIPE!". *ES fondu ieguldījumu un ietekmes uz plānošanas dokumentos noteiktās horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas" īstenošanu izvērtējums. Noslēguma ziņojums*. Rīga, 2011. Skatīts: 10.12.2012. Pieejams: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1105>

4.4.4. Aicināt pašvaldības un privāto sektoru ieguldīt investīcijas daudzfunkcionālu kultūras celtnu un telpu būvē vai rekonstrukcijā, izmantojot IKT dotās iespējas multimediju centru izveidei, kā arī atjaunot un modernizēt reģionālos un lauku kinoteātrus.

Ir realizēti nozīmīgi digitalizācijas projekti (bibliotēku, muzeju, arhīvu jomā u.c.). Tāpat ir uzlabota kultūras institūciju infrastruktūra un aprīkojums, tostarp daļa no kultūras namiem ir aprīkoti Blu-ray aprīkojumu, kas nodrošina kino izrādīšanas iespējas⁵⁴. 64,8% kultūras namu vadītāju aptaujā apliecina, ka kultūras namos ir iegādāts jauns tehniskais aprīkojums⁵⁵. Tomēr ne vienmēr kultūras namu telpas ir piemērotas kino izrādīšanai, kā arī tehniskais personāls nav apmācīts rīkoties ar jaunajām tehnoloģijām. Aptaujātie kultūras organizāciju pārstāvji liecina, ka tehniskais aprīkojums daudzviet tomēr ir nepietiekams un neatbilstošs vajadzībām.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: atrast ekonomiski un kultūrpolitiski efektīvāko risinājumu, lai izmantotu IKT dotās iespējas esošajās kultūras institūcijās vai veidojot jaunas. Izskatīt iespēju veidot atsevišķu finansējuma programmu. Izpētīt nepieciešamību un iespējas uzlabot personāla zināšanas darbam ar jaunajām tehnoloģijām.

4.4.5. Atbalstīt iniciatīvas, kas vērstas uz kultūrvides līdzsvarotu attīstību, nostiprinot sasaisti starp kultūras mantojumu, jaunradi, izglītību un pētniecību, t.sk. atbalstot restaurācijas un pētniecības centru veidošanu Latvijas muzejos, kuriem ir atbilstošas iestrādes un priekšnosacījumi (piemēram, Ventspils, Tukuma, Cēsu, Rundāles un Krustpils muzejos).

Finansējuma būtiska samazinājuma un funkciju audita rezultātā uzdevuma par reģionālos restaurācijas centru izveidi izpilde ir atlikta⁵⁶. Konsultatīvu atbalstu kultūras pieminekļu restaurācijas jautājumos reģionālā līmenī veic piecas VKPAI reģionālās nodaļas.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, jo šī uzdevuma īstenošana palielina kultūras mantojuma kapitālu, veicina radošo industriju attīstību un dažādo kultūras institūciju ieņēmumu avotus.

Rīcības virziens

4.5. Sistemātiski pilnveidot pašvaldību kultūras darbinieku profesionālo kvalifikāciju un tālākizglītību kā galveno priekšnoteikumu kvalitatīvu kultūras pakalpojumu un produktu

⁵⁴ Ziemeļe, D. Elektroniska sarakste ar KM Stratēģijas un reģionālās kultūrpolitikas nodaļas vadītāju Daci Ziemeli 10.12..2012.

⁵⁵ Laķe, A. Kultūras centru vadītāju aptaujas dati: Viedokļu statistika (viendimensionāls) sadalījums. Rīga, KNMC, LKA. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: http://www.lnkc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=922&Itemid=75

⁵⁶ Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”. (19.07.2012.) Skatīts: 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file39910.doc>

attīstībai un profesionālai kultūras mantojuma saglabāšanai un bagātināšanai.

Rīcības virziena novērtējums:

Nozaru ietvaros notiek regulāras apmācības (muzeju, bibliotēku, nemateriālā kultūras mantojuma, amatiermākslas, kultūrizglītības jomā). Īstenojot tālākizglītības funkciju kultūrizglītības jomā, tālākizglītība un profesionālās meistarības pilnveide tiek veikta konkrētās iestādes un starpinstitūciju sadarbības ietvaros. Augstāko izglītību un pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību piedāvā Latvijas Kultūras koledža un Latvijas Kultūras akadēmija. Nav detalizētas informācijas, cik mērķtiecīgi notiek pašvaldību kultūras darbinieku izglītības vajadzību sasaiste ar izglītības piedāvājumu.

Rekomendējami nozaru pārraudzības institūcijām turpināt apzināt pašvaldību kultūras darbinieku izglītības vajadzības un tās sasaistīt ar izglītības piedāvājumu. Izstrādāt ilgtermiņa plānu, kā arī nostiprināt sadarbību ar partneriem, kas var piedāvāt apmācības (piem., izglītības iestādes, NVO).

Uzdevumi:

4.5.1. KM veikt pašvaldību kultūras darbinieku izglītības vajadzību pieprasījuma un piedāvājuma analīzi.

KM savas kompetences ietvaros un sadarbībā ar plānošanas reģioniem un pašvaldību institūcijām veic informācijas apkopošanu par pašvaldību kultūras darbinieku izglītības vajadzību pieprasījuma un piedāvājuma analīzi savas nozares ietvaros.

Nozaru ietvaros notiek regulāras apmācības (muzeju, bibliotēku, nemateriālā kultūras mantojuma, amatiermākslas, kultūrizglītības jomā). Seminārus organizē arī Plānošanas reģioni. Nav detalizētas informācijas, cik mērķtiecīgi notiek pašvaldību kultūras darbinieku izglītības vajadzību sasaiste ar izglītības piedāvājumu.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: nozaru pārraudzības institūcijām turpināt apzināt pašvaldību kultūras darbinieku izglītības vajadzības un tās sasaistīt ar izglītības piedāvājumu. Izstrādāt ilgtermiņa plānu, kā arī nostiprināt sadarbību ar partneriem, kas var piedāvāt izglītību, tostarp ar izglītības iestādēm un NVO.

4.5.2. KM, izstrādājot Valsts programmu kultūrizglītības attīstībai, sadarbībā ar LPS un kultūras nozaru profesionālajām organizācijām iekļaut tajā pasākumus pašvaldību kultūras darbinieku ilgtermiņa tālākizglītībai un profesionālās kvalifikācijas celšanai.

Ņemot vērā, ka atbilstoši 13.10.2009. MK noteikumiem Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu

izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”⁵⁷ programma kā atsevišķs dokumenta veids nepastāv, saskaņā ar 2009. gada 19. februāra VSS protokolu Nr. 749.§, ir atsaukta „Kultūras un radošās industrijas izglītības attīstības programma 2009.-2013.gadam”.

Īstenojot tālākizglītības funkciju kultūrizglītības jomā, tālākizglītība un profesionālās meistarības pilnveide tiek veikta konkrētās iestādes un starpinstitūciju sadarbības ietvaros.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt. Skat. 4.5.1.

4.5.3. KM, sadarbībā ar IZM veidojot izglītības programmu pasūtījumu Latvijas augstskolām, veicināt profesionālās izglītības un tālākizglītības piedāvājuma daudzveidību pašvaldību kultūras darbiniekiem, īpaši iesaistot reģionālās augstskolas.

KM pakļautības iestādes (piem., LNKČ) ir organizējušas tālākapmācības kursus un seminārus. Latvijas Kultūras koledža (kopš 2012. gada Latvijas Kultūras akadēmijas struktūrvienība) piedāvā iegūt pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību kultūras jomā pilna un nepilna laika studiju formā. Latvijas Kultūras akadēmija piedāvā studēt akadēmiskajās bakalaurs, maģistra un doktora augstākās izglītības programmās. Nav informācijas, ka būtu uzsākta jauna iniciatīva vai sadarbība ar augstskolām, tostarp reģionālajām augstskolām. Saskaņā ar KM un Plānošanas reģioniem noslēgto sadarbības līgumu, līdz 2013. gadam katrā plānošanas reģionā tika organizēti semināri par kultūrpolitikas aktualitātēm, kultūras tūrisma un kultūrizglītības un citiem jautājumiem.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt. Samazināt pašu iniciatīvas, veidot sadarbību ar esošajām augstskolām un citām nozares organizācijām.

Rīcības virziens

4.6. Attīstīt arhitektūru kā mākslas nozari, tādējādi veidojot kvalitatīvu cilvēka dzīves telpu, harmoniski apvienojot kultūrvēsturisko mantojumu, dabas ainavu un jaunradītās laikmetīgās vērtības

Rīcības virziena novērtējums:

Pārskata periodā ir strādāts pie kultūrpolitikas veidošanas arhitektūras jomā - 2009. gadā izstrādātas „Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam”⁵⁸; Latvijas Arhitektu savienībā ir izveidota speciāla darba grupa, kura turpina strādāt pie Arhitektūras likumprojekta izstrādes (ir

⁵⁷ MK noteikumi Nr. 1178, *Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi*, 13.10.2009. Latvijas Vēstnesis 181 (4167), 13.11.2009. [stājas spēkā 14.11.2009.] Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=200576>

⁵⁸ *Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam*. (MK apstiprināts ar 11.08.2009. rīkojumu Nr.538) Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file29303.doc>

nolemts turpmāk Arhitektūras kvalitātes likumprojektu pārdēvēt par Arhitektūras likumprojektu).

Būtiskas strukturālas pārmaiņas arhitektūras koordinēšanā nav īstenotas, tomēr nozare tiek koordinēta un pārraudzīta: Nacionālā arhitektūras padome izveidota 2009. gadā; arhitektūras nozares attīstību pārrauga par arhitektūru atbildīgais referents KM radošās industrijas nodaļā, kā arī par arhitektūras mantojumu atbild Arhitektūras daļa Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā.

Kopš 2010. gada VKKF izveidota atsevišķa arhitektūras un dizaina nozare, kurā var iesniegt projektus.

Kopumā ir notikušas aktivitātes šī rīcības virziena ietvaros, lai gan atsevišķu uzdevumu izpilde nav izpildīta vai nav pilnībā KM kompetences lokā (4.6.5., 4.6.6.).

Rekomendējam turpināt aktivitātes KM kompetences ietvaros. Jāturpina Arhitektūras likumprojekta izstrāde, jo aptaujātie nozares pārstāvji liecina, ka likums nodrošinās būtiskus uzlabojumus arhitektūras nozares attīstībā. Aptaujātie nozares pārstāvji uzskata, ka nepieciešams pieņemt Arhitekta prakses likumu. Tāpat nozares eksperti liecina, ka pārmaiņas arhitektūras nozarē kopumā ir vajadzīgas, jo pašlaik tiek koordinēti atsevišķi nozares segmenti - arhitektūras mantojuma pārvaldīšana un radošās industrijas.

Uzdevumi:

4.6.1. KM sadarbībā ar LAS izstrādāt ilgtermiņa politikas dokumentu – Arhitektūras politikas pamatnostādnes.

Ar MK 11.08.2009. rīkojumu Nr.538 „Par arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam” ir apstiprinātas „Arhitektūras politikas pamatnostādnes”⁵⁹.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt.

4.6.2. KM sadarbībā ar EM un LAS pilnveidot arhitektūras nozares tiesisko regulējumu, t.sk. **- izstrādāt Arhitektūras kvalitātes likumprojektu;** **- rosināt RAPLM sadarbībā ar VidM un KM pievienoties Eiropas ainavu konvencijai;** **- pilnveidot arhitektu sertifikācijas sistēmu.**

Latvijas Arhitektu savienībā ir izveidota speciāla darba grupa, kura turpina strādāt pie Arhitektūras likumprojekta izstrādes (ir nolemts turpmāk Arhitektūras kvalitātes likumprojektu pārdēvēt par Arhitektūras likumprojektu). Tiek plānots, ka līdz 2012. gada 31. decembrim tiek pabeigta

⁵⁹ *Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam.* (MK apstiprināts ar 11.08.2009. rīkojumu Nr.538) Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file29303.doc>

likumprojekta redakcionālā versija, lai to varētu tālāk virzīt Saeimā⁶⁰. Aptaujātie nozares pārstāvji liecina, ka ar likumu nostiprināta arhitekta prakses kārtība Latvijā nodrošinās būtiskus uzlabojumus arhitektūras nozares attīstībā.

2007.gadā Latvija ir pieņēmusi „Likumu Par Eiropas ainavu konvenciju”⁶¹.

2008. gadā Latvijas Arhitektu savienība izveidoja Latvijas Arhitektu savienības struktūrvienību - Latvijas Arhitektu savienības Sertificēšanas centrs.

Aptaujātie nozares pārstāvji uzskata, ka nepieciešams pieņemt Arhitekta prakses likumu, attiecīgas valsts funkcijas līdz ar finansējumu deleģējot profesionālai pašpārvaldes institūcijai.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: pieņemt Arhitektūras likumu.

4.6.3. Arhitektūras nozares attīstības pārraudzībai un sekmēšanai KM sadarbībā ar LAS veidot koordinētu arhitektūras nozares pārvaldību, kā vienu no iespējām izskatīt Nacionālās arhitektūras un kultūras mantojuma pārvaldes izveidošanu uz VKPAI bāzes.

2009.gadā izstrādātas „Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam.” Nacionālā arhitektūras padome izveidota 2009.gadā. Arhitektūras nozares attīstību pārrauga par arhitektūru atbildīgais referents KM radošās industrijas nodaļā, kā arī par arhitektūras mantojumu atbild Arhitektūras daļa Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijā. Tomēr nozares eksperti liecina, ka pārmaiņas arhitektūras nozarē kopumā ir vajadzīgas, jo pašlaik tiek koordinēti atsevišķi nozares segmenti - arhitektūras mantojuma pārvaldīšana un radošās industrijas.

Izpildes pakāpe: Nav izpildīts, tomēr nozares atsevišķi segmenti tiek koordinēti un pārraudzīti.

Rekomendācija: Izpētīt situāciju turpmākās rīcības formulēšanai.

4.6.4. Nacionāli svarīgu ar arhitektūras attīstību un kvalitāti saistītu jautājumu izskatīšanai KM izveidot Latvijas arhitektūras padomi.

2009. gadā saskaņā ar „Arhitektūras politikas pamatnostādnēm 2009.-2015.gadam” izveidota Nacionālā arhitektūras padome.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt.

4.6.5. KM sadarbībā ar IZM un LAS sekmēt kvalitatīvas arhitektu izglītības sistēmas izveidi un sabiedrības izglītošanu arhitektūras jautājumos.

⁶⁰ Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”. (19.07.2012.) Skatīts: 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file39910.doc>

⁶¹ Likums Par Eiropas ainavu konvenciju. 2007. gada 29. marts, ar grozījumiem 16.12.2010. Latvijas Vēstnesis, 205 (4397), 29.12.2010. Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=156001>

„Arhitektūras politikas pamatnostādņēs 2009.-2015. gadam” izvirzīti sekojoši rīcības virzieni: "Arhitektūras izglītības kvalitātes uzlabošana, atbalsts pētniecībai, inovācijām un eksperimentālās arhitektūras projektu attīstībai" un "Sabiedrības izpratnes un līdzdalības sekmēšana kvalitatīvas dzīves telpas veidošanā". Abu rīcības virzienu izpildē ir iesaistītas daudzas institūcijas un uzdevumu īstenošana ir atkarīga no KM tikai nelielā pakāpē. Saskaņā ar 11.08.2009. MK rīkojumu Nr.538 "Par Arhitektūras politikas pamatnostādņēm 2009.–2015.gadam" pārskats par uzdevumu īstenošanas pakāpi tiks sniegts 2013.gadā⁶².

Izpildes pakāpe: nav informācijas.

Rekomendācija: izvērtēt, kas ir un kas nav KM kompetencē.

4.6.6. Aicināt pašvaldības iekļaut un respektēt arhitektūras kvalitāti sekmējošus principus un pasākumus pilsētu un lauku vides plānošanā, t.sk.

- rosināt pašvaldības veidot arhitektūras dienestus vai galvenā arhitekta institūciju pašvaldībā;
- pilnveidot projektu sabiedriskās apspriešanas mehānismu, ikvienam iedzīvotājam nodrošinot iespējas piedalīties lēmumu pieņemšanā, kas skar viņa dzīves vides kvalitāti;
- arhitektūras kvalitātes veicināšanai rosināt pasūtītājus organizēt arhitektūras ideju konkursus.

Projektu sabiedriskās apspriešanas mehānisms ir noteikts likumā "Par pašvaldībām"⁶³. Kopumā šī uzdevuma īstenošana nav attiecināma uz KM, bet pašvaldībām.

Izpildes pakāpe: neattiecas uz KM kompetenci.

Rekomendācija: neturpināt.

Rīcības virziens

4.7. Attīstīt Latvijas galvaspilsētu Rīgu kā Baltijas kultūras metropoli un paplašināt tās līdzdalību reģionu kultūras dzīves attīstībā

Rīcības virziena novērtējums:

Nozīmīgākā sadarbība starp KM un RD pārskata periodā ir projekta "Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014.gadā" ietvaros, valsts līdzdarbojas projekta īstenošanā arī finansiāli.

Projekta "Trīs brāļi" īstenošana notikusi daļēji. Latvijas Nacionālās bibliotēkas pabeigšana plānota līdz 2014.gadam, un paredzēts to iekļaut Rīga - Eiropas kultūras galvaspilsētas norisēs. Pārējo divu "Trīs brāļu" projektu - Rīgas koncertzāles un Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja fiziskā būvniecība atlikta.

⁶² *Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam*. (MK apstiprināts ar 11.08.2009. rīkojumu Nr.538) Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file29303.doc>

⁶³ *Likums Par pašvaldībām*. 1994. gada 19. maijs, ar grozījumiem 15.12.2011. Latvijas Vēstnesis, 201 (4599), 15.12.2011. Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=57255>

Programmas "Mantojums - 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.-2018. gadam" ietvaros paredzēts atjaunot vairākus valsts īpašumā esošos kultūras objektus Rīgas pilsētā (piem., Rīgas pils, Latvijas okupācijas muzejs u.c.). VKPAI nodrošināja Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes darbu.

Rīcības virziens ir īstenots daļēji. Nav informācijas par to, vai un kā tiek plānota līdzdalība reģionu attīstībā. Ieteicams pārskatīt un konkretizēt rīcības formulējumu.

Uzdevumi:

4.7.1. Paplašināt RD līdzdalību un līdzatbildību nacionāli un starptautiski nozīmīgu kultūras pasākumu organizēšanā Rīgā, nostiprināt sadarbību starp KM un RD ar sadarbības līgumu.

Ar Ministru kabineta 2011. gada 24. augusta rīkojuma Nr.400 „Par valsts līdzdalības programmu projektā "Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014. gadā" 1. punktu apstiprināta valsts līdzdalība projektā "Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014. gadā", saskaņā ar rīkojuma pielikumu programmas īstenošanai paredzot 5 985 823 LVL⁶⁴.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt sadarbību starp KM un RD.

4.7.2. KM sadarbībā ar RD īstenot jaunu nacionālas nozīmes kultūras objektu celtniecību Rīgā (projekts "Jaunie „Trīs brāļi”"), jau projektēšanas stadijā plānojot to saikni un ieguldījumu reģionu attīstībā.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas pabeigšana plānota līdz 2014. gadam, un paredzēts to iekļaut Rīga - Eiropas kultūras galvaspilsētas norisēs. LNB uzsākusi mērķtiecīgu darbu, lai sagatavotos bibliotēkas funkciju īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai jaunajā bibliotēkas ēkā⁶⁵.

Pārējo divu "Trīs brāļu" projektu - Rīgas koncertzāles un Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja fiziskā būvniecība sākotnējā iecerē atlikta. Tomēr NAP 2014-2020 ir iekļauts uzdevums attīstīt Rīgā Laikmetīgās mākslas muzeju un Akustisko koncertzāli, pielāgojot esošo infrastruktūru.

Programmas "Mantojums - 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.-2018. gadam" ietvaros paredzēts atjaunot vairākus valsts īpašumā esošos kultūras objektus Rīgas pilsētā (piem., Rīgas pils, Latvijas okupācijas muzejs u.c.)⁶⁶.

⁶⁴ MK rīkojums Nr. 400, *Par valsts līdzdalības programmu projektā "Rīga - Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014. gadā"*, 24.08.2011., ar grozījumiem 22.08.2012. Latvijas Vēstnesis 134 (4737), 24.08.2012. [stājas spēkā 22.08.2012.] Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=234937>

⁶⁵ *Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”*. (19.07.2012.) Skatīts: 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file39910.doc>

⁶⁶ Programma un informatīvie ziņojumi par tās izpildi pieejami: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=1968> (skatīts 12.02.2013.)

VKPAI nodrošināja Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomes darbu.

Nav informācijas par to, vai projektēšanas stadijā un pēc tam tiek plānota saikne ar ieguldījumu reģionu attīstībā.

Izpildes pakāpe: daļēji. Rīgā ar valsts atbalstu tiek īstenoti kultūras infrastruktūras atjaunošanas un celtniecības projekti. Nav informācijas par to, vai projektēšanas stadijā un pēc tam tiek plānota saikne ar ieguldījumu reģionu attīstībā.

Rekomendācija: sadarbību ar RD turpināt. Precizēt izvirzīto uzdevumu.

Rīcības virziens

4.8. Veidot labvēlīgus apstākļus kultūras NVO darbības attīstībai pašvaldībās

Rīcības virziena novērtējums:

Rīcības virziens pēc būtības ir aktuāls un svarīgs. Tomēr esošā redakcijā izvirzītie uzdevumi neattiecas uz KM kompetences jomu. Informatīvajos ziņojumos KM šo punktu ir rediģējusi un uzdevumu formulējusi sekojoši: "Iekļaut elektroniskajā datu bāzē „Latvijas kultūras kartē” datus par vietējām NVO, kas darbojas kultūras jomā”⁶⁷. LDKK iekļauta pamatinformācija par 437 kultūras jomas NVO.

Aptaujātie reģionu NVO pārstāvji atzīst, ka tas ir pašvaldības kompetencē - pašvaldībām būtu jāveic koordinējošais darbs, jāveido konstruktīvs dialogs, jāizpēta darbības jomas un jāapzina esošie NVO, kam varētu deleģēt atsevišķus uzdevumus. Tāpat arī jāizsludina atklāts konkurss uz finansējumu. Tāpat tiek rosināts rast iespēju iznomāt telpas uz atvieglotiem noteikumiem tiem NVO, kas veic pašvaldībai un iedzīvotājiem būtiskas aktivitātes - tiek norādīts, ka Likums "Par valsts un pašvaldību finansu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu"⁶⁸ šajā jomā ierobežo pašvaldības.

Rīcības virziens nav izpildīts. Ieteicams izvirzīt precizētus uzdevumus.

Uzdevumi:

4.8.1. Rosināt pašvaldības izstrādāt atbalsta mehānismus vietējo kultūras NVO darbības atbalstam: nodrošināt telpas un materiāli tehnisko bāzi, pilnvērtīgāk izmantojot pašvaldību kultūras infrastruktūru, radīt iespējas konkursa kārtībā pretendēt uz kultūras norisēm plānoto pašvaldības finansējumu.

Uzdevums nav tiešā KM kompetencē.

⁶⁷ Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”. (19.07.2012.) Skatīts: 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file39910.doc>

⁶⁸ Likums Par valsts un pašvaldību finansu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu. 1995. gada 19. jūlijs, ar grozījumiem 01.11.2012. Latvijas Vēstnesis, 183 (4786), 21.11.2012. [stājas spēkā 01.01.2013.] Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=36190>

Informatīvajos ziņojumos KM šo punktu ir rediģējusi un uzdevumu formulējusi sekojoši: "Iekļaut elektroniskajā datu bāzē „Latvijas kultūras kartē” datus par vietējām NVO, kas darbojas kultūras jomā". LDKK iekļauta pamatinformācija par 437 kultūras jomas NVO.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt.

4.8.2. Aicināt pašvaldības iesaistīt vietējās kultūras NVO kā līdzvērtīgus partnerus pašvaldības kultūras programmas plānošanā un īstenošanā. KM sadarbībā ar LPS apzināt un popularizēt veiksmīgas sadarbības piemērus.

Nav tiešā KM kompetencē. Tiešais atbalsts ir pašvaldību kultūras programmas, kurās var pieteikties NVO. Šādas programmas ir Rēzeknē, Talsos, Liepājā, Jūrmalā, Rīgā u.c. pilsētās.

Izpildes pakāpe: nav KM kompetencē.

Rekomendācija: neturpināt.

Rīcības virziens

4.9. Veicināt profesionālās mākslas pieejamību visā Latvijas teritorijā

Rīcības virziena novērtējums:

KM ir izmantojusi vairākus kultūrpolitikas instrumentus, lai veicinātu profesionālās mākslas pieejamību visā Latvijā. Valsts budžeta programmas „Profesionālā māksla” piešķirtā finansējuma ietvaros nodrošināta vizuālās mākslas, teātra, mūzikas, dejas, literatūras un grāmatniecību jomu attīstība un integrācija starptautiskajos procesos; laikmetīgās mākslas procesu popularizēšana un pieejamība kopumā un arī veicināta viesizrāžu sniegšana reģionos. Katrai KM kapitālsabiedrībai (teātri, koncertorganizācijas), slēdzot finansēšanas līgumu, viens no rezultatīvajiem rādītājiem ir viesizrādes reģionos.

Pamatojoties uz noslēgtajiem līdzdarības līgumiem „Par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu”, noslēgti pieci finansēšanas līgumi: ar LMIC; biedrību „Kultūras un mākslas projekts ”Noass””, biedrību „Laikmetīgās Mākslas centrs”, biedrību „RIXC”, biedrību „KIM?”.

Kultūras ministrija parakstījusi ikgadējos deleģēšanas līgumus par institūciju kompetencē ietilpstošo pārvaldes uzdevumu efektīvāku veikšanu ar Latgales plānošanas reģionu, Vidzemes plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, Rīgas plānošanas reģionu un Kurzemes plānošanas reģionu.

2009. gadā KM parakstīja Liepājas pilsētas domi, Daugavpils pilsētas domi, Jēkabpils pilsētas domi, kā arī Ventspils pašvaldību par sadarbību profesionālās mākslas pieejamības veicināšanā Latvijas reģionos.

Finansiālais atbalsts profesionālās mākslas pieejamības veicināšanai reģionos ir bijis nestabils un neregulārs. Rekomendējami, stabilizējoties finansiālajai situācijai valstī, veidot regulārus atbalsta mehānismus profesionālās mākslas pieejamības veicināšanai. Tāpat ja KM vēlas ietekmēt apjomu un veicināt profesionālās mākslas atspoguļošanu plašsaziņu līdzekļos, būtu jāvērtē iespējas izveidot speciālas finansēšanas mērķprogrammas vai atrast citus ietekmes līdzekļus.

Rekomendējam turpināt īstenot dažādus atbalsta mehānismus - gan līgumus ar kultūras institūcijām un ar pašvaldībām, gan finansiālās atbalsta programmas.

Uzdevumi:

4.9.1.KM, izstrādājot Valsts programmu profesionālās mākslas attīstībai, iekļaut tajā pasākumus profesionālās mākslas pieejamības veicināšanai Latvijas reģionos. Rosināt VKKF palielināt atbalstu profesionālās mākslas pieejamības projektiem ārpus Rīgas.

Valsts budžeta programmai „Profesionālā māksla” piešķirtā finansējuma ietvaros nodrošināta vizuālās mākslas, teātra, mūzikas, dejas, literatūras un grāmatniecību jomu attīstība un integrācija starptautiskajos procesos; laikmetīgās mākslas procesu popularizēšana un pieejamība. 2011.gadā:

- koncertorganizācijās iestudētas 168 jaunas programmas; sniegts 801 koncerts, tajā skaitā 143 koncerti reģionos.
- Latvijas Nacionālā operas mākslinieki snieguši 5 viesizrādes Latvijā.
- nodrošināta 18.novembra Latvijas Valsts svētku koncertu programmas pieejamība reģionu iedzīvotājiem;
- nodrošināta profesionālās mākslas pieejamība Latvijas reģionos, slēdzot līgumus ar Latvijas plānošanas reģioniem.

Latvijas Rakstnieku savienība ar VKKF un Rīgas domes atbalstu organizējusi festivālu *Dzejas dienas 2011* –29 pasākumus Rīgā un 150 pasākumus reģionos.⁶⁹

Pamatojoties uz noslēgtajiem līdzdarbības līgumiem „Par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu veikšanu”, noslēgti vairāki finansēšanas līgumi: ar LMIC; biedrību „Kultūras un mākslas projekts ”Noass””, biedrību „Laikmetīgās Mākslas centrs”, biedrību „RIXC”, biedrību „KIM?”.⁷⁰ Skatīt 3.6.5.

Katrai KM kapitālsabiedrībai (teātri, koncertorganizācijas) slēdzot finansēšanas līgumu, viens no rezultatīvajiem rādītājiem ir viesizrādes reģionos.

⁶⁹ *Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”.* (19.07.2012.) Skatīts: 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file39910.doc>

⁷⁰ *Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2010.gadā”.* (04.10.2011.) Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file47411.doc>

2011. gadā Plānošanas reģioniem tika piešķirts KM finansējums profesionālās mākslas pieejamībai reģionos (47 000 LVL). KM neplāno šādu atbalstu turpināt, jo pakāpeniski tiek palielināts VKKF budžets. Kopš 2012. gada VKKF ir izveidota mērķprogramma "Profesionālās mākslas pieejamība reģionos". Lai atbalstītu un nodrošinātu jaunāko Latvijas filmu regulāru demonstrēšanu un izplatīšanu Latvijas reģionos, Nacionālais Kino centrs 2011.gadā sniedzis finansiālu atbalstu 10 213 LVL apmērā diviem projektiem: „Kinopunkts“ un Latvijas Kinematogrāfistu savienības projektam „Kino visiem un visur Latvijā”.

Aptaujātie kultūras organizāciju pārstāvji liecina, ka ir jābūt regulāram valsts atbalstam. Pozitīvi tiek vērtētas esošās finansējuma programmas - gan tiešais KM finansējums Plānošanas reģioniem 2011. gadā, gan VKKF mērķprogramma. Intervētie eksperti apliecina, ka profesionālās mākslas pieejamība ir nodrošināta galvenokārt Rīgā, lielākajās pilsētās - daļēji. Turklāt eksperti novērojuši vienveidību profesionālās mākslas piedāvājumā reģionos.

Skatīt 4.2.6.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Rekomendējam turpināt īstenot dažādus atbalsta mehānismus - gan līgumus ar kultūras institūcijām un ar pašvaldībām, gan finansiālās atbalsta programmas.

4.9.2.KM, piešķirot dotācijas kultūras institūcijām konkrētu kultūras funkciju veikšanai profesionālajā mākslā, kā vienu no kritērijiem un darbības rādītājiem izvirzīt viesizrāžu un vieskoncertu nodrošināšanu Latvijas reģionos.

Kultūras ministrija parakstījusi ikgadējos deleģēšanas līgumus par institūciju kompetencē ietilpstošo pārvaldes uzdevumu efektīvāku veikšanu ar Latgales plānošanas reģionu, Vidzemes plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, Rīgas plānošanas reģionu un Kurzemes plānošanas reģionu.

2010.gadā konkursa „Par profesionālās mākslas pieejamības nodrošināšanu reģionos” rezultātā finansiāli atbalstīti četri profesionālie kolektīvi: Jelgavas kamerorķestris, Vidzemes kamerorķestris, Ziemeļlatvijas kameransamblis un profesionālais pūšamo instrumentu orķestris „Rēzekne”.

2009.gadā KM parakstīja Liepājas pilsētas domi, Daugavpils pilsētas domi, Jēkabpils pilsētas domi, kā arī Ventspils pašvaldību par sadarbību profesionālās mākslas pieejamības veicināšanā Latvijas reģionos. Katrai KM kapitālsabiedrībai (teātri, koncertorganizācijas) slēdzot finansēšanas līgumu, viens no rezultatīvajiem rādītājiem ir viesizrādes reģionos.

Izpildes pakāpe: Izpildīts.

Rekomendācija: Turpināt.

4.9.3. Veidojot nacionālo pasūtījumu sabiedriskajām raidorganizācijām, pilnveidot sadarbību un komunikāciju starp NRTP, sabiedriskajām raidorganizācijām, KM un profesionālās mākslas pakalpojumu sniedzējiem (teātriem, operu u.c.) profesionālās mākslas pieejamības paplašināšanai sabiedriskajā radio un televīzijā. Rosināt VKKF atbalstīt projektus profesionālās mākslas pakalpojumu pieejamībai plašsaziņas līdzekļos.

Sabiedriskais pasūtījums ir regulēts „Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā” (2010)⁷¹. Sabiedriskajā pasūtījumā LTV 2011. gadam Kultūras raidījumu satura prioritātēs ir plānots atspoguļot arī profesionālās mākslas norises un ierakstīt teātra izrādes. 2011.gadā kultūrai plānots veltīt 347 raidstundas, kas ir 6,5% no programmas kopapjoma⁷². 2012. gada prioritātes ietver mūsdienu kultūras norišu atspoguļojumu un analīzi. Kultūrai plānots veltīt 489 raidstundas⁷³.

VKKF saskaņā ar ekspertu komisiju lēmumu atbalsts plašsaziņas līdzekļus kultūras atspoguļošanai. Lielākais atbalsts 2011. gadā ir piešķirts drukātajiem un interneta medijiem, kā arī Latvijas Televīzijai, kas atspoguļo laikmetīgās kultūras vēsturi un aktualitātes Latvijā un ārvalstīs starpnozaru griezumā, pārklājot dažādas mērķauditorijas. Žurnālam „Rīgas laiks” kopumā piešķirti 20 000 latu, sākts atbalstīt arī jauniešu auditorijai domātais izdevums „Veto Magazine”, kas saņēmis 5000 latu lielu atbalstu, LTV raidījums „100g kultūras” atbalstīts ar 9380 latiem, laikmetīgās kultūras interneta vietne saņēmusi 3600 latu lielu atbalstu, bet laikraksta „Kurzemes vārds” pielikums „Kultūras Pulss” - Ls 3200. Tādējādi šī joma ir saņēmusi apmēram 44 % no starpnozares kopējā finansējuma.⁷⁴

KM konkursa kārtībā piešķīrusi finansējumu drukātajiem kultūras izdevumam 2012. un 2013. gadā. Skatīt 5.8.

Uzdevums nav tiešā KM kompetencē, ja KM vēlas ietekmēt apjomu un veicināt profesionālās mākslas atspoguļošanu plašsaziņu līdzekļos, būtu jāvērtē iespējas izveidot speciālas finansēšanas mērķprogrammas vai atrast citus ietekmes līdzekļus.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt.

⁷¹ *Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums*. 2010. gada 12.jūlijs, ar grozījumiem 04.10.2012. Latvijas Vēstnesis 166 (4769), 19.10.2012. [stājas spēkā 20.10.2012.] Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=214039>

⁷² VSIA "Latvijas Televīzija". *Sabiedriskais pasūtījums 2011. gadam*. Rīga, 2010. Skatīts 12.02.2013. Pieejams: http://www.ltv.lv/public/assets/files/2011-01_ltv_sabiedriskais_pasutijums.doc

⁷³ VSIA "Latvijas Televīzija". *Sabiedriskais pasūtījums 2012. gadam*. Rīga, 2011. Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.ltv.lv/public/assets/files/sabiedriskais%20pas%C5%ABt%C4%ABjums%20LTV%202012.doc>

⁷⁴ *Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) 2011. gada pārskats*. Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://www.kkf.lv/fails.php?fid=437>

Kultūra un zināšanu sabiedrība

5.STRATĒGISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS

Attīstīt un pilnvērtīgi izmantot kultūras potenciālu sabiedrības izglītošanai visa mūža garumā, sekmējot uz humānām vērtībām balstītas zināšanu sabiedrības veidošanos.

Rīcības virziens

5.1. Veikt pastāvīgus pētījumus par izmaiņām sabiedrības vērtību sistēmā un kultūras lomu humānas, pilsoniski atbildīgas un darba tirgū konkurētspējīgas personības veidošanā.

Rīcības virziena novērtējums

Laika posmā kopš 2009. gada KM nav tieši iniciējusi pētījumu veikšanu par izmaiņām sabiedrības vērtību sistēmā un kultūras lomu personības veidošanā. Ir bijuši atsevišķi pētījumi mūžizglītības un darba tirgus kontekstā, piemēram, „Valsts kultūrizglītības iestāžu piedāvājuma atbilstība darba tirgum” (2011), bet ne kultūras lomas un vērtības konteksta izpētei. Pētījumu regularitāte netiek nodrošināta.

Valsts kancelejas pētījumu un publikāciju datu bāzē norādīts, ka vairāki pētījumi ir īstenošanas procesā, piemēram, IZM pasūtīts pētījums „Jaunu izaicinājumu un to risināšanas iespēju identificēšana un analīze, kas ietekmē pieaugušo (18-24 gadi) iesaistīšanos (atgriešanos) mūža mācīšanās procesā (ASEM LLL HUB 4.pētniecības tīkla pētījums)”, EM pasūtīts pētījums „Pētījums par nākotnē stratēģiski „pieprasītākajām prasmēm Latvijā.”, kas sasaucas ar rīcības virzienā formulēto pētījumu virzienu.

Uzdevumi:

5.1.1. KM sadarbībā ar IZM veikt pētījumus par kultūras lomu mūžizglītības procesā un zināšanu sabiedrības veidošanā.

Informatīvajos ziņojumos 2006-2011 atšķiras uzdevuma formulējums, dati nav apkopoti.

Saistībā ar kultūras izpēti mūžizglītības procesos un zināšanu sabiedrības veidošanā, laika posmā no 2009. gada, veikti sekojoši pētījumi:

- „Valsts kultūrizglītības iestāžu piedāvājuma atbilstība darba tirgum” (2011, SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”; pasūtītājs KM), pieejams
<http://petijumi.mk.gov.lv/ui/DocumentContent.aspx?ID=3990>
- „Latvijas publiskās bibliotēkas un internets: tehnoloģijas, pakalpojumi un ietekme”; (2011, SKDS; pasūtītājs KM), pieejams: <http://petijumi.mk.gov.lv/ui/DocumentContent.aspx?ID=3992>
- „Kultūras mantojuma sociālā un ekonomiskā loma” (2011, Dr.oec., Dr.phys M. Pūķis; pasūtītājs KM), pieejams: <http://petijumi.mk.gov.lv/ui/DocumentContent.aspx?ID=3989>

- „Filmu, starpmediju un interaktīvo spēļu attīstības potenciāls Latvijā” (2012, biedrība „Zināšanu un inovāciju sabiedrība”; pasūtītājs Nacionālais Kino centrs / KM)

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts, jo veiktie pētījumi aptver tikai daļu no kultūras nozarēm, pastarpināti aplūko uzdevumā formulēto virzienu. Ierobežoto līdzekļu dēļ, daļa no pētījumiem ir bijuši maza mēroga un nodrošina tikai ieskatu viedokļu tendencēs.

Rekomendācija: uzdevums uzskatāms par nozīmīgu – to ir jāturpina, pētījumi par kultūras lomu mūžizglītības procesā un zināšanu sabiedrības veidošanā ir nepieciešami, lai pieņemtu ilgtspējīgus, atbildīgus lēmumus, veidotu atbilstošu rīcībpolitiku. Tie būtu arī nozīmīgs informācijas avots kultūras argumentācijas stiprināšanai Latvijā, kas apliecinātu kultūras pārnozarisko ietekmi.

5.1.2. IZM sadarbībā ar KM nodrošināt pastāvīgu pētījumu veikšanu un monitoringu par sabiedrības vērtību sistēmas izmaiņu dinamiku un tendencēm.

Saistībā ar sabiedrības vērtību sistēmas izmaiņu dinamiku, veikti sekojoši pētījumi:

- „Kultūras patēriņš. Ziņojums par socioloģiskās aptaujas rezultātiem”, Rīga, 2007, pasūtītājs: VKKF, pētījuma veicējs: SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”;
- „Kultūras patēriņa pētījums 2008. Ziņojums par aptaujas rezultātiem”, Rīga, 2009, pasūtītājs: VKKF, pētījuma veicējs: SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”;
- „Kultūras patēriņš. Latvijas iedzīvotāju aptauja. Decembris 2009. Pētījuma rezultātu ziņojums” Rīga, 2010, pasūtītājs: SAK, pētījuma veicējs: SIA „Fieldex”;
- „Kultūras patēriņš 2010. Latvijas iedzīvotāju aptauja. Pētījuma rezultātu ziņojums”, Rīga 2011, SAK

Par kultūras patēriņu 2011. un 2012. gadā pētījums nav veikts. Šie pētījumi, kaut arī pozitīvi vērtējami un sniedz ieskatu sabiedrības vērtību sistēmas izmaiņās, tomēr aplūko vērtību dinamiku tikai patēriņa kontekstā.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācijas: uzdevums uzskatāms par nozīmīgu, turpmāk realizējamu un atbalstāmu – pētījumi par vērtību sistēmas dinamiku ļautu novērtēt politikas ietekmi un nodrošinātu informāciju par politikas instrumentu pielietošanas vajadzībām.

Rīcības virziens

5.2. Paplašināt kultūrizglītības nozares attīstību mūžizglītības perspektīvā.

Rīcības virziena novērtējums

Mūžizglītība ir neatņemama dzīves sastāvdaļa un izglītota sabiedrība ir valsts kultūras sociālās un

ekonomiskās izaugsmes priekšnosacījums, kā uzsvērts Mūžizglītības politikas pamatnostādņēs: „Sekmīgai pārejai uz zināšanām balstītu ekonomiku un sabiedrību svarīgs nosacījums ir mūžizglītība.”⁷⁵ Kultūrizglītības nozare nenoliedzami veido neformālās mūžizglītības daļu. Rīcības virziens ir aktuāls, tas saskan ar nostādņēm valsts un Eiropas līmenī, tātad ir atbalstāms un turpināms, tomēr vienlaikus tas ir arī ļoti plašs un aptver gan dažādas sabiedrības grupas, gan nozares, līdz ar to rīcības virziena rezultāti ir grūti novērtējami.

Uzdevumi:

5.2.1.KM un IZM izstrādāt Valsts programmu kultūrizglītības attīstībai, t.sk.:

- definēt minimālo „kultūras grozu” visu izglītības līmeņu iestādēs;
- IZM iekļaut un pastiprināt kultūras komponenti kā izglītības kvalitāti bagātinošu resursu izglītības procesā un saturā, izvirzot to kā vienu no kritērijiem izglītības iestāžu akreditācijā;
- KM paplašināt kultūras piedāvājumu ārpusklasses/ārpusskolas izglītības un audzināšanas darbā, aicinot kultūras institūcijas veidot kultūrizglītojošus pakalpojumus un izvirzot to kā vienu no kritērijiem kultūras iestāžu akreditācijā;
- izveidot mehānismus mākslinieku un radošo profesiju pārstāvju iesaistīšanai izglītības procesā;
- attīstīt skolas kā kultūras centra lomu, īpaši mazās apdzīvotās vietās;
- paredzēt kultūras un izglītības darbinieku apmācības un sadarbības attīstību izglītojošu programmu veidošanā un īstenošanā kultūras iestādēs un kultūrvēsturiskajā vidē.

Uzdevums formulēts ļoti plaši, ietver sešus dažādus apakšuzdevumus, līdz ar to grūti sniegt vienotu vērtējumu par uzdevuma izpildi, daļa no uzdevumā minētā nav tiešā KM kompetencē.

2008. gadā izveidotā programma „Kultūras un radošās industrijas izglītības attīstības programma 2009.-2013. gadam” ekonomiskās situācijas pasliktināšanās dēļ spēkā nav stājusies. Kopš 2010. gada ir atsākušās darbības kultūras izglītības sistēmas reformēšanai, tiek veikta profesionālās ievirzes izglītības programmu satura aktualizācija, vidējo profesionālo izglītības iestāžu attīstības stratēģijas koncepcijas izstrāde, augstāko kultūrizglītības iestāžu studiju programmu aktualizācija, kas notiek nepārtraukti. 2010. gadā tiek uzsākta mūzikas izglītības sistēmas izvērtēšanas un reformas modeļa izstrāde.

Minimālais kultūras grozs nav definēts. Ir dažādi viedokļi un koncepcijas, šobrīd tiek aktualizēts jautājums par t.s. „skolas somu”, tomēr tā vēl nav definēta. KM ir jāpiedalās „skolas somas” izveidē un nodrošināšanā.

Akreditējot vispārējo izglītību kā viens no kritērijiem ir skolēnu iespējas saturīga brīvā laika pavadīšanai, šis aspekts ir iekļauts akreditācijā

Daudzas kultūras organizācijas ir izveidojušas izglītojošās programmas bērniem un jauniešiem un tās arī intensīvi tiek apmeklētas (skat. 5.4.), īpaši aktīvi ir muzeji ar muzejpedagoģisko programmu

⁷⁵ Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.-2013. gadam, LR Izglītība un zinātnes ministrija, Rīga 2007, pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Izglitiba/Muzizglitiba/Pamatnostadnes.pdf, skatīts 16.01.2013.

piedāvājumu un koncertorganizācijas – LNO, LNSO un „Latvijas koncerti”. Muzeju likums arī paredz izglītojošu aktivitāšu nozīmi muzeja akreditācijas procesā. Tomēr nepietiekamā finansējuma apstākļos kultūras organizācijas nevar paplašināt aktivitātes ārpusklases/ārpusskolas izglītības un audzināšanas darba veicināšanai.

Mākslinieku un radošo profesiju pārstāvju iesaistīšana izglītības procesā ir viena no kultūrizglītības sistēmas pamatiezīmēm. Profesionāli strādā šajās skolās gan kā skolotāji, pasniedzēji, gan viespasniedzēju statusā, vada darbnīcas, meistarklases, piedalās kvalifikācijas eksāmenos u.c. - tas ir viens no nozares kvalitātes garantiem. Lai stiprinātu mākslinieku un izglītības sektora sadarbību, veidoti arī vairāki projekti, piemēram, ARTACC projekts, kura ietvaros notika apmācības semināri, pieredzes apmaiņas vizīte Dānijā uz tālākizglītības centru ARTLAB, kas sekmīgi darbojas Dānijā, izglītojot māksliniekus par mākslas, izglītības un biznesa savstarpēji papildinošajām iespējām, projekta ietvaros tika izstrādātas arī vairākas apmācību programmas.⁷⁶

Arī ESF finansētā projekta kultūrizglītības nozares cilvēkresursu kapacitātes pilnveidošanai „Profesionālās kultūrizglītības pedagogu tālākizglītība” (skat. 5.3.), tika stiprināts šis kultūrizglītībai tik nozīmīgais aspekts. Šis uzdevums kopumā tiek īstenots ļoti veiksmīgi.

Skolu kā kultūras centra attīstība, īpaši mazās apdzīvotās vietās ir būtiska un daļēji ir notikusi, tomēr šis uzdevums realizējams starpministriju sadarbības procesā, procesu kavē KM un IZM sadarbības grūtības. Skolu kā kultūras centru izveide minēta Latvijas Nacionālās attīstības plānā,⁷⁷ kas liecina, kam šim jautājumam tiks pievērsta uzmanība arī turpmāk.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts. Īpaši veiksmīgi no uzdevumā minētajiem apakšuzdevumiem noris darbs pie mākslinieku un radošo profesiju pārstāvju iesaistīšanas izglītības procesā. Pielietotās metodes un veiksmīgā pieredze var kalpot par labas prakses piemēru.

Rekomendācijas: turpināt. Lai nodrošinātu vienotu skatījumu un nozares attīstību, nepieciešams izstrādāt kultūrizglītības nozares stratēģiju, kurā, balstoties uz situācijas novērtējumu, paredzēt vēlamos politikas mehānismus prioritāšu sasniegšanai un administratīvās kapacitātes nodrošināšanai. Turpināt ņemt vērā un stiprināt kultūras komponenti kā izglītības kvalitāti bagātinošu resursu, ietverot to kā kvalitātes kritēriju izglītības iestāžu akreditācijā. Paplašināt ārpusklases/ārpusskolas kultūras piedāvājumu, veicināt tā pieejamību un turpināt kultūrizglītojošu pakalpojumu piedāvājumu uzturēt kā vienu no kvalitātes kritērijiem kultūras iestāžu akreditācijā. Finansiāli nodrošināt izglītojošo aktivitāšu izveidi un uzturēšanu kultūras organizācijās un veicināt sadarbību ar vispārizglītojošajām skolām. Veicināt izglītojošo programmu veidošanu kultūras

⁷⁶ vairāk informācijas Mākslas izglītības centra “Trīs krāsas” mājas lapā. Skatīts 3.02.2013., pieejams: http://www.triskrasas.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=424&Itemid=354

⁷⁷ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. - 2020.gadam, 6.lpp. Skatīts 28.01.2013., pieejams http://www.nap.lv/images/20121220_NAP2020_Saeima_apstiprinats.pdf

institūcijās, turpināt muzejpedagoģisko programmu pilnveidošanu un attīstību, nodrošinot arī atbilstošu finansējumu, un, sadarbojoties ar IZM, ietvert muzejpedagoģiskās programmas izglītības sistēmā. Tādējādi tiktu paplašinātas sabiedrības mūžizglītības iespējas, pieejamība. KM piedalīties „skolas somas” definēšanā un nodrošināšanā.

5.2.2. KM sadarbībā ar IZM pilnveidot kultūrizglītības nozares pārvaldi, t.sk.

- izstrādājot jaunu Valsts kultūrizglītības centra struktūru un darbības modeli, nodrošinot tā koordinējošo un vadošo lomu kultūrizglītības virzībai mūžizglītības perspektīvā un mērķauditorijas paplašināšanai atbilstoši kultūras sistēmā strādājošo pieaugošajām izglītības vajadzībām, t.sk.

- izveidot Valsts kultūrizglītības padomi kultūras un izglītības sistēmu sadarbības veicināšanai.

No 2009. gada KM informatīvajos ziņojumos uzdevuma formulējums ir atšķirīgs.

Strukturālās reformas nozarē ir ievērojami iedragājušas nozares kapacitāti. Valsts kultūrizglītības centrs pārdefinēts par Kultūrizglītības un radošās industrijas izglītības centru, no patstāvīgas struktūrvienības vispirms kļuva par KM daļu, kas saskaņā ar valsts pārvaldes principiem bija pretrunā ar pieņemto praksi, jo tādējādi KM bija gan nozares politikas veidotāja, gan īstenotāja, gan kontrolētāja. Kā politikas īstenotāju 2011. gadā KRIIC no ministrijas atdalīja un izveidoja kā Kultūras un radošās industrijas izglītības nodaļu pie Latvijas Nacionālā Kultūras centra (toreiz KNMC). Ja centrā strādāja 13 cilvēki, tad nodaļā tikai 5 cilvēki, šobrīd nodaļas darbinieku skaits pieaudzis līdz 7, tomēr nodaļas funkcijas, salīdzinot ar centru, nav mazinājušās. Apvienošanas rezultātā LNKC budžetam tika pievienots tikai nodaļas darbinieku algu fonds, bet ne finansējums nozares aktivitāšu (valsts konkursi, skolu apmeklējumi, tālākizglītība u.c.) finansēšanai. Šīs pārmaiņas, saskaņā ar kultūrizglītībā iesaistīto personu viedokli, ir bremsējis nozares attīstību, mazinājis darbības kapacitāti, apgrūtinā ES finansējuma apguvi pedagogu tālākizglītībai. Ieguvums no KRIIC pievienošanas LNKC ir veiksmīga sadarbība ar Dziesmu un deju svētku procesu, nemateriālā kultūras mantojuma nozari.

Valsts kultūrizglītības padome veicināšanai nav izveidota, kaut arī, pēc nozarē iesaistīto domām, tā būtu ļoti nepieciešama. Reprezentatīva padome, kurā būtu gan KM, gan IZM, gan EM pārstāvji, visu līmeņu izglītības iestāžu un darba devēju pārstāvji, veicinātu starpnozaru sadarbību, kas radošās industrijas izglītības kontekstā ir jo īpaši nozīmīgi, vairotu savstarpēju sapratni un informētību, veicinātu inovatīvu pieeju iespējamību.

Daļēji padomes trūkumu nozarē mazina Profesionālās ievirzes mūzikas izglītības iestāžu direktoru padome, kas izveidota 2011. gadā un, kuras darbība, saskaņā ar nozares profesionāļu viedokli, tiek vērtēta ļoti pozitīvi.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Tā kā centra kā atsevišķas struktūrvienības likvidēšana un pievienošana LNKC ir postoši ietekmējusi nozares pārvaldes kapacitāti, ES finansējuma piesaistes iespējas u.c., jāstiprina kultūras un radošās industrijas nodaļas kapacitāte – gan cilvēkresursu, gan finanšu resursu ziņā. Jāizvērtē optimālākie organizatoriskie modeļi mūsdienīgai un efektīvai nozares pārvaldības nodrošināšanai (lielāka administratīvā un finansiālā neatkarība), iespējams jāveic atsevišķu funkciju deleģēšana. Jāizveido nacionāla līmeņa kultūrizglītības padome (kultūras un radošās industrijas izglītības padome), lai uzlabotu starpnozaru sadarbību.

5.2.3. KM un IZM kopīgi izveidot kultūrizglītības interneta portālu ar saitēm uz plaši izmantotiem izglītības un kultūras portāliem (piemēram, www.kultura.lv, www.skolotajs.lv), t.sk. - izveidot mācību iestādēm un plašai sabiedrībai elektroniski pieejamu reģistru vai datu bāzi par kultūras institūciju piedāvātajām kultūrizglītojošām programmām un aktivitātēm.

2008. gadā izveidotais Kultūras un radošo industriju izglītības centra (šobrīd LNKC Kultūras un radošās izglītības nodaļa) portāls www.kriic.lv darbojas un tiek uzturēts un aktualizēts. Saskaņā ar KM informatīvā ziņojuma datiem, 2010. gadā to apmeklējuši 300 000 interesenti, 2011. gadā 2500 unikālie apmeklētāji mēnesī, vidējais apmeklējumu skaits mēnesī 16 000 skatījumu, gadā - 192 000. Pēc LNKC sniegtās informācijas 2012.gadā aktīvā mācību procesa laikā (septembris-maijs) mājas lapai vidēji ir 2828 unikālie apmeklējumi mēnesī, vidējais skatījumu skaits 14 246 mēnesī, gadā – 170 952. Ir būtiski, ka nozarei ir savs medijs, kurā ātri un operatīvi iespējams nodot informāciju auditorijai, kas ir samērā specifiska un salīdzinoši neliela. Profesionālajā kultūrizglītībā nodarbināto pedagoģisko darbinieku skaits nepārsniedz 4000, arī lapas saturs apzināti ir samērā specifiski orientēts tieši uz viņiem. Līdzšinējā lapas apmeklētāju statistika ir saistīta ar nozares pārvaldības nelielo finansējumu un kapacitāti, kas pamazām mainās uz labo pusi, un nozares profesionāļu nevienmērīgajām IT prasmēm. Līdz ar pasākumu skaita pieaugumu nozarē, pieaug arī lapas apmeklētāju interese un iesaistīšanās satura veidošanā. No atsevišķām pārlūkprogrammām mājas lapas www.kriic.lv lietošanā vērojamas tehniskas grūtības, kas ir viegli novēršamas koriģējot iestatījumus. Regulārie lietotāji ir informēti, tomēr jaunaļiem lietotājiem būtu nepieciešama attiecīga norāde mājas lapas sākumā. Kopumā mājas lapa ir vērtējama kā pozitīva, mērķauditorijas vajadzībām un interesēm atbilstoša un tiek arī aktīvi lietota. Līdz šim lietotāju aptauja par apmierinātību ar lapu nav veikta, aptauju plānots veikt 2013. gadā. Paralēli www.kriic.lv LNKC izmanto arī sociālos medijus, LNKC ir savs *Twitter*, *Facebook*, *Flickr* un *Youtube* konts.

Atsevišķa datu bāze par mācību iestādēm un plašai sabiedrībai par kultūras institūciju piedāvātajām kultūrizglītojošām programmām un aktivitātēm nav izveidota, bet ieskatu nodrošina mājas lapa www.kriic.lv, visplašākā informācija pieejama www.kulturaskarte.lv, kas arī pilda galveno datu bāzes funkciju nozarē, tomēr nepietiekami veic sabiedrības informēšanas funkciju.

Izpildes pakāpe: izpildīts

Rekomendācijas: turpināt. Mājas lapas www.kriic.lv uzturēšana, aktualizēšana un pilnveidošana ir jāturpina, jo tā nodrošina nozarē iesaistītos ar nepieciešamo informāciju, ziņo par aktualitātēm un tiek aktīvi lietota. Mājas lapa vienlaikus nodrošina arī saturīgu un labi saprotamu informāciju par kultūrizglītības nozari Latvijā jebkuram interesentam.

5.2.4. KM sadarbībā ar grāmatizdevējiem un pašvaldībām veicināt grāmatu lasīšanas tradīcijas, t.sk.

- aicināt VKKF turpināt atbalstīt mērķprogrammu “Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegādei publiskajām bibliotēkām” un, ņemot vērā šīs programmas ilglaicīgo raksturu un nozīmi, vienlaikus KM sagatavot un kā jaunu politikas iniciatīvu iesniegt šo programmu MK pastāvīga valsts budžeta finansējuma nodrošināšanai;
- aicināt privātos uzņēmējus un Latvijas iedzīvotājus dāvināt pieprasītas grāmatas publiskajām un skolu bibliotēkām.

Uzdevuma formulējums atšķiras no informatīvajos ziņojumos pieejamā formulējuma, dati nav apkopoti.

Veismīgs lasīšanas veicināšanas piemērs ir Nacionālās bibliotēkas izstrādātā un Latvijas Bibliotekāru biedrības īstenotā programma "Bērnu un jauniešu žūrija", kuru finansiāli atbalsta Valsts kultūrkapitāla fonds. Programma ne tikai dažādo un pilnveido publisko bibliotēku iespējas darbā ar bērniem un jauniešiem un veicina bibliotēkas pakalpojumu izmantošanu jauno lasītāju vidē, bet arī konsolidē valsts un pašvaldību pasākumus un līdzekļus lasīšanas veicināšanai, izmantojot un pilnveidojot publisko bibliotēku pakalpojumus bērniem un jauniešiem. Programmā ik gadu piedalās vairāk nekā desmit tūkstoši bērnu un jauniešu, iesaistās vairāki simti bibliotēka arī atsevišķi diasporas centri pasaulē (skat. 5.4.).

VKKF mērķprogramma “Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegādei publiskajām bibliotēkām” arī ir pozitīvi vērtējama, tomēr finansējuma samazinājuma apstākļos, atbalsta apjoms tai mazinājās, 2011. gadā VKKF mērķprogrammu neatbalstīja vispār. 2012. gadā, pateicoties VKKF finansējuma palielinājumam, bija iespējams mērķprogrammu atjaunot un atbalstīt grāmatu iepirkumu publiskajām bibliotēkām, palielinot iepirkto grāmatu skaitu:

	VKKF finansējums LVL	Iesniegto nosaukumu skaits	Atbalstīto nosaukumu skaits	Iepirkto eksemplāru skaits	Bibliotēku skaits, kas saņēma atbalstu iepirkumam	Iepirkto eksemplāru skaits
2009	40 000	354	194	6240	32	195
2010	6 900	260	33	957	29	33
2011	---	---	---	---	---	---
2012	93 197	Nav apkopots	Nav apkopots	Nav apkopots	27	Nav apkopots

Tabula nr. 7: VKKF mērķprogrammas „Jaunu grāmatu un citu izdevumu iegādei publiskajām bibliotēkām” rezultāti.

Avots: VKKF publiskie gada pārskati, sastādīja A.Hermane.

Dažādu valsts iestāžu, sabiedrisko organizāciju, biedrību, izdevēju, kā arī grāmatu autoru un

privātpersonu dāvinājumi Latvijas bibliotēkām ir samērā regulāri, notikušas arī dažādas akcijas dāvināšanas veicināšanai. 2010. gadā LR Kultūras ministrija un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība kopīgi rīkoja akciju „Dāvini abonementu bibliotēkai!”. Akcijas ietvaros bibliotēkām tika uzdāvināti 53 laikrakstu un žurnālu gada abonementi (11 žurnāla „Ir” abonementi; 15 žurnāla „Rīgas laiks” abonementi; 5 laikraksta „Izglītība un kultūra” abonementi). Turpmākajos gados ziņu par šādas akcijas īstenošanu nav.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts

Rekomendācija: turpināt. Grāmatu lasīšanas veicināšanas programma ir jāturpina un jāvērs plašumā, piesaistot arvien lielāku bērnu un jauniešu skaitu, jo lasīšanas vēlme šajā mērķgrupā ir ļoti apdraudēta. Jāpalielina lasīšanas veicināšanas programmas finansējums. Arī grāmatu dāvināšanas tradīcija, nenoliedzami, ir jāpopularizē un jāveicina. Bibliotēku grāmatu iepirkumam būtu jānodrošina pastāvīgs, regulārs valsts budžeta finansējums un tas, pēc noteiktiem kritērijiem, būtu jāsadala nozares ietvaros, nevis jāorganizē kā VKKF mērķprogramma. Tomēr, ja nav iespējams šim nolūkam nodrošināt citu finansējuma avotu, tad atbilstošāks risinājums VKKF ietvaros būtu kultūras programmas izveide, kur par iepirkumu veikšanu varētu lemt nozares eksperti, nevis VKKF literatūras nozares eksperti, kuru uzdevums galvenokārt ir lemt par radošā procesa atbalstu.

Rīcības virziens

5.3. Veidot mūsdienīgu, dinamiskai sabiedrības attīstībai un darba tirgus vajadzībām pielāgoties spējīgu profesionālo un profesionālās ievirzes kultūrizglītības sistēmu.

Rīcības virziena vērtējums

Mūsdienīga, dinamiska un sabiedrības attīstībai un darba tirgus vajadzībām atbilstoša kultūrizglītības sistēma ir izveides stadijā, notiek programmu satura reformas, dažādas aktivitātes un projekti kultūrizglītības sektora kvalitātes celšanai. No 2009. gada līdz 2012. gadam ar ESF finansējumu tika realizēts projekts kultūrizglītības nozares cilvēkresursu kapacitātes pilnveidošanai „Profesionālās kultūrizglītības pedagogu tālākizglītība”. Projekta īstenošanas rezultātā tika celta pedagogu kvalifikācija ar modernu un visaptverošu metožu palīdzību un uzskatāms par īpaši veiksmīgu. Kopumā projekta laikā šo tālākizglītības iespēju izmantoja 2197 no Latvijas kultūrizglītības pedagogiem, tai skaitā Rīgas plānošanas reģionā – 935 pedagogi; Vidzemes plānošanas reģionā – 269 pedagogi; Kurzemes plānošanas reģionā – 392 pedagogi; Zemgales plānošanas reģionā – 219 pedagogi; Latgales plānošanas reģionā – 382 pedagogi. Projekta ietvaros notikuši vairāk kā 200 dažādi kursi, sagatavoti 47 metodiskie materiāli. Projekts bija ļoti veiksmīgs. Latvijas Mākslas akadēmijā 2010. un 2011. gadā norisinājās tālākizglītības programma „Dizaina pedagogs”, ko pabeidza 100 skolotāju.

Ir uzsāktas vairākas labas iniciatīvas: notiek darba devēju iesaiste izglītības procesā (prakses, kvalifikācijas darbi, eksāmeni, konsultācijas, kopīgi projekti); valsts konkursi tiek organizēti sadarbībā ar nākamā līmeņa kultūrizglītības ekspertiem, piemēram, profesionālās ievirzes konkursos kā vērtētāji piedalās vidējās profesionālās un augstākās izglītības eksperti; izveidota jauna mūzikas izglītības programma „Mūzikas valoda”, kas demonstrē inovatīvu pieeju mūzikas apguvē; ir izveidotas 2 līmeņu mūzikas izglītības programmas profesionālās ievirzes līmenī, modernizētas datorklases u.c.

No 14 Kultūras ministrijas padotībā esošajām vidējās kultūrizglītības iestādēm 5 ir piesaistījušās ERAF un KPFI, finansējumu materiāli tehniskās bāzes un infrastruktūras uzlabošanai. Piemēram, Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola kopš 2010. gada veiksmīgi īsteno ERAF projekta darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma aktivitātē „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” projektu „JRRMV mācību aprīkojuma modernizācija profesionālo izglītības programmu īstenošanai”. Projekta kopējais finansējums – 561 117 latī, no tā ERAF finansējums ir 86% jeb 482 559 latī un Kultūras ministrijas līdzfinansējums 14% jeb 78 558 latī.

Tomēr kopumā kultūrizglītības sistēmas uzlabošanu būtiski bremsē ievērojamais finansējuma samazinājums krīzes sākumposmā (2009. gadā samazinājums bija 50%), kas pamazām tiek atjaunots, kā arī KRIIC kapacitātes samazināšana. Pietrūkst arī finansējums likumā noteiktajam pedagogu atalgojumam, lai īstenotu licencētās un akreditētās izglītības programmas.

Uzdevumi:

5.3.1.KM sadarbībā ar IZM izvērtēt pašreizējās izglītības iestāžu piedāvātās profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās, augstākās un tālākizglītības programmas kultūrizglītības jomā un pilnveidot programmu pasūtījumu kultūrizglītībā, saskaņojot to ar darba tirgus un līdzsvarota nacionālās kultūras procesa vajadzībām.

Uzdevuma formulējums informatīvajos ziņojumos ir atšķirīgs, dati nav apkopoti.

Uzdevums savā ziņā formulē kultūrizglītības nozares ideālo attīstības virzienu – darba tirgū balstītas un līdzsvarota nacionālā kultūras procesa vajadzībām atbilstošas programmas. Veiktais pētījums „Valsts kultūrizglītības iestāžu piedāvājuma atbilstība darba tirgum” (SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2011), šķietami norāda uz programmu atbilstību darba tirgum, tomēr arī kā paši nozarē iesaistītie uzskata, pētījuma rezultāti kaut arī ļoti pozitīvi, nepārlicina, kas norāda uz to, ka atsevišķi, maza mēroga un maza budžeta pētījumi nevar būt pamats secinājumu izdarīšanai un reformu īstenošanai. Nepieciešams regulārs pētniecības process. Turklāt jāņem vērā, ka radošo industriju nozarēs darba tirgus nemitīgi mainās, līdz ar to būtu nepieciešami prognožu pētījumi.

Programmu pilnveidošana un uzlabošana mūsdienu apstākļos ir veicama nepārtraukti, un

kultūrizglītības iestādes to arī regulāri dara. Arī šobrīd norisinās darbs pie satura reformas mūzikas un mākslas programmās profesionālās vidējās izglītības līmenī. Valstī darbojas programmu licencēšanas un akreditācijas process, kurā ir iestrādāti kvalitātes kritēriji, ko jāturpina pilnveidot un ievērot.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts

Rekomendācija: turpināt. Programmu pilnveidošana un uzlabošana mūsdienu apstākļos ir veicama nepārtraukti, jāseko līdzi attīstības tendencēm kultūras un radošo industriju nozares attīstībā un darba tirgus tendencēm. Kultūrizglītības iestādes ir ieinteresētas piedāvāt programmas, kas ir augstvērtīgas un mūsdienu darba tirgus prasībām un vajadzībām piemērotas, tomēr jāstiprina programmu iekšējās kvalitātes kritēriji. Programmu pasūtījums kultūrizglītības jomā ir jābalsta uz regulāriem pētījumiem par darba tirgu, tai skaitā prognožu pētījumiem, un skaidri definētām nacionālās kultūras procesa vajadzībām. Jāapzinās, ka ne visas programmas var balstīt darba tirgus vajadzībās, jo atsevišķās nozarēs darba tirgus ir ļoti neliels, bet izglītības procesa kvalitātes nodrošināšanai process ir jāuztur nepārtraukti. Jāietver programmu novērtēšanas procesā prasība par absolventu datu bāžu veidošanu un datu analīzi visa līmeņa kultūrizglītības iestādēm.

5.3.2. Rosināt VKKF palielināt finansējumu mērķprogrammai mūsdienīgām studijām nepieciešamās materiāli tehniskās bāzes pilnveidošanai.

Uzdevuma formulējums informatīvajos ziņojumos ir atšķirīgs, dati nav apkopoti.

VKKF ir pārtraucis finansēt mērķprogrammas mūsdienīgām studijām nepieciešamās materiāli tehniskās bāzes pilnveidošanai. Pēdējo reizi mērķprogrammas „Vizuālās mākslas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošana” un „Mūzikas izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošana” tika finansētas 2008. gadā, kad katrā mērķprogrammā tika atbalstīti projekti 80 000 LVL. Kopš mērķprogrammu likvidācijas mākslas un mūzikas skolu tehniskā aprīkojuma uzlabošana VKKF vairs netiek atbalstīta. Mērķprogrammas pārtraukšana faktiski ir atstājusi daudzas skolas bez iespējām papildus finansējuma piesaistei vietējā mērogā un bez iespējām uzturēt un uzlabot ātri novecojošo tehnisko aprīkojumu.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Finansējums mūsdienīgas kultūrizglītības tehniskās bāzes nodrošināšanai ir kritiski nepieciešams. Īpaši būtiski tas ir radošo industriju nozaru izglītības programmu nodrošināšanai, kuru ietvaros ir jāapgūst prasmes pielietot jaunākās tehnoloģijas un programmatūru, kas ir būtisks priekšnosacījums veiksmīgai iesaistei darba tirgū. Šim finansējumam būtu jābūt regulārās valsts dotācijas daļai, tomēr, ja tas nav iespējams, tad steidzami jāatjauno un jāfinansē mērķprogramma VKKF ietvaros.

5.3.3.KM sadarbībā ar IZM un pašvaldībām veidot un īstenot pilotprojektus daudzprofilu kultūras skolu izveidei ar mērķi piedāvāt elastīgākas kultūrizglītības programmas, kas orientētas uz darba tirgus dinamisko mainību, daudzveidīgu kultūras produktu un pakalpojumu radīšanu un sabiedrības atšķirīgajām izglītības vajadzībām un interesēm.

Šāds uzdevums informatīvajos ziņojumos neparādās, dati nav apkopoti.

Ventspils mūzikas vidusskola ir izveidota par daudzprofilu kultūras skolu, tajā bez mūzikas programmām iespējams apgūt arī ir skaņu operatoru programmu. Ir iecere par daudzprofilu skolu pārveidot Cēsu Mūzikas vidusskolu, veidojot tajā dejas programmu, skaņu režijas programmu, tomēr darbs pie skolas pārveides notiks pēc Cēsu Kultūras centra, kurā atradīsies arī mūzikas skola, remonta pabeigšanas. Mākslas skolas jau darbojas kā daudzprofilu skolas.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt, jo tādējādi tiek stiprināta starpnozaru sadarbība, kas ir būtisks kultūras un radošās industrijas attīstības priekšnosacījums, tiek veidotas atraktīvākas un daudzveidīgākas programmas, kas vairāk atbilst mūsdienu jauniešu un bērnu dinamiskajam dzīves stilam.

5.3.4. KM sadarbībā ar IZM un izglītības iestādēm attīstīt specializētas izglītības programmas īpaši apdāvinātiem jaunajiem talantiem.

Saskaņā ar kultūrizglītības sektorā nodarbināto un vadošo darbinieku viedokli, visās mākslas un mūzikas vidusskolās mācās īpaši apdāvināti bērni un jaunieši – tātad viss kultūrizglītības sektors apliecina rūpes par īpaši apdāvinātajiem, kas veido apmēram 10 % no Latvijā dzīvojošajiem bērniem un jauniešiem vecumā no 7-18 gadiem.⁷⁸

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Kaut arī, saskaņā ar kultūrizglītībā iesaistīto domām, visās mākslas un mūzikas vidusskolās mācās īpaši apdāvināti bērni un jaunieši un IZM struktūrā ir arī dažādas iestrādes par atbalstu talantiem (olimpiādes, konkursi, balvas), darbs ar talantīgiem bērniem un jauniešiem ir jāveicina un jāstiprina, tam jāparedz finansiāls atbalsts, tas ir būtisks priekšnosacījums radošās izcilības nodrošināšanai, kas arī ir viens no šo vadlīniju uzdevumiem.

Rīcības virziens

5.4. Pastiprināti iesaistīt un izglītēt kultūras procesos bērnus un jauniešus.

⁷⁸ Saskaņā ar Kultūrizglītības nozares pamatinformāciju 2011./2012.m.g. Skatīts 2.02.2013. Pieejams: <http://kriic.lv/statistika/kulturizglitiba-nozares-pamatinformacija-20112012mg>

Pēc Centrālās Statistikas pārvaldes datiem 2011.gadā Latvijā ir 251 713 bērnu un jauniešu vecumā no 7-18 gadiem. Mūzikas, mākslas un dejas profesionālās ievirzes izglītības programmas pašvaldību un valsts izglītības iestādēs apgūst 25 073 audzēkņi jeb 9.9%. 0,2 % jeb 326 audzēkņi profesionālās ievirzes programmas apgūst privātās mūzikas vai dejas izglītības iestādēs. Pēc Centrālās Statistikas pārvaldes datiem 2011.gadā Latvijā ir 98 551 jaunieši vecumā no 15 līdz 18 gadiem.1919, jeb nepilni 2% no tiem apgūst vidējo profesionālo izglītību Kultūras ministrijas un pašvaldību dibinātajās mūzikas, mākslas vai horeogrāfijas vidusskolās.

Rīcības virziena vērtējums

Kaut arī konsekventi netiek apkopota informācija par pasākumiem, kas domāti bērnu un jauniešu auditorijai un nav pārskata par finansējuma apjomu, ieskatu iespējams gūt no KM informatīvajiem ziņojumiem un publiskajiem gada pārskatiem.

	teātris	kino NKC filmu projektu konkursa ietvaros	Lasīšanas veicināšana	Mūzika (koncerti, koncertlekcijas)	Muzeji (pasākumi, lekcijas, projekti, izstādes)	Citi
2008	Parādītas 970 izrādes bērniem profesionālajos teātros; VKKF mērķprogramma „Bērnu un jauniešu teātra attīstība – atbalstīti 26 projekti apmērā	NKC filmu projektu konkursa ietvaros finansēti 20 ar bērnu un jauniešu filmās saistīti projekti, t.sk. festivāli	Bērnu žūrijā piedalās 17 000 bērnu; Piedalās 573 bibliotēkas Latvijā un 14 diasporas centri pasaulē;	LNO - 9 bērnu operas, 14 bērnu baleta izrādes, 7 bērnu izglītības programma „Bērni operā” ietvaros 7 pasākumi; LNSO 8 bērnu un jauniešu koncerti/koncertlekcijas ar 5928 apmeklētājiem; Latvijas koncerti-60 koncerti bērniem un jauniešiem LSO – 22 koncerti	Realizētas 4736 muzejpedagoģisko programmu nodarbības	Informācija nav pieejama
2009	Parādītas 797 izrādes bērniem profesionālajos teātros, no tām 23 jauniestudējumi; 195 399 skatītāji;	NKC filmu projektu konkursa ietvaros atbalstīti 9 animācijas filmu projekti un 6 dokumentālo filmu projekti jauniešiem Festivāla Berimora kino vērtēšanai izveidota bērnu žūrija	Piedalās 444 bibliotēkas un 6 latviešu diasporas centri pasaulē; Iepirkti 20 grāmatu komplekti	LNO 48 izrādes/lekcijas/pasākumi bērniem, 23 800 skatītāju; Latvijas koncerti - 68 koncerti un koncertlekcijas, 30 364 skatītāju; LNSO – 12 koncertprogrammas, 6013 apmeklētāju; LSO – 4 programmas 13 koncertos, 2208 apmeklētāju	4736 Muzejpedagoģisko programmu nodarbības; Muzejus apmeklējuši vairāk nekā 350 000 bērnu un jauniešu	Informācija nav pieejama
2010	18 jauniestudējumi	Kinoteātros izrādītas 6 animācijas filmas, 12 dokumentālās filmas jauniešiem un 3 pilnmetrāžas spēlfilmas	Piedalās 10 000 bērnu 380 bibliotēkās un 1 diasporas centrā pasaulē Iepirkti 20 grāmatu komplekti	Koncertorganizācijas organizējušas 78 koncertus; LNO – 30 pasākumi, t.sk. 16 izglītības pasākumi	Informācija nav pieejama	Rīgas cirkā notikušas 75 izrādes ar 30 988 apmeklētājiem; LVA sadarbībā ar Bērnu un jauniešu centru izveidoja izstādi „Rīgas skolēnu pils”;
2011	18 jauniestudējumi	Kinoteātros pirmizrādītas 5 animācijas filmas, 12 dokumentālās filmas jauniešiem un 3 pilnmetrāžas spēlfilmas	Piedalās 17 000 bērnu 440 bibliotēkās	153 koncerti bērniem; LNO – 30 pasākumi, t.sk. 16 izglītības pasākumi;	Informācija nav pieejama	Rīgas cirkā notikušas 75 izrādes

Tabula nr. 8: Bērnu un jauniešu auditorijai domātie pasākumi.

Avots: KM Informatīvie ziņojumi un gada publiskie pārskati, sastādīja A.Hermane.

Pieejamā informācija parāda, ka piedāvājums bērniem un jauniešiem ir stabils, tomēr tas nav pastiprināti palielinājies pēdējo gadu laikā. Tomēr pieejamie dati ir fragmentāri un neļauj izdarīt visaptverošus

secinājumus par situāciju bērnu un jauniešu kultūras piedāvājumā un pieejamībā. Nav pieejama arī informācija par pašvaldību, nevalstiskajā un privātajā sektorā notiekošajiem kultūras pasākumiem bērniem un jauniešiem. Tomēr rīcības virziens ir nozīmīgs, atbalstāms un tupināms arī nākotnē.

Uzdevumi:

5.4.1. *atcelts ar MK 03.12.2008. rīkojumu Nr.765*⁷⁹

5.4.2. Izveidot pastāvīgu bērnu un jauniešu kultūras projektu finansēšanas mehānismu:

- KM sadarbībā ar IZM un BM kā jaunu politikas iniciatīvu izveidot un MK iesniegt mērķprogrammu kvalitatīvu bērnu un jauniešu kultūras aktivitāšu, pakalpojumu un produktu attīstībai, kā arī ģimeni stiprinošu un saliedējošu kultūras pasākumu atbalstam;
- rosināt VKKF izveidot mērķprogrammu bērnu un jauniešu kultūras projektu atbalstam.

Uzdevumā minētās mērķprogramma nav izveidotas, saskaņā ar ekspertu domām, šādu pasākumu skaits ir nepietiekams.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts

Rekomendācija: turpināt. Saskaņā ar „Ģimenes valsts politikas pamatnostādņēm 2011. – 2017. gadam” valsts uzdevums ir veidot labvēlīgus apstākļus bērnu audzināšanai, kas ietver arī kultūras pasākumu un to pieejamības nodrošināšanu: „valsts un pašvaldības īsteno dažādus pasākumus, lai padarītu ģimenes dzīves vidi piemērotāku visas ģimenes vajadzībām – tiek veidotas atpūtas vietas, sporta un rotaļu laukumi, tiek organizēti ģimenēm domāti kultūras pasākumi un organizētas dažādas izklaides iespējas.”⁸⁰ Ģimeni stiprinošu un saliedējošu kultūras pasākumu (formulējums ļoti plašs, tas būtu jāprecizē) atbalsts arī uzskatāms par būtisku, ņemot vērā demogrāfisko situāciju un valsts nostāju: „Spēcīga, sociāli un ekonomiski neatkarīga ģimene ir viens no svarīgākajiem katras sabiedrības pastāvēšanas priekšnoteikumiem. Ģimenes ne tikai būtiski ietekmē sabiedrības un valsts labklājību, bet veic arī vairākas citas svarīgas funkcijas, piemēram, uztur demogrāfisko stabilitāti, nodrošina bērnu un jauniešu socializāciju un sagatavošanu pastāvīgai dzīvei, ģimenes locekļu aprūpi, sniedz savstarpēju atbalstu ģimenes locekļiem. Valsts uzdevums nav pārņemt ģimenes funkcijas, bet veicināt ģimeņu rašanos, noturīgumu un labklājību.”⁸¹

Mehānisms bērnu un jauniešu kultūras aktivitāšu atbalstam un pieejamības nodrošināšanai ir nepieciešams, ja valsts patiešām grib rūpēties par bērnu un jauniešu audzināšanu un kultūras pieredzes iespējām. Tāpat atbalsts nepieciešams, lai tos padarītu pieejamākus, lai pasākumu

⁷⁹ 03.12.2008. MK rīkojums Nr.765 "Grozījumi ilgtermiņa politikas pamatnostādņēs "Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.–2015.gadam. Nacionāla valsts"" ("LV", 190 (3974), 05.12.2008.) [stājas spēkā 03.12.2008.] pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=184794>, skatīts 4.01.2013.

⁸⁰ Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam. 52.lpp., Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3583>, skatīts: 17.01.2013.

⁸¹ Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam. 5.lpp., Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3583>, skatīts: 17.01.2013.

organizatoriem būtu iespējams noteikt samērīgu ieejas biļešu cenu. Īpašas mērķprogrammas izveide VKKF ir viens no iespējamajiem risinājuma variantiem.

5.4.3. KM ieteikt visām kultūras nozarēm/institūcijām piedāvājuma veidošanā bērniem un jauniešiem izmantot radošas, bērnu lasīšanas žūrijai līdzīgas metodes.

Latvijas kultūras organizācijās ir vērojami atraktīvi un pozitīvi piemēri. Tomēr ieteikšana nav uzskatāms par pietiekamu iesaistes līmeni šī uzdevuma īstenošanā.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Nepieciešams nodrošināt iespējas šādu aktivitāšu īstenošanai – tam nepieciešama kultūras organizāciju darbinieku radoša kapacitāte (kas daudzām izdzīvošanas režīmā novārdzinātām kultūras organizācijām ir grūti uzturama), administratīvā kapacitāte un, protams, finansējums. Veiksmīga šādu projektu realizācija varētu kalpot kā viens no kvalitātes kritērijiem dotāciju piešķiršanas procesā.

Rīcības virziens

5.5. Attīstīt un uzturēt zināšanu sabiedrības vajadzībām atbilstošu un pieejamu kultūras informācijas sistēmu.

Rīcības virziena vērtējums

Rīcības virzienā definētie uzdevumi periodiski mainījušies, informatīvajos ziņojumos pieejami atšķirīgās versijās. Novērtēšana nav bijusi konsekventa.

Latvijā jau ir īstenoti vairāki liela apjoma un nozīmīgi digitalizācijas projekti, turpināts darbs pie „Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēmas” (KAIVIPS) izstrādes, „Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas” (VVAIS), nodrošināta un turpināta datubāzes „Raduraksti” uzturēšana un aktualizēšana. LNB turpina darbu pie programmas „Nacionālā digitālā bibliotēka „Letonica””. Izveidota interneta vietne www.filmas.lv un noslēgti licences līgumi ar filmu producentiem par 70 jaunāko laiku filmu nekomerciālu izplatīšanai valsts vienotajā bibliotēku informācijas sistēmā. 2011. gadā digitalizētais filmu fonds papildināts ar 1010 glabājamo vienību nodrošinājuma kopijām. 2011. gadā vairāk kā 300 izglītības iestāžu bibliotēkās ieviesta bibliotēku informācijas sistēma. Tiek turpināts darbs pie „Valsts vienotās bibliotēku informācijas sistēmas” (VVBIS), Bila un Melindas Geitsu fonda atbalstītā projekta „Trešais tēva dēls,” un bibliotēkas darbinieku izglītošanas. Norit bibliotēku tehniskās kapacitātes celšana, *Microsoft Corporation* ziedotās programmatūras apgūšana un uzstādīšana publisko bibliotēku datoros.

Valsts aģentūra „Kultūras informācijas sistēmas” Igaunijas – Latvijas – Krievijas Pārrobežu sadarbības programmas 2007. – 2013. gadam Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta ietvaros no 2012. – 2014. gadam īsteno projektu „Pārrobežu E-arhīvs” (Cross Border E-archive”,

kura mērķis ir mērķis ir saglabāt Igaunijas, Latvijas un Krievijas arhīvos uzkrāto pierobežu reģiona vēsturisko un kultūras mantojumu, kā arī nodrošināt visu triju valstu iedzīvotāju piekļuvi šim mantojumam. Šī uzdevuma īstenošanai tiks izveidota digitāla vide jeb virtuālais arhīvs, kurā tiks ievietoti speciāli atlasīti arhīvu materiāli un kura vienlaikus tiks izmantota kā tīmekļa platforma arhīvu ekspertu un interesentu komunikācijai.

Joprojām turpinās darbs pie „Nacionālā muzeju krājuma kopkataloga” projekta. Tāpat Latvija ir iesaistījusies Eiropas valstu kopīgā projektā „Linked Heritage”, kura mērķis ir sekmēt liela apjoma satura piegādi digitālās multivides tiešsaistes portālam „Europeana”. Mijiedarbībā ar projektu „Nacionālais muzeju krājuma kopkatalogs”, kura ietvaros tiek realizēta apjomīga Latvijas muzeju priekšmetu digitalizācija, šie digitalizētie objekti ar „Linked Heritage” starpniecību tiks integrēti portālā „Europeana.”

Kopumā šajā rīcības virzienā vērojama salīdzinoši liela aktivitāte. Daļai no projektiem finansējums tika nodrošināts jau pirms krīzes iestāšanās, tāpat piesaistīts ES finansējums, tādēļ darbs pie to ieviešanas varēja tikt turpināts.

Mazāka aktivitāte vērojama ar CD, DVD, mājas lapu izveidi un atbalstu, jo VKKF šāda veida projektu atbalsts ir samazinājies.

Uzdevumi:

5.5.1. KM sadarbībā ar ĪUMEPLS turpināt darbu pie kultūras informācijas sistēmu veidošanas, t.sk.

- profesionāli apgūstot ES fondu līdzekļus, turpināt kultūras mantojuma un atmiņas institūciju vienotas informācijas sistēmas izveidi (VVBIS, VAIS, NMKK), iekļaujot tajā arī publiski pieejamu datu bāzi par kultūras pieminekļiem.
- KM, īstenojot kultūrkartēšanas projektu, nodrošināt kultūrkartes datu pastāvīgu atjaunošanu un plašu pieejamību internetā;
- KM rosināt mākslas un mūzikas informācijas datu bāžu pilnveidi un informācijas sistēmu attīstību un pieejamību.

Pamatnostādņu darbības laikā ir likvidēts ĪUMEPLS, tomēr tas nav būtiski traucējis darbu pie kultūras informācijas sistēmu veidošanas. Projektu koordināciju veic valsts aģentūra „Kultūras informāciju sistēmas” (KIS). VVBIS, VVAIS, NMKK projektu realizācijai ir piesaistīts ES fondu (ERAF, EEZ un Norvēģijas finanšu instrumenta, eContenta plus) finansējums, projekti tiek turpināti un situāciju kopumā vērtējama pozitīvi. Kultūrkartēšanas projekts turpinās (skat. 4. uzdevumu), tomēr tā īstenošanā vērojamas grūtības. Uzdevums par mākslas un mūzikas informācijas datu bāžu pilnveidi nav skaidrs, jo par šo ieceri nav pieejama informācija.

Izpildes pakāpe: izpildīts daļēji, jo darbs vēl turpinās.

Rekomendācija: turpināt. Iesākie digitalizācijas projekti ir jāturpina un jāpabeidz, jo tie nodrošina kultūras mantojuma saglabāšanu, lietošanu, pieejamību atbilstoši mūsdienu vajadzībām un lietotāju

ērtībām.

5.5.2. KM veidot mūsdienīgu, uz zināšanu sabiedrības vajadzībām orientētu arhīvu sistēmu, paplašinot un pilnveidojot tās informācijas, izglītības un pakalpojumu sektoru kapacitāti, kvalitāti un pieejamību, t.sk.

- izstrādāt jaunu Arhīvu likumu;
- optimizēt arhīvu sistēmas institucionālo struktūru;
- nodrošināt elektronisko dokumentu pieņemšanu un saglabāšanu;
- pilnveidot arhīvu nozares cilvēkresursu kvalitāti, sakārtojot atalgojuma sistēmu un paplašinot profesionālās kvalifikācijas celšanas iespējas;
- modernizēt arhīvu infrastruktūru.

Arhīvu likums ir izstrādāts, pieņemts un sācis darboties kopš 2011. gada. No likuma satura izriet un ir realizējusies optimizēšana arhīvu sistēmas institucionālajās struktūrās, jo kopš 2011.gada valstī ir viens arhīvs (bija 15) Nacionālais arhīvs. Ir viena administratīvā pārvaldība. Tomēr samazinātais darbinieku skaits, atsevišķās jomās apgrūtina likumā noteikto darbu veikšanu. Funkciju skaits ir pieaudzis, bet atlīdzība ir samazināta apmēram par vienu trešo daļu. Optimizācija formāli ir notikusi, tomēr pēc būtības optimizācija atsevišķās jomās situāciju ir sarežģījusi. Atalgojuma sistēma nav sakārtota.

Elektronisko dokumentu pieņemšana un saglabāšana valstī tiek realizēta uz Valsts kinofotofonoarhīva bāzes veidotajā glabātavā.

Augstākās izglītības programmas arhīvu darba jomā tiek realizētas Rēzeknes Augstskolā un Latvijas Universitātē. Nozare sava budžeta ietvaros organizē arī seminārus un apmācības nozarē strādājošajiem. Šobrīd, saistībā ar darbinieku kapacitātes celšanu aktuāls ir jautājums par to cilvēku sertifikāciju, kuri sniedz pakalpojumu publisko dokumentu un arhīvu pārvaldības jomā (Arhīvu likuma 26.pants). Tomēr, kā atzīst nozares eksperte, nozarē strādājošo izglītošanas un pašizglītošanās jautājums būs aktuāls vienmēr.

Situācija arhīvu infrastruktūras modernizācijas jautājumā ir problemātiska. Izņemot vienu glabātavu kopumu, kas ir pārmantotas Nacionālajā arhīvā no Latvijas valsts arhīva, speciāli 20.gs. 60-os gados būvētas arhīvam, citas glabātavas atrodas pielāgotās ēkās. Pēc nozares ekspertu domām, arī pārmantotās, kādreiz speciāli būvētās ēkas sen vairs neatbilst moderna arhīva infrastruktūras prasībām. Latvijas Nacionālais arhīvs savā neilgajā darbības laikā ir turpinājis darbu Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādē, modernizējis darba vietas – projekta 2. posma ietvaros iegādāta gala lietotāju aparatūra un tehnika: 10 augstas veiktspējas darbstacijas, 195 vidējas veiktspējas darbstacijas, 90 portatīvie datori.

Bet glabātavu ēku siltināšana, ventilēšanas sistēmu izveidošana, atsevišķās glabātavās liftu iebūve, atbilstoši saglabāšanas noteikumiem nepieciešamo palīgtelpu iekārtošana joprojām ir aktuāli jautājumi. Faktiski būtu nepieciešama jauna Nacionālā arhīva ēka ar tādām glabātavām, kas pēc

apjoma un tehniskā nodrošinājuma atbilstu centrālajās glabātavās esošam uzkrājuma daudzumam un nodrošinātu šī uzkrājuma saglabāšanu un pieejamību.

Izpilde: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Turpināt darbu pie atalgojuma sistēmas sakārtošanas, kas šobrīd nav atbilstoša funkciju apjomam. Neskatoties uz to, ka veiksmīgi norisinās darbs pie arhīvu digitalizācijas, uzmanība jāpievērš arhīvu infrastruktūras uzlabošanai – ēku siltināšanai, ventilēšanas sakārtošanai, liftu izveidei utml. Nākotnes projektos būtu jāiekļauj jaunas, arhīva vajadzībām piemērotas ēkas būve.

5.5.3. KM turpināt “Gaismas pils” un “Gaismas tīkla” projektu īstenošanu, jau projekta stadijā plānojot pasākumus informācijas avotu pieejamībai un zināšanu mērķtiecīgai izplatīšanai dažādās sabiedrības interešu grupās visā Latvijā, kā arī rīkot sabiedrību izglītojošus un informējošus pasākumus par jaunās LNB ieguldījumu valsts un sabiedrības kopējā izaugsmē un katra indivīda attīstībā.

„Gaismas tīkla” un Gaismas pils” projektu īstenošana turpinās. 2013. gada sākumā jaunā Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) ēka jeb Gaismas pils ir uzbūvēta par 90%, tādējādi līdz ēkas pabeigšanai jāveic vēl tikai 10% būvdarbu.⁸² 2013. gadā paredzēta LNB jaunās ēkas būvniecības pabeigšana un iekārtošanas uzsākšana, savukārt 2014. gada sākumā - bibliotēkas atvēršana apmeklētājiem. 2013. gadā plānots izstrādāt LNB darbības stratēģiju 2014. - 2020. gadam.

Sabiedrība var sekot līdzi Gaismas pils projektam ar sociālo mediju palīdzību. Latvijas Nacionālā bibliotēka ir izveidojusi *Facebook* kontu (945 sekotāju), *Twitter* kontu (3771 sekotājs) arī Gaismas pils *Facebook* lapu (262 sekotāju) un *Twitter* (9 sekotāji) kontu. Latvijas Nacionālās bibliotēkas lapai portālā draugiem.lv ir 387 sekotāji, lapā ir iespējams skatīt tiešraidī no Gaismas pils būvlaukuma! Gaismas pilī ir noticis koncerts, būvlaukums bijis pieejams iedzīvotāju apskatei 2011. gada 4. maijā, bibliotēkas fasāde tiek izgaismota populārā festivāla „Staro Rīga” laikā. Gaismas pils būvnieki 2013. gada Ēnu dienā, piedāvās iespēju trīs Latvijas skolēniem pēdējo reizi „ēnot” jaunajā LNB ēkā. Sabiedrība tiek rosināta uz diskusijām, tiek regulāri informēta par notiekošo. Daļa Latvijas sabiedrība gaida bibliotēkas atklāšanu un atbalsta projektu, tomēr ir arī tāda sabiedrības daļa, kas joprojām kritizē, apšaubā projektu un ēkas papildījumu un noslogojumu.

Izpilde: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Gaismas pils projekts ir jāpabeidz, jānodrošina iespējami plaša un pozitīva kampaņa sabiedrības informēšanai un iesaistei.

5.5.4. Rosināt VKKF kā vienu no prioritātēm noteikt kvalitatīvu, interaktīvu kultūras un

⁸² Gaismas pils mājas lapa, pieejama: <http://www.gaismapils.lv/gp/index.php?l=lv&m=jaunumi>, skatīta 2.02.2013.

kultūrizglītības produktu veidošanu un attīstību digitālajā vidē (interneta mājas lapas un portāli, CD, multimediju diski u.tml.).

VKKF attieksme pret kultūrizglītības produktu veidošanu un attīstību digitālajā vidē dažādās nozarēs ir atšķirīga un ir atkarīga no nozaru ekspertu komisijām. Nozaru ekspertu komisijas parasti katru gadu maijā, kad darbu sāk jaunieceltie eksperti, izvērtē nozares esošo situāciju un nosaka jaunas prioritātes turpmākajiem konkursiem. Prioritāti var noteikt katram konkursam un mainīt to vairākas reizes gadā. 2013. gadu uzsākot, situācija saistībā ar digitāla satura atbalstu nozaru prioritātēs ir sekojoša (skat. tabulu nr. 9 un nr. 10):

Nozare	Prioritāte ietver norādi uz digitāla satura attīstības atbalstu	Izkata projektus, kuri saistīti ar:	Finansējums netiek piešķirts:
Literatūra nozare	--	multimediālu produktu veidošanu	--
mūzikas un dejas māksla	--	- mūzikas un dejas mākslas, un tās procesu fiksēšanu, izpēti, dokumentēšanu un izdošanu, izmantojot visus pieejamos fiziskos un digitālos formātus (t.sk. periodisko izdevumu formā un interneta vidē); - multimediālu produktu veidošanu;	--
Filmu māksla	Latvijas filmu pieejamība interneta vidē;	multimediālu produktu veidošanu.	--
Vizuālā māksla	--	multimediālu produktu veidošanu.	mākslinieku, mākslas zinātnieku un organizāciju mājas lapu izveidei internetā;
Kultūras mantojums	--	multimediālu produktu veidošanu.	audiogīdu tehniskajam aprīkojumam.
Teātra māksla	--	teātra zinātnes pētījumu tapšanu un izdošanu (t.sk. periodisko izdevumu formā un interneta vidē); teātra kritikas darbu (t.sk. periodisko izdevumu formā un interneta vidē); multimediālu produktu veidošanu.	--
Tradicionālā kultūra	--	Tradicionālās kultūras vērtību pieejamības nodrošināšanu plašākai (vietējai un starptautiskai) auditorijai, izmantojot jaunās informācijas tehnoloģijas;	--
Dizains un arhitektūra	--	--	--
Starpdisciplināri kultūras projekti	--	--	--

Tabula nr. 9: VKKF nozaru prioritātes digitālo projektu atbalstam.

Avots: VKKF mājas lapa, sastādīja A.Hermane.

Atbalstītie projekti	2008		2012	
<i>informācija var nebūt precīza, ja projekta nosaukumā nav norāde par digital formātu</i>	Projektu skaits	Piešķirtais finansējums LVL	Projektu skaits	Piešķirtais finansējums LVL
Mājas lapu un portālu izveide /uzturēšana	25	30 650	16	33 590
CD	33	46 360	13	13 150
DVD	34	71 780	14	9018

Tabula nr. 10: VKKF atbalstītie mājas lapu un portālu, CV un DVD izveides projekti.

Avots: VKKF darbinieku sniegtā informācija.

Kaut arī VKKF nepublicē datus atsevišķi par projektu atbalsta apjomu digitālajā vidē, tomēr

pieejamās informācijas ietvaros ir redzams, ka VKKF finansējuma samazinājums ir ievērojami mazinājis iespējas atbalstīt digitāla satura veidošanu un attīstību.

Rīcības virziens

5.6. Veidot kvalitatīvu un daudzveidīgu audiovizuālo vidi, veicinot ideju un zināšanu brīvu apmaiņu un vispārcilvēcisko un nacionālo vērtību nostiprināšanu sabiedrībā.

Rīcības virziena vērtējums

Rīcības virziens pārāk plaši definēts, nav iespējams novērtēt. Arī rīcības izdevuma formulējumi ir plaši un to novērtēšanai nav pieejama informācija

Rīcības virziena ietvaros definētie uzdevumi atšķirīgi, informatīvajos ziņojumos dati nav apkopoti.

Uzdevumi:

5.6.1. Iesaistot KM, BM, IZM, EM, ĪUMEPLS, NRTP, raidorganizāciju pārstāvjus, izveidot MK konsultatīvo padomi - starpinstitucionālu mehānismu sadarbības veicināšanai un saskaņotas politikas veidošanai audiovizuālajā jomā t.sk. īpašu uzmanību pievēršot:

- ES prasību un ieteikumu ievērošanai audiovizuālā jomā;
- audiovizuālā satura kvalitātes uzraudzības mehānisma izveidei;
- mediju plurālisma un konverģences veicināšanai;
- kvalitatīvas latviešu valodas lietojumam audiovizuālajā vidē;
- cilvēka cieņas un nepilngadīgo aizsardzībai;
- audiovizuālās nozares profesionāļu izglītības atbalstam;
- audiovizuālās nozares saturiskai un tehnoloģiskai attīstībai;
- audiovizuālo darbu autortiesību un blakustiesību aizsardzībai.

Uzdevumā minētā padome nav izveidota, bet līdzīgas funkcijas veic NEPLP Sabiedriskā konsultatīvā padome, kurai ir savs nolikums un savi darba uzdevumi, kas atsevišķos jautājumos pārklājas ar šajā vadlīniju uzdevumā minētajām. Saskaņā ar nolikumu padomes sastāvā ir jābūt kādam kultūras nozares pārstāvim.

Izpildes pakāpe: Nav tiešā KM kompetencē.

Rekomendācija: rūpēties, lai NEPLP sabiedriskajā konsultatīvajā padomē būtu kultūras nozares pārstāvji, kas iestātos par kultūras nozarei būtiskiem jautājumiem.

5.6.2. IZM sadarbībā ar BM un NRTP izstrādāt un īstenot izglītības programmas sabiedrības, īpaši bērnu un jauniešu, izglītošanai un prasmju veidošanai mediju jomā.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: nav tiešā KM kompetencē.

5.6.3. KM, gatavojot nacionālās pozīcijas ES audiovizuālās politikas jomā,:

- iestāties par kvalitatīva satura un daudzvalodības veicināšanu elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos ES dalībvalstīs;
- atbalstīt izvirzītajiem mērķiem atbilstoša finansējuma piešķirumu audiovizuālajam

sektoram ES budžetā;

- iestāties par starptautiskas vienošanās nepieciešamību audiovizuālo darbu autortiesību un blakustiesību aizsardzībai.

Gatavojot nacionālās nostājas par audiovizuālās politikas jautājumiem, šie principi ir ņemti vērā. Tā kā Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas attiecas uz laiku no 2006.- 2015.gadam, un to izstrādes un darbības sākuma laikā notika intensīvs visu dalībvalstu darbs pie jauna regulējuma audiovizuālajā nozarē – tā sauktās Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas izstrādes, kvalitatīvas un daudzveidīgas audiovizuālas vides stiprināšana bija būtisks Latvijas nacionālās nostājas princips.

Satura kvalitāte, daudzveidības un daudzvalodības veicināšana ir bijuši Latvijas nostājas sastāvdaļa arī attiecībā uz citiem ES tiesību aktu un iniciatīvu projektiem, piemēram, saistībā ar radošu saturu tiešsaistē, kultūras mantojuma digitalizāciju, Eiropas digitālo bibliotēku „Europeana”, kino mantojuma pieejamību un kino jomas izaicinājumiem digitālajā laikmetā (detalizēts šo iniciatīvas saraksts pieejams KM mājas lapā http://www.km.gov.lv/lv/es/politika/tiesibu_akti.html).

Izvirzītajiem mērķiem atbilstoša finansējuma piešķirumu audiovizuālajam sektoram ES budžetā Latvija vienmēr ir atbalstījusi. Vistiešāk tas ir bijis saistīts ar ES finanšu atbalsta programmu audiovizuālā jomā Media (2007.-2013.g.) un jauno šobrīd topošo ES finansiāla atbalsta programmu kultūras un audiovizuālā jomā „Radošā Eiropa”, kuru abu izstrādes procesā Latvija aktīvi piedalījās un savās nostājās pauda atbalstu adekvāta finansējuma piešķiršanai.

Saistībā ar uzdevumu par starptautiskas vienošanās nepieciešamību audiovizuālo darbu autortiesību un blakustiesību aizsardzībai, jāatzīst, ka ES līmenī šāda iecere par starptautisku līgumprojektu par audiovizuālo darbu autortiesībām nav bijusi. Tomēr citu iniciatīvu ietvaros atbalsts autoru aizsardzībai ir pausts.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt, respektējot ES politikas dienaskārtības jautājumus, iesaistīties lēmumu pieņemšanā, paust un aizstāvēt Latvijas autoru intereses.

5.6.4. KM, veidojot Valsts programmu kultūras mantojuma aizsardzībai, saglabāšanai un pieejamības veicināšanai, iekļaut tajā pasākumus audiovizuālā mantojuma saglabāšanai un digitalizēšanai, t.sk. organizēt pievienošanos Eiropas Konvencijai par audiovizuālā mantojuma aizsardzību.

Konvencijas ratifikācija atlikta uz 2015. gadu.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

5.6.5. Rosināt VKKF paplašināt atbalstu radošiem un kultūrizglītojošiem projektiem audiovizuālajā jomā.

Uzdevums formulēts pārāk plaši. „Atbalsts radošiem projektiem un kultūrizglītojošiem projektiem” faktiski ietver lielāko daļu VKKF atbalstīto audiovizuālās jomas projektu. Uzdevuma novērtēšanai nav pieejama informācija, jo VKKF projektus šādā aspektā neanalizē.

Izpildes pakāpe: nav novērtējams, jo vispārīgi formulēts.

Rekomendācija: pārdefinēt precīzāk. Atbalsts šādiem projektiem, protams, ir nepieciešams, - palielināt VKKF finansējumu.

5.6.6. KM sadarbībā ar NRTP veicināt kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras saturu sabiedriskajos radio un televīzijas kanālos , t.sk. paplašināt Latvijas audiovizuālās jaunrades un audiovizuālā mantojuma (Latvijas filmu mantojums, Latvijas teātra izrāžu ieraksti, latviešu mūzikas ieraksti u.c.) pieejamību.

Kvalitatīva un daudzveidīga kultūras satura klātesamības jautājumi sabiedriskajos plašsaziņas līdzekļos nav atrisināti. Kaut arī ir labi piemēri – „Kultūras rondo” (Latvijas Radio 1), „100 g kultūras” (LTV 1) , ar Ināras un Borisa Teterevu fonda atbalstu veidotais raidījums „Teātris.zip”, tiešraides no LNO, balvu pasniegšanas ceremonijām, video un dokumentālās filmas u.c., tomēr trūkst stratēģiskas un skaidras pieejas kultūras satura nodrošināšanā un trūkst finansējums. Skatīt arī 4.9.3.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Sadarbojoties ar NEPLP un sabiedriskajiem medijiem jāveic stratēģiski soļi kultūras satura aktīvākai iekļaušanai sabiedriskajos medijos, jāstiprina kultūras klātesamība nacionālā / sabiedriskā pasūtījuma veidošanā. Jānodrošina atbilstošs finansējums un tā izlietojums, jāpaplašina kultūras satura piedāvājums. Jānodrošina kvalitatīvs un daudzveidīgs piedāvājums arī bērnu un jauniešu auditorijai.

5.6.7. NKC izstrādāt Filmu likumu.

Filmu likums ir izstrādāts un pieņemts 2010. gadā.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt.

Rīcības virziens

5.7. Pastiprināt kultūras un kultūrizglītības lomu sociālās nevienlīdzības un nabadzības mazināšanā.

Rīcības virziena novērtējums

Rīcības virziens esošo apstākļu kontekstā ir mazāk aktuāls.

Uzdevumi:

5.7.1. Sadarbojoties KM un LM, veikt pētījumus par kultūras un radošās darbības potenciālu un iespējām sociālās izlīdzināšanas veicināšanā un nabadzības samazināšanā, pētījuma rezultātā apzinot un aktualizējot veiksmīgos piemērus.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt (nākotnē). Pētījums stiprinātu kultūras sociālās funkcijas argumentācijas bāzi Latvijā un varētu kalpot par pierādījumu kultūras daudzfunkcionālajai dabai un ietekmes spēkam. Pozitīvo piemēru apkopošana varētu kalpot tam par piemēru un arī par iedvesmas avotu. Šī brīža situācija uzdevums ir mazāk aktuāls, tā realizāciju var atlikt uz vēlāku laiku.

5.7.2. KM, veidojot Rīcības plānu sabiedrības līdzdalības veicināšanai kultūras procesos, izstrādāt un iekļaut tajā kultūras sociālās programmas, t.sk.

- uzlikt par pienākumu valsts dotētām kultūras institūcijām plānot un īstenot pasākumus sociālās nevienlīdzības mazināšanā;
- pilnveidot kultūras infrastruktūru, paplašinot tās fizisko pieejamību cilvēkiem ar attīstības traucējumiem;
- paplašināt atbalstu Latvijas Neredzīgo bibliotēkai, t.sk. tās pakalpojumu pieejamībai un daudzveidībai;
- sadarbībā ar IZM attīstīt speciālas apmācību programmas speciālistu sagatavošanai cilvēku ar īpašām vajadzībām iesaistīšanai kultūras procesā un radošā darbībā;
- paplašināt kultūras institūciju sadarbību ar veselības aizsardzības un aprūpes institūcijām, veicinot kultūras un mākslas pieejamību ārstniecības un aprūpes vietās;
- sadarbībā ar TM rosināt kultūras un mākslas aktivitātes un to pieejamību ieslodzījuma vietās.

Uzdevums formulēts ļoti plaši un ietver dažādus darbības virzienus, no kuriem daži ir mazāk aktuāli un grūti novērtējami. Rīcības plāns sabiedrības līdzdalības veicināšanai kultūras procesos nav izveidots.

Valsts dotētās kultūras institūcijas krīzes apstākļos nav veidojošas pasākumus sociālās nevienlīdzības mazināšanai. Kultūras infrastruktūras pieejamība cilvēkiem ar attīstības traucējumiem atsevišķās valsts dotētās organizācijās ir uzlabojusies (JVLMA, LKA, LNO, LNMM u.c.), tomēr kopumā fiziskās pieejamības jautājums tiek risināts lēni.

Pārskati par Latvijas Neredzīgo bibliotēkas darbu parāda, ka bibliotēka strādā aktīvi, tai ir liels apmeklētāju skaits (2011. gadā 42,6 tūkstoši apmeklētāju, t.sk. 5 958 virtuālie apmeklējumi, tas ir kopumā ir par 2 097 apmeklētājiem vairāk nekā 2010. gadā, bet par apm. 1000 apmeklētājiem mazāk kā 2008. gadā). Lasītāju skaits ir stabils – 2011. gadā - 2 118 lasītājs, kas ir par apm. 200 lasītājiem mazāk nekā 2008. gadā, izsniegums – 421 527 vienības, kas laika posmā no 2009. gada ir samērā līdzīgs). Bibliotēka nodrošina daudzveidīgu pakalpojumu pieejamību – grāmatas Braila rakstā, audio grāmatas, audio žurnāli, priekšā lasīšanas pakalpojumi, radio raidījumi, pasākumi u.c. Sadarbojoties ar IZM, speciālas apmācību programmas speciālistu sagatavošanai cilvēku ar īpašām

vajadzībām iesaistīšanai kultūras procesā un radošā darbībā nav izveidotas.

Kultūras institūciju sadarbība ar veselības aizsardzības un aprūpes institūcijām, veicinot kultūras un mākslas, pieejamību ārstniecības un aprūpes vietās nav notikusi.

Par kultūras un mākslas aktivitāšu pieejamību ieslodzījuma vietās nav pieejama informācija.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācijas: turpināt. Arī turpmāk nepieciešams atbalsts Latvijas Neredzīgo bibliotēkas darba nodrošinājumam. Arvien aktuālāks kļūst jautājums par kultūras fizisko pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kas ir pieminēts arī ANO cilvēktiesību deklarācijā. Skatīt 4.4.3.

5.7.3. KM sadarbībā ar LM, veidojot „Nacionālo stratēģiskā ietvara dokumentu 2007.-2013.” un plānojot operacionālās programmas Eiropas Sociālā fonda apguvei, paredzēt atbalsta pasākumus kultūras sociālo programmu īstenošanai.

„Nacionālajā stratēģiskā ietvara dokumentā 2007. - 2013. gadam” vienādu iespēju princips tika ievērots un infrastruktūras uzlabošanas iespējas arī tika paredzētas. Tomēr ieguvumi kultūras sociālo programmu īstenošanai nav bijuši vērā ņemami.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt paredzēt atbalsta pasākumu kultūras sociālo programmu īstenošanai un finansēšanai nākamajā ES finansējuma periodā 2014.-2020. gadam, plānojot konkrētas atbalsta programmas un to finansiālu nodrošinājumu.

5.7.4. Rosināt Nodarbinātības valsts aģentūru sadarbībā ar KM un pašvaldībām iekļaut kultūras komponentes nodarbinātības veicināšanas un bezdarbnieku pārkvalifikācijas programmās, t.sk.

- attīstot jaunas darba vietas kultūras un kultūras/radošās industrijas sektorā;
- attīstot indivīdiem jaunas kompetences un prasmes viņu mobilitātes un konkurētspējas veicināšanai darba tirgū;
- veicinot skolu jauniešu nodarbinātības iespējas brīvlaikā.

Par kultūras kompetenču iekļaušanu nodarbinātības veicināšanas un bezdarbnieku kvalifikācijas programmās informācija nav pieejama.

Izpildes pakāpe: nav informācijas.

Rekomendācija: neturpināt, nav tiešā KM kompetencē.

Rīcības virziens

5.8. Atbalstīt kvalitatīvu periodisko kultūrizdevumu veidošanu un to pieejamību.

Rīcības virziena novērtējums

Rīcības virziens aktuāls, skaidri definēts, bet diemžēl finansējuma trūkuma dēļ atbalsts kultūrizdevumiem ievērojami samazinājies, līdz ar to ir mazinājies gan kultūrizdevumu skaits, gan

iznākšanas biežums, gan pieejamība.

2010. gadā savu darbību pārtrauca laikraksts „Kultūras forums”. Kopš 2011. gada KM rīko ikgadējus konkursus par „Par atbalstu daudzpusīga kultūras medija nodrošināšanai drukātā un/vai interneta platformā”. Konkursā 2012. gadam uzvarēja SIA Dienas Mediji projekts par iknedēļas pielikuma „Kultūras Diena” izdošanu, bet konkursā 2013. gadam uzvarējuši divi – SIA Dienas Mediji ar „Kultūras Diena un Izklaide” (KDi) izdošanu (piešķirti 15 878 latī) un AS Lauku Avīze ar iknedēļas izdevumu „Kultūrziņas” (piešķirti 34 122 latī). Abi šie izdevumi bez maksas lasāmi arī internetā, līdz ar to daļai potenciālo lasītāju pieejamības ziņā barjeru nav. Tomēr tiem iedzīvotājiem, kam internets nav pieejams, pieejamības barjeras pastāv - gada abonements kultūras un izklaides izdevumam KDi maksā 15 LVL, „Kultūrziņas” abonements 9.60 LVL. Nav pieejama precīza informācija, cik bibliotēkas ir abonējušas šos laikrakstus.

2010. gadā LR Kultūras ministrija un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība kopīgi rīkoja akciju „Dāvēni abonementu bibliotēkai!”. Akcijas ietvaros bibliotēkām tika uzdāvināti 53 laikrakstu un žurnālu gada abonementi (11 žurnāla „Ir” abonementi; 15 žurnāla „Rīgas laiks” abonementi; 5 laikraksta „Izglītība un kultūra” abonementi). Turpmākajos gados ziņu par šādas akcijas īstenošanu nav.

Uzdevumi:

5.8.1. Nodrošināt pastāvīgu valsts atbalstu periodiskajiem kultūrizdevumiem, aicinot VKKF paplašināt atbalstu kvalitatīvu kultūrizdevumu veidošanai un izplatīšanai (t.sk. tiešsaistē).

VKKF atbalsts ir regulārs, tomēr salīdzinot ar 2008. gadu ievērojami samazinājies (skat. tabulu nr. 11):

Izdevuma nosaukums	2008. gada finansējums, Ls	2011. gada finansējums, Ls	2012. gada finansējums, Ls (2011. gada un 2012. gada 1. konkursa piešķirums)
„Karogs” (pēdējais nr. iznāca 2010. gadā)	68 000	0	0
„Zīlīte” un „Ezis”	19 000	4000	0
„Daugava” (krievu val., pēdējais nr. iznāca 2008. gadā)	1800	0	0
„Latvju teksti” (iznāk kopš 2010. gada)	--	15 000	11 306
“Mūzikas Saule”	61 000	22 500	11 000
„Teritorija” (pastāv kopš 2009. gada)		3500	0
„Teātra Vēstnesis” (pēdējais nr. iznāca 2011. gada sākumā)	40 000	5000	0
<i>kroders.lv</i> (pastāv kopš 2011. gada)		7000	2500
„Kino Raksti”	30 000	9000	3000
Studija	70 000	37 000	30 000
„Foto Kvartāls” (pēdējais nr. iznāca 2011. gadā)	40 000	12 000	0
<i>fotokvartāls.lv</i> (pastāv kopš 2011. gada)		6000	7500
„(ku)š!”		1000	1200

Vadlīniju starpposma ietekmes novērtējums

„Muzeju Vēstnesis” (pēdējais nr. iznāca 2010. gadā)	4500	0	0
„Mākslas Vēsture un Teorija”	18 000	0	4000
„Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls”	0	5000	1500
„Latvijas Arhīvi”	1500	3500	2000
„Letonica”	4500	1620	0
„Latvijas Architektūra”		12 500	7500
„Dizaina Studija” (pēdējais nr. iznāca 2012. gada sākumā)	35 000	16 052	0
„Kentaurs XX” (pēdējais nr. iznāca 2010. gadā)	10 000	0	0
„Māksla Plus” (pēdējais nr. iznāca 2010. gadā)	28 500	0	0
„Jaunā Gaita”	2000	0	0
„Spicbuks”	7000	0	0
Dzejoļi un stāsti bērniem “Spicīte”	5000	0	0
„Kultūras Forums” (pēdējais nr. iznāca 2010. gadā)	17 200	0	0
„Rīgas Laiks”	28 500	27 000	10 000
„Rīgas Laiks” (krievu val., no 2012. gada)			4600
„Neatkarīgā Rīta Avīze”, iknedēļas kultūras pielikumi	20 000	0	0
„Diena”, iknedēļas kultūras pielikums	20 000	0	0
„Latvijas Avīze”, iknedēļas kultūras pielikums	20 000	0	0
„Kurzemes Vārds”, kultūras pielikums „Kultūras pulss”	5000	3200	1000
„Veto Magazine”		5000	3000
„Bibliotēku Pasaule”	3000	550	550
<i>Satori.lv</i>	3600	3600	0
Kultūras raidījumi LTV	80 000	5500	6380
Kopā	643 100	205 522	107 036

Tabula Nnr. 11: VKKF atbalsts kultūras periodikai.

Avots: „Pielikums VKKF darbības stratēģijai 2012.–2015. gadam. VKKF nozaru esošās situācijas analīze”.⁸³

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt atbalstīt kultūras nozares periodiskos uzdevumus, veicināt un nodrošināt to pieejamību. VKKF atbalsta pieaugums kultūras periodikai iespējams pie nosacījuma par fonda finansējuma paaugstinājumu.

5.8.2. KM sadarbībā ar IZM, veidojot valsts pasūtījumu augstskolām, rosināt profesionālu kultūras žurnālistu sagatavošanu.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: turpināt nākotnē. Uzdevuma risināšanas iespējas jāvērtē darba tirgus kontekstā, šī brīža situācijā mazāk aktuāls.

5.8.3. KM, izstrādājot koncepciju par nodokļu atvieglojumiem kultūrā, izskatīt arī nodokļu atvieglojumu iespējas kultūrizdevumiem, nosakot skaidrus kritērijus.

Koncepcija par nodokļu atvieglojumiem kultūrā nav izstrādāta un ir pazudusi no kultūrpolitikas dienaskārtības.

Grāmatām šobrīd tiek piemērota pazeminātā PVN likme, kas ir 12%, tāpat presei - tostarp arī

⁸³ Pielikums VKKF darbības stratēģijai 2012.–2015. gadam. VKKF nozaru esošās situācijas analīze”, VKKF, 2012., 12 lpp. Pieejams: <http://www.kkf.lv/#2375>, skatīts 20.02.2013.

kultūras periodikai. Pirms krīzes, 2008.gadā PVN likme grāmatām bija tikai 5 %, 2009.gadā uz 8 mēnešiem uz grāmatām tika attiecināta parastā PVN likme, kas bija 22%, tomēr KM kopā ar izdevējiem izdevās panākt PVN likmes samazināšanu uz 12%. Minētie grozījumi ir iekļauti „Pievienotās vērtības nodokļa likuma” 42. pantā (5) „Nodokļa samazināto likmi piemēro iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā izdotai mācību literatūras un oriģinālliteratūras (literāru darbu — daiļliteratūrā, bērnu literatūrā, zinātniskajā un populārzinātniskajā literatūrā, uzzīņu literatūrā, reliģiskā literatūrā, memuārliteratūrā — un to tulkojumu) piegādei, izņemot minētās literatūras piegādi tiešsaistes režīmā vai to lejupielādējot.” un (7) „Nodokļa samazināto likmi piemēro tādu iespieddarba vai elektroniska izdevuma formā izdotu avīžu, žurnālu, biļetenu un citu periodisko izdevumu piegādei (izņemot minēto periodisko izdevumu piegādi tiešsaistes režīmā vai tos lejupielādējot), kuri iznāk ne retāk kā reizi trijos mēnešos un kuru vienreizējā tirāža pārsniedz 100 eksemplāru, kā arī to abonementmaksai.”⁸⁴

Sarunās ar izdevējiem izskan vēlme panākt 0 % PVN likmi grāmatām, tomēr šādam situācijas pavērsienam nepieciešama stipra politiskā griba un atbalsts.

Izpildes pakāpe: daļēji izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Pamazinātās PVN likmes piemērošana kultūrizdevumiem un grāmatām ir būtiska to pieejamības veicināšanai, iestāties par vēl lielāku PVN samazinājumu. Aktualizēt diskusiju par nodokļu atvieglojumiem kultūrā vispār un izstrādāt attiecīgu koncepciju, tādējādi uzlabojot kultūras nozares finansiālo situāciju un veicinot kultūras pieejamību.

5.8.4. KM aicināt Latvijas pastu apzināties kultūrizdevumu specifiku mediju tirgū un piedāvāt to darbību un izplatīšanu atbalstošus pasākumus, popularizējot kultūrizdevumus un to izplatīšanā piemērojot atvieglojumus.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt, nav aktuāli, ja saistīts tikai ar kultūrizdevumu pārdošanu. Ja ir domāti muitas un pasta izdevumu atvieglojumi, piemēram, grāmatu sūtīšanai, kā tas ir Vācijā u.c., vai iespējams vēl citas atvieglojumu un sadarbības iespējas, ko varētu nodrošināt Latvijas pasts, tad uzdevums ir perspektīvs. Jāveic izpēte, labo piemēru apkopojums un novērtējums par iespējamajām sadarbības formām ar pastu.

⁸⁴ Pievienotās vērtības nodokļa likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253451&from=off#p42>, skatīts 12.02.2013.

Ārējā kultūrpolitika

6.STRATĒGISKĀ MĒRĶA NOVĒRTĒJUMS

Sekmēt dialogu un saprašanos starp kultūrām un nācijām, bagātināt Latvijas kultūras dzīvi, aktīvi līdzdarbojoties starptautiskajos kultūras procesos un sadarbības tīklos.

Netika vērtēts.

Kultūrpārvaldība

7. STRATĒGISKAIS MĒRĶIS

Veidot uz zināšanām un informācijas un komunikāciju tehnoloģijām balstītu un uz rezultātiem virzītu kultūrpārvaldību, kā arī sekmēt kultūras decentralizāciju.

Rīcības virziens

7.1. Nodrošināt sistemātisku mūsdienu kultūras procesu un to sociālās un ekonomiskās ietekmes pētniecību un monitoringu

Rīcības virziena novērtējums

Izveidota Latvijas digitālā kultūras karte, pārņemtas statistikas vākšanas funkcijas, kartē apkopotā informācija tiek izmantota arī kultūrpolitikas lēmumu pieņemšanā.

Rīcības virzienā izvirzītie uzdevumi īstenoti daļēji. Kartes pilnveide un pieejamība jāturpina, skatīt 4.1.1. punktu. Rekomendējam regulāri veikt pētījumus, iesaistot citus institucionālos partnerus ārpus KM.

Uzdevumi:

7.1.1. KM veikt pētījumu par kultūras un kultūrpolitikas pētniecības tradīcijām un tendencēm Latvijā un ārvalstīs un sagatavot priekšlikumus kultūras pētniecības sistēmas izveidei Latvijā, t.sk.

- izveidot vienotu kultūras statistikas datu, ekonomisko rādītāju un indikatoru sistēmu politikas un darbības rezultātu mērīšanai un attīstības stratēģijas plānošanai, kā arī rādītāju salīdzināšanai ar citām nozarēm;
- veikt pētījumus par kultūras procesu ietekmi uz valsts konkurētspējas un iedzīvotāju labklājības celšanu, kultūras nozaru ieguldījumu valsts iekšējo un ārējo investīciju piesaistē;
- izveidot Latvijas digitālo kultūrkarti un nodrošināt pastāvīgu tās atjaunošanu un pieejamību;
- izstrādāt pastāvīgu kultūras procesu pētniecības un monitoringa institucionālo risinājumu. (MK 03.12.2008. rīkojuma Nr.765 redakcijā)

Atbilstoši MK 13.10.2009. noteikumiem Nr.1178 programma kā atsevišķs dokumenta veids nepastāv⁸⁵. Tādēļ netika izstrādāta valsts programma kultūras nozaru un procesu pastāvīgai pētniecībai.

Kopš 2006. gada septembra sākusi darboties kultūras informācijas datu bāze – Latvijas digitālā kultūras karte www.kulturaskarte.lv (LDKK), kuras pamatuzdevums ir sniegt detalizētu informāciju par Latvijas reģionu kultūras procesu un institūciju daudzveidību. Saskaņā ar KM un CSP 2010. gadā noslēgto starppresoru vienošanos (Nr.0103-2/10/26) par datu apmaiņu, KM ir galvenais kultūras

⁸⁵ MK noteikumi Nr. 1178, *Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi*, 13.10.2009. Latvijas Vēstnesis 181 (4167), 13.11.2009. [stājas spēkā 14.11.2009.] Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=200576>

statistikas datu apkopotājs. Karte tiek izmantota arī kā kultūrpolitikas lēmumu atbalsta rīks.

KM ir veikusi informācijas apkopošanu un analīzi radošo industriju jomā (pamatā 2006.-2008.gadā⁸⁶), pēc VKKF pasūtījuma veikts pētījums "Kultūras sektora ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā"⁸⁷ (atjaunots pētījums nav veikts), tomēr ekonomiskās krīzes laikā regulāri pētījumi par kultūras procesiem nav notikuši.

Skatīt arī 4.1.1.

Izpildes pakāpe: daļēja. Izveidota kultūras karte, kurā integrētas statistikas vākšanas funkcijas, kartē apkopotā informācija tiek izmantota arī kultūrpolitikas lēmumu pieņemšanā, taču valsts atbalstīta kultūrpolitikas pētniecība nav notikusi un priekšlikumi vienotai kultūrpolitikas pētniecības sistēmas izstrādei nav sistematizēti.

Rekomendācija: kartes pilnveide un pieejamība jāturpina, skatīt 4.1.1. punktu. Rekomendējam regulāri veikt pētījumus, iesaistot citus institucionālos partnerus ārpus KM.

Rīcības virziens

7.2. Attīstīt pastāvīgu partnerību starp valsts, pašvaldību, NVO un privāto sektoru kultūras komponentu iekļaušanai attīstības politikas plānošanā nacionālā, reģionālā un lokālā līmenī.

Rīcības virziena novērtējums:

Galvenajos valsts plānošanas dokumentos kultūra, kultūras identitāte un kultūras mantojums ir iekļauti kā viens no ilgtspējīgas teritoriju attīstības nosacījumiem.

KM sadarbojas ar citām ministrijām un citiem valsts un pašvaldību institūciju partneriem atbilstoši to kompetencēm un sadarbības jomām. Tā kā KM nolikums paredz, ka ministrija "normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sadarbojas ar citām valsts pārvaldes iestādēm vienotas valsts politikas izstrādāšanā un īstenošanā", kā arī KM ir tiesības "iesaistīt nozares politikas jautājumu risināšanā ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, pašvaldību un citu institūciju pārstāvjus"⁸⁸, nav nepieciešams plānošanas dokumentos to izvirzīt par atsevišķu uzdevumu. Vai arī būtu jāprecizē uzdevums, kas attiektos uz jaunas iniciatīvas vai jaunas sadarbības veidošanu.

Pārskata periodā KM ir veiksmīgi veidojusi sadarbību ar NVO sektoru, tā pārstāvji ir iekļauti konsultatīvajās padomēs, piedalījušies tiesību aktu projektu un politikas plānošanas dokumentu izstrādes darba grupās snieguši, atzinumus par tiesību aktu projektu un politikas plānošanas dokumentiem. 2012. gadā starp KM, nacionālo apvienību *Visu Latvijai-Tēvzemei un brīvībai/LNNK*

⁸⁶ Skatīt šeit: <http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/petijumi.html> (skatīts 14.02.2013.)

⁸⁷ Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija. *Kultūras sektora ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā*. Rīga: 2007. Skatīts 14.02.2013. Pieejams <http://kkf.lv/fails.php?fid=206>

⁸⁸ MK noteikumi Nr. 241, *Kultūras ministrijas nolikums*, 29.04.2003, ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 70 (2835), 13.05.2003. [stājas spēkā 14.05.2003.] 6.11. un 7.2. punkts. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=74750>

un Kultūras aliansi parakstīts pielikums trīspusējam sadarbības memorandam un kultūras ministre padomnieku statusā apstiprinājusi trīs Kultūras alianses izvirzītos pārstāvjus.

Rekomendācija: Turpināt. Nākamajos plānošanas dokumentos precizēt uzdevumu formulējumu, lai tie attiektos uz jaunu iniciatīvu vai jaunu sadarbību veidošanu ar citām valsts pārvaldes iestādēm un NVO sektoru.

Uzdevumi:

7.2.1. KM sadarbībā ar RAPLM iekļaut un pamatot kultūru kā attīstības faktoru Nacionālās attīstības plānošanā.

Skat 4.2.2.

"Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030"⁸⁹ (LIAS) kultūras telpas attīstība ir iekļauta kā pirmā prioritāte Latvijas ilgtspējīgā attīstībā. Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2014.-2020.gadam⁹⁰ (NAP) iekļauti rīcības virzieni „Cilvēku sadarbība, kultūra un pilsoniskā līdzdalība kā piederības Latvijai pamats” un „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”.

KM ir rosinājusi publiskās diskusijas un apkopojusi priekšlikumus iekļaušanai šajos dokumentos. Citu dokumentu izstrādē KM loma ir pastarpināta un netieša.

MK apstiprināti pieci reģionu telpiskie plānojumi, kuros ir iekļautas kultūras sadaļas. Pašvaldības uzsākušas darbu pie novadu telpiskās attīstības stratēģijām, kurās iekļauta arī kultūras sadaļa. Tāpat arī vairākas pilsētas ir izstrādājušas un apstiprinājušas kultūras stratēģijas.

Aptaujātie nevalstisko organizāciju pārstāvji min, ka kultūra LIAS un NAP ir atspoguļota pietiekami, tomēr ir bažas, ka, mainoties valdībām, var mainīties arī uzstādījumi un izvirzītie uzdevumi var netikt realizēti.

Izpildes pakāpe: izpildīts. Galvenajos valsts plānošanas dokumentos kultūra, kultūras identitāte un kultūras mantojums ir iekļauti kā viens no ilgtspējīgas teritoriju attīstības nosacījumiem.

Rekomendācija: turpināt.

7.2.2. KM slēgt sadarbības līgumus un izstrādāt kopīgas programmas ar nozaru ministrijām, kuru darbības kompetence sasaucas ar KM kompetenci.

KM sadarbojas ar citām ministrijām atbilstoši to kompetencēm un sadarbības jomām. Citu ministriju pārraudzībā ir kultūras institūcijas (piem., Dabas muzejs VARAM pakļautībā, Latvijas Kara muzejs - Aizsardzības ministrijas pakļautībā). KM sadarbojas ar Ārlietu ministriju jautājumos par starptautisko kultūras sadarbību, ar Tieslietu ministriju - par autortiesību jautājumiem, ar

⁸⁹ *Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam* (apstiprināts ar 2010. gada 10. jūnija Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Skatīts 10.02.2013. Pieejams: <http://www.latvija2030.lv/page/238>

⁹⁰ *Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam* (apstiprināts ar 2012. gada 20. decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Pārresoru koordinācijas centrs, 2012. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: http://www.nap.lv/images/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

VARAM - par reģionālo kultūrpolitiku un e-politiku, ar Izglītības un Zinātnes ministriju - par kultūrizglītības un radošās industrijas izglītības jautājumiem, ar Ekonomikas ministriju - par radošajām industrijām, tūrisma un dizaina nozari. Sabiedrības integrācijas politika tiek īstenota sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, Ārlietu ministriju, Tieslietu ministriju, Aizsardzības ministriju, Labklājības ministriju un citām ministrijām, kā arī ar Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomi, Sabiedrības integrācijas fondu un citām valsts, pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām un ekspertiem.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: tā kā KM nolikums paredz, ka ministrija "normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sadarbojas ar citām valsts pārvaldes iestādēm vienotas valsts politikas izstrādāšanā un īstenošanā", kā arī KM ir tiesības "iesaistīt nozares politikas jautājumu risināšanā ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, pašvaldību un citu institūciju pārstāvjus"⁹¹, nav nepieciešams plānošanas dokumentos to izvirzīt par atsevišķu uzdevumu. Vai arī būtu jāprecizē uzdevums, kas attiektos uz jaunas iniciatīvas vai jaunas sadarbības veidošanu.

7.2.3. KM sadarboties un nodrošināt regulāru informācijas apmaiņu ar reģionālajām attīstības aģentūrām un LPS, sniegt metodoloģisku palīdzību kultūras integrēšanai teritoriālās plānošanas stratēģijās.

Kultūras ministrija parakstījusi ikgadējos deleģēšanas līgumus par institūciju kompetencē ietilpstošo pārvaldes uzdevumu efektīvāku veikšanu ar Latgales plānošanas reģionu, Vidzemes plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, Rīgas plānošanas reģionu un Kurzemes plānošanas reģionu.

KM regulāri sadarbojas ar LPS kultūras, izglītības un sociālo jautājumu komiteju par aktuālajiem jautājumiem kultūras jomā, sīkāka informācija nav pieejama.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

7.2.4. KM apzināt un popularizēt to pašvaldību attīstības stratēģijas, kurās veiksmīgi integrēta kultūra kā attīstības faktors.

Skat. 7.2.3.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt. Vai arī precizēt un izvirzīt precizētus uzdevumus, kas attiecas uz jaunu mērķu sasniegšanu.

⁹¹ MK noteikumi Nr. 241, *Kultūras ministrijas nolikums*, 29.04.2003, ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 70 (2835), 13.05.2003. [stājas spēkā 14.05.2003.] 6.11. un 7.2. punkts. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=74750>

7.2.5. Iekļaut KM pastāvīgajās padomēs un darba grupās citu nozaru ministriju, pašvaldību, izglītības iestāžu, privāto uzņēmēju un nevalstisko organizāciju pārstāvjus.

Ar NVO pārstāvju aktīvu līdzdalību 2011. gadā darbojās 10 KM konsultatīvās padomes, kas regulāri sanākušas, lai pārspriestu aktuālus jautājumus, sniegtu priekšlikumus ministram un ministrijas darbiniekiem kultūrpolitikas veidošanai: Nacionālā kultūras padome; Literatūras un grāmatniecības padome; Latvijas Teātra padome; Latvijas Mūzikas padome; Latvijas Bibliotēku padome; Latvijas Muzeju padome; Arhīvu padome; Vizuālās mākslas padome; Nacionālā arhitektūras padome; Latvijas Filmu padome.

2011. gadā konsultatīvās padomes un organizācijas iesaistījās kultūras nozarei būtisku normatīvo aktu sagatavošanā un apspriešanā: NVO piedalījās 3 tiesību aktu projektu un politikas plānošanas dokumentu izstrādes darba grupās; 4 NVO pārstāvji bija iesaistīti kā eksperti; par 10 tiesību aktu projektu un politikas plānošanas dokumentiem saņemti nevalstisko organizāciju atzinumi.⁹²

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

Rīcības virziens

7.3. Izvērtēt un pilnveidot visas kultūras nozaru attīstības stratēģijas, veidojot saskaņotu, uz kopīgiem valsts kultūrpolitikas mērķiem virzītu darbību.

Rīcības virziena novērtējums:

Nacionālās programmas „Kultūra” aktualizētais jautājumu loks 2011. gadā integrēts KM un padotības iestāžu darbības stratēģijās. Atsevišķas nozaru stratēģijas ir apstiprinātas arhitektūras un sabiedrības integrācijas jomā. Citās nozarēs nav tieši kultūras jomai izstrādātas nozares stratēģijas. Kopš 2010. gada VKKF izveidota atsevišķa arhitektūras un dizaina nozare, kurā var iesniegt projektus. Noticis KM funkciju detalizēts izvērtējums.

Rīcības virzienā izvirzītie uzdevumi sasniegti daļēji. Jāturpina atsevišķu nozaru stratēģiju izstrāde, kā arī rezultatīvo rādītāju sistēmas ieviešana kultūras nozaru un institūciju stratēģiskajā plānošanā, pārraudzīšanā un izvērtēšanā.

Uzdevumi:

7.3.1. KM sadarbībā ar kultūras nozaru padomēm izvērtēt un aktualizēt Nacionālo programmu „Kultūra”, saskaņojot katras nozares stratēģiju ar jauno Valsts kultūrpolitikas vadlīniju vīziju, stratēģiskajiem mērķiem un rīcības virzieniem.

⁹² Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”. (19.07.2012.) Skatīts: 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file39910.doc>

Nacionālās programmas „Kultūra” aktualizētais jautājumu loks 2011. gadā integrēts KM un padotības iestāžu darbības stratēģijās.

Atsevišķas nozaru stratēģijas ir apstiprinātas arhitektūras⁹³ un sabiedrības integrācijas⁹⁴ jomā.

Citās nozarēs nav tieši kultūras jomai izstrādātas nozares stratēģijas.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt.

7.3.2. KM sadarbībā ar profesionālajām radošajām organizācijām un NVO izstrādāt valsts politiku Nacionālajā programmā „Kultūra” neietvertajām arhīvu, arhitektūras, dizaina un jauno mediju mākslas nozarēm.

Pieņemtas „Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam”.⁹⁵ Arhīvu, dizaina un jauno mediju mākslas nozarēm nav izstrādātas nozaru stratēģijas.

Kopš 2010.gada VKKF izveidota atsevišķa arhitektūras un dizaina nozare, kurā var iesniegt projektus.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt.

7.3.3. KM ieviest politikas un darbības rezultātīvo rādītāju sistēmu kultūras nozaru un institūciju stratēģiskajā plānošanā, pārraudzīšanā un izvērtēšanā, tajā skaitā administratīvi teritoriālajā iedalījumā.

Noticis KM funkciju detalizēts izvērtējums. Sadarbībā ar VK, FM un RAPLM izstrādāti KM rezultatīvie rādītāji⁹⁶. Līgumos „Par valsts deleģētu funkciju veikšanu” ar teātriem un koncertorganizācijām ir iekļauti sasniedzamie rezultatīvie rādītāji.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt.

Rīcības virziens

7.4. Attīstīt efektīvus un elastīgus kultūrpolitikas pārvaldes un ieviešanas mehānismus, veidojot uz klientu un uz mērķi orientētu kultūrpārvaldību.

Rīcības virziena novērtējums:

Izvirzītie uzdevumi, kas skar pašvaldības, nav tiešā KM kompetencē un līdz ar to nevar novērtēt,

⁹³ *Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam.* (MK apstiprināts ar 11.08.2009. rīkojumu Nr.538) Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file29303.doc>

⁹⁴ *Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.-2018.gadam.* (MK apstiprināts ar 20.10.2011. rīkojumu Nr.542) Skatīts 14.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3782>

⁹⁵ *Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam.* (MK apstiprināts ar 11.08.2009. rīkojumu Nr.538) Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file29303.doc>

⁹⁶ *Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2010.gadā”.* (04.10.2011.) Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file47411.doc>

cik lielā mērā tie izpildīti. KM parakstījusi ikgadējos deleģēšanas līgumus par institūciju kompetencē ietilpstošo pārvaldes uzdevumu efektīvāku veikšanu ar Latgales plānošanas reģionu, Vidzemes plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, Rīgas plānošanas reģionu un Kurzemes plānošanas reģionu. KM parakstījusi nodomu protokolus ar Liepājas pilsētas domi, Daugavpils pilsētas domi, Jēkabpils pilsētas domi, kā arī Ventspils pašvaldību par sadarbību profesionālās mākslas pieejamības veicināšanā Latvijas reģionos. KM regulāri sadarbojas ar LPS kultūras, izglītības un sociālo jautājumu komiteju par aktuālajiem jautājumiem kultūras jomā, sīkāka informācija nav pieejama.

KM pārraudzībā esošajās jomās veiktas nozīmīgas pārmaiņas, daļa no tām – kad ekonomiskās krīzes apstākļos tika samazināts aģentūru skaits. Daļēji vērojamas centralizācijas tendences, kas uzlabo valsts pārvaldes efektivitāti, centralizējot pakalpojumu nodrošināšanu (piem., Latvijas Nacionālā arhīva reorganizācija). Tomēr centralizācija vienmēr jāvērtē kritiski, apzinoties, cik lielā mērā tas saskan ar izvirzīto mērķi "attīstīt... uz klientu un uz mērķi orientētu kultūrpārvaldību".

KM ir attīstījusi veiksmīgu sadarbību ar sabiedrību, iesaistot NVO un citu kultūras institūciju pārstāvjus konsultatīvajās padomēs, tāpat arī Kultūras ministrija noslēgusi sadarbības līgumus ar nevalstiskajām organizācijām.

Rīcības virziens ir īstenots.

Rekomendācija: Lai pēc būtības izvērtētu kultūrpārvaldības reformu efektivitāti un noteiktu turpmāk veicamās reformas, būtu jāveic padziļināta izpēte. Aptaujātie kultūras organizāciju pārstāvji norāda uz nepieciešamību izvērtēt un noteikt funkcijas, ko KM vēlas īstenot un tad noteikt atbilstošāko pārvaldības un finansēšanas modeli.

Uzdevumi:

7.4.1. KM, popularizējot veiksmīgos piemērus un veicot pašvaldību darbinieku apmācību, rosināt pašvaldības pilnveidot vietējās kultūras pārvaldības struktūras, atbalstot uz mērķiem orientētu, mobilu un efektīvu vietējo kultūras organizāciju (aģentūras, vietējās kultūras NVO u.tml.) veidošanos.

Nav KM kompetences lokā.

Izpildes pakāpe: nav KM kompetences lokā.

Rekomendācija: neturpināt.

7.4.2. KM rosināt pašvaldības noteikt to māksliniecisko kolektīvu juridisko statusu, precizēt dibinātājus un kultūrkartēšanas projekta ietvaros izveidot vienotu māksliniecisko kolektīvu datu bāzi.

Māksliniecisko kolektīvu juridiskais statuss ir pašvaldību kompetencē. KM ir veikusi kultūras kartēšanu LDKK ietvaros. Skatīt 4.1.1.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt LDKK pilnveidi.

7.4.3. KM attīstīt līgumattiecības ar pašvaldībām un LPS kultūras decentralizācijas īstenošanai.

KM parakstījusi ikgadējos deleģēšanas līgumus par institūciju kompetencē ietilpstošo pārvaldes uzdevumu efektīvāku veikšanu ar Latgales plānošanas reģionu, Vidzemes plānošanas reģionu, Zemgales plānošanas reģionu, Rīgas plānošanas reģionu un Kurzemes plānošanas reģionu. KM parakstījusi nodomu protokolus ar Liepājas pilsētas domi, Daugavpils pilsētas domi, Jēkabpils pilsētas domi, kā arī Ventspils pašvaldību par sadarbību profesionālās mākslas pieejamības veicināšanā Latvijas reģionos. KM regulāri sadarbojas ar LPS kultūras, izglītības un sociālo jautājumu komiteju par aktuālajiem jautājumiem kultūras jomā, sīkāka informācija nav pieejama.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

7.4.4. Nodrošināt „vienas pieturas aģentūras” funkciju KM un kultūras nozaru pārvaldes institūcijās.

2011.gada 1.janvārī darbu sācis Latvijas Nacionālais arhīvs, kas izveidots, apvienojot 17 centrālās un zonālās arhīvu iestādes⁹⁷. Rezultātā uzlabota valsts pārvaldes efektivitāte, centralizējot pakalpojumu nodrošināšanu un veidojot to pēc vienas pieturas aģentūras principa.

Saskaņā ar KM un CSP 2010. gadā noslēgto starppresoru vienošanos (Nr. 0103-2/10/26) par datu apmaiņu, KM ir galvenais kultūras statistikas datu apkopotājs. tādējādi samazinot informācijas sniegšanas dublēšanos. Notiek LDKK sasaiste ar pakalpojumu portālu www.latvija.lv, lai novērstu pakalpojumu ievades dublēšanu.

Ir plānots, ka bibliotēkām ir jāklūst par nozīmīgu elementu vienas pieturas aģentūras principa ieviešanā un ir jāizmanto apmācītais, profesionālais personāls un tehniskā bāze efektīvai pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem⁹⁸.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

⁹⁷ MK rīkojums Nr. 706, *Par valsts arhīvu sistēmas iestāžu reorganizāciju*. Latvijas Vēstnesis 195 (4387), 09.12.2010. [stājas spēkā 07.12.2010.] Skatīts 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=222430>

⁹⁸ Valsts Kanceleja. *Priekšlikumi vienas pieturas aģentūras principa ieviešanai valsts un pašvaldību pakalpojumu pieejamībā*. Rīga: 2011. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: http://www.sif.lv/nodevumi/nodevumi/3127/VPA_koncepcija.pdf; skatīt arī preses paziņojumus, piem., NRA, 30.3.2011. *Bibliotēkas ieklaus vienas pieturas aģentūru tīkla veidošanā*. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://nra.lv/latvija/44410-bibliotekas-ieklaus-vienas-pieturas-agenturu-tikla-veidosana.htm?cnr=1>

7.4.5. KM veidot labvēlīgus nosacījumus un attīstīt funkciju deleģēšanu sabiedrības aktīvai līdzdalībai kultūrpolitikas plānošanā un īstenošanā, izstrādājot Rīcības plānu sabiedrības līdzdalības veicināšanai kultūras procesos.

Skatīt 7.2.

KM ir attīstījusi veiksmīgu sadarbību ar sabiedrību, iesaistot NVO un citu kultūras institūciju pārstāvjus konsultatīvajās padomēs. 2011. gadā Kultūras ministrija noslēgusi sadarbības līgumus ar šādām nevalstiskajām organizācijām: Biedrību “Latvijas Mūzikas informācijas centrs”; Biedrību “Latvijas Jaunā teātra institūts”; Biedrību „Jauno mediju kultūras centrs RIXC”; Biedrību „Laikmetīgās mākslas centrs”; Biedrību „Kultūras un mākslas projektos NOASS”; Biedrību „KIM?”; Biedrību „Latvijas Literatūras centrs”. Skatīt 3.6.5.

Izstrādāts „Rīcības plāns pilsoniskās sabiedrības līdzdalības veicināšanai kultūras procesos 2007. – 2010. gadam”, bet nav apstiprināts.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt. Izvērtēt iespēju deleģēt NVO vēl citas funkcijas.

7.4.6. KM pilnveidot kultūrpolitikas organizatorisko struktūru un veikt grozījumus MK noteikumos „Kultūras ministrijas nolikums” vadlīnijās noteikto kultūrpolitikas mērķu un KM stratēģijas īstenošanai, ņemot vērā jaunās funkcijas starpnozaru politikas izstrādē un audiovizuālās politikas veidošanā ES kontekstā.

„Kultūras ministrijas nolikumā” vairākkārtīgi veikti grozījumi, pēc strukturālajām reformām nozarē precizējot KM funkcijas un padotībā esošās institūcijas⁹⁹.

2011. gadā kultūras nozares pārvaldībā īstenota reorganizācijas, tajā skaitā iekšējās reorganizācijas un iestāžu juridisko statusu maiņa:

2011. gada 1. janvārī darbu sācis Latvijas Nacionālais arhīvs, kas izveidots, apvienojot 17 centrālās un zonālās arhīvu iestādes¹⁰⁰. Rezultātā uzlabota valsts pārvaldes efektivitāte, centralizējot pakalpojumu nodrošināšanu un veidojot to pēc vienas pieturas aģentūras principa.

Ar 2011. gada 1. janvārī veiktas strukturālas izmaiņas KM centrālajā aparātā - izveidots Sabiedrības integrācijas departaments ar divām nodaļām. Lai veidotu saliedētu sabiedrību uz vienojoša - kultūras un nacionālās identitātes pamata, Kultūras ministrija no Tieslietu ministrijas ar 2011. gadu pārņēma sabiedrības integrācijas funkciju un imigrantu integrācijas politikas izstrādi un īstenošanu. Informatīvās vides integrācijas funkcijas īstenošanai izveidota nodaļa ar trim štata vienībām.

Ar 2011. gada 1. janvārī Nemateriālā kultūras mantojuma valsts aģentūra pārveidota par Kultūrizglītības un nemateriālā mantojuma centru, paplašinot iestādes funkcijas un uzdevumus ar

⁹⁹ MK noteikumi Nr. 241, *Kultūras ministrijas nolikums*, 29.04.2003, ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 203 (4806), 28.12.2012. [Stājas spēkā 01.01.2013.] Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=74750>

¹⁰⁰ MK rīkojums Nr. 706, *Par valsts arhīvu sistēmas iestāžu reorganizāciju*. Latvijas Vēstnesis 195 (4387), 09.12.2010. [stājas spēkā 07.12.2010.] Skatīts 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=222430>

kultūrizglītības un radošās industrijas izglītības politikas ieviešanu un īstenošanu. Ar 18.12.2012. MK noteikumiem Nr. 931 apstiprināts jauns nolikums, pārdēvējot KNMC par Latvijas Nacionālo kultūras centru.¹⁰¹ Skatīt 5.2.2.

Kultūras ministrijas padotībā esošā valsts izglītības iestāde Latvijas Kultūras koledža reorganizēta un nodota Latvijas Kultūras akadēmijai. Koledža turpina pastāvēt kā Latvijas Kultūras akadēmijas aģentūra "Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža"¹⁰².

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

Rīcības virziens

7.5. Veikt ieguldījumus cilvēkresursu attīstībā, ceļot kultūras sistēmā strādājošo konkurētspēju un darba produktivitāti jaunās ekonomikas apstākļos.

Rīcības virziena novērtējums:

Nav veikti visu kultūras nozari aptveroši pētījumi par nepieciešamajiem ieguldījumiem cilvēkresursu attīstībā, vajadzības ir izvērtētas tikai katras atsevišķās kultūras jomas ietvaros. Jāsecina, ka atalgojums kultūras nozarē strādājošiem ekonomiskās krīzes gados ir krasi samazinājies, turklāt tas ir zemāks nekā citās nozarēs sabiedriskajā sektorā strādājošajiem. Rekomendācija: Ieteicams pēc iespējas palielināt atalgojumu kultūras sektorā un kultūras pārvaldībā strādājošiem. Apzināt nepieciešamos ieguldījumus cilvēkresursu attīstībā.

Uzdevumi:

7.5.1. KM pasūtīt pētījumu kultūras nozares cilvēkresursu kvalitātes analīzei un kultūras sektorā strādājošo izglītības un kvalifikācijas celšanas vajadzību apzināšanai.

Nav īstenots. Izvērtējums notiek katras nozares ietvaros.

Izpildes pakāpe: nav īstenots.

Rekomendācija: izvērtēt kultūras sektorā strādājošo izglītības vajadzības katrā nozarē pēc nepieciešamības.

7.5.2. (MK 03.12.2008. rīkojuma Nr. 765 redakcijā)

-

7.5.3. KM pilnveidot personāla stratēģiju ar mērķi stabilizēt kultūrpārvaldībā strādājošo mainības dinamiku un piesaistīt augsti kvalificētus speciālistus.

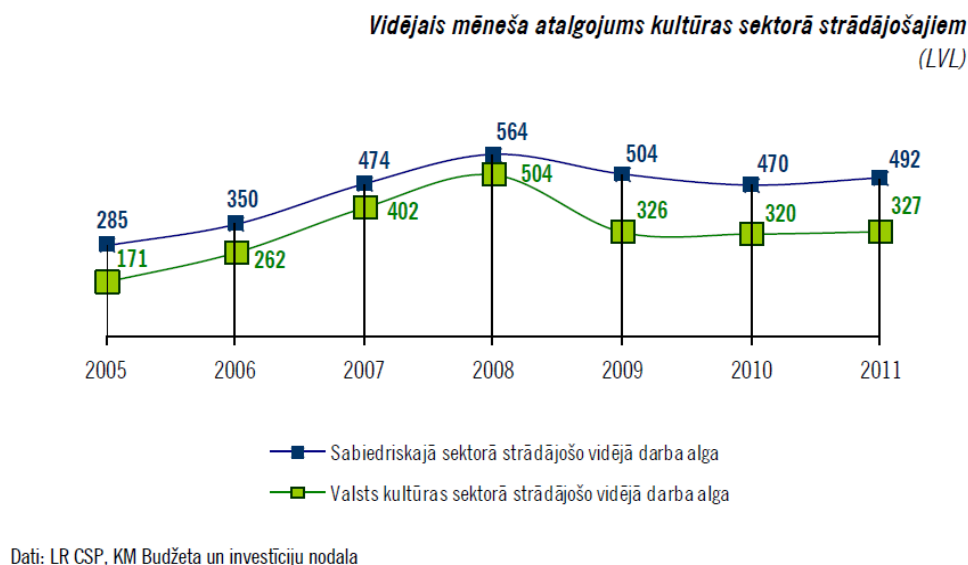
¹⁰¹ MK noteikumi Nr. 931, *Latvijas Nacionālā kultūras centra nolikums*, 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 203 (4806), 28.12.2012. [Stājas spēkā 01.01.2013.] Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253765>

¹⁰² MK rīkojums Nr. 476, *Par Latvijas Kultūras koledžas reorganizāciju*. Latvijas Vēstnesis 152 (4550), 27.09.2011. [Stājas spēkā 26.09.2011.] Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=236689>

Kultūras ministrijā 2008. gadā strādāja 110 darbinieki (no tiem 28 kultūras eksperti reģionos), 2009. gadā - 83 darbinieki (atbrīvoti 48, tai skaitā 28 kultūras eksperti), 2010. gadā darbinieku skaits atkal ir pieaudzis līdz 106, 2011. gadā - 104. Nav informācijas, vai ir veiktas īpašas aktivitātes, lai stabilizētu strādājošo mainības dinamiku. Tomēr kadru mainība KM nav pārāk augsta - katru gadu ir apmēram 10%. Regulāri tiek rīkoti amatu konkursi. 2008., 2009. un 2010. gadā veikta KM darbinieku un ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtēšana. Darbinieki regulāri ceļ kvalifikāciju studējot un apmeklējot seminārus un konferences¹⁰³.

Pētījums "Valsts pārvaldes darbinieku apmierinātība ar cilvēkresursu vadības politiku un tās rezultātiem" liecina, ka valsts pārvaldē nenotiek mērķtiecīga cilvēkresursu politikas plānošana un ieviešana. Lielākais vairums (53%) respondentu uzskata, ka valsts pārvaldē esošie cilvēkresursu atlases pasākumi nenodrošina labāko un kvalificētāko darbinieku atlasī, kā arī ļoti negatīvi tiek vērtētas karjeras izaugsmes iespējas¹⁰⁴.

Atalgojums (skat. grafiku nr.5) kultūras nozarē strādājošiem ekonomiskās krīzes gados ir krasi samazinājies, turklāt tas ir zemāks nekā citās nozarēs sabiedriskajā sektorā strādājošajiem.

Grafiks nr. 5: Vidējais mēneša atalgojums kultūras sektorā strādājošajiem (LVL)

Avots: LR Kultūras ministrijas „Gada publiskais pārskats 2011”

Izpildes pakāpe: izpildīts.

¹⁰³ Latvijas Republikas Kultūras ministrija. *Gada publiskais pārskats 2008*. Rīga: 2009.
Latvijas Republikas Kultūras ministrija. *Gada publiskais pārskats 2009*. Rīga: 2010.
Latvijas Republikas Kultūras ministrija. *Gada publiskais pārskats 2010*. Rīga: 2011..
Latvijas Republikas Kultūras ministrija. *Gada publiskais pārskats 2011*. Rīga: 2012.
Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/publiskais_parskats.html

¹⁰⁴ Baltiņa I. *Valsts pārvaldes darbinieku apmierinātība ar cilvēkresursu vadības politiku un tās rezultātiem: Latvijas valsts pārvaldes darbinieku un ierēdņu aptauja.*, 6., 8. lpp. 2012. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: http://www.mk.gov.lv/file/files/valsts_kanceleja/darba_grupas/rezultati_aptauja_final.pdf

Rekomendācija: turpināt. Pēc iespējas palielināt atalgojumu kultūras sektorā un kultūras pārvaldībā strādājošiem.

7.5.4. KM paplašināt starptautisko kultūras ekspertu apmaiņu un attīstīt kultūrpārvaldības darbinieku stažēšanos un profesionālās studijas ārvalstīs pozitīvas pieredzes apgūšanai.

Nav informācijas.

Rīcības virziens

7.6. Veidot pastāvīgas un profesionālas sabiedriskās attiecības kultūras tēla atspoguļošanai un nozīmes skaidrošanai sabiedrībā

Rīcības virziena novērtējums:

Pamatā KM komunikācija ar sabiedrību notiek ar sabiedrisko attiecību speciālistu palīdzību (preses konferences, paziņojumi plašsaziņas līdzekļiem, informācija interneta portālos un sociālajos portālos). KM interneta mājas lapā www.km.gov.lv regulāri tiek ievietota informācija par ministrijas, tās padotības iestāžu aktualitātēm un jaunumiem KM pārraudzības jomu nozarēs, nodrošinot nepastarpinātu informācijas pieejamību sabiedrībai. KM nodrošina kultūras informācijas daudzvalodu vortāla www.kultura.lv darbību, kas piedāvā interesentiem aktuālāko informāciju latviešu, angļu un krievu valodās par norisēm mūzikas, teātra, mākslas, literatūras, kino, muzeju un dejas mākslas nozarēs. Plānotais Kultūras informācijas centrs darbam ar apmeklētājiem nav izveidots un būtu jāizvērtē šāda centra lietderība.

Nozaru organizācijas rīko pasākumus labāko nozares pārstāvju apbalvošanai (teātra balva "Spēlmaņu nakts", mūzikas balva "Lielā mūzikas balva" u.tml.). Finansiālais atbalsts pamatā tiek nodrošināts no VKKF un privāto ziedotāju līdzekļiem, atsevišķos gadījumos ir bijis KM tiešs finansiāls atbalsts. Kopumā KM ietekme uz uzdevuma izpildi ir netieša un neregulāra.

Veidojot nacionālo pasūtījumu sabiedriskajām raidorganizācijām, KM savlaicīgi iesniedz NEPLP valstiski nozīmīgu kultūras pasākumu sarakstu un citus priekšlikumus kvalitatīvam un daudzveidīgam nacionālā kultūras procesa atspoguļojumam sabiedriskajos plašsaziņas līdzekļos. Pētījumi par Latvijas kultūras tēlu plašsaziņas līdzekļos nav veikti. KM ir finansiāli atbalstījusi kultūras atspoguļošanu drukātajos masu medijos (2011. un 2012.gadā). Atbalstu nozaru periodikai sniedz arī VKKF.

Rekomendējam turpināt atbalstīt Latvijas kultūras procesu atspoguļojumu Latvijas plašsaziņas līdzekļos un popularizēt kultūru sabiedrībā, izvērtējot iespēju veidot regulāru atbalsta mehānismu.

Uzdevumi:

7.6.1. KM sadarbībā ar VKKF un Nacionālo kultūras padomi pilnveidot atzinības un

apbalvošanas sistēmu kultūras nozarēs un starpnozarēs.

Nozaru organizācijas rīko pasākumus labāko nozares pārstāvju apbalvošanai (teātra balva "Spēlmaņu nakts", mūzikas balva "Lielā mūzikas balva" u.tml.). Finansiālais atbalsts pamatā tiek nodrošināts no VKKF un privāto ziedotāju līdzekļiem, atsevišķos gadījumos ir bijis KM tiešs finansiāls atbalsts (piem., 2010.gadā 5000 Ls teātra balvas "Spēlmaņu nakts" norisei, KM iniciēta ir balva par jauniešu sasniegumiem starptautiskajos konkursos, izstādēs un skatēs mākslu nozarēs).

Kopumā KM ietekme uz uzdevuma izpildi ir netieša un neregulāra.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: izvērtēt, vai ir nepieciešams Kultūras ministrijai veidot sistemātisku atbalsta mehānismu.

7.6.2. Veidojot nacionālo pasūtījumu sabiedriskajām raidorganizācijām, KM savlaicīgi iesniegt NRTP valstiski nozīmīgu kultūras pasākumu sarakstu un citus priekšlikumus kvalitatīvam un daudzveidīgam nacionālā kultūras procesa atspoguļojumam sabiedriskajos plašsaziņas līdzekļos.

Informāciju no visām ministrijām katru gadu apkopo Valsts kanceleja un iesniedz NEPLP.

2011. gadā KM un NEPLP sadarbojušās „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012.-2018.gadam” ietvaros jauna vienota sabiedriskā medija izveides idejas izstrādē¹⁰⁵.

KM un NEPLP aktīvi sadarbojušās audiovizuālās politikas aktuālo jautājumu kontekstā - ES normu - Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas – ieviešanā, Latvijas sadarbības nodrošināšanā ar Eiropas Komisiju un citām ES dalībvalstīm audiovizuālās politikas jautājumos, Latvijas iesaistīšanos ES Tiesas lietā par slēptās reklāmas noteikšanas kritērijiem, Latvijas ziņojumu gatavošanā par ES normu īstenošanu, kā arī citos jautājumos¹⁰⁶.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

7.6.3. KM nodrošināt kvalitatīva un aktuāla daudzvalodu interneta vortāla www.kultura.lv uzturēšanu (ar saiti uz interneta portālu www.latvija.lv), kā arī kvalitatīvu un daudzveidīgu KM interneta mājas lapu.

KM nodrošina kultūras informācijas daudzvalodu vortāla www.kultura.lv darbību, kas piedāvā interesentiem aktuālāko informāciju latviešu, angļu un krievu valodās par norisēm mūzikas, teātra,

¹⁰⁵ Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2011.gadā”. (19.07.2012.) Skatīts: 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file39910.doc>

¹⁰⁶ Informatīvais ziņojums „Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2010.gadā”. (04.10.2011.) Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file47411.doc>

mākslas, literatūras, kino, muzeju un dejas mākslas nozarēs.

Kultūras ministrijas interneta mājas lapā www.km.gov.lv regulāri tiek ievietota informācija par ministrijas, tās padotības iestāžu aktualitātēm un jaunumiem KM pārraudzības jomu nozarēs, nodrošinot nepastarpinātu informācijas pieejamību sabiedrībai. 2011. gadā KM interneta mājaslapa apmeklēta 275 548 reizes, 2010. gadā - 270 000 reizes. Skat. 3.4.3.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

7.6.4.KM izveidot Kultūras informācijas centru darbam ar apmeklētājiem un komunikācijas ar sabiedrību pilnveidošanai (iespējamie risinājumi – KM ietvaros, LNB u.c.).

Atsevišķs Kultūras informācijas centrs darbam ar apmeklētājiem nav izveidots. Komunikācija ar sabiedrību notiek ar sabiedrisko attiecību speciālistu palīdzību (preses konferences, paziņojumi plašsaziņas līdzekļiem, informācija interneta portālos un sociālajos portālos).

Kultūras informācijas centra izveide nav paredzēta arī jaunajā LNB ēkā¹⁰⁷.

Izpildes pakāpe: nav izpildīts.

Rekomendācija: neturpināt.

7.6.5. KM veidot sadarbību ar Latvijas preses izdevēju asociāciju, veicot kvalitatīvus pētījumus par Latvijas kultūras tēlu plašsaziņas līdzekļos un rosinot kvalitatīvu un daudzveidīgu Latvijas kultūras procesu atspoguļojumu Latvijas preses izdevumos.

Nav informācijas par sadarbību ar Latvijas preses izdevēju asociāciju. Pētījumi par Latvijas kultūras tēlu plašsaziņas līdzekļos nav veikti. KM ir finansiāli atbalstījusi kultūras atspoguļošanu drukātajos masu medijos (2011. un 2012.gadā). Atbalstu nozaru periodikai sniedz arī VKKF. Skatīt 5.8.

Izpildes pakāpe: daļēji.

Rekomendācija: turpināt atbalstīt Latvijas kultūras procesu atspoguļojumu Latvijas plašsaziņas līdzekļos.

7.6.6. (MK 03.12.2008. rīkojuma Nr.765 redakcijā).

-

Rīcības virziens

7.7. Attīstīt un dažādot kultūrpolitikas finanšu instrumentus

Rīcības virziena novērtējums:

Pēc ekonomiskās krīzes Saeima ir stabilizējusi un padarījusi prognozējamāku finanšu plānošanu, jo 2012. gadā pieņēma budžeta ietvara likumu nākamajiem trim gadiem, tādējādi nodrošinot valsts

¹⁰⁷ Informatīvais ziņojums Par Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbības uzsākšanu jaunajā ēkā, 16.08.2012. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file15188.doc>

budžeta 2013.gadam sasaisti ar vidēja termiņa finanšu plānošanu. KM kompetences lokā būtu nodrošināt paredzamu finansējuma piešķiršanas mehānismu kultūras institūcijām un skaidru kritēriju izveidi. Tas pagaidām izpildīts tikai daļēji. Savukārt kultūrpolitikas finanšu instrumentu dažādošanai izvēlēti divi virzieni - VKKF un ES struktūrfondu finansējums. KM uzdevums būtu stabilizēt un palielināt VKKF finansējumu, jo VKKF budžeta krasais samazinājums krīzes gados nav veicinājis kultūrvides daudzveidību un attīstību. Tāpat būtu nepieciešams sakārtot KM un VKKF atbildības jomas (vēlā ņemami priekšlikumi ir iestrādāti "Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) darbības stratēģija 2012.-2015. gadam"¹⁰⁸). Attiecībā par ES struktūrfondu, KM ir nodrošinājusi finansējuma pieejamību kultūras nozarei, kā arī administrē projektu uzraudzību atsevišķu aktivitāšu ietvaros. 2009.-2011. gadā Kultūras ministrija no valsts budžeta līdzekļiem konkursa kārtībā ir piešķirusi līdzfinansējumu ES programmu "Kultūra" (2007-2013) un "Eiropa pilsoņiem" (2007-2013) projektu konkursu ietvaros atbalstītu projektu ar Latvijas kultūras organizāciju un institūciju līdzdalību īstenošanai. Tomēr būtu jāizskata papildus iespējas nodrošināt projektu priekšfinansēšanas un līdzfinansēšanas iespējas, kas līdz ar VKKF budžeta samazināšanu ir bijušas ierobežotas.

Rekomendācijas: 1) Noteikt skaidrus finansēšanas piešķiršanas kritērijus KM budžeta ietvaros, radīt mehānismu, lai valsts finansējums kultūras institūcijām būtu prognozējams vidējā termiņā; 2) pakāpeniski palielināt VKKF finansējumu un sakārtot KM un VKKF atbildības jomas; 3) dažādot un palielināt ES projektu priekšfinansēšanas un līdzfinansēšanas iespējas, ņemot vērā ES projektu un programmu specifiku (piemēram, izveidot mehānismu, lai kultūras organizācijas varētu aizņemties naudu, kamēr ES struktūras izskata atskaites un pārskaita pēdējo finansējuma daļu, jo atskaišu izvērtēšana bieži ir ilgstoša; nodrošināt ilgtermiņa līdzfinansējumu (šobrīd konkursā jāpiesakas katru gadu ar jaunu pieteikumu); 4) ES struktūrfondu plānošanā piedalīties, aizstāvojot kultūras organizāciju vajadzības.

Uzdevumi:

7.7.1.KM nodrošināt uz rezultātu orientēta budžeta veidošanu un efektīvu finanšu izlietojumu, sadarbībā ar FM plānojot sistēmas izveidi vidējā termiņa (trīs gadu) finanšu plānošanai.

2012. gadā Saeima pieņēma budžeta ietvara likumu nākamajiem trim gadiem, tādējādi nodrošinot valsts budžeta 2013. gadam sasaisti ar vidēja termiņa finanšu plānošanu¹⁰⁹. KM kompetences lokā

¹⁰⁸ Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) darbības stratēģija 2012.-2015. gadam (apstiprināta VKKF padomes sēdē 07.06.2012.), protokols Nr. 9 (285)). Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: <http://kkf.lv/fails.php?fid=438>

¹⁰⁹ Likums Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2013., 2014. un 2015. gadam. 2012. gada 15. novembris. Latvijas Vēstnesis, 192 (4795), 06.12.2012. Skatīts 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253191>

būtu nodrošināt paredzamu finansējuma piešķiršanas mehānismu kultūras institūcijām un skaidru kritēriju izveidi. Tas pagaidām izpildīts tikai daļēji.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt pildīt KM kompetences robežās.

7.7.2. KM stiprināt sadarbību ar VKKF, veidojot koordinētu un saskaņotu sistēmu kultūrai piešķirtā finansējuma izlietošanai atbilstoši Valsts kultūrpolitikas vadlīniju mērķiem un prioritātēm, aptverot visas kultūras nozares un apakšnozares un izveidojot vienotu darbības un politikas rādītāju sistēmu.

VKKF padomes 2012. gada 7. jūnija sēdē (protokols Nr. 9 (285)) apstiprināta "Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) darbības stratēģija 2012.-2015.gadam"¹¹⁰. Darbības virzieni, mērķi un indikatori ir sasaistīti ar "Valsts kultūrpolitikas vadlīnijām 2006.-2015. gadam" un „Latvijas ilgstpējīgas attīstības stratēģiju”, kā arī ar Valdības rīcības plānu. Dokumentā ir iezīmēta stratēģiskā virzība nākotnē, kā strukturēt KM un VKKF atbildības jomas (19. lpp.). Plānotās atbildības sadalīšanas īstenošanai nepieciešams VKKF finansējuma pieaugums.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt īstenot.

7.7.3. Rosināt VKKF veidot finanšu instrumentus reģionālo un lokālo kultūras procesu atbalstam.

Skatīt 4.2.6.

Kopš 2006. gada ir izveidotas reģionālās kultūras atbalsta programmas (2006.gadā bija KM finansējums Latgales programmai; 2007.gadā VKKF tika atvērtas 2 reģionālās kultūras atbalsta programmas Latgalē un Zemgalē. 2008. – 2012. gados tika atvērtas 4 reģionālās kultūras atbalsta programmas Zemgalē, Latgalē, Kurzemē, Vidzemē). Lai arī finansējums ir samazinājies ekonomiskās lejupslīdes gados, tomēr atbalsts reģionu kultūras programmām ir saglabāts.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

7.7.4. KM sadarbībā ar nozaru ministrijām mērķtiecīgi un savlaicīgi plānot ES fondu apguves iespējas kultūras finansēšanai, t.sk.

- KM aktīvi iesaistīties Nacionālā stratēģiskā ietvardokumenta 2007.-2013.veidošanā un operacionālo programmu plānošanā un ieviešanā, iekļaujot tajās atbalsta pasākumus kultūras un radošo industriju nozaru attīstībai;
- sadarbībā ar VKKF attīstīt projektu priekšfinansēšanas un līdzfinansēšanas iespējas;
- aktīvi izglītēt kultūras sistēmā un radošo industriju nozarēs strādājošos par ES fondu apgušanas iespējām, organizējot informatīvos seminārus un apmācības projektu

¹¹⁰ Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) darbības stratēģija 2012.-2015. gadam (apstiprināta VKKF padomes sēdē 07.06.2012.), protokols Nr. 9 (285)). Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: <http://kkf.lv/fails.php?fid=438>

sagatavošanai.

Skatīt 4.4.1.

„Valsts Stratēģiskajā ietvardokumentā 2007.-2013.gada periodam”¹¹¹ darbības programma "Infrastruktūra un pakalpojumi" ietver vairākus virzienus, kas paredzēti policentriskās attīstības veicināšanai un kultūrvides sociālekonomiskās ietekmes dažādošanai (3.3.2.4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, 3.3.2.7. Kultūrvides sociālekonomiskā ietekme, 3.3.2.8. Tūrisms, 3.3.2.9. Pilsētvides un pilsētreģionu attīstība). Nodrošināta KM administrēto aktivitāšu ietvaros apstiprināto projektu uzraudzība. Nodrošinātas iespējas KM padotības iestādēm iesniegt ES struktūrfondu projektus citu atbildīgo iestāžu administrēto aktivitāšu ietvaros. Koordinēta informatīvo materiālu izstrāde par ES fondu finansējuma piesaistes iespējām kultūras nozares projektiem.

VKKF finansējums krīzes periodā ir būtiski samazinājies, līdz ar to tas ir ierobežojis iespējas projektu īstenotājiem saņemt atbalstu.

Kopš 2003. gada Kultūras ministrija no valsts budžeta līdzekļiem konkursa kārtībā ir piešķirusi līdzfinansējumu ES programmu "Kultūra" (2007-2013) un "Eiropa pilsoņiem" (2007-2013) projektu konkursu ietvaros atbalstītu projektu ar Latvijas kultūras organizāciju un institūciju līdzdalību īstenošanai. Šāds konkurss ir reta prakse Eiropas valstīs, bet ļoti efektīvs atbalsta mehānisms, jo līdzekļu apjoms, kas ieplūst Latvijas kultūrā un attiecīgi ekonomikā, pateicoties kultūras organizāciju dalībai ES projektos un programmās, ir ievērojams.

2008. gadā šai valsts budžeta apakšprogrammai piešķirts finansējums 100 000 latu apmērā, 2009. gadā tika veikts pakāpenisks samazinājums – uz 75 000 latiem. Tomēr šajos gados finansējums netika pilnībā izmantots, jo ES programmās atbalstīto projektu bija salīdzinoši maz.

Sākot ar 2010. gadu finansējums programmai ir samazināts līdz 60 665 latiem, savukārt projektu skaits ar katru gadu pieaudzis. Līdz ar krīzes iestāšanos, pretendentu skaits uz valsts budžeta līdzfinansējumu, salīdzinot ar 2008.gadu ir dubultojies un pat trīskāršojies (2008. gadā - 6 projekti, 2012. gadā - 21 projekts). Ievērojami audzis ES programmas „Kultūra” projektu konkursos iesniegto un atbalstīto Latvijas organizāciju projektu skaits. 2010.-2012. gadā Kultūras ministrija šajā finansējuma programmā atbalsta tikai 25-26% no Latvijas organizāciju pieprasītās summas, turklāt KM pārstāvis izsaka viedokli, ka reālā atšķirība starp nepieciešamo un piešķirto ir vēl lielāka, jo, iespējams, zinot valsts budžeta līdzfinansējuma programmas nelielo apmēru, organizācijas pat nav pieprasījušas visu tām nepieciešamo finansējumu. Par nepietiekošo līdzfinansējuma apmēru norāda arī nevalstisko organizāciju pārstāvji, - "organizāciju, kas veiksmīgi

¹¹¹ LR Finanšu ministrija. *Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gadam*. CCI: 2007LV161NS001 (MK apstiprināts 23.10.1007.). Rīga: 2007. Skatīts: 10.12.2012. Pieejams: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=478>

startē ES projektu konkursos, kļūst aizvien vairāk, bet projekti – aizvien vērienīgāki, ambiciozāki, lielākiem budžetiem".

Aptaujātie NVO pārstāvji ierosina daudzveidot atbalsta mehānismus, ņemot vērā ES projektu un programmu specifiku. Piemēram, tiek ieteikts izveidot mehānismu, lai kultūras organizācijas varētu aizņemties naudu, kamēr ES struktūras izskata atskaites un pārskaita pēdējo finansējuma daļu, jo atskaišu izvērtēšana bieži ir ilgstoša un NVO nav tik lielu apgrozāmo līdzekļu. Cits ierosinājums ir nodrošināt ilgtermiņa līdzfinansējumu (šobrīd konkursā jāpiesakās katru gadu ar jaunu pieteikumu), jo aizvien vairāk Latvijas organizācijas ir spējīgas piedalīties ilgtermiņa projektos. Reģionu NVO pārstāvji norāda uz nepieciešamību risinājumu ES projektu līdzfinansēšanai rast pašvaldību līmenī. Tāpat tiek norādīts uz NVO kapacitātes trūkumu, kas neļauj pieteikties un īstenot ES struktūrfondu projektus, turklāt bieži vien pieteikšanās kritēriji ir neatbilstoši nelielas bezpeļņas organizācijas darbības principiem.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt. Palielināt valsts budžeta līdzfinansējums ES programmu "Kultūra" un "Eiropa pilsoņiem" projektiem ar Latvijas organizāciju/institūciju līdzdalību. Izskatīt iespēju izveidot citus ES projektu līdzfinansēšanas vai kreditēšanas mehānismus. ES struktūrfondu plānošanā piedalīties, aizstāvēt kultūras organizāciju vajadzības.

Rīcības virziens

7.8. Renovēt un modernizēt kultūras nozares infrastruktūru un materiāli tehnisko bāzi

Rīcības virziena novērtējums:

Ir izstrādāta un tiek īstenota programma "Mantojums - 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.-2018.gadam", tomēr ekonomiskās situācijas dēļ daļa plānoto darbu ir atlikti.

Pārskata periodā ir veikti nozīmīgi ieguldījumi novadu kultūras infrastruktūras attīstībā. Skatīt 4.4. Nozīmīgi projekti tiek realizēti par ES struktūrfondu līdzekļiem. Reģionos tiek īstenoti trīs daudzfunkcionālu centru izveides projekti, Rīgā - Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts.

Rīcības virziens tiek īstenots, atsevišķu uzdevumu izpilde kavējas ekonomiskās krīzes dēļ.

Uzdevumi:

7.8.1. KM sadarbībā ar VNĪ un VKPAI izstrādāt un īstenot Valsts kultūras infrastruktūras uzlabošanas programmu „Mantojums - 2018”, kas paredz līdz Latvijas Republikas 100. jubilejai savest kārtībā valsts apsaimniekošanā esošos kultūras infrastruktūras objektus.

Kultūras ministrija, pamatojoties uz Ministru kabineta 2006.gada 16.maija rīkojuma Nr. 347 „Par programmu „Mantojums – 2018”. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.-2018.gadam”” 4. punktu sadarbībā ar Finanšu ministriju reizi gadā iesniedz Ministru kabinetā

informatīvo ziņojumu par programmas „Mantojums – 2018” izpildi un novērtējumu¹¹². Saskaņā ar ziņojumiem plānotie darbi kopumā noritējuši veiksmīgi. Ņemot vērā valsts ekonomisko situāciju, vairāku Ministru kabineta rīkojuma projektu virzība par nekustamo īpašumu rekonstrukciju, restaurāciju un renovāciju tiek atlikta uz vēlāku laiku. Ziņojumi nesniedz pārskatu par to, kāds ir kopējais darbu un finansējuma apjoms, kā arī kādā mērā īstenotie darbi atpaliek no plānotajiem.

Izpildes pakāpe: daļēji. Ekonomiskās situācijas dēļ daļa plānoto darbu ir atlikti.

Rekomendācija: turpināt.

7.8.2. Atbalstīt investīcijas kultūras infrastruktūras modernizācijai un pilnveidošanai visā Latvijā saskaņā ar definēto minimālo „kultūras pakalpojumu grozu”, t.sk.

- RAPLM sadarbībā ar KM un pašvaldībām aktualizēt un īstenot nepieciešamos ieguldījumus novadu kultūras infrastruktūras attīstībai;
- RAPLM un KM sadarbībā ar reģionālās attīstības aģentūrām un pašvaldībām, veidojot Nacionālo stratēģiskā ietvara dokumentu 2007.-2013. ES struktūrfondu apguvei un plānojot un īstenojot pasākumus policentriskās attīstības veicināšanai un kultūrvides sociālekonomiskās ietekmes dažādošanai, paredzēt tajā atbalsta pasākumus kultūras infrastruktūras veidošanai un modernizācijai nacionālas un reģionālas nozīmes centros.
- KM izstrādāt un kā jaunu politikas iniciatīvu iesniegt MK Valsts programmu reģionālo koncertzāļu celtniecības atbalstam, vienlaikus plānojot ES struktūrfondu līdzfinansējumu, pašvaldību un privāto līdzekļu piesaisti programmas īstenošanai;
- KM sadarbībā ar RD un, piesaistot privāto un starptautisko finansējumu, īstenot projektu “Jaunie „Trīs brāļi””, plānojot jaunu nacionālas nozīmes kultūras būvju celtniecību ar mūsdienīgu, uz pašfinansēšanos vērstu apsaimniekošanas menedžmentu.

Pārskata periodā ir veikti nozīmīgi ieguldījumi novadu kultūras infrastruktūras attīstībā. Skatīt 4.4.

„Valsts Stratēģiskajā ietvardokumentā 2007.-2013.gada periodam”¹¹³ darbības programma “Infrastruktūra un pakalpojumi” ietver vairākus virzienus, kas paredzēti policentriskās attīstības veicināšanai un kultūrvides sociālekonomiskās ietekmes dažādošanai (3.3.2.4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, 3.3.2.7. Kultūrvides sociālekonomiskā ietekme, 3.3.2.8. Tūrisms, 3.3.2.9. Pilsētvides un pilsētreģionu attīstība). Notiek darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.1.aktivitātes „Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide” īstenošana, tiek realizēti trīs projekti - Liepājas daudzfunkcionālā centra “Lielais dzintars” izveide, daudzfunkcionālā centra “Vidzemes mūzikas un kultūras centrs” izveide un Austrumlatvijas reģionālais daudzfunkcionālais centrs Rēzeknē.

Plānotā projekta “Trīs brāļi” īstenošana atlikta ekonomiskās krīzes dēļ. Tiek celts un 2014.gadā plānots pabeigt vienu objektu - Latvijas Nacionālo bibliotēku.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

¹¹² MK rīkojums Nr. 347, *Par programmu “Mantojums - 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.-2018. gadam”*. Latvijas Vēstnesis, 76 (3444), 17.05.2006. [Stājas spēkā 16.05.2005.]

¹¹³ LR Finanšu ministrija. *Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gadam*. CCI: 2007LV161NS001 (MK apstiprināts 23.10.1007.). Rīga: 2007. Skatīts: 10.12.2012. Pieejams: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=478>

Rekomendācija: turpināt.

7.8.3. KM, piedaloties Nacionālā stratēģiskā ietvardokumenta 2007.-2013. veidošanā un plānojot operacionālās programmas, iekļaut tajās atbalsta pasākumus nacionālas nozīmes kultūras objektu saglabāšanai, atjaunošanai un būvniecībai visā Latvijas teritorijā. Skatīt arī punktu 1.5.

Skatīt 7.8.1. un 7.8.2.

Izpildes pakāpe: izpildīts.

Rekomendācija: turpināt.

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam Starpposma novērtējuma SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

SECINĀJUMI	REKOMENDĀCIJAS
Dokumenta struktūra, konceptualitāte	
- Valsts kultūrpolitikas vadlīnijās 2006.-2015.gadam minēts plašs ar kultūrpolitikas instrumentiem risināmo problēmu klāsts, praktiski visas ir saglabājušas aktualitāti un uzskatāmas par politikas dienas kārtības jautājumiem arī nākamajā plānošanas periodā (2014.-2020.). Lielākajā daļā gadījumu to risināšana ir aizsākta, taču ir virkne uzdevumu, kuri uzskatāmi par neizpildītiem. Ir problēmas, kuras plānošanas perioda laikā ir saasinājušās. Lielākajā daļā gadījumu nav izpildīti tie plānotie prioritārie uzdevumi, kuru īstenošana paredzēja valsts finansējuma piesaisti (ekonomiskās krīzes un budžeta konsolidācijas sekas), atsevišķos gadījumos kā šķērslis uzskatāms cilvēkresursu un politiskās gribas trūkums. - Vadlīņu <i>Situācijas raksturojumā</i> norādīts, ka: “Kultūras potenciāla efektīvu izmantošanu...kavējusi arī valsts lēmēj- un izpildinstitūcijās...iesakņotais priekšstats par kultūru kā sevī vērstu, patērējošu un cilvēku vitālās intereses nesarkošu nozari”. Jāatzīst, ka situācija šajā aspektā kopumā nav mainījusies, kas būtiski apgrūtina problēmu risinājumu gadījumos, kad jautājums jāizšķir politisko lēmumu līmenī.	- Gan stratēģisko mērķu, gan prioritāro uzdevumu formulējumos precīzi akcentēt galveno; viena mērķa un uzdevuma ietvaros kā sasniedzamo vērtību nenorādīt dažādas lietas. Formulējumiem jābūt pietiekami konkrētiem un viennozīmīgiem, lai iespējams fiksēt sasniedzamo vērtību. - Prioritāros uzdevumus, kas ir “horizontāli” izkaisīti un definēti katra stratēģiskā mērķa specifiskā kontekstā (pētījumu veikšana, kultūras nozaru NVO stiprināšana u.c.) iespējams koncentrēt vienā stratēģiskā mērķī, jo to izpildei nepieciešami vienoti instrumenti. - Plānojot prioritāros uzdevumus, veidot precīzāku saikni ar to īstenošanai nepieciešamajiem finansu, cilvēku, kā arī laika resursiem. Formulēt politikas stratēģiskos mērķus reālistiskus un sasniedzamus, ņemt vērā plānošanas dokumenta laika periodu, reālo uzdevumu izpildītāju kapacitāti un valsts, pašvaldību, kā arī ES kopējā budžeta perspektīvas. Neskatoties uz pārblīvēto kultūrpolitikas dienas kārtību, daudzu kultūras nozares problēmu saasinājumu, saglabāt līdzsvaru starp kultūrpolitikas mērķiem un šobrīd pieejamajiem politikas instrumentiem. Tas liek īpašu uzmanību pievērst kultūrpolitikas prioritāšu definēšanai un precīzai kompetenču sadalei gan starp valsti, NVO un nozari, gan starpministriju līmenī, gan valsts-pašvaldību līmenī. Definējot nākamā politikas vidējā termiņa plānošanas dokumenta prioritātes, stratēģiskos mērķus un rīcības virzienus, saglabāt pēctecību ar iepriekšējo plānošanas periodu. - Nākamajā plānošanas periodā attīstīt politiskās komunikācijas aktivitātes, tās vērst uz kultūras instrumentālās (socialās, ekonomiskās u.c.) nozīmes izskaidrošanu visos līmeņos. Stiprināt kultūras nozares pārstāvošo NVO motivāciju skaidrot citām sabiedrības grupām kultūras nozares lomu sabiedrībā. - Definējot tos prioritāros uzdevumus, kuru izpildes kompetence tiek dalīta starpministriju līmenī, mērķtiecīgi plānot arī starpministriju sadarbības

Dokumentā kopumā ir liels to prioritāro uzdevumu īpatsvars, kuru izpildē ir iesaistīts horizontāli izvērsts izpildošo institūciju skaits. Šo uzdevumu izpilde ir pakļauta papildus riskam, ko rada Latvijas valsts pārvaldei raksturīgā starpnozaru sadarbības (dažādu ministriju) neefektivitāte ierēdņu un politiķu līmenī.	- mehānismu un precizēt katras ministrijas ieguldījumu (finansējuma, institucionālo u.c.) uzdevuma izpildē. - Mērķtiecīgi sekmēt kultūrpolitikas kompetencē esošo problēmu skarto kultūras nozaru u.c. grupu sadarbību un tīklošanās aktivitātes gan vienas kultūras nozares, gan starpnozaru līmenī. - Radošo un kultūras industriju attīstības kontekstā precizēt valsts stratēģisko nostāju jautājumā par valsts investīcijām kultūras produkta radīšanā un pārdošanā. - Koncentrēties uz kultūrpolitikas lēmumu argumentācijas izstrādi, efektīvizēt pētījumu datu izmantošanu kultūrpolitikas plānošanas un ieviešanas lēmumu projektu sagatavošanā. - Pamatnostādņu uzdevumu indikatoru atlasē ņemt vērā gan to saturisko atbilstību uzdevuma būtībai, gan pieejamos datus, kuri ir pieejami un, kurus iespējams izmantot uzdevumu izpildes atbilstības mērījumam. Jauno pamatnostādņu uzdevumu formulēšanas procesā vienlaicīgi identificēt, kādi dati būs nepieciešami to izpildes kontrolei, un plānot, kā šos datus iegūs.
1. mērķis. Stiprināt nacionālo identitāti un Latvijas pilsoniskās sabiedrības saliedētību, uzturot un no jauna radot kopējas nacionālās kultūras vērtības	REKOMENDĀCIJAS
- Problēmas, uz kuru atrisināšanu bija orientēti 1. mērķa rīcības virzieni, ir saglabājušās. Dažos gadījumos tās ir saasinājušās. - Nacionālās identitātes konceptuālā ietvara izstrāde ir īstenota apjomīgā valsts pētījumu programmā Nacionālā identitāte, kur nacionālās identitātes koncepts ieguvis izvērstu teorētisku un empīrisku izpēti, kas, diemžēl vēl neatspoguļojas ar kultūras identitāti un sabiedrības saliedētību saistītu problēmu risinājumos. - Nav izdevies īstenot gandrīz nevienu prioritāro uzdevumu, kas paredz pētījumu veikšanu.	[Tā kā mērķis netika detalizēti vērtēts, tad rekomendācijas ir attiecinātas tikai uz daļu no mērķa uzdevumiem.] - Apstākļos, kad finansējums pētījumu iepirkumiem valsts politikas ietvaros ir ļoti nesistemātisks, lietderīgi izmantot mākslas augstskolu zinātnisko struktūru pētniekus. - Nodrošināt kultūras jomā pasūtīto pētījumu tematikas ciešu sasaisti ar kultūras organizāciju, Kultūras ministrijas un tās pakļautības iestāžu informatīvajām vajadzībām, sekmēt pētījumu datu pielietojumu un sasaisti ar kultūrpolitikas lēmumu argumentācijas vajadzībām, nodrošināt kultūras nozares problēmu apzināšanu un kultūras procesu pētījumu pēctecību. - Lai izvairītos no pašreizējās pētījumu iepirkumu sistēmas riskiem (pasūtījumu pētījumu neregularitātes, datu nesavienojamības u.c.) rekomendējam deleģēt kultūrpolitikas vajadzībām nepieciešamo pētniecisko

Pētījumi, kas saistīti ar nacionālo kultūras vērtību izpēti ir bijuši, taču tie nav KM ierosināti, to dati nav mērķtiecīgi izmantoti kultūrpolitikas veidošanas vajadzībām. - Mērķa sasniegšanas pakāpe kopumā ir daļēja, tā sasniegšanai definētie 8 rīcības virzieni saturiski atbilst mērķim, taču to formulējumu plašums liek tos vairāk skatīt kā darbības ideālu, nevis kā konkrētas rīcības pamatojumu un motivāciju. Arī prioritāro uzdevumu definēšanas stilistika (uzdevums kā process, nevis plānota darbība ar konkrētu rezultātu) apgrūtina to korektu novērtējumu. - Galvenie uzdevumu neveikšanas iemesli ir saistīti ar tiešu plānotā finansējuma trūkumu, kā arī pastarpināti politisko prioritāšu maiņu 2008. gada nogalē LR budžeta konsolidācijas apstākļos.	aktivitāšu veikšanu konkrētai pētnieciskai struktūrai, kuras funkcijas būtu apzināt visus ar kultūras nozari tematiski saistītu pētījumu datus, veikt kultūras nozares problēmu apzināšanu, izpildīt kultūras organizāciju pasūtītus pētījumus piešķirtā finansējuma ietvaros u.c. Vēlams šo pētniecisko struktūru veidot kādā no KM pakļautībā esošajām mākslas augstskolām, kuras uzdevums būtu arī integrēt kultūras tematikas izpētē ieinteresētus un atbilstoši kvalificētus pētniekus no visām lielākajām zinātniskajām institūcijām.
2.mērķis. Pilnveidot kultūras un tautsaimniecības nozaru sadarbību Latvijas kultūras daudzveidības veicināšanai un radošās ekonomikas ilgtspējīgai attīstībai.	REKOMENDĀCIJAS
- Problēmas, uz kuru atrisināšanu bija orientēti 2. mērķa rīcības virzieni, ir saglabājušās. - Aktivitātes ir īstenotas atsevišķos rīcības virzienos. - Plānotais politikas rezultāts ir sasniegts daļēji.	[Tā kā mērķis netika detalizēti vērtēts, tad rekomendācijas ir attiecinātas tikai uz daļu no mērķa uzdevumiem] - Precizēt instrumentus, kā tiek īstenoti rīcības virzieni „Veidot labvēlīgus nosacījumus Latvijai raksturīgās radošās un kultūras industriju attīstībai” un „Radīt labvēlīgus nosacījumus kultūras tūrisma produktu un pakalpojumu izveidei un attīstībai Latvijā”, jo to sasniegšanai plānotie uzdevumi saglabājuši savu aktualitāti un nepieciešama darbības efektīvizēšana.

3. <i>mērķis</i> . Veidot labvēlīgu vidi radošās daudzveidības attīstībai un stimulēt tiekšanos pēc izcilības.	REKOMENDĀCIJAS
Mērķa sasniegšanai plānoti 9 rīcības virzieni. To izpildes pakāpe kvalificējama kā daļēja ar zemu pilnīgi izpildītu uzdevumu īpatsvaru. Lielākajā daļā gadījumu rīcības virzienu aktualitāte ir saglabājusies, to īstenošana jāturpina nākošajā plānošanas periodā. No visiem šī mērķa sasniegšanai plānotajiem uzdevumiem • 6 uzdevumi ir izpildīti; • 21 uzdevums izpildīts daļēji; • 3 uzdevumi nav izpildīti; • 3 uzdevumi kvalificēti kā neizmērāmi; • 4 uzdevumi ir nekonkrēti, ļoti vispārīgi vai neskaidri definēti, kas neļauj korekti novērtēt to sasniegšanas pakāpi.	• Tiesiskā regulējuma pilnveide un literatūras un mākslas nozares stratēģiju izveide ir jāturpina, lai visu nozaru attīstība tiktu plānveidīgi realizēta un visu kultūras nozaru pārvaldība un attīstība būtu balstīta uz līdzīgiem principiem / pieeju. Jāapsver arī citu kultūras nozaru stratēģiju izstrādes nepieciešamība. • Stratēģiski plānot profesionālās mākslas attīstībai nepieciešamos pasākumus, jaunajās kultūrpolitikas vadlīnijās „Radošā Latvija” iekļaut profesionālās mākslas attīstību veicinošas aktivitātes, akcentējot atbalstu nekomerciālajiem, bet mākslinieciski augstvērtīgajiem kultūras produktiem. Jāturpina arhitektūras un dizaina nozares atbalsts, jāturpina atbalsts jauno mediju mākslai, jāaktivizē atbalsts dejas mākslai un, novērtējot dejas nozares straujo attīstību, jāpilnveido dejas nozares pārraudzība un finansiālais atbalsts. Valsts atbalsts un stratēģija daudzveidīga nacionālā mākslas tirgus attīstībai un nacionālās mākslas produktu konkurētspējas celšanai ir nepieciešama un ir iekļaujama jaunajās kultūrpolitikas vadlīnijās, ņemot vērā katras nozares specifiskās vajadzības. Ņemot vērā Latvijas valsts budžeta prioritātes, KM jādara viss iespējamais, aizstāvot kultūras nozares intereses, un jācīnās par nozares tiesībām tikt iekļautiem ES struktūrfondu, Investīciju aģentūras u.c. projektu konkursos. • Kā piemērotākais metodiskais atbalsts mākslas institūciju un radošo profesionālo organizāciju ilgtermiņa darbības stratēģiskajai plānošanai uzskatāma kultūras organizācijas darbiniekiem atbilstošas tālākizglītības programmas, kas stiprinātu gan stratēģiskās plānošanas, gan argumentācijas, gan komunikācijas u.c. prasmes izstrāde. • Turpināt aktivitātes, kuras sekmē radošo produktu autoru izglītošanu autortiesību jautājumos. • Identificēt visus iespējamus (ne tikai valsts atbalsta) mākslas produktu konkurētspējas stiprināšanas instrumentus un nacionālās mākslas tirgus attīstības atbalsta mehānismus. Turpināt analizēt situāciju, lai konstatētu, kas katrā mākslas nozarē būtu vēlamās pozitīvās intervences darbības nacionālās mākslas

	tirgus attīstībai un mākslas produktu konkurētspējas celšanai. Veicināt nozaru iniciatīvas priekšlikumu izstrādei. Precizēt katrai nozarei specifiskos atbalsta kritērijus un prioritātes. • Atbalstīt un vērst plašumā atbalstu dizaina un arhitektūras nozarei, īstenojot pasākumus jauno mediju mākslas attīstībai, jo minētās nozares ir ievērojama radošo industriju sektora daļa, kas saskaņā ar valsts plānošanas dokumentiem uzskatāma par prioritāru. • Stiprināt dejas nozares pozīcijas VKKF, veidojot atsevišķu dejas nozares ekspertu komisiju – tas vairotu nozares pašapziņu, iesniegto projektu skaitu un konkurenci, nodrošinātu līdzvērtīgas iespējas, salīdzinot ar citās nozarēm, un uzlabotu nozares attīstību, kvalitāti, popularitāti. • Izzināt citu valstu pieredzi un modeļus privātās publiskās sadarbības veicināšanai (piemēram, Lielbritānijā Mākslas un biznesa partnerība „Arts and Business” Lielbritānijā http://artsandbusiness.bitc.org.uk/, sponsoru piesaistes platforma „The Sponsors Club” http://www.sponsorsclub.org.uk/#, Nīderlande, Dānija, Kanāda, ASV u.c. Pieņemt privātā sektora interesi rosinošas un atbalstu veicinošas likumdošanas izmaiņas. Lai veicinātu abu pušu izpratni, zināšanas un nodrošinātu komunikācijas iespēju – veidot privātā un publiskā sektora sadarbības platformu, finansēt sadarbības pilotprojektus, veicināt informācijas, labo piemēru izplatību. • Precizēt amatiermākslas un profesionālās mākslas sadarbības mērķus (piem. <i>attīstīt sabiedrības līdzdalības formas, kas izpaužas tieši kultūras sektorā</i>) un plānot sadarbības formas starp abiem sektoriem atbilstoši mērķiem. • Izvērtēt atbilstošākos atbalsta mehānismus amatiermākslas atbalstam (mērķdotācija vai neiezīmēts finansējums, amatiermākslas kolektīvi vai personas, kas iesaistītas amatiermākslas procesa nodrošināšanā). Izvērtēt, vai ir taisnīgi, ka VKKF atbalsts amatiermākslai šobrīd pieejams tikai koru un tautas deju nozarēs. Jebkuras aktivitātes amatiermākslas atbalstam VKKF iespējamas vienīgi pie ievērojama VKKF finansējuma palielinājuma. • Veidot efektīvu finansēšanas mehānismu radošai darbībai nepieciešamā tehniskā aprīkojuma, mūzikas instrumentu, programmatūras u.c. materiālu iegādei kultūrizglītības iestādēs. Plānojot tehniskā aprīkojuma
--	--

	iepirkuma atbalsta pasākumus, akcentēt kontekstu - radošo industriju attīstību ka vienu no ekonomiskā izrāviena sekmēšanas aktivitātēm. Finansējuma veidi: mērķprogrammas atjaunošana VKKF; kultūrizglītības iestāžu budžets. Jāveicina arī ES finansējuma piesaiste materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanai kultūras sektorā. • Atjaunot iespējami drīz VKKF finansējumu pirmskrīzes apjomā, atjaunot mērķprogrammu „Stipendijas radošajam darbam vizuālajā mākslā un mākslas zinātnē” u.c. nozarēs. Veidot atbalsta mehānismu par izciliem sasniegumiem kultūras jomā, izvērtēt nozaru balvu lietderību un atjaunot daļu no tām un piešķirt naudas prēmijas balvu saņēmējiem visās nozarēs (ne tikai dažās). • Turpināt vortāla www.kultura.lv attīstību, kā mērķi izvirzot tā modernizāciju. Pilnveidot lapas saturu, nodrošināt interaktivitātes iespējas, veicināt vortāla atpazīstamību un sekmēt lietotāju skaita pieaugumu. Uzlabot arī KM mājas lapas vizuālo risinājumu un meklēšanas rīku, pilnveidot pārskatāmību, aktualizēt nozaru informāciju. Mājas lapas satura lietderību vairotu arī aktuāli pētījumi par kultūras nozari Latvijā. Jāpaplašina angļu valodā pieejamās informācijas apjoms. Būtu ieteicams nodrošināt informāciju arī krievu valodā, kas uzlabotu krieviski runājošo iedzīvotāju informētību. KM mājas lapa tiek intensīvi lietots arī kā resurss studiju un pētniecības procesā, tādēļ aktuālas, drošicamas informācijas un pētījumu pieejamība ir jo īpaši nozīmīga. • Turpināt dotēt biedru naudas iemaksas Latvijas pārstāvībai nozīmīgākajās starptautiskajās profesionālajās radošajās organizācijās un sadarbības tīklos. Nepieciešams pilnveidot valsts atbalsta kritērijus un piešķiršanas kārtību dalībmaksu segšanai, vēlams palielināt finansējumu, aptvert daudzveidīgāku organizāciju loku dažādākās nozarēs, kas var pretendēt uz finansējumu. Noteikti jāturpina līdzfinansēt dalību Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programmā „Kultūra”, jo iegūtais atbalsts projektu veidā apmēram 10 reizes pārsniedz dalības maksas apjomu. • Kultūrizglītības ietvaros atbalstīt starptautisku kultūras projektu menedžmenta un kultūras diplomātijas studiju virzienus, kas attīstītu kopprojektu īstenošanai
--	---

	nepieciešamās zināšanas un prasmes. • Turpināt atbalstīt Starptautiskās Rakstnieku un tulkotāju mājas darbību. Tā kā pieprasījums pēc rezidencēm ievērojami pārsniedz SRTM iespējas, jādomā par mājas paplašināšanu un citu rezidenču veidošanu, finansējuma palielināšanu to darbības nodrošinājumam. Veicināt rezidenču attīstību Latvijā arī citās nozarēs, nodrošināt finansējumu to uzturēšanai, jo iespēja strādāt rezidencē ir viens no radošo izcilību veicinošiem faktoriem, kas ir arī viens no šajās vadlīnijās definētajiem uzdevumiem. • Definēt radošas personas statusu; radošas personas statusa tiesisko regulējumu piemērot kultūras nozares nodarbinātības, radītā produkta, problēmu specifikai un cēloņiem. Turpināt precizēt tiesiskā atbalsta nodrošinājuma kompetences starp KM, EM, LM. Būtiska ir arī sabiedrības izpratnes veicināšana un radošu personu lomas novērtējums, stereotipu maiņa par radošo personu darbu un vērtībām. Turpināt izpēti, ņemot vērā katras nozares specifiku un nozares radošo personu situāciju. Tiesiskās un sociālās aizsardzības sistēmas izstrāde ir neatliekams uzdevums, lai nodrošinātu kultūras nozarē nodarbināto radošo personu līdzvērtīgu situāciju sabiedrībā. • Plānot, kā tiks sniegta juridiskā palīdzība un konsultācijas radošo profesiju pārstāvjiem. Daudzi radošo profesiju pārstāvji pret juridiskas dabas jautājumiem izturas nepietiekami nopietni un pat bezatbildīgi, retos gadījumos ir paši spējīgi apmaksāt šādus pakalpojumus. Konsultāciju pieejamība mainītu gan attieksmi, gan nodrošinātu pakalpojumu pieejamību. Šī funkcija būtu jāuztic un jānodrošina profesionālajām radošajām savienībām vai citām nevalstiskajām organizācijām. Radošo savienību padome arī varētu nodarboties ar juridiskās palīdzības sniegšanu, pie nosacījuma, ja tai izdodas piesaistīt atbilstošu finansiālo nodrošinājumu. Šeit var izmantot arī kultūrizglītības, tai skaitā tālākizglītības, iespējas. • Novērtēt radošo profesionālo organizāciju darbību un nozīmi nozares kontekstā. Šo organizāciju atbalsts būtu vēlams, bet ne pašsaprotams. Atsevišķām radošajām profesionālajām organizācijām ir jāuzlabo savs tēls, darbības efektivitāte, sadarbība ar nozari.
--	---

	Kultūrpolitikas uzdevumu īstenošanas līdzdalības līgumu noslēgšana jāturpina veikt konkursa veidā. • Turpināt veikt sistemātiskus pētījumus par radošās daudzveidības procesiem un mākslas un kultūras tirgu, paredzot finansējumu pētījumu veikšanai. Intensificēt sadarbību ar mākslas augstskolām, to zinātniskās pētniecības centriem. Regulāri informēt augstskolas par nepieciešamajiem pētījumu virzieniem, slēgt sadarbības līgumus. Jānodrošina finansējums pētījumu veikšanai. (skatīt rekomendāciju pie 1. mērķa). • Nodrošināt Latvijas sadaļas autorus EP datu bāzē „Cultural Policies in Europe: a Compendium of Basic Facts and Trends” ar pieprasīto informāciju, piešķirt līdzfinansējumu Latvijas profila uzturēšanai EP datu bāzē (EP lūgums, kas netiek ievērots), nodrošināt Latvijas sadaļas tulkojumu latviešu valodā (šobrīd tas pieejams tikai angliiski). • Veidot jaunas studiju programmas, kurās sagatavotu kritiķus nozarēs, kurās šobrīd nav pieejamas izglītības programmas, piemēram, dizains, arhitektūra, jaunie mediji, deja. Piešķirt papildus budžeta vietas augstskolām, kuras īsteno šīs programmas. • Precizēt politikas instrumentus, ar kuriem tiktu atbalstīta pētnieciskā jaunrade un zinātnisko publikāciju skaits kultūras nozarē. Finansiāli atbalstīt mākslas augstskolu centienus izveidot/attīstīt zinātnisku žurnālu kultūras un mākslas jomā, kurš kvalificētos humanitāro un/vai sociālo zinātņu datu bāzu prasībām.
4. mērķis. Sekmēt līdzsvarotu kultūras procesu attīstību un kultūras pieejamību visā Latvijas teritorijā, nodrošinot tiesības uz kvalitatīvu dzīves telpu visiem valsts iedzīvotājiem.	REKOMENDĀCIJAS
Mērķa sasniegšanai plānoti 9 rīcības virzieni. To kopējā izpildes pakāpe kvalificējama kā daļēja. Lielākajā daļā gadījumu rīcības virzienu aktualitāte ir saglabājusies, to īstenošana jāturpina nākošajā plānošanas periodā. Ir neliels skaits uzdevumu, kuru aktualitāte kvalificējama kā zema. No visiem šī mērķa sasniegšanai plānotajiem uzdevumiem	• Ieteicams veikt sistemātiskus pētījumus par kultūras procesiem Latvijas kultūrvēsturiskajos reģionos un vietējās pašvaldībās, paredzot finansējumu pētījumu veikšanai un tieši iniciējot un pasūtot šādu pētījumu veikšanu. Plānošanas reģionu, kā arī atsevišķu pašvaldību pētniecības kapacitāte ir ierobežota un pētījumi tiek veikti tikai viena reģiona vai pašvaldības ietvaros, savukārt VRAA un VARAM savos pētījumos pievēršas reģionālai attīstībai kopumā, kultūras jomu skatot tikai pastarpināti. (skat. arī rekomendāciju par

• 11 uzdevumi ir izpildīti • 11 uzdevumi izpildīti daļēji • 6 uzdevumi nav izpildīti • 3 uzdevumi kvalificēti kā tādi, kas nav Kultūras ministrijas kompetencē • 1 uzdevums nav novērtējams, jo nav pieejama informācija par tā izpildes rezultātu	pētījumu veikšanu pie 1. mērķa). Identificēt instrumentus, kā sekmēt pētījumu datu izmantošanu reģionu stratēģiskajā plānošanā. • Ir jāturpina pilnveidot Latvijas digitālās kultūras kartes LDKK funkcionāla izmantošana (piemēram, plānotā VKKF projektu iesniegšana un vērtēšana) un jānodrošina pēc iespējas plaša publiskā pieejamība datiem, kā arī jāturpina apmācības par datu ievadi. Jāpaplašina kartes funkcionalitāte. • Īpašu uzmanību pievērst kultūras problēmu izpausmēm un specifikai reģionos, detalizēti analizēt pašvaldību un valsts kompetenču sadalījumu, izvērtējot to atbilstību problemātikai. Reģionālās kultūrpolitikas plānošanas uzlabošanas uzdevumu un kultūras pieejamības uzdevumu definēt kā atsevišķas aktivitātes. • Nodrošināt kultūrpolitikas plānošanas dokumentu vertikālo un horizontālo pēctecību, politikas veidošanas procesā sekot, lai tiek īstenota nacionālo kultūrpolitikas prioritāšu un stratēģisko mērķu sasaiste ar nacionālajiem vidējā termiņa attīstības plānošanas dokumentiem, citu rīcībpolitikas virzienu politikas plānošanas dokumentiem un reģionālās kultūrpolitikas dokumentiem. • Ieteicams KM turpināt integrēt kultūras jomu citu nozaru plānošanas dokumentos, tādējādi piesaistot papildus līdzekļus kultūras infrastruktūras modernizēšanai. Rekomendējams apzināt līdzšinējo finansējuma apjomu un avotus kultūras infrastruktūras sakārtošanā un modernizēšanā, kā arī analizēt, cik lielā mērā kultūras infrastruktūras modernizācija ir notikusi saskaņā ar definēto minimālo „kultūras pakalpojumu grozu”. • Izpētīt iespējas un nepieciešamību jauna finansējuma mehānisma izveidei, kas atbalstītu kultūras norises un institūcijas novados, īpaši starpnovadu līmenī, jo pēc reģionālās reformas, kad tika likvidēts administratīvais līmenis - rajoni (līdz ar to arī likvidēts rajonu atbalsts kultūras jomā), starpnovadu projektiem ir ierobežotas finansējuma iespējas. • Turpināt attīstīt atbalsta formas lokālo kultūras institūciju sekmīgas darbības nodrošināšanai. LNKC sadarbībā ar VARAM plānošanas reģioniem, pašvaldību pārstāvjiem un kultūras namu vadītājiem apzināt kultūras centru, kultūras namu un tautas namu darbības problemātiku un meklēt atbilstošus
--	---

	risinājumus. • Nozaru pārraudzības institūcijām turpināt apzināt pašvaldību kultūras darbinieku izglītības vajadzības un tās sasaistīt ar izglītības piedāvājumu. Izstrādāt ilgtermiņa plānu kultūras darbinieku tālākizglītības attīstībai, kā arī nostiprināt sadarbību ar partneriem, kas var piedāvāt izglītības un tālākizglītības programmas, tostarp ar izglītības iestādēm un NVO. • Atbalstīt (tai skaitā finansiāli) kultūras darbinieku apmācību vajadzībām atbilstošu tālākizglītības un mūžizglītības programmu izstrādi un attīstību visu līmeņu kultūrizglītības iestādēs. • Precizēt KM kompetences arhitektūras nozares pārvaldībā. • Kultūras pieejamību izvirzīt kā vienu no kultūrpolitikas prioritātēm un precizēt KM kompetences pieejamības sekmēšanā. • Ņemot vērā sabiedriskā medija koncepcijas attīstību, precizēt sabiedriskā pasūtījuma saturu Kultūras ministrijas interešu kontekstā. Izmantot sabiedrisko mediju, lai sniegtu sabiedrībai kultūras problēmu izvērstu atspoguļojumu, piem. kultūras vērtību /kultūras kanona jautājumi saistībā ar sabiedrības integrācijas mērķiem, kultūras un radošo industriju nozares specifika un attīstības priekšnoteikumi; kultūras pakalpojumu groza un kultūras pieejamības problēmas; kultūras nozares un radošo profesionāļu ieguldījums citu sabiedrības grupu ekonomisko, sociālo un rekreācijas vajadzību apmierināšanā u.c.
5. mērķis. Attīstīt un pilnvērtīgi izmantot kultūras potenciālu sabiedrības izglītošanai visa mūža garumā, sekmējot uz humānām vērtībām balstītas zināšanu sabiedrības veidošanos.	• REKOMENDĀCIJAS
Mērķa sasniegšanai plānoti 8 rīcības virzieni. To kopējā izpildes pakāpe kvalificējama kā daļēja. Lielākajā daļā gadījumu rīcības virzienu aktualitāte ir saglabājusies, to īstenošana jāturpina nākošajā plānošanas periodā. Ir neliels skaits uzdevumu, kuru aktualitāte kvalificējama kā zema. No visiem šī mērķa sasniegšanai plānotajiem uzdevumiem	• Turpināt un sistematizēt pētījumus par izmaiņām sabiedrības vērtību sistēmā un kultūras lomu humānas, pilsoniski atbildīgas un darba tirgū konkurētspējīgas personības veidošanā. Uzmanību akcentēt uz iegūto datu analīzi. Precizēt vērtību sistēmas izpēti metodoloģiju un veikt longitudinālos jeb garengriežuma pētījumus šajā tematikā. • Turpināt paplašināt kultūrizglītības nozares attīstību mūžizglītības perspektīvā. Lai nodrošinātu vienotu skatījumu uz nozares attīstību, nepieciešams izstrādāt kultūrizglītības nozares stratēģiju, kurā, balstoties uz

• 11 uzdevumi ir izpildīti • 17 uzdevumi izpildīti daļēji • 2 uzdevumi nav izpildīti • 1 uzdevums kvalificēts kā tāds, kas nav Kultūras ministrijas kompetencē • 1 uzdevums nav novērtējams, jo nav pieejama informācija par tā izpildes rezultātu • 1 uzdevums nav novērtējams, jo vispārīgi un nekonkreti formulēts	situācijas novērtējumu, paredzēt vēlamos politikas mehānismus prioritāšu sasniegšanai un administratīvās kapacitātes nodrošināšanai. Mūžizglītības un tālākizglītības programmu izstrādē iesaistīt mākslas augstskolas, kas sekmētu arī augstskolu sasaisti ar nozares izglītības vajadzībām. • Turpināt ņemt vērā un stiprināt kultūras komponenti kā izglītības kvalitāti bagātinošu resursu, ietverot to kā kvalitātes kritēriju izglītības iestāžu akreditācijā. • KM piedalīties „skolas somas” definēšanā un nodrošināšanā. • Paplašināt ārpusklases/ārpuskolas kultūras piedāvājumu, veicināt tā pieejamību un turpināt kultūrizglītojošu pakalpojumu piedāvājumu uzturēt kā vienu no kvalitātes kritērijiem kultūras iestāžu akreditācijā. • Finansiāli nodrošināt izglītojošo aktivitāšu izveidi un uzturēšanu kultūras organizācijās un veicināt sadarbību ar vispārizglītojošajām skolām. • Izglītības iestāžu piedāvātās profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās, augstākās un tālākizglītības programmas kultūrizglītības jomā ir jāpilnveido un jāuzlabo nepārtraukti, sekojot līdzi attīstības tendencēm kultūras un radošo industriju nozares attīstībā un darba tirgus tendencēm. Kultūrizglītības iestādes ir ieinteresētas piedāvāt programmas, kas ir augstvērtīgas un mūsdienu darba tirgus prasībām un vajadzībām piemērotas. Tam nepieciešams KM atbalsts programmu attīstībai, it īpaši augstākās izglītības jomā, jo nav cita institucionāla resursa, kas to veiktu. (IZM neīsteno nekādu atbalstu mākslas augstskolu programmu attīstībai). Programmu pasūtījums kultūrizglītības jomā ir jābalsta uz regulāriem pētījumiem par darba tirgu, tai skaitā prognožu pētījumiem, un skaidri definētām nacionālā kultūras procesa vajadzībām. Īpaša uzmanība jāpievērš mākslas akadēmisko programmu kvalitātes kritēriju specifikai, jo šīs programmas nevar viennozīmīgi balstīt uz situatīvo darba tirgus pieprasījumu. Jāietver programmu novērtēšanas kritērijos par absolventu datu bāžu veidošanu un datu analīzi visa līmeņa kultūrizglītības iestādēm (nodrošinot tam atbilstošu finansiālu atbalstu). • Finansējums mūsdienīgas kultūrizglītības tehniskās
--	--

	bāzes nodrošināšanai ir kritiski nepieciešams. Īpaši būtiski tas ir radošo industriju nozaru izglītības programmu nodrošināšanai, kuru ietvaros ir jāapgūst prasmes pielietot jaunākās tehnoloģijas un programmatūru, kas ir būtisks priekšnosacījums veiksmīgai iesaistei darba tirgū. Šim finansējumam būtu jābūt regulārās valsts dotācijas daļai, tomēr, ja tas nav iespējams, tad steidzami jāatjauno un jāfinansē mērķprogramma VKKF ietvaros. • Bērnu un jauniešu iesaistes atbalsts kultūras procesos diferencējams lauku un pilsētas teritorijās. Lauku teritorijās jāpalielina šīs mērķa grupas līdzdalības process kultūras dzīvē, pārvirzot akcentus no kultūras patēriņa uz līdzdalību kultūras produkta jaunradē un kultūras procesu virzībā. • Īstenot neizpildīto uzdevumu un izveidot pastāvīgu bērnu un jauniešu kultūras projektu finansēšanas mehānismu; rosināt VKKF izveidot mērķprogrammu bērnu un jauniešu kultūras projektu atbalstam. • Turpināt darbu pie arhīvu sistēmā nodarbināto atalgojuma sistēmas sakārtošanas, kas šobrīd nav atbilstoša funkciju apjomam. Neskatoties uz to, ka veiksmīgi norisinās darbs pie arhīvu digitalizācijas, uzmanība jāpievērš arhīvu infrastruktūras uzlabošanai – ēku siltināšanai, ventilēšanas sakārtošanai, liftu izveidei utml. Nākotnes projektos būtu jāiekļauj jaunas, arhīva vajadzībām piemērotas ēkas būve. • Nodrošināt Gaismas pils projekta ilgtspēju, atbalstīt Gaismas pils funkciju paplašinājumu gan kultūrizglītības, gan sabiedrības līdzdalības (kultūras dzīves aspektā), gan kultūras pieejamības aspektā. • Nodrošināt visās kultūras nozarēs vienlīdzīgu atbalstu kvalitatīvu, interaktīvu kultūras un kultūrizglītības produktu veidošanai un attīstībai digitālajā vidē (interneta mājas lapas un portāli, CD, multimediju diski u.tml.) (mazināt atkarību no VKKF ekspertu subjektīvā novērtējuma). • Izstrādat stratēģisku pieeju kultūras satura aktīvākai iekļaušanai sabiedriskajos medijos, jāstiprina kultūras klātesamība nacionālā / sabiedriskā pasūtījuma veidošanā. Jānodrošina atbilstošs finansējums un tā izlietojums, jāpaplašina kultūras satura piedāvājums. Jānodrošina kvalitatīvs un daudzveidīgs piedāvājums arī bērnu un jauniešu auditorijai.
--	---

	• Palielināt aktivitātes sabiedrības līdzdalības veicināšanai kultūras procesos, tādejādi sekmējot sabiedrības izpratni par kultūras produkta jaunrades procesa specifiku, stiprinot sabiedrības solidaritāti ar radošajiem kultūras nozarē nodarbinātajiem profesionāļiem un aktualizējot kultūras nozīmi sabiedrības vajadzību apmierināšanā kopumā. • Paredzēt atbalsta pasākumu kultūras sociālo programmu īstenošanai un finansēšanai nākamajā ES finansējuma periodā 2014.-2020. gadam, plānojot konkrētas atbalsta programmas un to finansiālu nodrošinājumu. • Turpināt atbalstīt kultūras nozares periodiskos izdevumus, veicināt un nodrošināt to pieejamību. VKKF atbalsta pieaugums kultūras periodikai iespējams pie nosacījuma, ja tiek palielināts kopējais fonda finansējums. Attīstīt kultūras nozares medijus digitālajā vidē. Veidot kultūras izdevumus, kuru mērķauditorija nav tikai kultūras nozares profesionāļi, bet sabiedrība kopumā, lai sekmētu sabiedrības izpratni par kultūras procesu un radošās jaunrades specifiku. • Samazinātās PVN likmes piemērošana kultūrizdevumiem un grāmatām ir būtiska to pieejamības veicināšanai, iestāties par vēl lielāku PVN samazinājumu. Aktualizēt diskusiju par nodokļu atvieglojumiem kultūrā vispār un izstrādāt attiecīgu koncepciju, tādejādi uzlabojot kultūras nozares finansiālo situāciju un veicinot kultūras pieejamību.
6. mērķis. Ārējā kultūrpolitika	REKOMENDĀCIJAS
	<i>[Tā kā mērķis netika detalizēti vērtēts, tad rekomendācijas ir attiecinātas tikai uz daļu no mērķa uzdevumiem]</i>
7. mērķis. Veidot uz zināšanām un informācijas un komunikāciju tehnoloģijām balstītu un uz rezultātiem virzītu kultūrpārvaldību, kā arī sekmēt kultūras decentralizāciju.	
Mērķa sasniegšanai plānoti 8 rīcības virzieni. To kopējā izpildes pakāpe kvalificējama kā pietiekami augsta . Lielākajā daļā gadījumu rīcības virzienu aktualitāte ir saglabājusies, to īstenošana jāturpina nākošajā plānošanas periodā. Ir neliels skaits uzdevumu, kuru aktualitāte	• Līdz galam īstenot izvirzīto uzdevumu “izstrādāt pastāvīgu kultūras procesu pētniecības un monitoringa institucionālo risinājumu”. Lai nodrošinātu sistemātisku mūsdienu kultūras procesu un to sociālās un ekonomiskās ietekmes pētniecību un monitoringu, nepieciešams radīt vienu tieši šim mērķim izveidotu pētniecisku struktūrvienību ar atbilstošu cilvēkresursu

kvalificējama kā zema. No visiem šī mērķa sasniegšanai plānotajiem uzdevumiem • 18 uzdevumi ir izpildīti • 8 uzdevumi izpildīti daļēji • 2 uzdevumi nav izpildīti • 2 uzdevumi kvalificēti kā tādi, kas nav Kultūras ministrijas kompetencē • 2 uzdevumi nav novērtējami, jo nav pieejama informācija par to izpildes rezultātu	skaitu (vismaz 3 vadošie pētnieki ar izvērstu atbalstošo pētnieku tīklu) un garantētu, prognozējamu finansējuma apjomu. Tas būtiski uzlabotu pētījumu datu un pētījuma finansējuma izmantojuma efektivitāti. Kultūrpolitikas monitoringa un ietekmes novērtējuma pētnieciskajai struktūrai jābūt institucionāli saistītai gan ar Kultūras ministrijas politikas plānošanas atbildīgajām struktūrām, gan ar akadēmisko vidi (mākslas augstskolām), gan ar kultūras nozares nevalstisko sektoru. Šādas struktūras funkcijas būtu plānot kultūrpolitikas novērtēšanai nepieciešamo datu ieguvu un uzlabot kultūrpolitikas lēmumu argumentācijas sistēmu. Turklāt, kultūras sektora problēmu apsteidzošai diagnosticēšanai un esošo problēmu efektīvai risināšanai nepieciešama rūpīga visas relevantās informācijas analīze un sintēze, ko nenodrošina pašreizējā pētījumu pasūtīšanas neprognozējamā kārtība, pētījumu sadrumstalotība un metodoloģiskās kvalitātes neviendabība nozīmīgu datu ieguves procesā. • Jāturpina atsevišķu kultūras nozaru stratēģiju izstrāde, kā arī rezultatīvo rādītāju sistēmas ieviešana kultūras nozaru un institūciju stratēģiskajā plānošanā, pārraudzīšanā un izvērtēšanā, precizēt un argumentēti noteikt kultūras nozaru skaitu, kurām nepieciešama sava startēģija un specifiskas kultūrpolitikas iniciatīvas. • Precizēt Kultūras ministrijas, pašvaldību atbildīgo institucionālo struktūru un NVO kompetences un funkcijas kultūras pieejamības, kultūrizglītības (it īpaši tālākizglītības un mūžizglītības) kontekstā. • Ņemot vērā kultūras un radošo nozaru sektoru problemātikas neviendabību, mērķtiecīgi analizēt iespējas deleģēt vairāk funkciju kultūras un radošo nozaru nevalstiskajām un profesionālajām organizācijām, vienlaicīgi attīstot pilsoniskās līdzdalības kapacitāti kultūras un radošajā sektorā. • Pieaugot gan vidējam atalgojuma līmenim valstī, gan minimālās algas fiksētajam rādītājam, palielināt atalgojumu kultūras un radošajā sektorā, tai skaitā kultūras pārvaldībā strādājošiem. Tas sekmētu augstāku konkurenci šī sektora darba tirgū un nozares cilvēkresursu kapacitāti. Apzināt nepieciešamos ieguldījumus cilvēkresursu attīstībā. • Turpināt kultūras nozares cilvēkresursu kvalitātes
--	--

	analīzi un apzināt kultūras sektorā strādājošo izglītības un kvalifikācijas celšanas vajadzības. • KM sadarbībā ar VKKF un kultūras nozares nevalstisko sektoru pilnveidot atzinības un apbalvošanas sistēmu kultūras nozarēs un starpnozarēs. • Uzdevumu <i>“KM izveidot Kultūras informācijas centru darbam ar apmeklētājiem un komunikācijas ar sabiedrību pilnveidošanai”</i> koncentrēt uz konsultāciju un informācijas uzlabošanas pakalpojumu attīstību, kas vērsta uz pašu kultūras nozares un radošo profesionāļu sociālā nodrošinājuma un nodokļu maksāšanas prakses jautājumiem. • Palielināt valsts budžeta līdzfinansējumu ES programmu "Kultūra" un "Eiropa pilsoņiem" projektiem ar Latvijas organizāciju/institūciju līdzdalību. Izskatīt iespēju izveidot citus ES projektu līdzfinansēšanas vai subsidēšanas mehānismus. ES struktūrfondu plānošanā paredzēt aktivitātes, kuras ļauj finansiāli atbalstīt kultūras un radošo personu un organizāciju sekmīgu darbību, to stratēģisko mērķu un uzdevumu izpildi.
--	--

Izmantotie avoti:

- **Politikas plānošanas dokumenti**

Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015. gadam. (MK apstiprināts ar 11.08.2009. rīkojumu Nr.538) Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file29303.doc>

Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam. 52.lpp., Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3583>, skatīts: 17.01.2013.

Kultūras centru darbības programma 2009.-2013. gadam. (Zaudējusi spēku ar MK rīkojumu 07.09.2011., Nr. 433) Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2985>

Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (apstiprināts ar 2010. gada 10. jūnija Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Pieejams: <http://www.latvija2030.lv/page/238> [Skatīts 10.02.2013.]

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020. gadam (apstiprināts ar 2012. gada 20. decembra Latvijas Republikas Saeimas lēmumu). Pārresoru koordinācijas centrs, 2012. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: http://www.nap.lv/images/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

Literatūras un grāmatniecības nozares stratēģija valsts politikas īstenošanai un valsts budžeta plānošanai 2012.-2014. gadam. pieejama: http://www.km.gov.lv/lv/doc/jaunumi/jaunumi_2012/Maijs_LITGRAM_strategija_2012-2014.pdf, skatīta [21.12.2012.]

Mūzikglītības politikas pamatnostādnes 2007.-2013. gadam, LR Izglītība un zinātnes ministrija, Rīga 2007, pieejams: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Izglitiba/Muzizglitiba/Pamatnostadnes.pdf, skatīts 16.01.2013.

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.–2018.gadam. (MK apstiprināts ar 20.10.2011 rīkojumu Nr.542) Skatīts 14.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=3782>

Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) darbības stratēģija 2012.-2015. gadam (apstiprināta VKKF padomes sēdē 07.06.2012.), protokols Nr. 9 (285)), 19. lpp. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: <http://kkf.lv/fails.php?fid=438>

Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015. gadam. Nacionāla valsts: ilgtermiņa politikas pamatnostādnes. Rīga: LR Kultūras ministrija, 2006.

Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gadam. (CCI: 2007LV161NS001. MK apstiprināts 23.10.2007.) Skatīts 10.12.2012. Pieejams: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=478>

- **Tiesību normatīvie akti**

Attīstības plānošanas sistēmas likums, pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=175748&from=off>, skatīts 11.11.2012.

Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums. 2010. gada 12.jūlijs, ar grozījumiem 04.10.2012. Latvijas Vēstnesis 166 (4769), 19.10.2012. [stājas spēkā 20.10.2012.] Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=214039>

Likuma par valsts budžetu 2013.gadam 10. pielikums „Mērķdotācijas pašvaldību māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”, Pieejams: http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/valsts_budzets/2013_gada_budzets/, skatīts 28.01.2013.

Likums Par Eiropas ainavu konvenciju. 2007. gada 29. marts, ar grozījumiem 16.12.2010. Latvijas Vēstnesis, 205 (4397), 29.12.2010. Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=156001>

Likums Par pašvaldībām. 1994. gada 19. maijs, ar grozījumiem 15.12.2011. Latvijas Vēstnesis, 201 (4599), 15.12.2011. Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=57255>

Likums Par valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanu. 1995. gada 19. jūlijs, ar grozījumiem 01.11.2012. Latvijas Vēstnesis, 183 (4786), 21.11.2012. [stājas spēkā 01.01.2013.] Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=36190>

MK noteikumi Nr. 241, Kultūras ministrijas nolikums, 29.04.2003, ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 70 (2835), 13.05.2003. [stājas spēkā 14.05.2003.] 6.10. un 6.11. punkts. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=74750>

MK noteikumi Nr. 565, Kārtība, kādā aprēķina, izmaksā un sadala atlīdzību par publisko patapinājumu, 21.08.2007., ar grozījumiem 25.01.2011. Latvijas Vēstnesis 138 (3714), 28.08.2007. [stājas spēkā 29.08.2007.] Skatīts: 23.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=162311>

MK noteikumi Nr. 567, Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves", 21.07.2008., ar grozījumiem 28.08.2012. Latvijas Vēstnesis 137 (4740), 30.08.2012. [stājas spēkā 01.10.2012.] Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=178746&from=off>

MK noteikumi Nr.670 "Kārtība, kādā pašvaldībām tiek aprēķināta un sadalīta valsts budžeta mērķdotācija māksliniecisko kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām" ("LV", 158 (4761), 05.10.2012.) [stājas spēkā 01.01.2013.] ar grozījumiem: 18.12.2012. MK noteikumi Nr.922 ("LV", 203 (4806), 28.12.2012.) [stājas spēkā ar 01.01.2013.] <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253741>

MK noteikumi Nr. 931, Latvijas Nacionālā kultūras centra nolikums, 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 203 (4806), 28.12.2012. [Stājas spēkā 01.01.2013.] Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253765>

MK noteikumi Nr. 1074, Noteikumi par valsts statistikas apkopošanu kultūras jomā, 22.09.2009., ar grozījumiem 18.12.2012. Latvijas Vēstnesis 153 (4139), 25.09.2009. [stājas spēkā 26.09.2009.] Skatīts: 23.01.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=198176>

MK noteikumi Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”, Skatīts 29.01.2013., pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=200576>

MK rīkojums Nr. 347, Par programmu "Mantojums - 2018. Kultūras infrastruktūras uzlabošanas programma 2006.-2018. gadam". Latvijas Vēstnesis, 76 (3444), 17.05.2006. [Stājas spēkā 16.05.2005.]

MK rīkojums Nr. 400, Par valsts līdzdalības programmu projektā "Rīga - Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014. gadā", 24.08.2011., ar grozījumiem 22.08.2012. Latvijas Vēstnesis 134 (4737), 24.08.2012. [stājas spēkā 22.08.2012.] Skatīts 12.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=234937>

MK rīkojums Nr. 476, Par Latvijas Kultūras koledžas reorganizāciju. Latvijas Vēstnesis 152 (4550), 27.09.2011. [Stājas spēkā 26.09.2011.] Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=236689>

MK rīkojums Nr. 706, Par valsts arhīvu sistēmas iestāžu reorganizāciju. Latvijas Vēstnesis 195 (4387), 09.12.2010. [stājas spēkā 07.12.2010.] Skatīts 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=222430>

MK rīkojums Nr.765 "Grozījumi ilgtermiņa politikas pamatnostādņēs "Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.–2015.gadam. Nacionāla valsts"" ("[LV](#)", 190 (3974), 05.12.2008.) [stājas spēkā 03.12.2008.] pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=184794> , skatīts 4.01.2013.

Likums Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2013., 2014. un 2015. gadam. 2012. gada 15. novembris. Latvijas Vēstnesis, 192 (4795), 06.12.2012. Skatīts 15.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253191>

Pievienotās vērtības nodokļa likums. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=253451&from=off#p42>, skatīts 12.02.2013.

Valsts kultūrkapitāla fonda likums. 2003. gada 30. oktobris, ar grozījumiem 01.12.2009. Latvijas Vēstnesis, 194 (4180), 10.12.2009. 3.panta 1.punkts. Skatīts: 10.02.2013. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=81064>

- **Gada publiskie pārskati**

Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Gada publiskais pārskats 2008. Rīga: 2009.

Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Gada publiskais pārskats 2009. Rīga: 2010.

Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Gada publiskais pārskats 2010. Rīga: 2011..

Latvijas Republikas Kultūras ministrija. Gada publiskais pārskats 2011. Rīga: 2012.

Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) 2008. gada pārskats. Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://www.kkf.lv/#50>

Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) 2009. gada pārskats. Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://www.kkf.lv/#50>

Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) 2010. gada pārskats. Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://www.kkf.lv/#50>

Valsts Kultūrkapitāla fonda (VKKF) 2011. gada pārskats. Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://www.kkf.lv/fails.php?fid=437>

- **Informatīvie ziņojumi**

ES fondu ieguldījumu un ietekmes uz plānošanas dokumentos noteiktās horizontālās prioritātes "Vienlīdzīgas iespējas" īstenošanu izvērtējums. Noslēguma ziņojums. Rīga, SIA "Projektu un kvalitātes vadība" biedrība "ACCIPE, 2011. Skatīts: 10.12.2012. Pieejams: <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1105>

Par Kultūras centru darbības attīstības programmas 2009. – 2013.gadam īstenošanas gaitu. (05.07.2011.). Skatīts 11.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2985>

Par Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbības uzsākšanu jaunajā ēkā, 16.08.2012. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file15188.doc>

Par pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” un Rīcības plāna pamatnostādņu „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006.-2015.gadam. Nacionāla valsts” īstenošanu 2010.gadā”. (04.10.2011.) Skatīts: 12.02.2013. Pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file47411.doc>

- **Pētījumi**

Baltiņa I. Valsts pārvaldes darbinieku apmierinātība ar cilvēkresursu vadības politiku un tās rezultātiem: Latvijas valsts pārvaldes darbinieku un ierēdņu aptauja., 6., 8. lpp. 2012. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: http://www.mk.gov.lv/file/files/valsts_kanceleja/darba_grupas/rezultati_aptauja_final.pdf

Centre for Strategy & Evaluation Services. Study on the Contribution of Culture to Local and Regional

Development – Evidence from the Structural Funds [elektroniski]. UK: Centre for Strategy & Evaluation Services, 2010, 41. lpp. Skatīts: 10.12.2012. Pieejams: http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc2942_en.htm

Kultūras sektora ekonomiskā nozīme un ietekme Latvijā. Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija. Rīga: 2007. Skatīts 14.02.2013. Pieejams <http://kkf.lv/fails.php?fid=206>

Laķe, A. Kultūras centru vadītāju aptaujas dati: Viedokļu statistika (viendimensionāls) sadalījums. Rīga, KNMC, LKA. Skatīts: 22.01.2013. Pieejams: http://www.lnkc.gov.lv/index.php?option=com_content&task=view&id=922&Itemid=75

- **Mājas lapas, portāli**

Latvijas Nacionālā bibliotēka www.lnb.lv

Latvijas Nacionālās kultūras centra kultūrizglītības un radošo industriju nodaļas mājas lapā www.kriic.lv

Latvijas Nacionālais kultūras centrs www.lnkc.gov.lv

LR Kultūras ministrijas mājas lapā www.km.gov.lv

Mākslas izglītības centra “Trīs krāsas” mājas lapā www.triskrasas.lv

Nacionālā kino centra mājas lapā www.nfc.lv

Portāls Kultūra www.kultura.lv

Starptautiskās Rakstnieku un tulkotāju māja <http://www.ventspilshouse.lv>

Teātra aktuālo procesu vietne www.kroders.lv

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas mājas lapā www.unesco.lv

Valsts Kultūrkapitāla fonda mājas lapā, pieejams www.kkf.lv

- **Citi**

Gērmanis K., Vērtības atdzimst; Kultūras ļaudis paredz mecenātisma uzplaukumu. pieejams: www.delfi.lv/kultura/news/cultureenvironment/vertibas-atdzimst-kulturas-lauidis-paredz-mecenatisma-uzplaukumu.d?id=38786983 [skatīts 03.01.2013.]

Bibliotēkas iekļaus vienas pieturas aģentūru tīkla veidošanā. NRA, 30.3.2011. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: <http://nra.lv/latvija/44410-bibliotekas-ieklaus-vienas-pieturas-agenturu-tikla-veidosana.htm?cnr=1>

Ozola Solvita, Dāvinājumi un VKKF atbalstītie izdevumi Latvijas bibliotēkām. Skatīts 31.01.2013. pieejams: http://academia.lndb.lv/xmlui/bitstream/handle/1/704/solvita_ozola_davinajumi_un%20vkkf_atbalsttie_izdevumi_latvijas_bibliotekam.pdf?sequence=1

Priekšlikumi vienas pieturas aģentūras principa ieviešanai valsts un pašvaldību pakalpojumu pieejamībā. Valsts Kanceleja. Rīga: 2011. Skatīts: 15.02.2013. Pieejams: http://www.sif.lv/nodevumi/nodevumi/3127/VPA_koncepcija.pdf; skatīt arī preses paziņojumus, piem.,

Timofejeva K. Kultūras ministre ar ASV vēstnieku pārrunā ASV pieredzi kultūras mecenātisma jomā. Pieejams <http://www.kasjauns.lv/lv/zinas/96015/kulturas-ministre-ar-asv-vestnieku-parruna-asv-pieredzi-kulturas-mecenatisma-joma> [skatīts 04.01.2012.]

Svempe L., Vai politika mīl teātri? Pieejams: <http://www.teritorija.lv/lv/fokuss/77-vai-politika-mil-teatri> [skatīts 02.01.2013.]

VSIA "Latvijas Televīzija". Sabiedriskais pasūtījums 2011. gadam. Rīga, 2010. Skatīts 12.02.2013. Pieejams: http://www.ltv.lv/public/assets/files/2011-01_ltv_sabiedriskais_pasutijums.doc

VSIA "Latvijas Televīzija". Sabiedriskais pasūtījums 2012. gadam. Rīga, 2011. Skatīts 12.02.2013. Pieejams:
<http://www.ltv.lv/public/assets/files/sabiedriskais%20pas%C5%ABt%C4%ABjums%20LTV%202012.doc>

Ziedot kultūrai. Diskusija Arterritory.com 17/10/2011. Pieejams:
http://www.arterritory.com/lv/teksti/raksti/390-ziedot_kulturai*/1/